OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD KALATÖÖTLEMIS-ETTEVÕTETES

EESTI NSV RAHVAMAJANDUSE NÕUKOGU
TEHNILISE INFORMATSIOONI BÜROO
TALLINN 1961

Arh.-cas.
APH
2/52078

A-23910

OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD KALATÖÖTLEMIS-ETTEVÕTETES

KINNITANUD

Toiduainete Tööstuse Tööliste
Ametiühingu Keskkomitee Presiidium
31. märtsil 1958, protokoll nr. 52

EESTI NSV RAHVAMAJANDUSE NÕUKOGU
TEHNILISE INFORMATSIOONI BÜROO
TALLINN 1961

Originaali tiitel:
ПРАВИЛА ПО ТЕХНИКЕ БЕЗОПАСНОСТИ
НА РЫБООБРАБАТЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ
Пищепромиздат, Москва 1958.

«Ohutustehnika eeskirjad kalatöötlemisettevõtetes» on koostanud Moskva A. I. Mikojani nimelise Kalatööstuse ja Kalamajanduse Tehnilise Instituudi spetsialistid.

Kõik märkused ja soovid käesolevate eeskirjade kohta palutakse saata Toiduainete Tööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomiteele.

ARHIIVKOGU

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
52078

I. ÜLDEESKIRJAD

1. Käesolevad ohutustehnika eeskirjad kehtivad NSV Liidu kalatööstuse kõikides ranna-kalatöötlemisettevõtetes.

2. Kalatöötlemisettevõtete rekonstrueerimisel ja uute ehituste projekteerimisel on kõik projekteerimisorganisatsioonid kohustatud juhiseks võtma «Tööstusettevõtete projekteerimise sanitaarnormid» ja käesolevad eeskirjad.

3. Vastavalt Tööseaduste koodeksi 138. paragrahvile ei tohi ühtki uut rekonstrueeritud kalatöötlemistehast või -tsehhi ekspluatatsiooni võtta ilma ametiühingu tehnilise inspektori ja NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi Riikliku Sanitaarinspektsiooni nõusolekuta.

4. Ettevõtete juhtkonnad, tsehhide, vahetuste ja töökodade juhatajad ning muu administratiiv-tehniline personal on kohustatud kindlustama käesolevate eeskirjade täitmise kõikides neile alluvates töölõikudes.

5. Iga kalatöötlemisettevõtte töötaja, kes avastab käesolevate eeskirjade rikkumise või märkab, et kaitsevahendid ja -seadised ei ole korras või küllaldased, on kohustatud — oma õiguste ja kohustuste piirides — võtma tarvitusele abinõud tähendatud puuduste kõrvaldamiseks ja viivitamata teatama sellest oma otsesele ülemale, tema äraolekul aga kõrgemalseisvale juhtivale töötajale.

6. Käesolevad eeskirjad peavad olema igas kalatöötlemisettevõttes, -tsehhis või -töökojas.

7. Käsolevate eeskirjade rikkumine toob endaga kaasa ohutustehnika ja töötervishoiu nõudeid rikkunud töötaja karistamise vastavalt kehtivale seadusandlusele.

8. Käesolevate eeskirjade täitmise eest vastutab kalatöötlemisettevõtete administratsioon: direktorid, peainsenerid ning ettevõtte insenerilis-tehnilised ja administratiivtöötajad, kes vahetult juhivad tootvat tööd.

9. Ettevõtte administratsioon on kohustatud käesolevate eeskirjade põhjal välja töötama ohutustehnika juhendi iga kutseala kohta, lähtudes konkreetsetest töötingimustest antud tootmislõigus, ja tegema selle teatavaks igale töölisele.

II. KALATÖÖTLEMISETTEVÕTTE MAA-ALA

10. Kalatöötlemisettevõte peab olema piiratud taraga ja sanitaarkaitsevööndiga, mille laius vastab kehtivatele «Tööstusettevõtete projekteerimise sanitaarnormidele».

Juhul, kui kohalikud tingimused ei võimalda sellest normist kinni pidada, lahendatakse sanitaarkaitsevööndi suuruse küsimus kokkuleppel Riikliku Sanitaarinspektsiooni organitega.

Sanitaarkaitsevööndi maa-ala peab olema heakorrastatud ja haljastatud.

11. Sanitaarkaitsevööndisse on lubatud paigutada tuletõrjedepoosid, saunu, pesumaju, valveruume, garaaže, laoruume, administratiiv- ja teenistushooneid, sööklaid, ambulatooriume jne., samuti ka eluruume ettevõtte a v a r i i p e r s o n a l i ning valve jaoks.

12. Tehase hoovi maa-ala peab olema planeeritud, tasandatud ja tal ei tohi olla seisva roisk- või atmosfäärivee loike.

13. Tootmiseks vajalikud kalavastuvõtumahutid, maa-alused reservuaarid, veekogud, kaevud jne. peavad olema kaetud või igast küljest piiratud. Kraavidest ja tranšeedest üleminekuks tuleb ehitada vähemalt 0,8 m laiused truubid, millel on tugevad 1 m kõrgused käsipuud. Juurdepääs truupidele peab olema alati vaba. Pimedal ajal peavad truubid olema valgustatud.

14. Normaalsete sanitaartingimuste kindlustamiseks tuleb kogu vastuvõtusilla-alune plats betoneerida ning varustada kanalisatsiooni ja valgustusega.

15. Vastuvõtusilda peavad kindlalt piirama 1 m kõrgused käsipuud, mille allosas on 18 cm laiune laudääris. Vee äravoolu kindlustamiseks vastuvõtusillalt peab laudääris asetsema põrandast vähemalt 10 cm kõrgemal.

16. Vastuvõtusillal ja randumissillal peavad olema vajalikud vetelpäästevahendid.

17. Kalatöötlemisettevõtte juurde viivad teed, platsid tootmis- ja laoruumide ees, peale- ja mahalaadimisplatsid ja kõnniteed peavad olema sillutatud või asfalteeritud, vajaliku kallakuga, et pesu- ja atmosfäärivesi voolaks hoonetest ja ehitustest kaugemale.

18. Tehase hoovi vabad sillutamata osad peavad olema haljastatud.

19. Kalatöötlemisettevõtte sisse- ja väljasõidukohad tuleb varustada valgus- või helisignaalidega.

20. Kõigil ettevõtte maa-alal asuvatel veoteedel peavad veod toimuma võimalikult ühes suunas.

21. Kõik inimeste liiklusteed tehase maa-alal sissepääsust kuni töökohani peavad olema võimalikult lühikesed ja võimaluse piirides mitte ristuma veoteedega.

22. Kõik tehasesisese raudtee ülekäigu- ja ülesõidukohad tuleb tähistada spetsiaalsete viitadega ning varustada vajalike kaitsetarade ja hoiatusmärkidega.

23. Kui auto- ja hobutranspordi teed raudteega ristuvad, peab ülesõidukoht asuma horisontaalses teelõigus.

Mainitud horisontaallõigu pikkus alates äärmisest rööpast kuni teetõusu või -languseni peab olema vähemalt 10 m, kui tee ülesõidukoha lähisel tõuseb, ja vähemalt 15 m, kui tee ülesõidukoha lähisel langeb.

Raskete planeerimistingimuste puhul võib tehasesisestel teedel ülesõidukoha horisontaalse osa pikkust vähendada teemulde laiuseni.

Sõidutee tuleb mõlemal pool äärmisi rööpaid 10 m pikkuselt katta tugeva sillutisega, mis asub rööpapeadega samal tasapinnal.

24. Tehasesiseste raudteede ülesõidukohad on valveta.

Valve tuleb korraldada ainult ülesõidukoha intensiivse kasutamise ajaks.

25. Valvega ülesõidukohtade tõkkepuud tuleb üles seada 8,5 m kaugusele lähimast rööpast. Suletud tõkkepuud peavad olema tõkestatava tee pealispinnast 1,0—1,2 m kõrgemal.

26. Ülesõidukoht ei tohi sõiduteest kitsam olla.

27. Rööbasteäärsed veoste laoplatsid peavad olema tasandatud ja puhtad.

Veosed, mis piki rööbasteed maha laaditakse, peavad lähemast rööpast olema vähemalt 1,5 m kaugusel.

Ärasaatmiseks valmispandud veosed tuleb asetada raudtee-rööbastest vähemalt 2 m kaugusele.

28. Kui ruumidest pääseb otse raudteele, tuleb viimane kogu hoone pikkuselt kaitsta käsipuudega, mis suunavad jalakäijad lähima tee või rööbasteele ehitatud ülekäigukoha poole.

29. Raudteerongide ja üksikute vagunite, samuti autotranspordi liikumise kiirus tehase maa-alal ei tohi ületada tabelis 1 ettenähtud norme.

30. Tehase maa-alale tuleb üles panna tähised, mis näitavad transpordi maksimaalselt lubatud liikumiskiirusi.

31. Kalatöötlemisettevõtete maa-alale ei ole lubatud ehitada sigalaid, loomalautu, talle, lindlaid jmt., elumaju ega sisse seada eluruume.

32. Jäätme- ja prügikastid ei tohi olla tootmis- ja laoruumide sissekäigule lähemal kui 25 m. Kastid peavad olema veekindlad, tihedalt suletavate kaantega ja asetatud betoneeritud või asfalteeritud alusele.

Kastide mahutavus ei tohi ületada kahe päeva jäätmete kogust.

Kaste tuleb puhastada iga päev.

Kaste ei tohi täita üle kahe kolmandiku nende mahutavusest.

Pärast prügist ja jäätmetest puhastamist tuleb kastid desinfitseerida 10%-lise kloorlubjalahusega või 20%-lise värskeltkustutatud lubja lahusega.

33. Materjalid, taara, seadmed jne., mis asetatakse tehase hoovis lahtistele platsidele või katusealustesse, tuleb laduda vastavalt ettenähtud korrale.

34. Rööbastelähedased ja tehase hoovis asuvad laoplatsid olgu tasaseks tehtud ja talvel jääst ning lumest puhastatud.

Tabel 1

Transpordi liik ja liiklemistingimused	Maksimaalne liikumiskiirus tehase maa-alal km/tundides
Raudteetransport	
Koosseis veduriga	15
Koosseis tõukeveduriga	10
Liikumisel rasketes tingimustes, samuti ülesõidu- ja ülekäigukohtadel, maa-alale sisse- ja väljasõidul, vagunite kokku- ja lahtihaakimisel jne.	Mitte üle 5
Vagunite lükkamisel käsitsi	Mitte üle 2
Autotransport	
Tehase läbisõiduteedel	10
Ülesõidukohtadel, ristumiskohtadel, tehasesse sisse- ja väljasõidul, randumissildadel, tsehhides, kurvidel	Mitte üle 5

III. TOOTMISRUUMID JA SEADMED

A. TOOTMISRUUMID

35. Kalatöötlemisettevõtete tootmisruumide seinad ja laed peavad olema krohvitud ja valgendatud.

Ruumides, mis on otseselt seotud toiduainete tootmisega, ja sanitaarbloki ruumides peavad seinad ja sambad olema 1,75 m kõrguseni kaetud kahhelplaatidega või värvitud õlivärvidega.

Kõik vooderduse või värvkatte vigastatud kohad tuleb kohe ära parandada. Aknaraamid ja uksed peavad olema värvitud.

36. Niiskuserohketes tootmistsehhides peavad olema veekindlad põrandad metlahhplaatidest, tsemendist, asfaldist jne., kallakuga trappide poole, mis asetsegu tööpaikadest ja läbikäikudest eemal.

Trappide arv ja äravoolutorude läbimõõt peavad tagama roiskja pesuvee kiire kõrvaldamise ruumi igast osast.

Kallak trappide suunas ei tohi olla üle 0,02; trappidel peavad olema restid ja hüdraulilised sulgurid.

37. Ruumi põrandasse paigaldatud rööbaste ülemised servad, luukide kaaned ja muud taolised esemed peavad läbikäigukohtades asetsema põrandaga samal tasapinnal.

38. Põrandasse asetatud tõrred ja muud reservuaarid, mille ääred ulatuvad põrandapinnast vähem kui 0,9 m kõrgusele, tuleb piirata tugevate käsipuudega.

39. Põranda, paneelide ja seadmete pesemiseks peavad olema voolikutega varustatud kraanid, arvestusega üks kraan 100 m^2 põrandapinna kohta.

40. Tsehhisisesed läbikäigud ja läbisõiduteed peavad olema võimalikult sirged, küllalt laiad ja vabad, nii et käsikärude liikumine nendel ei ohustaks töötajaid.

41. Igal tootmisruumil, mille põrandapind on üle 200 m^2, peab olema vähemalt kaks väljapääsu.

42. Välja- ja läbipääsudesse, samuti ka treppidele ja podestidele ei tohi asetada mingisuguseid esemeid.

43. Tootmisruumides on keelatud hoida seadmeid, inventari, materjale jne., mis ei ole tootmisega vahetult seotud.

44. Tootmis- ja abiruume tuleb regulaarselt koristada ja hoida nad alati puhtad.

45. Aknaraamid ja lahtikäivad osad (framuugid) tuleb hoida puhtad. Igasuguste esemete hoidmine aknalaudadel ja -raamide vahel on keelatud.

Purunenud klaasid tuleb kohe asendada uutega, killud aga ruumist kõrvaldada.

46. Ruumides, kus kala esialgselt töödeldakse ja lahatakse, tuleb põrandaid ja seinapaneele süstemaatiliselt pesta.

47. Suitsetamine on tootmisruumides keelatud. Suitsetamiseks tuleb eraldada spetsiaalsed kohad.

48. Kalatöötlemisettevõtte tootmisruumidesse on lubatud minna ainult sanitaarrõivais.

49. Tootmisprotsessid, mille juures tekib tolmu, kahjulikke aurusid ja gaase, peavad toimuma isoleeritud ruumides, kus peavad tingimata olema ventilatsioon ja hermeetilised seadmed.

B. SEADMED

50. Kõik kalatöötlemisettevõtete masinate, automaatide ja muude seadmete liikuvad osad tuleb ümbritseda laus- või võrkkaitsmega või muude abinõudega, mis kindlustavad teenindavale personalile ohutuse.

51. Väljaulatuvad mutrid, poldid, kiilud jt. pöörlevate osade detailid peavad olema kindlalt kaitsetõketega piiratud.

52. Laagritest väljaulatuvate võllide otsad tuleb maha saagida või katta lauskaitsmega.

53. Horisontaalsed ajamirihmad, mis asuvad põrandast või töölavast vähem kui 2 m kõrgusel, peavad olema igast küljest kaitstud, olenemata nende laiusest ja liikumise kiirusest.

Horisontaalsed ajamirihmad, mis asetsevad põrandast või tööplatsist kõrgemal kui 2 m, peavad olema kaitstud juhtudel, kui:

a) rihma liikumise kiirus on üle 5 m sekundis, olenemata tema laiusest;

b) rihma laius on üle 100 mm, sõltumata tema liikumise kiirusest.

Kõik vertikaalsed ja kaldrihmad, mis asuvad põrandast või töölavast 2 m kõrgusel või madalamal, peavad olema igast küljest kaitstud, olenemata nende laiusest ja liikumise kiirusest.

Kõik vertikaalsed ja kaldajamirihmad, mis asetsevad põrandast või töölavast kõrgemal kui 2 m ning liiguvad ülalt alla, tuleb kaitsta kogu pikkuses juhtudel, kui:

a) rihm liigub kiirusega üle 5 m sekundis, olenemata rihma laiusest;

b) kui rihma laius on üle 50 mm, olenemata rihma liikumise kiirusest.

Kõik üle 150 mm laiused vertikaalsed ja kaldrihmad peavad olema kaitstud igast küljest kogu pikkuses, olenemata nende paiknemise kõrgusest ja liikumise kiirusest.

54. Rihmade ja muude pöörlevate osade kaitsmed peavad olema kindlalt kinnitatud ja ei tohi takistada tööd; ka peavad nad võimaldama ajamirihma kergesti ära võtta ja peale panna.

55. Hammas- ja kettülekannetel, sõltumata nende paiknemise kõrgusest, peavad olema lauskaitsmed.

56. Kui kalatöötlemisettevõtetel on transmissioonid või kontrajamid, siis peavad need vastama «Ohutustehnika eeskirjadele transmissioonide ehitamisel ja ekspluateerimisel».

57. Kaitsetõkked ja -abinõud peavad olema korras, värvitud ning masinate, transmissiooni ja mootorite töötamise ajal asuma määratud kohtadel. Seadmete töötamine ilma vajalike kaitsetõketeta on keelatud.

58. Kõik masinad, agregaadid, transportöörid, mootorid ja muud seadmed peavad paiknema selliselt, et neid oleks võimalik hõlpsasti ja ohutult teenindada (jooksev remont, ülevaatus, määrimine, puhastamine ja desinfitseerimine).

59. Masinate ja muude seadmete vaheliste käikude laius olgu vähemalt 1 m.

60. Kõik mehhaniseeritud vooluliinidesse kuuluvate või isoleeritult töötavate automaatide ja masinate liikuvad osad peavad olema varustatud automaatsete määrimisaparaatidega või küllaldase mahuga õlikannudega, mis täidetakse õliga enne seadmete käivitamist.

61. Kõik tööpinkide ja masinate võllid (toite-, surve-, tööjne. võllid), mille vahele võivad sattuda tööliste käed või rõivad, tuleb ümbritseda kaitseseadistega.

62. Kõik rõhu all töötavad masinad ja aparaadid (aurukogujad, ressiivrid, autoklaavid, keedunõud, kuivatustrumlid jt.) peavad konstruktsiooni, materjalide, tugevuse arvestuse, registreerimise vormistamise, perioodiliste ülevaatuste, proovimiste jm. poolest vastama «Survemahutite-aurukogujate ehituse, ülesseadmise ja järelevaatuse eeskirjade» nõuetele.

63. Aparaatide ja torustike soojustandvad pinnad peavad olema hästi isoleeritud ja täielikult vältima töötajaile põletushaavade tekitamise ohu. Isolatsioonipinna temperatuur ei tohi ületada +45° C. Äärik- ja muud liited ei tohi auru ega vedelikke läbi lasta.

64. Rippuvatel kaldkonveieritel ning rippraudteedel peavad olema kindlad blokeerivad ja sulgurmehhanismid, mis ei lase konveierit käivitada tema ülevaatuse või remondi ajal. Et vältida rippraudteelt kandekopa (korvide, võrkude jne.) mahakukkumist või veoketi katkemist, peavad transporteerivad detailid olema kõvasti kinnitatud ja veoketid regulaarselt kontrollitud. Kõikjal, kus konveier või rippraudtee kulgeb üle töö-, ülesõidu- või läbikäigukoha, peab tema all olema kindel kaitse.

65. Punkritel, täitmis- ja vastuvõtukoludel peavad olema kaaned, mille avad on nende täitmiseks vajaliku minimaalse suurusega.

66. Masina, aparaadi, mehhanismi jne. töötamise ajal on kategooriliselt keelatud tema puhastamine, määrimine ja igasugune remont, samuti ka seadmete liikuvate osade puudutamine.

67. Alalist teenindamist vajavate masinate ja aparaatide juures asuvates töökohtades peavad põrandal olema puitalused või restid.

68. Iga masina ja aparaadi juurde tuleb üles panna nende teenindamise ohutustehnika juhend, kus on ära näidatud käivitamise ja seiskamise kord.

69. Kõiki tarvitatud pühkimismaterjale (narmad, kaltsud) tuleb hoida suletavate kaantega raudkastides ja iga vahetuse lõpul tsehhist välja viia selleks määratud kohta.

70. Elektrivoolu ootamatul katkemisel tuleb elektrimootor välja lülitada.

IV. LAADIMISTÖÖD

A. ÜLDNÕUDED

Tööde juhtimine

71. Vastutust laadimistööde õige organiseerimise eest kannab neid töid organiseeriva ettevõtte administratsioon.

72. Töökohal juhib laadimistöid vahetult selleks määratud kogenud tööjuhataja.

Tööjuhataja peab jälgima, et veoste peale- ja mahalaadimise ning teisaldamise (ümberpaigutamise) viiside valik kindlustaks maksimaalse ohutuse.

Veoste teisaldamine

73. Veoste transportimine peab üldreeglina toimuma mehhanismide abil.

74. Ühel laadijal on keelatud kanda raskusi kaaluga üle 80 kg.

75. Juhul, kui kandami kaal (iga koht eraldi) ületab 50 kg, tuleb see laadijale selga ja sealt maha tõsta teiste laadijate kaasabil.

76. Kui kandam kaalub üle 50 kg, siis on ühel laadijal lubatud seda kanda kuni 60 m kaugusele. Kui kaugus on üle 60 m, siis tuleb ette näha vahetused (asendajad) või anda veose teisaldamiseks vahendeid.

77. Kui laadija kannab üles kuni 80 kg raskust kandamit, ei tohi tõus mööda kallakut trepplauda ületada 3 m vertikaalis. Trepplaudade või trepi pikkus peab olema tõusu kõrgusest vähemalt kolm korda suurem.

78. Kui veost tõstetakse kõrgemale kui 3 m või kui tõstetav veos kaalub üle 80 kg, siis tuleb tõstmine mehhaniseerida või ette näha vajalik arv vahetusi.

79. Laadimistöödele on keelatud määrata noorukeid kuni 18 aasta vanuseni.

80. Mõlemast soost noorukeil on lubatud kanda ja teisaldada raskusi allpool toodud normide piirides ainult neil juhtudel, kui see on seotud nende kutsealase tööga ja ei välta üle ühe kolmandiku nende tööajast.

81. 16- kuni 18-aastastel noormeestel on lubatud kanda raskusi kaaluga mitte üle 16 kg.

82. 16- kuni 18-aastastel neidudel on lubatud kanda raskusi kaaluga mitte üle 10 kg.

83. Üle 18 aasta vanustel naistel on lubatud tasasel pinnal käsitsi kanda raskusi kaaluga mitte üle 20 kg, raskuste kandmi-

sel kahekesi aga mitte üle 50 kg, kaasa arvatud kanderaami ja muude vahendite kaal.

84. Kui raskusi kannavad ja teisaldavad üle 18 aasta vanused naised, siis tuleb kinni pidada järgmistest piirnormidest, veoste kandmise ja teisaldamise abinõude kaalu kaasa arvamata (tabel 2).

85. Laadimistöödele lubatakse ainult isikuid, kes on arstlikult järele vaadatud.

Tabel 2

Jrk nr.	Kandmise või teisaldamise viis	Piirnorm 1 inimesele kg-des	Märkused
1	2	3	4
1.	Käsitsi kandmine tasasel pinnal	20	Raskuste teisaldamine üherattalistel kärudel on lubatud ainult mööda kärutuslaudu, kusjuures suurim tõus (s. o. tõusu maksimaalse kõrguse suhe tee pikkusega) ei tohi ületada 0,02.
2.	Üherattaliste kärudega	50	
3.	Kolme- või neljarattaliste kärudega	100	Kolme- või neljarattaliste kärudega teisaldamisel ebatasasel pinnal ei tohi suurim tõus ületada 0,01
4.	Kaherattaliste kärudega:		
	a) tasasel põrandal, kui suurim tõus ei ületa 0,02	115	
	b) ebatasasel maapinnal või sillutisel, kui suurim tõus ei ületa 0,01	60	
5.	Vagonettides rööbastel	600	Vagonettide teisaldamisel kaldpinnal ei tohi suurim tõus ületada 0,01
6.	Ümmarguste raskuste veeretamine käsitsi (tünnid, trummeltünnid jm. kala ja rasvaga)	50	Kui teetõus ei ole üle 0,02

Tööaeg

86. Laadijatele tuleb anda peale lõunavaheaja erilisi puhkeaegu, mis loetakse tööaja hulka.

Selliste vaheaegade kestus ja jaotus määratakse kindlaks sisekorra reeglitega.

87. Töötamisel väljas külmal aastaajal tuleb rakendada soojendusvaheaegu või töö katkestada.

88. Punktis 87 toodud kompensatsioone kasutatakse olenevalt õhu temperatuurist ja tuule tugevusest töökohal.

89. Temperatuuri ja tuule tugevuse, mille puhul antud kliimarajoonis tuleb kasutada üht või teist kompensatsiooni, määrab kindlaks kohalik Töörahva Saadikute Nõukogu Täitevkomitee.

90. Soojendusvahendid asugu töökohal või töökoha vahetus läheduses.

Soojendusvaheaegade arvu ja kestuse ning soojenduskohtade ehitamise küsimused (eriruumi ehitamine või muud viisid) lahendatakse üksikutes ettevõtetes või nende gruppides, sõltuvalt kohalikest tingimustest, administratsiooni ja tehasekomitee või ametiühingu kohaliku komitee vahelisel kokkuleppel.

Lühiajaliste tööde puhul tehakse ainult soojenduslõke.

91. Soojendusvaheajad arvatakse tööaja hulka.

Sanitaar- ja profülaktilised nõuded

92. Laadimistööde paikades peab alati olema keedetud ja jahutatud joogivesi sanitaarnõuetele vastavates lukustatud nõudes.

93. Töölised peavad töötama erirõivastuses ja jalatsites ning kasutama vastava töö jaoks ettenähtud individuaalseid kaitsevahendeid.

Laoruumid ja laadimisplatvormid

94. Keldrites ja poolkeldriruumides asuvad laod, mille trepid on rohkem kui ühe trepikäiguga või üle 1,5 m kõrged, tuleb varustada luukide ja trappidega veoste allalaskmiseks otse laoruumi ja tõstukitega väljatõstmiseks.

95. Esimesest korrusest kõrgemal asuvatel ladudel, mille trepid on rohkem kui ühe trepikäiguga või üle 2 m kõrged, peavad olema tõstukid raskuste allalaskmiseks ja ülestõstmiseks.

96. Veoste teisaldamise teed ladudes peavad olema siledad, ilma liistude, naelte ja pragudeta, ning neid ei tohi kinni panna väljalaaditavate veostega.

Laadimisoperatsioonideks eraldatud lahtised platvormid peavad olema tasandatud. Talvel peavad tööliste liiklemise ja veoste teisaldamise teed olema lumest ja jäärst puhastatud ja liivaga üle puistatud.

97. Läbisõiduteede laius (m-tes) peab olema vähemalt:

a) transpordi ühesuunalisel liikumisel 3,5
b) kahesuunalisel liikumisel 6,25
c) tuletõrje läbipääsuteedel nii hoonete ja ehituste juurde kui ka virnade vahel 6

98. Läbikäikude laius laoruumides ja platvormidel peab olema vähemalt 1,5 m, vankrite liikumisel aga 3,2 m.

99. Virnade ja stellaažide kaugus seintest peab olema vähemalt 0,6—0,7 m.

100. Valgustus peab ladudes olema vähemalt 25 luksi, lahtistel platvormidel aga vähemalt 15 luksi.

101. Kandelampide pistikupesad peavad olema üksteisest sellises vahekauguses, et oleks võimalik valgustada laoruumi, platvormi ja peale- ning mahalaadimisala iga punkti.

102. Kantava valgustuse jaoks tuleb kasutada akumulaatorlaternaid. Ruumides, kus pole plahvatusohtlikke gaase, aurusid ja tolmu, tuleb kasutada madalpingelampe (kuni 36 V) voolikvõi soomusjuhtmetega.

103. Laoruume on keelatud valgustada petrooleumilampidega. Valgustamiseks tuleb kasutada kantavaid akumulaatorlampe ja kantavaid madalpinge-elektrilampe.

104. Laadimistööde paigal on kategooriliselt keelatud isikute viibimine, kes antud momendil ei võta töödest osa.

105. Mitmesuguste veoste virnade lubatavad mõõtmed, nende ladumisviiside iseloomustus ja ohutusabinõud, kui töö veostega toimub teataval kõrgusel, on toodud tabelis 3.

Tabel 3

Veose nimetus ja iseloomustus	Veose ladumise viis	
	käsitsi	mehhaniseeritud
I. ÜLDVEOSED		
Veosed kastides (kaal kg-des)	Virna kõrgus m-tes	
kuni 50	4,0	5,0
„ 80	3,0	4,0
„ 150	—	2,0
üle 150	—	1,75

Kui virn on üle 3 m kõrge, ei tohi virna äärele läheneda ligemale kui 1,5 m.

Virn tuleb laduda astmeliselt; veose väljas hoidmise korral peab virna ülemise pinna kalle olema 2°, et vesi ära voolaks. Kastiridade vahele tuleb asetada lauad.

Veosed kottides	Ridade arv kõrguti	
a) teravili, jahu, kruubid, peensuhkur, sool	10	14
b) rafineeritud ja tükksuhkur	8	8
c) tsement paberkottides	10	13
d) tsement džuutkottides	10	12

Virn tuleb laduda tömppüramiidina, sidudes kotid kolme- või viiekaupa kokku. Ülemiste ridade mahavõtmisel lastakse kotid mööda renne alla. Paberkottidesse pakitud veoste ridade vahele tuleb asetada lauad.

Veosed tünnides	Virna kõrgus	m-tes
a) rasvained	1,5	1,5
b) kalatooted	2,5	2,0
c) puisteveosed	2,0	3,0

Virnadesse ladumisel tuleb arvestada tünnide kaalu koos veosega ja nende ladumise viisi (küljeli või püsti).

Tünnide kaal kg-des	Tünniridade arv virnas kõrguti	
	küljeli	püsti
250—300	2—3	2
100—150	4—5	3
25—50	6	5

Tünniridade vahele tuleb panna vahelauad. Kui tünnid laotakse küljeli, siis tuleb iga rea äärmised tünnid toestada.

Veos pallides	Virna kõrgus	m-tes
a) puuvillatooted	1,5	3,0
b) paber	4,0	5,0

Veos pallides laotakse samuti nagu veos kastides. Paberirullid tuleb laduda kõrguti kuni kolme ritta ja ridade vahele asetada lauad.

II. PIKAD VEOSED

	Virna kõrgus	m-tes
a) sorditeras, väikese läbimõõduga torud	1,0	3,0
b) lehtteras pakkides	1,0	1,5
c) palgid, torud, rasked veosed	1,0	3,0
d) ümarpuit	1,5	6,0
e) saematerjalid	2,0	6,0

Et vältida veosevirna laialiveeremist, tuleb äärmised kohad kiiluda vahetükkidega. Ridade vahele tuleb asetada prussid.

III. PUISTEVEOSED

	Virna kõrgus	m-tes
a) lahtine sool	2,0	2,0
b) kuiv liiv, kruus, killustik, kivid	2,0	5,0
c) niiske liiv	3,0	10,0
d) lahtine tsement	2,0	2,0
e) kustutatud ja kustutamata lubi	2,0	2,0

Kivisüsi, koks, pruunsüsi ja muud taolised kütteained laotakse vastavalt kehtivatele tahkekütuse säilitamise eeskirjadele.

Laadimisinventar

106. Laadimisinventar ja tööriistad peavad olema alati korras ja neid tuleb hoida laos. Tööriistade käepidemed peavad olema tehtud tugevatest puuliikidest (kasest, vahtrast, saarest, tuhkpuust jne.) ja siledaks töödeldud.

107. Liigenditega tööriistade, nagu võtmete, lõiketangide, tangide jne. liigendid tuleb sisse määrida ja kaitsta roostetamise eest.

108. Tööjuhataja on kohustatud enne töö algust kontrollima laadimisinventari ja tööriistade korrasolekut.

Käsivankrid ja vagonetid

109. Kõik käsivankrid ja vagonetid peab regulaarselt, vähemalt 1 kord aastas üle vaatama peainseneri või sadama ülema poolt määratav tehniline komisjon.

110. Kõigil käsivankritel ja vagonettidel peavad olema pidurid.

111. Kõigile käsivankritele ja vagonettidele tuleb lubatud piirkoormus peale märkida.

112. Kitsarööpmelised teed peavad olema alati heas korras ja rahuldama järgmisi nõudeid:

a) teekalle ei tohi olla üle 0,02;

b) tee lõpus peavad olema toed, mis ei lase vagonettidel rööbastelt maha minna;

c) pöörmed peavad olema seatud selliselt, et veereva koosseisu üleminekul nendest oleks välditud pöörmete suvaline asendimuutus.

113. Selleks et vagonetiga oleks ohutum ja parem töötada, on soovitav ehitada kitsarööpmelise raudtee rööbaste vahele lauskate.

114. Lumesaju ja kiilasjää ajal tuleb rööbastee mulle puhastada ja, olenevalt veosest, puistata üle tuha, liiva, saepuru või soolaga.

115. Korrast ära rööbasteel on vagonettide liiklemine keelatud. Kõik märgatud vead tuleb enne töö algust kõrvaldada.

116. Käsikärude ja vagonettide koormamine üle nende kandejõu on keelatud.

117. Ümberkallutatavatel käsivankritel ja vagonettidel peavad olema lukud (lingid), mis hoiavad ära suvalise ümberkaldumise.

118. Kui materjale veetakse käsikärudel ja vagonettide platvormidel (ilma ääristeta), peab veos olema kõvasti kinnitatud.

119. Inimeste vedu käsivankritel ja vagonettidel on keelatud.

120. Käsivankreid ja vagonette lubatakse teisaldamisel lükata ainult tagantpoolt või kõrvalt.

121. Vagonettide ühendamine koosseisuks neid käsitsi lükates on keelatud.

122. Ümberlaadimistööde paikades teisaldatakse käsivankreid ja vagonette kiirusega kuni 6 km tunnis.

Käsivankrite ja vagonettide hoogne liikumine käänakutel, pöördringidel, pöörmetel ja kallakutel on keelatud. Käsivankrite või vagonettide gruppide liikumisel peab vahemaa gruppide vahel olema vähemalt 20 m, üksikute käsivankrite või vagonettide vahel aga 10 m.

123. Kui vagonetid liiguvad kaldestakaadidel, tuleb kogu seade varustada pidurdusseadistega (keti või haagi katkemise juhuks). Estakaadid tuleb mõlemalt poolt piirata lausseintega.

124. Pöördringidel peavad olema seadised, mis väldivad ringide juhusliku pöörlemise.

125. Teede, pöörmete, pöördringide, teekatete jne. seisukorda peab tsehhijuhataja, kellele need alluvad, kontrollima vähemalt kaks korda nädalas.

Kärud

126. Normaalse koormuse juures peab kaherattalise käru raskuspunkt asuma rataste telgedega võimalikult samal vertikaaljoonel.

127. Töö kergendamiseks ja selleks, et kätel oleks mugavam hoida, soovitatakse kärude käepidemed varustada kaitsetuppedega.

128. Üherattalise käru kärutuslaudade otsad tuleb jätkukohtadel asetada ühetasaselt, tihedasti üksteise vastu; laudadel ei tohi olla külgkallakuid.

129. Kärutuslauad peavad olema vähemalt 50 mm paksud ja 200 mm laiad. Maapinnast kõrgemal asuv kärutustee peab olema vähemalt 1,5 m lai. Kärutusteede toestus olgu arvutusega kontrollitud ja jäik.

130. Töö kergendamiseks peavad kärud vastama laadijate kasvule.

Kantavad redelid

131. Virnadele tõusmiseks ja nendelt mahatulekuks tuleb kasutada kergeid ja tugevaid kantavaid redeleid.

132. Üle 3 m pikkustel redelitel peab olema vähemalt kaks metallist redelipingutajat, peale selle tuleb redeli peelte vastaspoolsele küljele kogu nende pikkuselt naelutada jätkudeta traat läbimõõduga 3—4 mm.

133. Redelite libisemise vältimiseks peavad peelte alumistes otstes olema teravad või kummist otsikud, olenevalt aluspinna iseloomust, millele redel asetatakse.

134. Puitredelite pulgad peavad olema tugevad ja otsapidi kõvasti peeltesse kinnitatud.

135. Kantav redel peab olema nii pikk, et tema kasutamisel kalle toetuspinna suhtes oleks 60°.

136. Redeleid, mis on korrast ära või mille pulgad on löödud peelte peale, ei tohi kasutada.

Lööbid

137. Veoste kaldsuunas allalaskmiseks ja ülestõstmiseks kasutatakse üksik- ja kaksiklööpe.

Lööpide mõõtmed tuleb määrata tugevusarvutusega.

138. Lööpide ülemises otsas peavad olema konksud vagunipõranda või platvormi külge kõvasti kinnihaakumiseks.

139. Veose (tünnide jt.) allalaskmisel mööda lööpe peavad laadijad asuma laadimiskoha kõrval.

140. Katkisi (murtud, pragudega) ja pehastunud lööpe pole lubatud kasutada.

Sillad ja trepplauad

141. Töölised kasutavad vagunist vagunisse, vagunist lattu või laadimisplatsile ja samuti ka laevalt randumissillale käimiseks tugevaid sildu, mille konstruktsioon peab tagama küllaldase jäikuse ja tugevuse. Sillad ei tohi vetruda, kui neist veosega üle minnakse.

142. Ühepoolseks liikumiseks peavad sillad olema 1 m laiad, kahepoolseks liikumiseks veosega aga vähemalt 1,5—2 m laiad.

143. Juhul, kui sillakaar on üle 3 m kõrge, tuleb silda alt toetada pukkidega, mis asetatakse silla pikkuselt 3 m kaugusele üksteisest.

144. Juhul, kui kattelauad asetsevad alusraamidel, tulevad viimased omavahel kinnitada.

145. Raskete veoste laadimisel tuleb sillalaudade paksust ja sildade tugevust kontrollida arvutusega.

146. Trepplaudadel peavad olema spetsiaalsed konksud, millega laud kinnitatakse vaguni ukseröövpa külge.

147. Iga liiki trepplaudade ja ülekäigusildade peale tuleb lüüa 4—6 mm laiused liistud, mille vahekaugus üksteisest on 35—40 cm.

148. Trepplaudadel on keelatud vastassuunaline liikumine.

149. Trepplauad ja sillad tuleb mõlemalt poolt piirata tugevate vähemalt 1 m kõrguste käsipuudega.

150. Kärude tarvis peavad kogu trepplaudade pikkuses olema 250×4 mm mõõtmetega raudliistudest kärutusteed. Raudliistude otsad tuleb kinnitada aluslaudade külge vastamisi nii, et põkkudes ei oleks väljaulatuvaid kohti.

151. Sildade ja trepplaudade maksimaalselt lubatud kalle ei tohi ületada suhet 1:3.

Kottidesse pakitud veoste laadimine

152. Kottidesse ja kulidesse pakitud veosed tuleb laduda virnadesse ristamisi. Rebenenud taaraga veoseid ei tohi enne taara parandamist virna laduda.

153. Veoste ladumisel kõrguti üle kuue rea tuleb iga kuuenda rea vahele asetada vahelaud.

Tõus 7. ja kõrgemale reale toimub ühepoolseks liikumiseks ettenähtud vähemalt 1 m laiustel trepplaudadel, millele on löödud põikliistud. Trepplaudadel liikumisel peab vahekaugus tööliste vahel olema vähemalt 6 m.

154. Ühel töölisel on lubatud tõsta veost seitsme rea kõrgusele.

8. ja kõrgemale reale peab tõstma teine tööline (vahetus).

Kastidesse ja pallidesse pakitud veoste laadimine

155. Kastveostel ei tohi olla esileulatuvaid otsi.

Väljaulatuvad naelad ja metallsidemete otsad tuleb sisse taguda.

156. Vagunitesse laadimisel tuleb veosed laduda püsivatesse virnadesse.

157. Veoste mahavõtmisel virna ülaosast peab tööjuhataja eelnevalt veenduma, et kõrvalasuvad veosekohad püsivad kindlalt ega kuku ümber.

158. Veoste kandmisel seljas tuleb kasutada seljakaitset.

159. Virnade vahele tuleb jätta normaalsete töötingimuste ja tuleohutuse kindlustamiseks vajalikud vahekäigud.

Tünnidesse, trummeltünnidesse ja rullidena pakitud veoste laadimine

160. Veerevate veoste käsitsi sisse- ja väljalaadimine, kui laod on vagunipõranda või autoplatvormiga ühel tasapinnal, toimub veose veeretamise teel.

Veerevate veoste seljaskandmine, vaatamata nende kaalule, on kategooriliselt keelatud.

161. Kui veoseid on vaja ladudes asetada mitmesse ritta, siis veeretatakse nad üksteise peale mööda lööpe.

162. Veerevad veosed laotakse küliti, vedelikud — punniga üles; iga rida tuleb asetada vahelaudadele ja kõik äärmised read kiiluda.

163. Tööliste viibimine mööda lööpe mahaveeretatavate veerevate veoste ees või pealeveeretatavate taga on kategooriliselt keelatud.

Töölised peavad viibima alati teisaldatava veose kõrval.

164. Veoste veeretamisel mööda tasast pinda peab tööline asuma alati veeretatava veose taga.

Et vältida käte vigastamist veeretatavate teoste teel asuvate kõrvaliste esemete või varem väljalaaditud veoste vastu, on keelatud veeretada veost teda servadest tõugates.

Tolmavate ja sööbivate veoste laadimine

165. Lupja, tsementi ja muid tolmavaid ning sööbivaid veoseid peavad töölised laadima normidega määratud eririõivastes, respiraatorites ja tolmukaitseprillides, mis antakse välja isiklikuks kasutamiseks.

166. Kloorlupja laadivatele töölistele tuleb välja anda kloori imava filtriga gaasimaskid või respiraatorid. Vatti ja marlit respiraatoris tuleb niisutada antiklooriga (hüposulfitiga, selle puudumisel aga soodalahusega).

167. Respiraatorites töötavatel töölistel võimaldatakse perioodiliselt puhata ja respiraator ära võtta. Selle puhkuse kestus määratakse kindlaks kohaliku juhendiga, mis on kooskõlastatud ametiühingu tehnilise inspektsiooniga.

168. Respiraatori filtrit — marlist vahepanust — peab vahetama olenevalt tema saastumisest, kuid mitte harvem kui üks kord töövahetuses.

Töökaitse Instituudi süsteemi respiraatori karp tuleb avada ja tolm välja raputada olenevalt tolmu kogunemisest, kuid mitte harvem kui kaks korda vahetuses.

169. Sööbivate veoste tolmamise vähendamiseks laadimisel peavad töölised kasutama kärusid, kanderaame, renne, kandekaste. Töötamine visetega on keelatud.

Hapete ja muude sööbivate ainete laadimine

170. Hapete ja muude sööbivate ainete peale- ja mahalaadimine peab toimuma erilistes laohoonetes või platvormidel, mille põrand peab asuma ühel tasapinnal transpordivahendi põrandaga.

171. Tööpaigal peab alati käepärast olema vesi, et pärast põletamist happe või leelisega saaks põlenud kohta viivitamatult pesta.

172. Laadijad peavad töötama normidekohastes eririõivastes ja igal laadijal peab olema gaasimask.

173. Iga veosekoht tuleb enne töö algust hoolikalt üle vaadata. Kui avastatakse kas või kõige väiksem taaravigastus, siis tuleb veose laadimisel rakendada erilisi ettevaatusabinõusid.

Tõsiste taaravigastuste avastamisel tuleb töökohale välja kutsuda tööjuhataja, kes on kohustatud leidma ohutu tööviisi.

174. Lõhutud korvpudelite, kastide ja mahavalgunud happe või laialipuistatud sööbiva aine avastamisel peavad töölised gaasimaskid pähe panema ja koristama tingimata gaasimaskides.

175. Mahavalgunud hape tuleb lubjapiimaga neutraliseerida ja siis liiva või tuhaga üle riputada, pärast seda kõik see ära koristada labida ja luuaga ning maasse matta. Pärast koristamise lõpetamist tuleb ülekallatud koht (ruumi põrand) rohke veega puhtaks pesta.

176. Iga korvpudelit happe, sööbiva leelise, soolalahuse ja muude sööbivate vedelikkudega tuleb vedada erilise happeveokäruga või kanda kahe töölisega kanderaamil, millel on erilised pesad.

Hapetega korvpudelite kandmine korvi sanga pidi on lubatud ainult pärast korvi põhja kontrollimist.

177. Kui korv on vigastatud, siis tuleb ta asetada erilisse raudkasti, milles võib teda kanda või vedada lattu.

178. Hapete ja leelistega korvpudelite kandmine seljas, õlal või süles on kategooriliselt keelatud.

179. Korvpudelid tulevad ladudes asetada ühte ritta. Korvpudelite üksteise otsa ladumine on keelatud.

180. Hapete alt vabanenud tühja taaraga tuleb ümber käia äärmiselt ettevaatlikult, sest korvpudelites võib olla happe jääke. Tühje pudeleid ei tohi kallutada.

181. Tünne, trummeltünne ja kaste sööbivate vedelikkudega tuleb teisaldada eriliste kärudega.

182. Hapete ümberlaadimise kohta tuleb valgustada madalpinge-elektrilampidega kuni 36 V.

183. Vagunid, milles veeti happeid või muid sööbivaid aineid, tuleb pärast tühjendamist neutraliseerida, puhastada ja veega puhtaks pesta.

Kergestisüttivate vedelikkude ja kokkusurutud ning veeldatud gaaside laadimine

184. Kergestisüttivate vedelikkude (bensiini, petrooleumi, piirituse, bensooli jt.), mürgiste aurudega vedelikkude (diklooretaani, tehniliste piirituste), samuti ka kokkusurutud ning veeldatud gaaside (ammoniaagi jt.) mahalaadimine peab toimuma eraldi selleks määratud kohas, pidades seejuures kinni kõigist ohutuse ja isikliku ettevaatuse abinõudest. Laadimine peab toimuma täpses kooskõlas tehniliste tingimuste ja veo- ning säilituseeskirjadega, mis on kehtestatud igaühe kohta neist ohtlikest veostest.

185. Sellele tööle tuleb määrata vilunud laadijad, kes on spetsialiseerunud ohtlike veoste laadimisele ja on vastavalt instrueeritud. Töölised, kes töötavad mürgiste ainete ja gaasidega, varustatakse vastavate gaasimaskidega.

186. Laadimine peab toimuma päeval. Erandjuhul võib töötada ka öösel, kuid ainult tingimusel, et töökohal oleks küllaldane elektrivalgustus, mille armatuur on plahvatusohutu.

Vagunites võib kasutada tasku- või käsi-akumulaatorlaternaid. Sädemete vältimiseks tuleb neid laternaid süüdata ja kustutada väljaspool vagunit ja lattuasetatud veostest kaugemal.

187. Töölised peavad enne töö algust tikud ja tulemasinad tööjuhatajale ära andma.

188. Kui avastatakse, et gaaside ja mürgiste ainete balloonid ei ole korras, siis peavad töölised kohe gaasimaskid pähe panema.

189. Korrast ära olevad balloonid kokkusurutud õhu, hapniku, süsihappe- ja muude mittemürgiste gaasidega tulevad laost eemaldada vähemalt 100 m kaugusele ja jätta sinna, kuni gaas on täielikult välja voolanud või ära auranud. Pärast seda tuleb balloonid ära koristada. Gaasi balloonidest väljatulekul või auramisel tuleb jälgida, et gaas ei süttiks tuleallikatest.

190. Korrast ära olevad mürgiste gaaside balloonid tuleb kiiresti töökohalt ära viia ja, ventiiliga allpool, lasta:

a) veetünni — balloonid ammoniaagiga;

b) lubjalahuse tünni — balloonid kloori, fosgeeni, väävlisgaasiga.

191. Kergestisüttivate vedelikkude tsisterne tuleb tühjendada mehhaniseeritult.

Nende tühjakslaadimisel peavad töölised kinni pidama tuleohutuse eeskirjadest.

192. Töö etüleeritud bensiiniga peab toimuma vastavalt kehtivatele «Sanitaar-eeskirjadele etüleeritud bensiini hoidmiseks, vedamiseks ja kasutamiseks».

Operatsioonid raskekaaluliste veostega

193. Raskekaaluliste veoste (üle 500 kg) laadimist peab vahetult juhtima ettevõtte tsehhijuhataja või peainsener.

194. Tõstemehhanismidel, millel ei ole isepidurdusseadet, välja arvatud plokid ja talid, peavad olema:

a) mehaaniliste ja käsiajamite puhul — rakised, mis võimaldaksid veost peatada ja rippu hoida igas kõrguses;

b) mehaaniliste ajamite puhul — rakised, mis võimaldaksid vabalt reguleerida veose liikumise kiirust. Liikumiskiiruse muutmiseks kasutatavad lülitusmehhanismid peavad olema sellised, et nende suvaline ümberlülitumine oleks võimatu. Mehhanismil

peab olema ka jalg- või käsipidur, mis töötab sõltumatult mehaanilisest ajamist.

195. Tõste- ja transpordimehhanismide üle seatakse sisse:

a) tehniline valve, mida teostab vastava tehnilise ettevalmistusega vastutav töötaja, kelle ülesandeks on ülevaatamine, proovimine, remondi ja ekspluateerimise järelevalve; ülevaatuste ja proovimiste tulemused kantakse tõstemehhanismide nöörraamatusse;

b) pidev järelevalve, mida teostab antud mehhanismi teenindav tööline. Peale selle toimub meistri osavõtul mitte harvemini kui üks kord 10 päeva kestel mehhanismide üksikasjaline ülevaatus, nende kontrollimine töös ja vajalikel juhtudel ka remont.

Ülevaatuste tulemused ja teostatud parandused kantakse nöörraamatusse.

Trossi, lindi ja teiste detailide kulumise tunnuste puhul lühendatakse üksikasjalise ülevaatuse tähtaegu.

Remonti, mis on seotud mehhanismide ekspluateerimise katkestamisega, tehakse selle isiku korraldusel, kes teostab tehnilist valvet.

196. Mehaanilisi tõste- ja transpordivahendeid ning nende juurde kuuluvaid rakiseid tuleb enne töö algust proovida tühikäigul.

Mittekorras mehhanismidega on keelatud töötada.

Kõik tõste- ja transpordivahendid ja ehitused, millel on elektrijuhtmed (mootorid, valgustus), peavad tingimata olema hästi maandatud.

197. Reverseerimisel tuleb tingimata teha vahepeatus.

198. Mehhanismide remontimine ja käsitsi määrimine nende töö või liikumise ajal on keelatud.

199. Kõik kergesti juurdepääsetavad tõstemehhanismide liikuvad osad, mis võivad õnnetusjuhtumeid põhjustada, nagu hammas- ja muud rattad, pöörlevad võllid, väljaulatuvad poldid, kiilud jne., peavad olema kaetud kõvasti kinnitatud äravõetavate või alaliste metallkaitsmetega, mis võimaldavad hästi jälgida mehhanismide tööd.

200. Töökohad peavad olema hästi valgustatud. Kui kraanade tööpaigal on puudulik valgustus, tuleb kraanad varustada iseseisvate valgustusseadmetega.

Tõstemehhanismid (kraanad, telferid)

201. Kraanasid ja iga süsteemi masinajamitega tõstemehhanisme võivad juhtida ainult isikud, kes on läbi teinud eriõppuse ja sooritanud vastavad katsed.

Käsikraanadega töötada, veoseid troppida (tõstmiseks ette valmistada) ja signaliseerida on lubatud sellekohaselt instrueeritud töölistel, kelle teadmised ja praktilised oskused on kontrollitud

vastutava tööjuhataja (inseneri, tehniku, mehhaniseerimismeistri) poolt.

202. Laadimistöödeks määratud kraanad peavad olema korras ja läbi teinud «Kraanade, tõstemehhanismide ja nende abirakiste järelevaatamise ja proovimise eeskirjades» ettenähtud järele- ja ülevaatused ning proovimised.

Pole lubatud töötada kraanadega, millel on ohtlikke defekte:

a) kulunud trossid ja ketid, mille defektid ületavad kindlaksmääratud praakimisnorme;

b) mittekomplektsed või nõrgalt kinnitatud vastukaalud (kontrraskused);

c) laadimisnoole ülepaine (üle määratud piiride), korrast ära plokid;

d) reguleerimata pidurid;

e) tugev kuumenemine, elektrimootorite sädelemine, paljastunud voolik-elektrijuhtmed;

f) katmata vinnaklülitid, kaitsmed ja kontrolleri takistid;

g) katmata või tõkestamata ülekandeseadmed mootorilt kraanamehhanismile;

h) maandamata elektrimootorite kered, reostaadid, kontrollerid ja käivitusaparaadid (vinnaklülitid jt.);

i) päevasignaalide puudumine või öösignaalide sise- ja välisvalgustuse rikkisolek.

203. Tõstemehhanismide juures ei tohi töötada töölised, kes põevad neid töid takistavaid haigusi.

204. Tõstekraanadele kinnistatakse alalised kraanabrigaadid, mille koosseisu kuuluvad kraanajuht (masinist), tema abi ja tropitöölised.

Kraana juhikabiinis võivad viibida ainult kraanajuht ja tema abi, kes töötavad selles vahetuses.

205. Sõltumata järjekordse kontrollimise tähtajast tuleb kraanad ja muud tõstemehhanismid järele vaadata ja proovida:

a) pärast mehhanismide kapitaalremonti;

b) pärast poolstatsionaarsete kraanade ja seadmete ülesmonteerimist nende üleviimisel teise kohta;

c) pärast põhiagregaatide kapitaalremonti ja tõstetrosside või -kettide vahetamist;

d) pärast kraanade igasuguseid avariisid, vaatamata sellele et avarii puhul ei esinenud üksikosade ja agregaatide murdumist ega deformeerumist.

Järelevaatuse kord peab täpselt vastama NSV Liidu Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee poolt kinnitatud «Kraanade ehituse ja ohutu ekspluateerimise eeskirjadele».

206. Töö lõpetamisel pannakse kraanale pidurid peale. Nool, konks või greifer tuleb üles tõsta, peavinnaklüliti võrgust välja lülitada ja sulgeda.

207. Puittugedel asuvad telferiröödpad tuleb kindlalt maandada.

208. Monorelsid peavad olema varustatud automaatsete käigupiirajatega.

209. Kõigil telferitel ja kraanadel peavad olema statsionaarsed vaatlusplatvormid ja seisukohad.

210. Raskuste tõstmisel kraanade ja muude tõstemehhanismidega tuleb kasutada eranditult ainult terastrosse ja -kette, millel on proovimise tunnistus.

Trosside ja kettide tugevus peab vastama ümberpaigutatava raskuse kaalule.

211. Traattrosside kasutamisel on vaja:

a) puhastada tross;

b) üle vaadata pindmised traadid, et selgusele jõuda, kas ei leidu katkenud traate, väljaveninud keermeid, liiga kõverdunud või liiga keerdus traate.

212. Tõstemehhanismi konks peab asuma tõstmisele kuuluva eseme kohal vertikaalselt.

Veoste lähemale tassimine tõstemehhanismi konksuga on keelatud.

213. Raskusi tõstvad trossid tuleb asetada tõstetava veose ümber ilma sõlmede ja keerdudeta.

Trosside ülepainde ja katkihõõrdumise vältimiseks pannakse veoste teravate nurkade alla vahetükid.

214. Veose rippumise ajal on keelatud teda kätega kohendada, samuti ka viibida ülestõstetud raskuse all noole liikumise piirkonnas.

215. Veoste horisontaalne ümberasetamine kraanade ja telferitega toimub kõigist teel leiduvatest esemetest vähemalt 0,5 m kõrgemal.

216. Kraana või telferiga on keelatud lahti kiskuda kinnikülmunud või maassekaevatud eset.

217. Töö lõpetamisel või katkestamisel ei tohi veost rippuvasse asendisse jätta.

Neil juhtudel peavad elektrikraanade ja -telferite kontrollerid ja peavinnaklüliti olema välja lülitatud.

218. Käsimehhanisme (plokke, talisid, vintse, tungraudu jt.) peab teenindama selleks määratud ja vastavalt instrueeritud kogenud tööline, kelle oskusi nende mehhanismide käsitsemises on kontrollitud.

Instrueerima ja kontrollima peab tööjuhataja.

219. Teisaldatud vintsid tuleb asetada horisontaalsetele alustele ja tugevasti kinnitada.

220. Plokid ja talid tuleb paigutada erilistele tugedele.

Vintside, plokkide ja talide kinnitamine püstikute, seinte, uksepiitade ja muude ladude ning platvormi varikatuse osade külge on kategooriliselt keelatud.

221. Veoste tõstmisel tungraudadega tuleb tungraudade ja tõstetava raskuse alla tingimata asetada puitvahetükid.

222. Raskekaaluliste veoste teisaldamisel peavad rullik-kärudel olema käepidemed veokite kärutamiseks raskuste alla.

223. Raskekaaluliste veoste ümberpaigutamine rullikkangide abil peab toimuma vähemalt kolme kangiga korraga.

Konteinerid

224. Laadimistööde ohutuse tagamiseks ja konteinerite vigastamise vältimiseks on keelatud:

a) asetada täis või tühje konteinereid kahelt realt üksteise otsa või kaldpinnale;

b) tõsta konteinereid kraanaga, haakides neid vähem kui neljast rõngast;

c) tõsta konteinereid troppidega ilma nurgavahetükkideta trosside ja konteinerite servade vahel;

d) peale laadida korraga üle ühe konteineri, kui puuduvad traaversid.

Pikkade veerevate veoste väljalaadimine gondlitest

225. Raskekaaluliste palkide, pakkude ja torude väljalaadimine gondlist peab tingimata toimuma olemasolevate mehhaniseerimisvahendite abil (kraanad, vintsid, pardavintsid, plokid jne.).

226. Korrastamata mehhaniseerimisvahendite kasutamine on keelatud.

227. Kui kraanasid ei ole, on lubatud pikki veerevaid raskusi gondlist välja laadida ka kahe pardavintsiga, mis peavad töötama samaaegselt.

228. Pardavintsid tuleb gondlipardal paigutada gondlis asuva veosevirna otste juurde ja kõvasti kinnitada.

229. Veoste otsad, mis ulatuvad üle nende alla pandud trosside, peavad olema võrdsed ja vähemalt 0,5 m pikad.

230. Mehhanismidega tõstetava raskuse üldkaal ei tohi ületada mehhanismide tõstejõudu.

231. Palkide, torude jne. tõstmise ajal pardavintsidega on tropitööliste viibimine virna peal gondlis keelatud.

232. Antiseptiliste vahenditega immutatud metsamaterjalide mahalaadimisel vagunitest, platvormvagunitest, gondlitest jne. tuleb iga kord kindlaks määrata sanitaar- ja tehnilise inspektsiooniga kooskõlastatud mahalaadimise erikord ja varustada töölised kaitsevahenditega antiseptikumide vastu.

B. LAADIMISTÖÖD TEHASE RAUDTEEL

Isikliku ohutuse üldised nõuded raudteel

233. Raudteel viibimise ajal tuleb kinni pidada järgmistest põhieeskirjadest:

a) raudteest tuleb üle minna täisnurga all, aga mitte põiki, eelnevalt veendudes, et teel ei ole lähenevat veerevkoosseisu (vedureid, vaguneid, mootordresiine jne.);

b) pöörmete ja riströöbaste ületamisel ei tohi astuda sulg-, raam- ja riströöbaste vahele;

c) ei tohi joosta üle tee läheneva koosseisu või veduri ees, tee ületamisel seisvate vagunite juurest peab hoiduma neist vähe kaugemale;

d) on keelatud läbi minna vagunite alt, lähestikku seisvate vagunite puhvrite vahelt ning üle haakeseadmete, seista manöövritööde ajal kaubavagunite lahtistel ustel;

e) vagunitega manööverdamise ajal on keelatud sõita puhvritel, kandevedrudel, puksidel, automaatsiduritel ja vaguni muudel väljaulatuvatel osadel;

g) laadimistöid on keelatud alustada ilma töökohta ümberasetatavate signaalidega piiramata.

Vagunite liikumine mööda laadimisrinnet

234. Üldreeglina peab vagunite teisaldamine toimuma manöövrivedurite ga. Vagunite edasilükkamisel käsitsi kasutatakse vinnakut (liigendkangi). Vaguni edasilükkamisel vinnakuga peab tööline asuma vaguni kõrval väljaspool rööpaid. Vinnakuid tuleb hoida töökoha lähedal. Laadimissillad, lööbid ja muud seadmed, mis segavad vagunite teisaldamist, tuleb ära võtta.

235. Vagunite teisaldamine käsitsi piki pealelaadimisrinnet peab toimuma teekorraldaja või rongikoostaja järelevalve all. Vagunite pidurdamine peab toimuma kingpidurite abil. Kategooriliselt keelatud on asetada vagunite pidurdamiseks rataste alla liipreid, vahetükke, kange ja samuti rataste kodaratesse teibaid, liigendkange ja muid esemeid.

236. Liigendkangi puudumisel on erandina lubatud ka vagunite teisaldamine käsitsi (lükates); kaheteljelise laaditud vaguni puhul teevad seda vähemalt neli inimest, kaheteljelise tühja vaguni puhul kolm inimest. Grupina teisaldada on lubatud mitte rohkem kui kaks laaditud vagunit (neli telge) või neli tühja vagunit (kaheksa telge) ja sealjuures tingimata kokkuhaagitult.

Vagunite teisaldamise kiirus ei tohi ületada 2 km tunnis.

237. Üksikud vagunid või vagunite grupid tuleb ühes suunas teisaldada nii, et vahemaa üksikute vagunite vahel oleks

vähemalt 15 m ja vagunite gruppide vahel 50 m. Teisaldada vaguneid teistele vastu on keelatud.

Teisaldamisel peavad töölised olema vagunite kõrval väljaspool rööpaid, kuid mitte platvormi pool küljes. Töölistel pole lubatud käia lükatava vaguni ees.

238. Keelatud on:

a) käsitsi teisaldada vaguneid kallakutel üle 0,0025;

b) tõugata vaguneid piirdetulpade taha;

c) tõugata vaguneid teiste vagunitega.

Vaguniuste ja platvormvagunite ääriste avamine ja sulgemine

239. Vaguniukse avamisel ja sulgemisel tuleb kogu aeg hoiduda uksetiiva varju, et vältida töölise vigastamist veosega, mis võib vagunist välja kukkuda.

Vaguniukse avamisel ja sulgemisel on keelatud toetuda kätega vastu vaguni uksepiita või -prussi.

240. Platvormvaguni äärise avamisel peavad töölised asetuma tema otste juurde nii, et ääris neid kukkumisel ei riivaks.

Jätta ääris kinnitatult ainult ühe haakriiviga on kategooriliselt keelatud.

C. LAADIMISTÖÖD JA VEOSTE TRANSPORTIMINE AUTODEGA

241. Automajandi (ettevõtte) administratsioon on kohustatud igal juhtumil, kui veoseid transporditakse temale kuuluvate autodega, mida teenindavad automajandile (ettevõttele) alluvad töölised, kindlustama peale- ja mahalaadimiskohtades ning sõidu ajal ohutustehnika eeskirjade täitmise.

Veoste klassifikatsioon

242. Kõik autodega veetavad veosed jagunevad oma kaalult kolme kategooriasse:

a) 1. kategooria — veosed ühe koha kaaluga alla 80 kg, samuti ka puiste-, väikesed tükk-, lahtiselt veetavad jne. veosed;

b) 2. kategooria — veosed ühe koha kaaluga 80 — 500 kg;

c) 3. kategooria — veosed ühe koha kaaluga üle 500 kg.

243. Kõik autodega veetavad veosed jagunevad oma ohtlikkuselt laadimisel ning transportimisel 7 gruppi:

a) 1. grupp — väheohtlikud veosed: ehitusmaterjalid, laiatarbekaubad, aedvili, toiduained jne.;

b) 2. grupp — veosed, mis on ohtlikud kui süttivad ained: bensiin, petrooleum, ligroiin, nafta, põlevad kemikaalid, medikamendid jne.;

c) 3. grupp — veosed, mis on ohtlikud kui tolmavad ja kuumad ained: tsement, lubi, bituumen, asfalt jne.;

d) 4. grupp — veosed, mis on ohtlikud kui sööbivad vedelikud: happed, kaustiline sooda, vedelad kemikaalid jne.;
e) 5. grupp — balloonid kokkusurutud gaasiga;
f) 6. grupp — veosed, mis on ohtlikud oma mõõtmete tõttu;
g) 7. grupp — eriti ohtlikud veosed: lõhkeained, mürgised gaasid jne.

Laadimisplatside korrashoid ja ekspluateerimine

244. Laadimisplatsiks nimetatakse kohta, kus veos autole või autolt maha laaditakse.

245. Laadimisplatsid võivad olla alalised ja ajutised:
a) alalisteks laadimisplatsideks nimetatakse platse, millel laadimine toimub alaliselt, regulaarselt; niisuguste platside hulka kuuluvad, ehitusplatsid, laod ja kaubabaasid, tehaste valmissaaduste ning materjalide laod;
b) ajutisteks laadimisplatsideks nimetatakse platse, kus töötatakse ainult üksikjuhtudel.

246. Alalised laadimisplatsid peavad vastama järgmistele nõuetele:
a) platside pindala peab olema nii suur, et kindlustab normaalse tööruumi vajaliku arvu autodele;
b) platsil üksteise järel (reas) seisvate autode vahel peab vahemaa olema vähemalt 1 m, kõrvuti (rindel) seisvate autode vahel — 1,5 m;
c) laadimisplatsi pind peab olema tasane, lohkudeta, aukudeta ja märgatavate kallakuteta;
d) autode liiklemist laadimisplatsidel ja nende juurdesõiduteedel tuleb reguleerida liiklusmärkidega;
e) autode liiklemine laadimisplatsidel peab olema vooluviisiline;
f) laadimisplatside valgustus peab öösel kindlustama tööks normaalsed tingimused, kusjuures peale- ja mahalaadimiskohtade endi valgustus peab olema tugevdatud.

247. Ajutistel laadimisplatsidel töötades tuleb silmas pidada vastavaid ohutustehnika eeskirju.

248. Ettevõtted, kus regulaarselt laaditakse ladudes ja kaubaaitades hoiul olevaid veoseid (palle, kaste, kotte, tünne, rulle ja muid tükkveoseid), peavad ehitama autokasti põranda kõrgused platvormid või estakaadid ja maha ning peale laadida tuleb nendelt.

249. Ettevõtted, kus laadimistöid tehakse suurtes mastaapides (alalist tüüpi ettevõtted), peavad peale- ja mahalaadimise ning veoste transportimise, sõltumata veoste liigist, oma maa-alal mehhaniseerima ja ehitama tõstekraanasid, transportööre, punkreid, kitsarööpmelisi raudteid jne.

Mitmesugustesse kategooriatesse kuuluvate veoste laadimine ja transportimine

250. 1. kategooria veoseid võib laost pealelaadimispaigani või mahalaadimispaigalt laoni transportida käsitsi, kui vahemaa mööda horisontaali ei ületa 25 m, puisteveose (lahtiselt veetava) puhul aga 1,5 m.

251. Üle 80 kg kaaluvat veost peavad autokasti või autokastist maha tõstma vähemalt kaks laadijat.

252. 2. kategooria veoste peale- ja mahalaadimisel tuleb kasutada lihtsamaid tõstemehhanisme (käsitalasid, plokke, kaldpindu jne.). Käsitsi laadimine on lubatud ainult ajutistel platsidel.

253. 3. kategooria veoste transportimine ning laadimine peab kõigil alalistel laadimisplatsidel tingimata olema mehhaniseeritud ning toimuma tõste- ja transpordimehhanismide abil (tõstekraanad, veerepuud, liftid, tõstukid jne.).

254. Ajutistel laadimisplatsidel võib 3. kategooria veoseid erandlikult laadida käsitsi, kuid sealjuures tuleb tarvitusele võtta abinõud, mis kindlustavad töötajate täieliku ohutuse (vajaliku tugevusega kaldpinna ehitamine allalaskmiseks ja ülestõstmiseks, tugevad trossid jne.).

255. Veoste paigutamisel autokasti tuleb kinni pidada järgmistest eeskirjadest:

a) lahtiselt laaditud veos ei tohi ulatuda kõrgemale autokasti ääristest, vastasel korral tuleb autokasti äärised vajalikul määral kõrgemaks teha vastava tugevusega lisalaudade abil;

b) lahtiselt pealelaaditavad veosed peavad asetsema autokasti põrandal ühtlaselt;

c) tükkveosed, mis ulatuvad üle autokasti ääriste, tuleb kinni siduda tugeva, korraliku sidumisvahendiga (köiega, nööriga); veoste sidumine metalltrossiga või traadiga on keelatud;

d) koorma kõrgus ei tohi olla üle 3,5 m ja ei tohi ületada teel ettejuhtuvate sildade ning väravate gabariitkõrgust;

e) kastidesse ja tünnidesse pakitud ning muu tükkveos tuleb paigutada selliselt, et liikumise ajal (järsul pidurdamisel, järsul kurvil) ei saaks veos mööda autokasti põrandat edasi nihkuda. Selleks tuleb veose üksikute kohtade vahele asetada vajaliku tugevusega puitvaheliistud ja vahetoed.

256. Veoste laadimisel autokasti tuleb laadijatele jätta mugavad ja ohutud kohad, mis asetseksid võimalikult autojuhi kabiini läheduses; laadijatele ei või kohti jätta autokasti põrandapinna mittetäieliku ärakasutamise arvel.

Mitmesugustesse gruppidesse kuuluvate veoste laadimine ja transportimine

257. 1. grupi veoste laadimine ja transportimine peab toimuma käesolevas peatükis toodud eeskirjade kohaselt.

258. 2. grupi veoste peale- ja mahalaadimine peab tingimata olema mehhaniseeritud ja nendel töödel tuleb veose ümberpumpamiseks kasutada korralikke voolikuid. Süttivaid vedelikke vedavate tsisternautode täitmine ja samuti ka vedelikkude väljavõtmine ilma voolikuteta, ämbrite või muude anumatega, on keelatud.

259. Süttivate vedelikkude transportimine on lubatud ainult tsisternautodega või metallvaatides; süttivate vedelike vedamine muudes anumates (pudelid, plekknõud, ämbrid jms.), isegi väikestes kogustes, on keelatud.

260. Inimesed, kes ei ole seotud süttivate vedelike veoga, ei tohi viibida neid vedavates autodes. Nende autode kastides, mis veavad süttivaid vedelikke tünnides, ei tohi viibida inimesi, kusjuures see nõue kehtib ka personali kohta, kes neid vedelikke veab.

261. Tsisternautode tühjendamisel ja täitmisel süttivate vedelikega tuleb tsisternide kered maandada, et vältida selle juures tekkiva staatilise elektri ohtu.

262. 3. grupi veoste transportimine ning laadimine peab kõigil alalistel laadimisplatsidel olema mehhaniseeritud.

263. Tolmavate veoste käsitsi laadimisel peavad laadijad kasutama kaitseprille ja respiraatoreid.

264. Tolmavate veoste lahtisel veol lahtistes autokastides tuleb veos tingimata katta presentide või roguskitega, et see auto liikumise ja seismise ajal ei tolmaks.

265. Tolmavaid ja kuumi veoseid ei tohi laadida autode puitkastidesse, kui nende alla ei ole asetatud vastavaid matte ja aluseid.

266. Inimeste viibimine 3. grupi veoseid vedavate autode kastides on keelatud; see nõue kehtib ka personali kohta, kes vahetult teenindab vedu.

267. 4. grupi veoste (klaastaaras) transportimine mahalaadimiskohast kuni laoni ja laost kuni pealelaadimiskohani peab toimuma spetsiaalselt selleks kohandatud kanderaamidega, kärudega jne., mis kindlustavad transportimisel täieliku ohutuse; nende veoste kandmine ilma vahenditeta on keelatud.

268. Kärudel ja teistel 4. grupi veoste transportimisvahenditel peavad olema veetava taara mõõtmetele vastavad pesad; seinad tuleb üle lüüa pehme materjaliga (rogusk, vilt jne.); pudelid ja muu klaastaara asetatakse pesadesse külje poolt; selleks peavad pesadel olema küljeuksed riividega, mis ei lase ustel iseeneses avaneda.

269. Klaastaara keemiliste vedelikega (happed, leelised jne.) peab olema punutud või puitkorvides, milleta nende vedelike transportimine ja vedamine on keelatud.

270. 4. grupi veoseid peavad laadima, samuti ka transpordivahenditesse paigutama kaks laadijat.

271. 4. grupi veosed tuleb autokasti asetada kinni pidades järgmistest nõuetest:

a) klaastaara vedelikkudega tuleb asetada püsti, kaeltega (punnidega) ülespoole; küljeli laadida on keelatud;

b) iga veosekoht peab olema autokastis selliselt kinnitatud, et ta liikumisel, peatumisel ja kurvidel ei saaks mööda autokasti põrandat edasi nihkuda või ümber kukkuda;

c) klaastaaras olevaid veoseid ei ole lubatud asetada üksteise peale (kahte ritta) ilma vastava vahepanuseta, mis kaitseb vedamise ajal alumist rida purunemise eest.

272. Inimeste viibimine 4. grupi veoseid vedavate autode kastides on keelatud, kusjuures see nõue kehtib ka vedu teostava personali kohta.

4. grupi veoste (vt. punkt 243) transportimisel metalltaaras või tsisternautodega tuleb tingimata iga reisi eel taara ja tsistern üle vaadata, et kindlaks teha nende tehniline seisukord.

4. grupi veoseid ei ole lubatud transportida ega laadida mehaaniliste tõsteseadmete abil, välja arvatud liftid ja šahttõstukid.

273. 5. grupi veoste (kokkusurutud gaasi balloonide) transportimisel ning laadimisel on kohustuslikud järgmised eeskirjad:

a) transportimine pealelaadimiskohani või mahalaadimiskohalt peab toimuma erilise konstruktsiooniga kärudel, mis kaitsevad veetavaid balloone põrutuste ja löökide eest (kärudel peavad olema vildiga vooderdatud ja balloonide mõõtmetele vastavad pesad); balloone on lubatud transportida ainult horisontaalses (lamavas) asendis;

b) balloonide transportimine ning peale- ja mahalaadimine mehaaniliste tõste- ja transpordiseadmetega (tõstekraanad, talid, plokid jne.) ei ole lubatud;

c) transportimiseks määratud kokkusurutud gaasiga täidetud balloonide ventiilid peavad olema varustatud metallist kübarsulguritega;

d) balloone vedava auto kastis peavad olema spetsiaalsed stellaažid, mille süvendid vastavad balloonide mõõtmetele ja on vildiga üle löödud; vaheliistudel peavad olema riivsulgurid, mis kaitsevad veetavaid balloone põrutuste ja löökide eest;

e) balloone võib autol vedada ainult horisontaalasendis spetsiaalsetes pesades või stellaažidel;

f) kui balloone laaditakse autokasti rohkem kui ühelt realt, tuleb tingimata kasutada vahelaudu, mis hoiavad ära balloonide üksteise vastu puutumise;

g) kui balloone veetakse suvisel (kuumal) ajal, tuleb nad tingimata katta presendi või muu kattega, mis kaitseb neid päikesekiirte eest.

274. 6. grupi veoste transportimisel ning laadimisel on kohustuslik nõuete täitmine, mis on esitatud käesolevas peatükis mitmesugustesse kategooriatesse ja gruppidesse kuuluvate veoste kohta.

275. Nende 6. grupi veoste transportimisel ning laadimisel, mis oma mõõtmetelt ületavad $^1/_3$ võrra autokasti pikkuse (pikad veosed), tuleb kinni pidada järgmistest eeskirjadest.

a) Pikkade veoste vedamiseks määratud autodel peavad olema järelvankrid.

b) Pikki tükkveoseid (rööpaid, palke jne.) võib alati maha ja peale laadida käsitsi, kuid laadijad peavad seejuures tingimata tarvitama vajaliku tugevusega veerepuid. Pikki veoseid peavad maha laadima vähemalt kaks laadijat, kasutades veose allalaskmiseks veerepuid.

c) Pikkade tükkveoste vedamiseks ettenähtud autode kastidel ei tohi olla ääriseid, kuid neil peavad olema mahavõetavad või tagasilükatavad tugipuud, mis ei lase veosel maha kukkuda. Autokasti või järelvankri tugipuud tuleb pealt tingimata tugeva köie või ketiga kinni siduda.

d) Laadijate ja muu teenindava personali viibimine autokastis või veosel on keelatud.

276. Autokastist laiemate veoste transportimisel ja laadimisel peab kinni pidama järgmistest eeskirjadest:

a) peale- ja mahalaadimine ning transportimine peab toimuma vastavalt nõuetele, mis on esitatud käesolevate eeskirjade 275. punktis;

b) mainitud veoseid vedavate autode kastidel ei tohi olla ääriseid, kuid autokasti põrandat tuleb vastavalt veose mõõtmetele laiendada mõlemale poole;

c) eesmistele tiibadele või eesmisele kaitseseadisele peavad olema üles pandud gabariidinäitajad;

d) gabariidinäitajate ülesseadmine on kohustuslik ka siis, kui veose vedamisel kasutatakse spetsiaalseid järelvankreid.

277. Enne igakordset 7. grupi veoste transportimist ning maha- ja pealelaadimist tuleb instrueerida neid töid teostavat personali; instrueerimine peab toimuma vastavalt spetsiaalsele juhendile, mille töötab välja neid vedusid organiseeriva automajandi (ettevõtte) administratsioon.

Veoste laadimine mehaaniliste tõste- ja transpordiseadmetega

278. Kui veoseid laaditakse peale lahtiselt liikumatutest punkritest ja transportööridelt, tuleb koormat pealevõtva auto seisukoht ära näidata tähistega (piirdejooned või muud märgid);

auto tuleb pealelaadimise ajaks asetada selliselt, et kasti keskkoht asuks punkriava keskkohal või transportööri mahaloopiva otsa all.

279. Pealelaadimise ajal on keelatud inimeste viibimine autokastis veose tasandamise eesmärgil.

280. Veoste laadimisel iga tüüpi tõstekraanade ja ekskavaatoritega tuleb kinni pidada järgmistest eeskirjadest:

a) veose tõstmine autokasti või kastist välja peab toimuma auto külje poolt või tagant; teha seda üle auto juhikabiini on keelatud;

b) pealelaadimise ajal ei ole lubatud inimestel viibida autokastis ja suunata seal veost;

c) veost peavad suunama väljaspool autokasti asuvad töölised spetsiaalselt selleks valmistatud lattide või konksudega;

d) veose ülestõstmisel autokastist peab tross tõstekonksuga laskuma tõstetava veose peale püstloodis; kaldasendis trossi külge ei tohi laadungit kinnitada;

e) veose pealelaadimisel ei tohi autojuht ega teised autot teenindavad isikud viibida auto juhikabiinis ega astmelaudadel; ka ei tohi autojuht enne laadimise lõpetamist auto juurest lahkuda;

f) veose peale- või mahalaadimise ajal on keelatud autot järele vaadata või remontida.

Ohutustehnika eeskirjad laadijatele auto liikumise ajal

281. Laadijad peavad istuma autokastis veose peal juhikabiini lähedal kohtades, mis neile eraldati pealelaadimise ajal.

282. Laadijad ei tohi istuda autokasti ääristel, sõita kabiini astmelaual ja katusel, sõidu ajal peale või maha minna ega autokastis püsti seista.

283. Laadijad ja teised autokastis viibivad isikud peavad auto liikumise ajal olema distsiplineeritud ja alluma autojuhi korraldustele.

284. Auto liikumise ajal on keelatud asetada veost ühest kohast teise, ümber istuda, suitsetada ja süüa.

285. Laadijad on kohustatud auto liikumise ajal vaatama veose järele. Juhul, kui laadijad märkavad veose paigaltnihkumist, sidumise lõdvenemist või autokasti ääriste avanemist, peavad nad sellest viibimata teatama autojuhile ja pärast auto peatumist kõrvaldama märgatud korratused.

D. LAADIMISTÖÖD AUTOLAADIJATEGA

286. Autolaadijateks loetakse laadimismasinaid, mis spetsiaalse kahvelhaarde abil tõstavad, transpordivad, laovad virnadesse ja transpordivahenditele mitmesuguseid tükkveoseid.

287. Autolaadijaid võivad juhtida ainult isikud, kellel on autojuhi õigused.

288. Enne kui autolaadija antakse garaažist välja ekspluatatsiooni, peab garaaži administratsioon kontrollima tema tehnilist korrasolekut.

289. Autolaadijad peavad töötama heal aluspinnal, ja nimelt:

a) masinad, mille ratastel on veolindid, — ainult raudbetoonil, asfaltbetoonil ja nendega sileduse poolest võrdsetel aluspindadel;

b) masinad, mille ratastel on õhukummid, — eelmises alapunktis näidatud aluspindadel ja ka töödeldud kividega kaetud aluspinnal ning tasastel muldplatsidel.

290. Kui veoseid laotakse virnadesse või võetakse virnadest maha autolaadijatega, ei tohi viimaste töötsooni läbida veoste käsitsikandmise ja veoteed, ega tohi seal teostada ka ümberlaadimistöid.

Autolaadija töötsooni all mõistetakse maa-ala, mis on vajalik autolaadija manööverdamiseks peale- või mahalaadimiskohale ja sealt tagasi sõidul.

291. Veose haaramisel tuleb täita järgmised nõuded.

a) Laadung peab asetsema haardekahvlil selliselt, et tekkiv ümberkukkumise moment oles minimaalne ja laadung oleks surutud vastu haardekahvli vertikaalset osa.

b) Kinnikülmunud või kokkupressitud veoste lahtikiskumine on keelatud.

c) On keelatud tõsta laadungit, mille all ei ole kahvli vabaks läbipääsuks vajalikku pilu.

d) Laadungi asetamine kraanaga otse autolaadija haardeseadmele on keelatud.

e) Töötamisel haardekahvliga peab laadung asetsema ühtlaselt mõlemal käpal ja võib kahvli piiridest välja ulatuda mitte üle $^1/_3$ võrra käppade pikkusest. On keelatud paigutada laadungit kõrgemale kaitseseadisest, mis kaitseb juhi töökohta veose pealekukkumise eest üle masinaraami; suuregabariidilised veosed võivad ulatuda kõrgemale kaitseseadisest, mis takistab veose kukkumist üle raami, kuid sel juhul lubatakse vedada korraga ainult üht veost ja ülesõidukohtades ning veose mahapanekul peab selleks eraldatud isik juhtima masina liikumist.

f) Töötamisel noolega tuleb veos enne üles kergitada. Veoste lohistamine virnast maha ja samuti ka virna juurde on keelatud.

g) Autolaadijate platvormiga on keelatud mahalaadimisel veerevaid veoseid (tünne) tõsta 2. ja 3. kihile.

292. Veoste transportimisel peavad masina töötavad osad olema järgmises asendis:

a) raam tuleb viimase võimaluseni tagasi lükata;

b) haardeseade peab kindlustama veose tõstmise maapinnast vähemalt masina kliirensi kõrguseni, seejuures pneumaatiliste kummidega masinate puhul mitte kõrgemale kui 500 mm ja lintmasinate puhul mitte kõrgemale kui 250 mm.

293. Pikki veoseid võib transportida ainult tasastel lagedatel maa-aladel, kusjuures laadungi haaramise viis (pakkidesse asetamine, kinnisidumine) peab vältima laadungi lagunemise või kõrvalekukkumise.

294. Kui autolaadijad laovad paaris pikki veoseid virnadesse, siis tuleb masinate kooskõlastatud ja ohutu töö kindlustamiseks eraldada spetsiaalne isik.

295. Maksimaalne kalle, millel autolaadijaga on lubatud veoseid transportida, peab olema 3° võrra väiksem raami tagasikaldenurgast.

296. Virnadesse ladumisel või pealelaadimisel tuleb veos asetada vahetükkidele, mis tagavad kahvli takistusteta vabanemise laadungi alt.

298. Inimeste vedu autolaadijatel on keelatud.

E. TÖÖ AUTOLAADIJATE JA ELEKTRIKÄRUDEGA

299. Elektrikärusid ja akumulaatoritest toidetavaid autolaadijaid võivad juhtida ainult isikud, kes on läbi teinud spetsiaalse õppuse ja sooritanud katse nende ehituse ja ekspluateerimise tundmises.

300. Laaditavate akupatareide lähedal on kategooriliselt keelatud suitsetada või tuld süüdata.

301. Elektrolüüti võib valmistada ainult plii-, klaas- või eboniitpurkides.

302. Lisada destilleeritud veele väävelhapet — aga mitte mingil juhul vastupidi — on lubatud ainult väikeste portsjonitena. Lahus tuleb hästi läbi segada.

303. Kui elektriseadmed lakkavad töötamast, tuleb akupatarei võtmega välja lülitada.

304. Lühiste vältimiseks on keelatud paigutada akumulaatori juhtmeid akumulaatorlaadija ja elektrikäru kerele.

305. Ei tohi seista ülestõstetud veose all.

306. Laadijatel on keelatud sõita koos veosega nii elektrikärudel, autolaadijatel kui ka järelvankritel.

307. Elektrikärude ja autolaadijate liikumisteed peavad olema valgustatud.

308. Veost on lubatud vedada ainult mööda korrasolevaid teid.

309. Inimeste kogunemiskohtades, läbikäikudes, kurvidel, väravatest ja ustest mööda- ja läbisõitmisel ning rööpmete ületamisel tuleb liikumist aeglustada ja anda helisignaale.

310. Akumulaatoritest toidetava autolaadija või elektrikäru peatamine rööbasteel või üldkasutatavatel läbisõidukohtadel on rangelt keelatud.

311. Autolaadijaga tuleb veoseid vedada alati madalas — mitte üle 300 mm kõrgusel maapinnast või lao põrandast.

312. Autolaadija või elektrikäru juurest lahkumisel on juht kohustatud akupatarei lülitamisluku võtme ära võtma.

313. Pärast töö lõpetamist on juht kohustatud elektrikäru või autolaadija asetama selleks eraldatud seisupaigale, kõrvaldama märgatud korratused või kui on vajalik remont, teatama kõigist märgatud riketest oma ülemusele, tehes selle kohta sissekande žurnaali ja samuti teatama ka masina üleandmisel väljavahetajale märgatud korratustest.

314. Rikkis pidurite ja signaalidega akumulaatorlaadijate või elektrikärude ekspluateerimine on kategooriliselt keelatud.

315. Autolaadijate akumulaatoriruumid peavad vastama «Garaažide projekteerimise normidele ja tehnilistele tingimustele».

316. Laadimispunkti elektrimasinad, voolutugevuse reguleerimise seadised ja kontrollmõõteriistad peavad asuma eraldi ruumis.

317. Hapet tuleb säilitada eraldi asuvas lukustatud ja isoleeritud ruumis.

318. Kõikide hapetega teostatavate operatsioonide juures on kohustuslik kaitsevahendite kasutamine, mille hulka kuuluvad kaitseprillid, kummikindad, kummisaapad või -kalossid, kummi- või villane põll, käisekaitsed.

319. Juurdepääsutee voolujaotuskilbi juurde akumulaatorite laadimise punktis peab olema kaetud dielektrilise kummikatte või kummivaibaga.

320. Igasugused tööd pinge all on keelatud.

321. Pinge all olevaid osi, isegi kui nad on isoleeritud, on keelatud puudutada.

322. Voolu olemasolu ei tohi kontrollida sõrmedega, mõõtmiseks peab olema kantav voltmeeter või vooluotsija.

323. Laadimispunktis peavad olema dielektrilised kaitsevahendid: kummikalossid ja -kindad ning isoleeritud käepidemetega tööriistad. Töötada on lubatud ainult erirõivastuses.

324. Laadimisagregaatide ühendusmuhvid peavad olema piiratud kaitsevõrkudega.

325. Et vältida õnnetusjuhtumeid teenindava personaliga, tuleb tugevvooluseadmete masinad maandada.

326. Akumulaatorite laadimisel tekkivate gaaside kõrvaldamiseks tuleb laadimisruumi ehitada surve- ja tõmbeventilatsioon.

327. Lahtise leegi ja hõõguvtuliste kehade kasutamine akumulaatoriruumis on keelatud.

328. Mahakallatud hape tuleb kahjutuks teha ja ära pühkida sööbekaaliumilahusesse või kangesse potase- või soodalahusesse kastetud kaltsuga.

329. Söömine, toidu säilitamine, joomine ja suitsetamine akumulaatoriruumides on kategooriliselt keelatud.

330. Akumulaatoriruumides peab olema hermeetiline elektriarmatuur.

Ümberlülitite ülesseadmine akumulaatoriruumidesse on keelatud.

331. Õnnetusjuhtumite vältimiseks on kategooriliselt keelatud happe ümbervalamine ilma spetsiaalsete sifoonideta.

332. Elektrolüüdi valmistamine peab toimuma spetsiaalsetes ruumides või väljaspool laadimisjaama.

333. Elektrolüüti on keelatud segada õhu sissepuhumise teel kummivooliku kaudu.

334. Vajaduse puhuks peab akumulaatoriruumis olema gaasimask, mida hoitakse generaatoriruumis.

F. LAADIMINE TÜNNITÕSTUKI ABIL

335. Tünnitõstukit võib juhtida isik, kes on vähemalt 18 aastat vana, läbi teinud ohutustehnikaalase õppuse ja sooritanud katsed tõstemasinate ja -mehhanismide ehituse ja ohutu ekspluateerimise tundmises.

336. Ettevõtte mehaanik peab tünnitõstukit perioodiliselt järele vaatama ja kontrollima. Tünnide tõstmine ja allalaskmine tünnitõstukiga, mille järelevaatuse ja kontrollimise tähtajad on mööda lastud, ei ole lubatud.

337. Tünnitõstuk peab tünnide tõstevõrku (haarmeid) sujuvalt tõstma ja alla laskma.

338. Tünnitõstuki piduriseade peab olema korras ja suutma ülestõstetud tünni tarvilikul kõrgusel peatada.

339. Tünnitõstuki ajamimehhanism peab olema tarastatud ja masina kere, kui see on elektrimootoriga metalli kaudu ühenduses, hästi maandatud.

340. Tünnitõstukiga ei ole lubatud tõsta ega alla lasta inimesi.

341. Tünnitõstuki tõstevõrkude (haarmete) ehitus peab täielikult vältima tõstetava või allalastava tünni kukkumise.

G. KALADE VÄLJALAADIMINE JA TRANSPORTIMINE

Üldnõuded

342. Kõik kalade tõste- ja transpordivahendid ning nende üksikud osad peavad olema tugevad, hõlpsasti teenindatavad ja juhitavad ning jõudeajal (seismisel) kergesti juurdepääsetavad jooksvaks järelevaatuseks, remondiks ja määrimiseks.

343. Tõstemehhanismid, fermid, raamid, kraana- ja rippteed, rööpad ja ka kõik kalade väljalaadimiseks ja transportimiseks kasutatavad rakised peavad materjali ja konstruktsiooni tugevuse poolest rahuldama üleliiduliste standardite vastavaid tehnilisi nõudeid ja norme ning samuti ka «Kraanade, tõstemehhanismide ja nende abirakiste järelevaatamise ja proovimise eeskirju».

344. Kalade väljalaadimise ja transportimise statsionaarsetel mehhanismidel, mis töötavad väljaspool ruume, peavad vastavalt nende töötingimustele olema äravõetavad või alalised varikatused või putkad kaitseks sademete toime eest.

345. Kalade lossimiseks määratud randumissildadel, kuhu on üles seatud tõste- ja transpordimehhanismid, ja ka treppidel peavad olema 1 m kõrgused käsipuud, millel on allosas 18 cm kõrgune lausääris.

346. Kõik kalade väljalaadimise ja transportimise mehhanismid peavad olema vastupidavad, nii et nad ei nihku paigalt ega kuku ümber.

347. Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Inspektsiooni tehnilise järelevaatuse alla kuuluvad kõik kraanatüübid, välja arvatud käsiajamiga kraanad ja pöördkraanad (statsionaarsed) kandejõuga kuni 1000 kg (incl.); derrik-kraanad, kaabelkraanad, elektrikärud, talid, vintsid ja telferid, mida juht juhib kabiinist.

348. Kõigi teiste tõsteseadmete ja nende rakiste tehnilist järelevaatust teostab kalatehase mehaanik, kes tõsteseadmeid ja rakiseid hooldab.

349. Kappu, konteinereid, ämbreid ja muud taarat, mis on määratud kalade tõstmiseks ja transportimiseks, kontrollib hoolikalt ettevõtte tehniline administratsioon.

Transportöörid

350. Toorkala ja lahatud kala transportimiseks kasutatavad linttransportöörid peavad vastama järgmistele ohutustehnika nõuetele.

a) Kõigil juhtudel, kui linttransportöörid on üles seatud horisontaalasendisse ja kui neil on lahtised vedavad või kandvad osad, tuleb mõlemale poole transportööri rajada vähemalt 1 m laiused vahekäigud. Kui linttransportööril ei ole lahtiseid vedavaid või kandvaid osi, siis sel juhul on lubatud rajada vahekäik ainult ühele poole tingimusel, et oleks kindlustatud hõlbus järelevaatamine ja määrimine.

b) Linttransportööri ülesseadmisel galeriidele ja estakaadidele peab üks vahekäik olema vähemalt 0,75 m ja teine vähemalt 1 m lai. Transportöörigaleriidel ja -estakaadidel tuleb piki vahekäigu välisseinu teha 1 m kõrgused käsipuud, millel on 18 cm laiused äärelauad.

351. Kohtadesse, kus on vaja käia üle linttransportööri, tuleb ehitada lauskattega ülekäigusillad, millel on 1 m kõrgused käsipuud 18 cm laiuste äärelaudadega allääres.

Magistraal- ja teistel transportööridel, mis kulgevad üle vahekäikude ja ülesõidukohtade, peavad olema all kaitsed ja hüdroisolatsioon, mis hoiavad ära transporditava materjali ja vedelikkude allalangemise.

352. Linttransportööride ajamid ja pingutusseadmed peavad olema tarastatud. Ka pealejooksunurgad veo- ja veetavale trumlile peavad olema taraga kaitstud.

353. Juhul, kui mitu transportööri on omavahel seotud või kui transportöörid on koostöös kalatöötlemismasinatega, tuleb ehitada blokeering sellise arvestusega, et kogu masinate süsteemi juhtimine oleks tsentraliseeritud. Transportööride süsteemi käivitamine ja seiskamine peab olema blokeeritud. Mitmest transportöörist koosneva transportööriliini käivitamise ja seiskamise hoiatamiseks tuleb ehitada heli- või valgussignalisatsioon.

Transportööriliinist kuni 15 m kaugusele tuleb ligipääsetavatesse ja valgustatud kohtadesse üles seada erepunase värvusega nupud «Stopp» ja signaalseadmed.

354. Transportööri või tema ajami juurde tuleb üles panna käivitamise ja seiskamise eeskirjad koos lubatud maksimaalse koormuse näitamisega.

355. Lint- ja muude seadmete käivitamist ja seiskamist peavad juhtima ainult selleks määratud isikud.

356. Linttransportööride käivitusseadmetel ja muudel mehhanismidel peavad olema abinõud (näiteks lukud), mis ei lase neid seadmeid remondi ajal käivitada ja samuti ka plakatid: «Mitte sisse lülitada, töötatakse».

357. Kallakute linttransportööride ajamitel peab olema automaatselt töötav seiskaja lindi tagurpidi liikumise vältimiseks.

358. Kalatöötlemise ettevõtetes peavad kõik transportööride metallraamid ja ajamid maandatud olema, kusjuures puutepinge ei tohi ületada 40 V.

359. Kampoli, vaigu, bituumeni jms. ainete kasutamine transportöörilintide või ajamirihmade libisemise vähendamiseks on keelatud.

360. Ajamirihmade mahavõtmine ja transportööri remontimine enne tema täielikku seismajäämist on keelatud.

Elevaatorid

361. Elevaatori kate ei tohi vett läbi lasta ja tema sektsioonide liitumiskohad peavad olema tugevad. Katted peavad olema tihendatud ja pahteldatud.

362. Elevaatoritel peavad olema seadised, mis ei lase ketil ja lindil katkemise korral maha kukkuda.

363. Elevaatorit võib käivitada ainult pärast hoiatava heli- või valgussignaali andmist.

364. Elevaatorite teenindamiseks peavad olema ette nähtud platvormid 1 m kõrguste käsipuudega ja 18 cm laiuse äärelauaga allääres.

365. Elevaatorikinga süvendi ehitamisel tuleb kindlustada hõlpus teenindamine, selleks peab kingade ja süvendi seinte vahel vähemalt kolmest küljest olema 1,2 m laiune vahe. Ühtlasi peab pääsema vabalt ühe pingutuslaagri juurest teise juurde. Süvend peab olema pealt tihedalt kaetud.

366. Raskustega pingutusseadiste kasutamine on keelatud.

367. Kui elevaator teenindab kahte või enam korrust, siis peab igal korrusel olema omaette väljalülitusseade ja hoiatav heli- või valgussignalisatsioon.

Kalapumbad

368. Kalapumbaseadet peavad teenindama spetsiaalselt määratud isikud, kes on saanud väljaõppe sellel erialal ja kellel on vastavad mehhanismide juhtimise load.

369. Kalade väljalaadimisel ja transportimisel kalapumba abil peavad rakendatavad tõstemehhanismid, nagu konsoolnooled, vintsid jne., vastama «Tõstekraanade ehituse ja ohutu ekspluateerimise eeskirjadele».

370. Kalapumbaseade tuleb kõvasti kinnitada vastuvõtusilla külge, nii et ta ei nihku paigalt.

371. Imavvooliku allalaskmine trümmi või võrkkotti ja sealt väljatõstmine peab toimuma vintside, kraanade ja plokkide abil.

372. Töökohta kalapumba juures ei tohi täis kuhjata kastide, tünnide või muude esemetega.

373. Kõik elektrijõu- ja elektrivalgustusseadmed, mida kalade väljavõtmisel kasutatakse, näit. elektrimootorid, juhtmestik, käivitusaparaadid, elektrivalgustusarmatuur jm., peavad olema hermeetilised.

374. Kõigile randumissildadele ja pontoonidele, kus kalu välja tõstetakse, tuleb üles riputada ohutustehnika juhend ja vetelpääste eeskirjad.

375. Kõik juhtmed, mis rikke korral võivad kaovoolu anda, näiteks kalapumpade (kala- ja veepumpade) elektrimootorite staatorid, käivitusaparaatide kered jms., peavad olema maandatud nii, et puutepinge ei ületaks 40 V.

376. Renn-hüdrotransportööre toetavad estakaadid peavad olema tugevad ja kindlalt toetama renne hüdrosüsteemi töötamise ajal.

377. Hüdrotransportööride teenindamiseks peavad ühel tasemel rennidega piki kogu hüdrotransportööri olema 70 cm laiused ja välisküljel 1 m kõrguste käsipuudega piiratud purded.

378. Rennidel peab olema veekindel sisepind.

379. Hüdrotransportööri kallak peab kindlustama kalade transportimise normaalse kiiruse ja vältima ummistused.

380. Hüdrorenni ohutuks ja õigeks teenindamiseks peab estakaadi juures olema mitu kantavat redelit.

V. SEADMETE JA ERISEADISTE REMONT

A. ÜLDNÕUDED

381. Seadmete ja seadiste remondiga seotud taglastamistööd peavad toimuma mehaaniku juhtimisel.

382. Mehaanik on kohustatud enne töö algust tutvustama töölisi ohutuseeskirjadega.

383. Uued ja abitöölised teistest tsehhidest tuleb peale instrueerimise anda veel vanema töölise valve alla, kes on hästi tuttav tootmise ja tööde ohutu teostamise eeskirjadega.

384. Remonditööde kohad peavad olema valgustatud vastavalt tootmisruumide valgustamise normidele, eraldatud töötavast sisseseadest ja ei tohi olla täis kuhjatud detailidega, materjalidega jms.

385. Remonditöödel kõrvaldatud tarad, rakised jms. tuleb pärast töö lõpetamist panna oma kohtadele ja kinnitada nagu vaja. Enne seda ei ole lubatud mehhanisme käivitada isegi mitte proovimiseks.

386. Keelatud on töötada pinge all olevatele paljasjuhtmetele lähemal kui 1 m. Enne töö algust peab selleks väljakutsutud elektrimontöör pinge välja lülitama või ohtlikud kohad kindlalt tarastama.

387. Masinate ja mehhanismide remontimine on lubatud ainult siis, kui elektrimootorid ja ka torustikud ning teised kommunikatsioonid on välja lülitatud. Madalpingemootorid lülitatakse välja käiviti ja kaitsmete, kõrgepingemootorid võimsus- ja lahklülitite abil, seejuures tuleb tarvitusele võtta abinõud, mis väldivad nende eksliku sisselülitamise.

Elektrimootorite käivitusseadmetele tuleb üles panna plakat: «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad».

388. On lubatud kasutada ainult kontrollitud talisid, plokke ning köisi; neid võib kinnitada ainult selleks ettenähtud, kontrollitud ja täiesti vastupidavates kohtades.

Talisid ja plokke ei tohi koormata üle tõstejõu, mis on märgitud plokipõskedele.

B. KÄSI-TÖÖRIISTAD

389. Töötamine mittekorras tööriistaga on keelatud.

390. Vasarate ja suurte sepahaamrite laubad peavad olema siledad, veidi kummis, mitte viltu ja neil ei tohi olla väljalöödud tükke, löökauke ega pragusid. Sepahaamrid ja vasarad peavad olema kindlalt varte otsa pandud ja kinni kiilutud.

Vars ei tohi vasaral lühem olla kui 400 mm ja suurel haamril — 700 mm. Vasarate, suurte sepahaamrite ja meislite varred peavad olema valmistatud kõvadest puuliikidest (tammest, pöökpuust, tuhkpuust jms.) ja vaba otsa poole veidi jämenema.

391. Viltuste ja ärataotud peadega meislite ja ristmeislitega ei ole lubatud töötada. Käte vigastamise vältimiseks ei tohi meisel olla lühem kui 150 mm.

392. Et vältida silmade vigastamist kildudega, on ristmeisliga töötamisel kohustuslik spetsiaalsete kaitseprillide kandmine.

393. Kõvast või rabedast metallist toodete raiumisel on kohustuslik võrkude (kilpide, sirmide) kasutamine, mis kaitsevad lähedaltöötavaid inimesi kildude eest.

394. Viilid, käsisaed ja kruvikeerajad peavad olema tugevasti oma käepidemete külge kinnitatud. Nende tööriistade kasutamine ilma käepidemeteta on keelatud.

C. ELEKTRITRELLID JA -TÖÖRIISTAD

395. Elektritrelli ja muude elektritööriistadega võivad töötada ainult spetsiaalselt väljaõpetatud isikud.

396. Elektritrellide ja muude elektritööriistade korrasolekut tuleb enne nende väljaandmist kontrollida.

397. Kõiki elektritööriistu tuleb lasta süstemaatiliselt elektritsehhis kontrollida (mitte harvemini kui 1 kord kuus ja iga korratuse puhul).

398. Elektritrelli ja muude elektritööriistadega on lubatud töötada ainult siis, kui masina kere on maandatud.

D. KANDELAMBID

399. Kandelampides tuleb kasutada pinget 12 ja 36 V.

400. 12—36 V pingega kandelampide jaoks kasutatavatel kantavatel pingetalandavatel transformaatoritel peab kõrgepinge poolel olema korraliku pistikuga voolikjuhe. Kantava pingetalandava transformaatori madalpinge poolel peavad olema spetsiaalsed pesad kandelampide ühendamiseks.

401. Kandelambi juhe peab lõppema pistikuga. Juhtme paljaste otste kasutamine pistiku asemel on keelatud.

Pistikupesad 12—36 V pingega peavad erinema 110—220 V pinge pesadest 12 V pinge pistikud ei tohi sobida pistikupessa, mille pinge on 110—220 V.

402. Pingetalandavate (statsionaarsete ja kantavate) transformaatorite kered peavad olema maandatud. Maandusjuhe kinnitatakse transformaatori kere külge poldiga, maanduse külge aga klemmkruviga. Maandusjuhtmel ei tohi olla rebestusi, murdeid jne.

403. 110—220 V pingega juhtmestiku korrasolekut kohtades, kus see on ühendatud 12—36 V pingega statsionaarsete pingetalandavate transformaatoritega, ja kantavate transformaatorite ühendamiseks ettenähtud pistikupesades kontrollitakse regulaarselt; 110—220 V pingega juhtmete seisukorda ja kantavate transformaatorite isolatsiooni kontrollitakse induktoriga vähemalt üks kord kolme kuu kestel.

404. Kandelampide juhtmed ei tohi puudutada märga põrandat, kuumi torusid, tuhka, kuumi telliseid või metalli; võimaluse korral tulevad nad üles riputada.

405. Kandelamp peab olema millegi külge kinnitatud, korralikult üles riputatud või asetatud kuivale lauale.

406. Lambiga ühendatud transformaatorit ei tohi viia katlakeresse, küttekoldesse, tõrtesse jne. Transformaator peab alati asuma väljaspool mahutit.

407. Kui töö ajal avastatakse, et lambid, juhe või transformaator ei ole korras, siis tuleb need viivitamatult uutega asendada.

E. RAAM- JA PUKKTELLINGUD

408. Raam- ja pukktellingud ning kantavad redelid peavad olema ehitatud vastavalt kehtivatele «Ehitus-montaažitööde ohutustehnika eeskirjadele».

409. Kõik najatatavad redelid tuleb võtta arvele ja vähemalt üks kord kuus peab neid järele vaatama selleks määratud asjatundlik isik, kes on kohustatud hoolitsema nende korrasoleku, remontiandmise ja kõlbmatuks muutunute õigeaegse tööst kõrvaldamise eest.

F. LEEKLAMBID

410. Enne leeklambi süütamist tuleb kontrollida, kas põletusaine ei nõrgu reservuaarist välja, kas gaas ei imbu põletikeermete vahelt läbi, kas lamp on õigesti täidetud (leeklambi reservuaari mahust võib põletisainega täita kuni $^3/_4$), kas täiteava kork on tihedalt kinni keeratud, kas täiteava korgi, topendi mutri, reguleerimisventiili jm. keermed on korras.

411. Leeklambi süütamine põletusaine andmisega läbi põleti on keelatud.

412. Õhurõhku võib lambi reservuaaris vähendada täiteava korgi kaudu ainult pärast lambi kustutamist ja põleti jahtumist.

413. Petrooleumileeklampides on keelatud kasutada põletusainena bensiini.

G. TÖÖD RESERVUAARIDE, TÕRTE, KAEVUDE JMS. SISEMUSES

414. Reservuaaride, tsisternide, tõrte, paakide, kaevude jms. remontimine, puhastamine ja järelevaatamine peab toimuma tsehhiülema ja peamehaaniku korraldusel ning teadmisel.

415. Töölised võivad reservuaaridesse, aparaatidesse ja kaevudesse laskuda ainult siis, kui need on eelnevalt tuulutatud ja kui tööde eest vastutav isik töökohal viibib.

416. Nendele töödele tuleb määrata ainult spetsiaalselt instrueeritud töölisi ja arvult vähemalt kolm inimest. Kaks nendest peavad olema väljaspool reservuaari ja jälgima sees töötavat kaaslast.

417. Enne reservuaari, aparaati või kaevu laskumist tuleb tööline varustada:

a) kaitsevöö ja päästeköiega;
b) voolik-gaasimaskiga;
c) erirõivaste ja -jalatsitega.

418. Töödel on kohustuslik tugevate, hästi kinnitatud redelite kasutamine.

419 Enne kaevu, reservuaari jms. laskumist tuleb kontrollida, kas reservuaar, aparaat või kaev on täiesti lahutatud torustikust, mis juhib temasse auru, vett, muid vedelikke või gaasitaolisi aineid, ja kas on kasutusele võetud abinõud, mis väldivad torustikuga ühendamise võimaluse tööliste reservuaaris jms. viibimise ajal.

420. Lahtine kaev tuleb päeval katta kantava kolmjalaga, millel on punaseks ja valgeks värvitud märk, öösel — samasuguse kolmjalaga, mis on varustatud laternaga.

Kaitsetõketeta kaevude, kambrite ja kollektorite juures ei tohi töötada.

421. Enne töölise allalaskumist tuleb kaevu lasta kaevurilamp ja kontrollida, kas seal ei ole kahjulikke gaase. Kui kaevus on gaasi, siis tuleb kaev õhuga läbi puhuda, kuni gaas täielikult eemaldub.

422. Juhul, kui gaasi eemaldamine kaevust on võimatu, aga töötada temas siiski on tarvis (näiteks avariiremont), siis tuleb igal juhul vältida selliseid töid, mille juures võivad tekkida sädemed või tuleb kasutada lahtist tuld.

423. Voolik-gaasimaski õhuvooliku imanapp tuleb väljapoole reservuaari, aparaati või kaevu puhta õhu tsooni (vähemalt 2 m kaugusele avast) kõvasti kinni panna.

424. Töölise reservuaaris, aparaadis või kaevus viibimise ajal peab päästenööri vaba ots olema vaatleja käes.

425. Juhul, kui allalaskunud tööline tunneb end halvasti, tuleb ta kohe reservuaarist, aparaadist või kaevust välja tuua. Päästjad peavad olema varustatud kõigi selleks vajalike seadiste ja kaitsevahenditega.

426. Kui reservuaarides, aparaatides, tootmisahjudes, auru- ja veesoojenduskateldes ning muudes soojusagregaatides on õhutemperatuur üle 50°C, kaevudes aga üle 40°, ei ole lubatud nendes töötada.

Temperatuuris 40°—50°C peavad töötajad vahelduma selliselt, et ühe töötaja kambris viibimise aeg ei ületaks 20 minutit ja puhkevaheajad tööperioodide vahel kestaksid vähemalt 20 minutit. Kõrge temperatuuriga kambrisse laskunud tööline peab olema soojalt rõivastatud.

H. TORUSTIKU REMONT

427. Enne torustiku remonti tuleb remonditav torustikulõik välja lülitada, rõhk alla lasta ja vesi, aur, õhk jm. torudest eemaldada.

Ventiilidele ja riividele, mis vastavaid torustikulõike välja lülitavad, tuleb üles riputada plakatid selgesti loetava tekstiga: «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad».

428. Pikaajalise remondi ja ka armatuuri mitteküllaldase tihenduse puhul tuleb remonditav lõik eraldada pimeäärikutega.

429. Pärast aurutorustiku remondi lõpetamist on vahetusmeister kohustatud remondipersonali juuresolekul veenduma selles, et tööd on lõpetatud, pimeäärikud maha võetud, töökoht korrastatud, ja alles pärast seda võib anda loa remonditud torustikulõigu ekspluateerimiseks.

I. METALLI JA PUIDU MEHAANILINE TÖÖTLEMINE

430. Metalli mehaaniline töötlemine peab toimuma vastavalt «Ohutuseeskirjadele metallide külmtöötlemisel lõikemeetodil».

431. Abrasiivketaste proovimine, ülesseadmine ja kaitsekattega ümbritsemine peab vastama kehtivale GOST-ile: «Abrasiivtööriistad. Nendega ohutu töötamise eeskirjad ja normid».

Tööriista ring-töökiirused ei tohi ületada tootja-tehase poolt garanteeritud norme.

432. Kõik puidutöötlemispingid, nii kindlakohalised kui ka kantavad, peavad vastama «Määrusele tööohutuse abinõude kohta mehaanilistes puidutööstustes».

433. Tööriistade käepidemed ja samuti ka höövlite, punnhöövlite ja uurdenugade puitosad peavad olema ovaalse ristlõikega, valmistatud kõvast oksteta ja pragudeta puidust, siledaks hööveldatud ning vastavate mõõtmetega. Käsi-tööriista kinnitamine käepideme külge peab vastama järgmistele nõuetele:

a) tündersepa liimeistrite käepidemed tuleb kinnitada salapesades asetsevate mutritega või siis painutada liimeistri sabad käepideme sisse;

b) treiberi (tünnivitste pealeajamise vahendi) puitkäepideme ülemises otsas peab olema terasrõngas;

c) vitsatõmbehaagi (otsavitste pealetõmbamiseks) otsad tulevad konksu painutada nurga all, mis lubab vitsa kindlasse haardesse võtta; puitkäepideme pesas peab olema metalltoru, haaki käepideme külge kinnitava kruvipoldi pea ja mutri alla aga tuleb asetada seibid;

d) kirved, vasarad ja suured sepahaamrid tuleb varte otsa kiiluda teraskiiludega või kinnitada spetsiaalsete metall-lappidega.

434. Tööriista lõiketerad peavad olema õigesti teritatud. Nüri tööriistaga ei ole lubatud töötada.

435. Tündersepatool peab olema tugevasti põranda külge kinnitatud; tooli tööpind peab olema tasane, ilma muhkude ja lohkudeta.

436. Kokkutõmbevintsil peavad olema seadised ajami automaatseks sisse- ja väljalülitamiseks.

Metalltrossil, millega tünnikeresid kokku tõmmatakse, ei tohi olla rebenenud traate ja ta tuleb mutrite külge kinnitada ühendusklambri või klamberliistude abil. Raami tagaküljele tuleb kinnitada püstik konksuga, kuhu riputatakse töö vaheajal tross.

437. Press-kellal, millega pressitakse tünnikeresid kokku ja tõmmatakse peale töövitsu, peab olema seadis, mis lülitab ajami automaatselt sisse ja välja; tagumisest ja vasakpoolsest küljest tuleb tööpink tarastada vähemalt 1 m kõrguse barjääriga, mis on kõvasti kinnitatud põranda külge; esikülje põrandale radiaalselt väljalõikele (soonele) tuleb asetada 100 mm kõrgune lävi. Kupliuste lukk peab ära hoidma uste avanemise tünnikerede kokkupressimisel.

438. Tünnivits tuleb tünnikerele peale ajada kahe käepidemega varustatud töövitsa abil.

439. Põhjalõikamispingi nugade pea ja kumersaag peavad, välja arvatud töötavad osad, olema igast küljest kaitstud raami külge kinnitatud tugevate metallkaitsmetega. Ülemisel survekettal peab olema küllaldane arv teravaid tappe, mis kindlustavad põhjakilbi kõikide laudade korraliku kinnipigistamise.

440. Töölauad, millel kasttaarat kokku lüüakse, peavad olema terasplekiga kaetud.

441. Kastide kokkulöömisel ei tohi jätta väljaulatuvaid naelaotsi sisse tagumata. Kui kastidele lüüakse peale metallribad, siis tuleb riba otstesse lüüa naelad, et otsad keerdu ei tõmbuks. Metallribasid peab eelnevalt töötlema lihvimistrumlites.

442. Tünne ja kaste lubatakse aurutada ainult mehaanilistel transportööridel, kusjuures aurutustsoon peab olema kinni kaetud. Töölistel on keelatud olla auru väljumiskoha läheduses. Kui aurutamine toimub kinnistes ruumides, siis on tingimata vaja ehitada surve- ja tõmbeventilatsioon.

VI. ELEKTRIOHUTUS

443. Elektriseadmete paigaldamine ja ekspluateerimine kalatöötlemisettevõtetes peab toimuma ranges kooskõlas järgmiste kehtivate eeskirjade ja normidega:

a) «Elektriseadmete ehituse eeskirjad»;

b) «Tööstusettevõtete elektriseadmete tehnilise ekspluatatsiooni eeskirjad»;

c) «Elektrienergia kasutamise eeskirjad»;

d) «Ohutustehnika eeskirjad tööstusettevõtete elektriseadmete ekspluateerimisel».

444. Toiteviisi ja samuti ka elektriülekandeliini trassi valik tuleb kooskõlastada kohalike elektriga varustavate organisatsioonidega ja muude sellest huvitatud ametkondadega.

445. Kalatöötlemisettevõtetes ehitatavate uute, kuni 35 kV pingega elektriseadmete kaitse äikese ülepingestamiste vastu peab vastama kehtivatele «Elektriseadmete ehituse eeskirjadele».

Töötavate elektriseadmete piksekaitse tuleb järk-järgult viia seisukorda, mis vastab ülalmainitud eeskirjade nõuetele.

446. Juhtmed, mis toidavad vooluga elektrimootoreid ja aparaate, peavad olema mehaaniliste vigastuste eest hästi kaitstud.

Kui juhtmete asetus iseendast garanteerib mehaaniliste vigastuste vältimise, ei ole kaitsekatte ehitamine kohustuslik.

447. Vastavalt «Elektriseadmete ehituse eeskirjadele» jagunevad ranna-kalatöötlemisettevõtete ruumid elektriohutuse seisukohalt alljärgnevalt.

a) Kõrgendatud ohtlikkusega ruumid, mille kõrgendatud ohtlikkust põhjustab üks järgmistest teguritest:

rõskus, mille suhteline niiskuseprotsent on pikemat aega üle 75%;

voolujuhtivad põrandad (metallist, mullast, raudbetoonist, tellistest jne.);

kõrge temperatuur, mis pikemat aega ületab +30°C;

võimalus inimesel samaaegselt puudutada ühelt poolt maaga ühenduses olevaid ruumide metallkonstruktsioone, tehnoloogilisi aparaate, mehhanisme jne. ning teiselt poolt — elektriseadmete metallosi.

Sellesse gruppi kuuluvad kalatöötlemisettevõtetes elektromehaanika- ja lukksepatöökojad, õli- ja soolalaod, riietusruumid duširuumide juures jms.

b) Eriti ohtlikud ruumid, mida iseloomustab üks järgmistest erilist ohtlikkust põhjustavatest tingimustest:

rõskus, mille suhteline niiskus on lähedane 100 %-le (lagi, seinad, põrand ja ruumis olevad asjad on niiskusest märjad);

keemiliselt aktiivne keskkond, millel on laostav toime elektriseadmete isolatsioonile ja voolujuhtivatele osadele;

kõrgendatud ohtlikkuse (vt. alapunkt «a») kahe ja rohkem tingimuse üheaegne olemasolu.

Eriti ohtlikkude ruumide gruppi kuuluvad kalatöötlemisettevõtetes kalavastuvõtu- ja lahkamistsehhid, külmutusseadmete masinaosakonnad, katla- ja tuhaosakonnad, pesemis- ja keeduruumid, sanitaarsõlmed, duširuumid, akumulaatoriruumid jms.

c) Kõrgendamata ohtlikkusega ruumid, kus puuduvad kõrgendatud ohtlikkust ja erilist ohtlikkust (vt. «a» ja «b») tekitavad tingimused.

448. Tuleohtlikkudeks loetakse ruumid, kus valmistatakse, töödeldakse või säilitatakse põletusaineid.

449. Plahvatusohtlikkudeks nimetatakse ruume, kus tehnoloogilise protsessi käigus erituvad põlevad gaasid või aurud ja samuti ka põlevad kiud ja tolm, mis jäävad ruumi hõljuma ning moodustavad koos õhuga plahvatusohtlikke segusid.

Sellesse kategooriasse kuuluvad kalatöötlemisettevõtetes ekstraheerimis-, lakeerimis- jmt. tsehhide ruumid.

450. Töötamisel kõrgendatud ohtlikkusega ja eriti ohtlikkudes ruumides ei tohi kohaliku valgustuse pinge ületada 36 V, kantavate valgusallikate puhul aga 12 V.

451. Elektrimootorite valikul peab kinni pidama järgmistest tingimustest.

Ruumi liik	Lubatav mootoritüüp
Kõrgendamata ohtlikkusega ruumid	Lahtine või kaitstud elektrimootor
Kõrgendatud ohtlikkusega ruumid:	
a) rõsked	Niiskusekindla isolatsiooniga ja veetilkade eest kaitstud elektrimootor
b) tolmused	Tolmukindel elektrimootor
Eriti ohtlikud ruumid:	
a) rõsked ja samal ajal tolmused, samuti ka voolujuhtiva või põleva tolmuga ruumid	Kinnine elektrimootor

Ruumi liik	Lubatav mootoritüüp
b) sööbivate aurude või gaasidega ruumid	Kinnine hermeetilise ehitusega või siis kinnine läbipuhutav elektrimootor. Happekindla isolatsiooniga elektrimootor
Tuleohtlikud ruumid	Kinnine elektrimootor
Plahvatusohtlikud ruumid	Plahvatuskindla ehitusega elektrimootor

452. Elektrimootori asetus peab võimaldama teostada ülevaatusi ja jooksvaid remonte kohapeal või võimaldama mootori mahavõtmist ja viimist töökotta või spetsiaalsele remondiplatsile.

453. Aparaatide ja mootorite ühenduskohad juhtmetega peavad olema kindlasti isoleeritud ja nad ei tohi esile kutsuda kahjulikke kohalikke kuumenemisi. Vibreerimise puhul tuleb tarvitusele võtta abinõud, mis hoiavad ära mutrite lahtikeerdumise ja selle tagajärjel tekkiva kontakti lõdvenemise.

454. Käepidemed, juhtrattad ja aparaatide ning mootorite muud abiosad peavad olema valmistatud isoleermaterjalist või sellega kaetud.

455. Nupud «Käivitus» peavad olema süvistatud käivitusjaama keresse.

456. Maa suhtes pingestatud aparaatide ja mootorite osad peavad olema ligipääsetavates kohtades tarastatud ja kaitstud nende juhusliku puudutamise eest.

457. Kalatöötlemisettevõtete randumissillal ja tootmisruumides on keelatud kasutada lahtist tüüpi vinnaklüliteid.

458. Energiasüsteemiga ühendatavate uute elektriseadmete ehitamine ja olemasolevate rekonstrueerimine peab kalatöötlemisettevõtetes toimuma ainult energiasüsteemiga kooskõlastatud projektide alusel.

459. Kalatöötlemisettevõtte elektrivõrgu kohta peab olema järgmine tehniline dokumentatsioon:

a) elektrit andva organisatsiooniga kooskõlastatud projekt;
b) tööjoonised koos arvutusskeemidega;
c) jõu- ja valgustusvõrgu plaanid;
d) maanduse (nullimise) skeem;
e) proovimiste protokollid: isolatsiooni, kaitsemaanduse (nullimise) ja pingelanguse kontrollimise kohta maandus- (nullimis-) magistraalides ning harudes;
f) aktid varjatud tööde kohta.

460. Kalatöötlemisettevõtete uute või rekonstrueeritud tsehhide elektriseadmete ühendamine energiasüsteemiga toimub

ainult pärast nende eelnevat tehnilist vastuvõttu energiasüsteemi esindaja poolt.

461. Ettevõtetes, mis saavad energiat oma elektrijaamadest, annab energiavõrguga ühendamise loa ettevõtte peainsener.

462. Elektrivõrkude ekspluateerimise käigus tuleb teha pingemõõtmisi ja kontrollida isolatsiooni vastavalt «Elektriseadmete ehituse eeskirjade» 1.—6. osale.

463. Plaaniliste ülevaatuste ja ennetusremontide teostamisel tuleb kinni pidada järgmistest tähtaegadest (tabel 4).

Tabel 4

Ülevaatuse ja remondi objektid	Tähtajad tsehhidele	
	normaalse niiskusega	rõsketele
Lahtiselt paigaldatud isoleeritud juhtmed isoleerrullidel või isolaatoritel	1 kord 3 kuu jooksul	1 kord kuus
Lahtiselt paigaldatud paljad juhtmed isoleerrullidel või isolaatoritel	1 kord 6 kuu jooksul	1 kord 3 kuu jooksul
Lahtiselt paigaldatud lattjuhtmed isolaatoritel	1 kord 6 kuu jooksul	1 kord 3 kuu jooksul
Kaetud lattjuhtmed	1 kord 3 kuu jooksul	—
Süvistatud paigaldus — haru- ja ühenduskarpide järelevaatus	1 kord 6 kuu jooksul	—
Bergmanntorudes juhtmete ja kuulojuhtmete pinnapealne paigaldus	1 kord 6 kuu jooksul	—
Lahtiselt paigaldatud pliikattes juhtmed	1 kord 6 kuu jooksul	1 kord 3 kuu jooksul
Terasest gaasitorudes paigaldatud juhtmed	1 kord 6 kuu jooksul	1 kord 3 kuu jooksul

464. Elektrivõrgu toite- või magistraalliine tohib sisse ja välja lülitada ainult elektrotehniline personal. Üksikute vastuvõtjate või gruppide toiteliine võib sisse ja välja lülitada neid vastuvõtjaid teenindav personal.

465. Kui elektrivõrk oli üle 1 kuu pingestamata, tuleb enne võrgu sisselülitamist teostada järgmised tööd: väline ülevaatus, käivitus- ja sisselülitusseadiste seisundi kontrollimine, laagrite seisukorra kontrollimine, takistuse mõõtmine, maandusjuhtme ühendamise tugevuse ja piirdekaitsmete olemasolu kontrollimine.

466. Elektriajam tuleb viivitamatult (avarii korras) võrgust välja lülitada järgmistel juhtudel:

a) suitsu või tule ilmumisel mootorist või käivitust reguleerivast aparatuurist;

b) õnnetusjuhtumi korral inimesega, mille juures on nõutav mootori eriti kiire seiskamine;

c) suure vibreerimise puhul, mis ähvardab mootorit purustada;

d) käivitatava mehhanismi purunemisel;

e) laagrite lubamatult järsul kuumenemisel;

f) pöörete arvu järsul langemisel, millega kaasneb mootori kiire kuumenemine.

467. Inimeste ohutuse kindlustamiseks tuleb elektriseadmed maandada vastavalt kehtivate «Elektriseadmete ehituse eeskirjade» nõuetele.

VII. INDIVIDUAALSED KAITSE- JA PÄÄSTEVAHENDID

A. DIELEKTRILISED KAITSEVAHENDID

Isoleerkäepidemetega montööritööriistad

468. Isoleerkäepidemetega montööritööriistad valmistatakse vastavalt GOST-i nõuetele. Montööritööriistu on lubatud kasutada põhikaitsevahendina töötamisel pinge all olevates madalpinge-elektriseadmetes.

469. Tööriistade käepidemed peavad olema valmistatud niiskuskindlast, mittehaprast isoleermaterjalist, mida higi, bensiin, petrooleum, väävel- ja soolhape ei söövita.

Kõik tööriistade isoleerosad peavad olema siledad, pragudeta, murrukohtadeta ja kiskudeta. Isoleerkäepidemed peavad tihedalt liibuma vastu tööriista metallosi ja täiesti isoleerima tööriista selle osa, mis töötamise ajal on töötaja peos. Isoleerkäepidemetel peavad olema toed. Tööriista metallosale tuleb lüüa tööriista number.

470. Isoleerkäepidemete pikkus peab olema vähemalt 10 cm. Tööriistad olgu vastupidavad ja tugevad, isoleerkäepidemed olgu tihedalt oma kohtadele kinnitatud.

Tööriista maandamine ei ole lubatud.

471. Isoleerkäepidemetega tööriistu tuleb hoida eririiulitel.

472. Transportimisel peavad tööriistad niiskuse ja määrdumise eest kaitstud olema.

473. Pingestatud seadmete juures töötamisel tuleb isoleerkäepidemetega montööritööriistu kasutada koos dielektriliste kinnaste ja kalossidega; erandiks on tööd juhtimiskilpidel, sekundaarkommutatsiooni ahelates ja nendetaolistes seadmetes, kus kinnaste kasutamine ei ole kohustuslik.

474. Isoleerkäepidemetega montööritööriistu tuleb perioodiliselt elektriliselt proovida vastavalt «Ohutustehnika eeskirjadele tööstusettevõtete elektriseadmete ekspluateerimisel».

TRÜ Raamatukogu

Isoleerkepid

475. Isoleerkeppe kasutatakse lahklülitite lülitamiseks, voolujuhtivate osade maandamisel, mõõtmiste ja proovimiste juures nii pingestatud kui ka pingestamata kohtades, kus pinge võib tekkida.

476. Seadmetes pingega kuni 10 kV võib kasutada isoleerkeppe protselanisolaatoritega ja puidust, bambusest või mõnest muust töötlemata isoleermaterjalist pikendajaga.

477. Kuni 10 kV pingega elektriseadmetes peab kepi isoleerosa pikkus olema vähemalt 1,0 m, käepideme haardeosa pikkus aga vähemalt 0,5 m.

478. Kepi isoleerosa peab olema sile, pragudeta, koordumisteta, sügavate kriimustusteta ja, kui ta on puust või bakeliidist, siis lakiga kaetud.

Kui kepil on portselanist vahetükk, siis tuleb viimane tihedalt glasuuriga katta. Glasuurita pind ei tohi kogu isolaatori ulatuses suurem olla kui 3 cm^2 (välja arvatud otsmised osad, kus glasuur võib puududa). Portselanis ei tohi olla pragusid.

479. Iga kepi metallosale peab olema stantsitud kepi vabrikunumber.

480. Keppe kasutamisel ei maandata, välja arvatud juhud, kui kepi ehituspõhimõte nõuab maandamist.

481. Keppe tuleb hoida kinnises ruumis vertikaalasendis ülesriputatult või asetatult erihoidjasse, nii et kepp ei puutuks vastu seina.

Madalates ruumides võib isoleerkeppe hoida horisontaalasendis, kuid seejuures tuleb vältida kepi paindumist.

482. Isoleerkeppe peab elektriliselt kontrollima järgmistel tähtaegadel:

a) operatiivkepid seadmete juures, kus puudub alaline valvepersonal — üks kord 2 aasta kestel;

b) mõõtekepid — üks kord 6 kuu kestel;

c) kõik muud kepiliigid — üks kord aastas.

Isoleertangid

483. Isoleertange kasutatakse kaitsmete sissepanemiseks ja väljavõtmiseks, kummist isoleerkuplite pealeasetamiseks ja muudeks analoogilisteks töödeks. Nad on põhikaitsevahendiks seadmete juures, mille tööpinge on kuni 35 kV (incl.).

484. Kuni 10 kV pingega elektriseadmetes peab tangide isoleerosa pikkus olema vähemalt 0,45 m, käepideme haardeosa pikkus aga vähemalt 0,15 m.

485. Tangide isoleerosa peab olema sile, pragudeta, koordumisteta, kriimustusteta ja, kui ta on puust või bakeliidist, siis lakiga kaetud.

486. Elektriseadmete teenindamisel lubatakse kasutada ainult seadme tööpingele vastavaid tange.

487. Isoleertange võib kasutada nii sise- kui ka välisseadmetes. Niiske ilmaga — udu, vihma ja lume puhul — võib isoleertange kasutada välisseadmetes ainult tingimusel, et sellelt seadme osalt, mille juures tangidega töötatakse (kaitsmetelt, lahklülititelt jm.), on pinge välja lülitatud.

488. Töötamisel on isoleertangide maandamine keelatud.

489. Tange tuleb hoida kinnistes ruumides eririiulitel nii, et nad ei puutuks vastu seina. Soovitatakse hoida tange tuppedes.

490. Enne tangide kasutamist peab neid kontrollima välise ülevaatuse teel; isoleerosad tuleb kuiva, puhta, pehme lapiga tolmust puhastada.

Isoleertangide kasutajal peavad olema käes kummikindad ja jalas kalossid (või botikud) või ta peab seisma isoleerival alusel (vaip, isoleeralus); kaitsmete äravõtmisel või sissepanemisel pinge all peab töötaja kandma peale selle veel kaitseprille.

491. Alalise valvepersonali poolt teenindavate seadmete juures kasutatavaid isoleertange tuleb üks kord aastas proovida; seadmete puhul, mida ei teeninda alaline valvepersonal, — üks kord 2 aasta jooksul.

Dielektrilised kindad ja labakud

492. Dielektrilised kindad ja labakud on lisaisoleerimisvahendiks kõrgepingeseadmete ja põhiisoleerimisvahendiks madalpingeseadmete juures.

493. Elektriseadmete juures on lubatud kasutada ainult spetsiaalseid dielektrilisi sõrmkindaid ja labakuid, mis on valmistatud vastavalt GOST-i nõuetele. Elektriseadmete teenindamisel on keelatud kasutada kaitsevahendina kummikindaid ja -labakuid, mis on ettenähtud muuks — elukondlikuks, keemiliseks, meditsiiniliseks — otstarbeks.

494. Kindaid tuleb hoida kinnistes kappides või kastides eraldi tööriistadest. Kasutamisel tuleb kindaid hoida õlide, bensiini ja muude kummit hävitavate ainete eest.

495. Sõrmkindad ja labakud, mis antakse välja üldiseks kasutamiseks, peavad vastama suurima käe mõõtmetele. Kui töötajate käte mõõtmed on tunduvalt erinevad, siis peab olema vähemalt kaks paari sõrmkindaid või labakuid, mis vastavad teenindava personali käte suurimale ja keskmisele suurusele.

496. Kummikindad ja -labakud peavad olema nii avarad, et nende alla võiks tõmmata puuvillaseid, villaseid jm. kindaid kaitseks külma eest lahtiste seadmete teenindamisel. Sõrmikute ja labakute laius peab võimaldama neid tõmmat üleriiete käistele.

Kindaid tuleb perioodiliselt (vähemalt üks kord kolme kuu jooksul) desinfitseerida ja talgiga üle riputada. Tuulutamisel (pärast desinfitseerimist, pesemist jne.) on küllaldane käänata kindad pahupidi ainult poolenisti.

497. Tarvitatavate sõrmkinnaste ja labakute perioodilisi kontrollproovimisi peab teostama vähemalt üks kord 6 kuu kestel.

Dielektrilised botikud ja kalossid

498. Dielektrilised botikud on lisakaitsevahendiks mis tahes pingega elektriseadmetes, kalossid aga on lisakaitsevahendiks kuni 1000 V pingega elektriseadmete teenindamisel.

Dielektrilised kalossid võivad peale selle olla kaitsevahendiks üle 1000 V pingega lahtistes alajaamades sammupinge vastu.

499. Elektriseadmete teenindamisel on lubatud kasutada ainult spetsiaalseid GOST-i nõuetele vastavaid dielektrilisi botikuid ja kalosse. Kummibotikuid ja -kalosse, mis on määratud muuks otstarbeks (elukondlikuks jm.), ei ole lubatud elektriseadmete juures kaitsevahendina kasutada.

500. Dielektrilised botikud ja kalossid peavad välimuselt erinema muuks otstarbeks määratud botikutest ja kalossidest värvuse, laki puudumise või spetsiaalsete eraldusmärkide poolest.

501. Dielektrilisi botikuid ja kalosse tuleb hoida kinnistes kappides või kastides eraldi muudest tööriistadest; nende peal ei tohi olla mingeid esemeid. Dielektrilisi kalosse ja botikuid ei tohi kasutada nagu tavalisi.

502. Botikud ja kalossid, mida elektriseadmete teenindajad kasutavad ühiselt, peavad vastma suurima jala mõõtmetele. Kui jalgade suurus tunduvalt erineb, siis peab olema vähemalt kaks paari botikuid ja kalosse, mis vastavad teenindava personali jalgade suurimale ja keskmisele suurusele.

503. Botikuid ja kalosse tuleb proovida vähemalt üks kord 6 kuu kestel.

Isoleeritud kummivaibad ja -teed

504. Kummivaibad ja -teed on lubatud lisakaitsevahenditena igasuguse pingega seadmete juures.

505. Isoleerivate kummivaipade minimaalsed mõõtmed peavad olema 75×75 cm, kummiteede minimaalne laius on 75 cm.

506. Isoleerivad kummivaibad ja -teed peavad vastama GOST-i nõuetele. Vaiba ja tee pealispind peab olema rihveldatud.

507. Kummiteed laotatakse teenindatava seadme põrandale.

Alaliste teede puudumisel võib selleks otstarbeks kasutada kantavaid vaipu.

508. Vaipade ja teede proovimised peavad toimuma vähemalt üks kord 2 aasta jooksul.

509. Isoleeraluseid lubatakse kasutada lisakaitsevahendina igasuguse pingega elektriseadmetes.

510. Isoleeralused koosnevad isoleerjalgadest ja katetest. Isoleeraluste jalad peavad olema portselanist ja rahuldama elektrilise ja mehaanilise tugevuse norme.

511. Jalgade kõrgus põrandast kuni katte alumise pinnani peab olema vähemalt 10 cm.

512. Kate tuleb valmistada hööveldatud ja hästi kuivatatud oksteta puitliistudest. Liistude vahed ei tohi olla üle 2,5 cm. Kate värvitakse kaks korda õlivärviga või kaetakse kaks korda lakiga.

513. Isoleeralused peavad olema täiesti tugevad ja kindlad ning neil ei tohi olla metallkinniteid. Isoleeraluse ümberkukkumise vältimiseks ei tohi katte ääred ulatuda üle jalgade toetuspindade äärte. Aluse tugevus ja stabiilsus peavad olema tagatud ka siis, kui inimene seisab aluse serval.

514. Isoleeraluste mõõtmed ei tohi olla väiksemad kui 75×75 cm ega suuremad kui 150×150 cm.

515. Aluseid tuleb perioodiliselt proovida mitte harvemini kui üks kord kolme aasta kestel.

B. KAITSEPRILLID

516. Kaitseprillid peavad olema kinnist tüüpi, külgseintega ja ventilatsiooniavadega.

517. Kaitseprillide klaasid peavad olema läbipaistvad, ilma vigadeta (mullikesed, muhud jms.), raskestisulavad ja mehaaniliste mõjutuste suhtes vastupidavad.

518. Prillide kasutamisel kauakestvatel töödel tuleb klaaside silmade poole pööratud pind eelnevalt sisse määrida määrdega, mille koostis kaitseb prille higistamise eest.

519. Volta kaare ja ultraviolettkiirte eest kaitsmiseks tuleb elektrikeevitajate jaoks kasutada klaasi margiga ТИС ja abitööliste jaoks margiga НИС.

520. Kivisöe lõhkumisel, metalli raiumisel ja muudel sellistel töödel peavad töölised kandma võrkprille.

C. GAASITORBIKUD

521. Gaasitorbik on kaitsevahendiks gaasidega mürgitamise või lämbumise eest.

522. Tööstuslikuks otstarbeks kasutatakse järgmiste markidega gaasitorbikuid:

A — eraldusvärv pruun; gaasitorbiku filter kaitseb orgaaniliste aurude eest;

B — eraldusvärv kollane; gaasitorbik kaitseb hapude ja orgaaniliste aurude eest;

K — eraldusvärv roheline; kaitseb ammoniaagi eest;

CO — eraldusvärv valge; kaitseb süsinikhapendi eest;

M — eraldusvärv punane; kaitseb kõikide gaaside eest, kaasa arvatud süsinikhapend; suitsude eest ei kaitse;

П — eraldusvärv punane valge triibuga; kaitseb kõigi gaaside eest, kaasa arvatud süsinikhapend, aurud ja suits.

523. Gaasitorbik tuleb ette panna enne, kui siseneda avariiruumi avarii põhjuste kindlakstegemiseks ja selle likvideerimiseks.

524. Gaasitorbikuid tuleb hoida kuivades ruumides spetsiaalsetes ümbristes või karpides.

525. Gaasitorbikud tuleb iga kuu üle vaadata, kontrollides väliste vigastuste puudumist, ventiilide korrasolekut jm. Peale selle peab gaasitorbikuid perioodiliselt proovima ning uuesti laadima tähtaegadel ja viisil, mis määratakse spetsiaalse juhendiga sõltuvalt kasutatavate filtrite liigist.

Iga proovimise kohta koostatakse protokoll ja gaasitorbikule tehakse märk: «Proovitud», ära näidates proovimise aja.

526. Kõik ülevaatuste tulemused kantakse kaitsevahendite žurnaali.

D. VOOLIK-GAASITORBIKUD

527. Voolik-gaasitorbikuid kasutatakse juhul, kui eelseisvate tööde paigal ei saa kasutada filtreerivaid gaasitorbikuid mürgiste ainete liiga kõrgete kontsentratsioonide või madala (alla 16%) hapnikusisalduse tõttu, samuti aga ka juhtudel, kui ei ole võimalik määrata kindlaks gaaside või aurude koostist ja nende kontsentratsiooni.

528. Voolik-gaasitorbik koosneb esiosast (kiivrist, maskist või poolmaskist), voolikust ja rakisest vooliku vaba otsa hoidmiseks.

529. Imava voolik-gaasitorbiku vooliku pikkus ei tohi ületada 15 m.

Üle 15 m pika vooliku puhul tuleb õhupuhvrite, kompressorite jms. abil puhast õhku juurde pumbata. Juurdepumbatava õhu temperatuur peab olema +18 kuni +25°C piirides.

530. Bensiini, petrooleumi, nafta jms. alt vabanenud tsisternide, paakide või muude anumate puhastamisel tuleb tarvitada paksuseinaliste voolikutega gaasitorbikuid. Gofreeritud voolikutega gaasitorbikute tarvitamine nendel töödel on keelatud.

531. Voolik-gaasitorbikuid tuleb hoida kuivades ruumides spetsiaalsetes ümbristes või karpides. Gaasitorbiku ülesriputamine torbikut või voolikut pidi on keelatud.

532. Voolik-gaasitorbikud tuleb iga kuu üle vaadata ja kontrollida ühenduste tihedust õhuga, pannes selleks gaasitorbiku vette.

Nõnda kontrollitakse voolik-gaasitorbikut ka pärast igakordset kasutamist.

533. Ülevaatuse ja kontrollimise tulemused kantakse kaitsevahendite žurnaali.

E. KAITSEVÖÖD JA PÄÄSTEKÖIED

534. Kaitsevöösid ja päästeköisi tuleb hoida kuivas ruumis eraldi kastis. Päästeköis peab olema kanepist, I sorti, läbimõõduga vähemalt 25 mm; tema tugevust proovitakse 250 kilogrammise raskuse otsariputamise teel; ta peab selle raskuse välja kannatama 15 minuti vältel. Kaitsevöösid proovitakse sama raskusega, kusjuures vöö tuleb kokku haakida mõlema pandlaga.

Vööd ja köied tuleb iga kord pärast tarvitamist kuivatada ja saastast puhastada. Vööde metall- ja nahkosad tuleb rasvaga sisse määrida.

F. KAITSE- JA PÄÄSTEVAHENDITE HOIDMINE JA ARVESTUS

535. Kaitse- ja päästevahendite hoidmiseks tuleb kalatöötlemisettevõttes eraldada spetsiaalne koht, kus peavad olema rakised kaitsevahendite paigutamiseks.

536. Brigaadide või üksikisikute kasutuses olevate kaitse- ja päästevahendite hoidmiseks eraldatakse spetsiaalsed kastid või paunad. Kaitse- ja päästevahendite hoidmine koos brigaadi muu inventariga ei ole lubatud.

537. Kaitse- ja päästevahendite tagavara tuleb säilitada muudest seadmetest ja materjalidest eraldi.

538. Varuks olevaid bakeliidist, puidust, eboniidist ja nendetaolistest materjalidest kaitse- ja päästevahendeid tuleb säilitada kuivades ruumides.

539. Kõiki varus olevaid kummist kaitse- ja päästevahendeid tuleb säilitada kinnises, pimedas, mitte liiga kuivas ruumis, soovitav temperatuuris +5 kuni +20°C.

540. Kõigi kaitse- ja päästevahendite seisukorda tuleb süstemaatiliselt kontrollida:

a) kaitsevahendite kasutuselevõtmisel;

b) perioodiliselt tähtaegadel, mis määratakse iga vahendiliigi kohta eraldi;

c) puuduste ja vigastuste avastamisel nende mis tahes osa juures;

d) pärast remonti või mõne osa vahetamist;

e) kahtluse tekkimisel kaitse- või päästevahendi korrasolekus.

541. Kõikide kaitse- ja päästevahendite proovimise protokollid säilitatakse (kuni protokolli saabumiseni järjekordse proovimise kohta) ettevõttes, kellele antud vahendid kuuluvad, ja esitatakse kontrollivate isikute nõudmisel.

542. Kõik kaitse- ja päästevahendid, nii kasutatavad kui ka varus olevad, peavad olema nummerdatud. Numeratsioon on kogu tehases ühine. Järjekorranumber märgitakse vahetult kaitse- või päästevahendile.

543. Kõikide kaitse- ja päästevahendite arvestust peetakse erižurnaalis; arvestuse vorm peab võimaldama igal ajal ja lihtsal viisil jälgida kõikide arvelolevate kaitse- ja päästevahendite asukohta, nende peroodilisi ülevaatusi ning proovimisi.

544. Kaitsevahendite arvestamise dokumentatsiooni hoiab korras peainseneri poolt määratud isik ja see dokumentatsioon tuleb esitada inspekteerivate isikute esimesel nõudmisel.

545. Kaitse- ja päästevahendite õige hoidmise, perioodiliste ülevaatuste ja proovimiste õigeaegse läbiviimise, kõlbmatuks muutunud vahendite õigeaegse kõrvaldamise, kasutatavate vahendite arvu varude arvel suurendamise ja kaitsevahendite arvestuse organiseerimise eest kannab vastutust tsehhi ülem, kogu ettevõtte ulatuses aga — peainsener.

546. Kaitsevahendite isiklikuks kasutamiseks väljaandmine vormistatakse sissekandega erižurnaali, kusjuures näidatakse väljaandmise kuupäev ja kaitsevahendite nimetus ning võetakse saajalt allkiri.

547. Vastutust väljaantud kaitsevahendite allesoleku, õige hoidmise ja kasutamise eest kannab antud seadet teenindava vahetuse vanem. Kõlbmatuks muutunud kaitsevahendite avastamisel on ta kohustatud sellest viivitamatult teatama mõnele p. 545 mainitud isikutest.

548. Perioodiliste ülevaatuste ja kontrollimiste tulemused kantakse ülevaatuste žurnaali, kuhu märgitakse ka ülevaatuse aeg ning ülevaataja nimi. Korrast ära kaitsevahend tuleb viivitamatult kasutamiselt kõrvaldada.

549. Korrast ära olevate ja samuti ka möödunud proovimistähtaegadega kaitse- ja päästevahendite kasutamine on keelatud ja need tuleb viivitamatult kasutamiselt kõrvaldada.

G. ERIRIIETUS JA -JALATSID

550. Eririietuse ja -jalatsite küsimused lahendatakse vastavalt endise NSV Liidu Kalatööstuse Ministeeriumi poolt 2. IV 1956. a. nr. 4—И all kinnitatud kehtivale juhendile «Eririietuse väljastamise, hoidmise, arvestamise ja remontimise korrast».

VIII. KONSERVIDE TOOTMINE

A. ÜLDNÕUDED

551. Masinad ja mehhanismid peavad olema alati puhtad ja korras.

552. Igasse konservitsehhi peab olema sisse juhitud aur, külm ning kuum vesi seadmete ja ruumide pesemiseks.

553. Põrand töökohal masina juures peab olema kaetud rihveldatud kummivaiba või jalgealuse restiga.

554. Kõik käesolevate eeskirjade III peatükis («Seadmed») loetletud üldnõuded kehtivad täiel määral konservitsehhi masinate, mehhanismide ja aparaatide kohta.

555. Kõigil tehnoloogilistel masinatel peab üldreeglina olema friktsioonlülitus ühes kaitsevahenditega (näiteks tihvtpoldiga) automaatseks väljalülitumiseks ülekoormuste ja avarii puhul.

B. KALADE PESEMINE

556. Kõik kalade pesemisega seotud tööd tuleb teostada ainult normidekohases eririietuses.

557. Kalade pesemiseks määratud töökohtadel peavad olema rennid, mis juhivad musta vee pesemismasinate juurest kanalisatsiooni. Pesemismasinad peavad olema paigutatud nõnda, et vett laiali ei pritsiks.

558. Pöörleva koonilise kalapesemistrumli kasutamisel on vaja kinni pidada järgmistest ohutuseeskirjadest:

a) rennid peavad olema tugeva konstruktsiooniga;

b) veerelaua kalle peab kindlustama kalade sujuva teisaldamise;

c) rennide ehitus peab olema selline, et kala ei kukuks nendest välja;

d) renni alla tuleb teha seadis mööda renni liikuva kala pidurdamiseks;

e) ajamimehhanism peab olema hästi tarastatud;

f) masina kooniline trummel peab olema kaetud kerge kattega, kusjuures kate tuleb käivitusseadisega niimoodi blokeerida, et masinat saab käivitada ainult siis, kui kate on suletud;

g) lima ja soomuste jäänuste kõrvaldamiseks trumlist ja kastist tuleb masin pärast töö lõpetamist hoolikalt puhtaks pesta.

559. Perioodiliselt töötava suletud pesemistrumli pöörlemise ajal on keelatud kohendada kalu või nende osi, mis ulatuvad trumlist läbi liistudevaheliste avade välja. Seda võib teha ainult pärast trumli seiskamist. Kalu võib sisse ja välja laadida ainult siis, kui masin täielikult seisab ja on kaane avamiseks fikseeritud asendis.

C. SOOMUSTE KÕRVALDAMINE

560. Kalakonservitehastes soomuste kõrvaldamiseks kasutatavad käsiskeilerid peavad rahuldama järgmisi ohutustehnika nõudeid:

a) elektrimootori kinnitus klambriga tööpaiga kohale peab olema tugev ja kindel;

b) käepidemega ühele teljele kinnitatud mittetöötav freesiosa peab olema suletud kattesse, mis on pealt ja alt avatud;

c) vahetult käepideme peale peavad olema monteeritud lülitusnupud; skeilerit on keelatud puhastada selle töötamise ajal;

d) pärast töö lõpetamist tuleb skeileri freesilt kuuma veega hoolikalt pesta külgejäänud soomused ja ta kuivaks pühkida;

e) painduva võlli metalltoru peab olema alati täidetud tavotiga.

561. Töölistel, kes kõrvaldavad soomuseid nii käsitsi kui ka masinaga, peab olema eririietus ja -jalatsid vastavalt kehtivatele normidele ning vajaduse korral ka kaitseprillid.

D. KALADE LAHKAMINE

562. Kalade rookimisel on kõige olulisemaks tingimuseks töölise kindlustamine vastavate tööriistadega: hästi teritatud nugadega, kaabitsatega jms.

563. Masinaga lahkamisel peavad kõik lõikeriistad (ketasnoad, saed, freesid jms.) olema õigesti ja hästi teritatud ning alati töökorras; sealjuures peavad varuks olema nugade vahetuskomplektid.

564. Kõigil kalalahkamismasinate lõikeriistadel peab õnnetusjuhtumite vältimiseks olema kaitsepiirded. Kaitsmeteta lõikeriistadega masinal on töötamine keelatud.

565. Kuna kalalahkamismasinate juures tarvitatakse rohkesti vett, peavad neil olema kaitsekilbid, mis hoiavad ära vee laialipritsimise.

566. Keelatud on kasutada masinatel mittekorras lõikeriistu: pragunenud ketasnuge, teritamata nuge, saage ja freese.

567. Kalade lahkamise ajal tuleb kalalima pidevalt ära koristada ja käsi pesta desinfitseerivate vahenditega.

568. Kalade lahkamisel tekkivad jäätmed tuleb visata spetsiaalsetesse mahutitesse, näiteks kaussidesse, kastidesse jms.; mahuteid tuleb õigeaegselt tühjendada.

Töökohtade ummistamine kalajäätmetega ning kausside, kastide ja muude esemetega ei ole lubatud.

569. Käte vigastamisel uimede ja luudega (torked, sisselõiked) tuleb vigastatud kohta viivitamatult desinfitseerivate vahenditega puhastada; selleks peavad tööruumis olema esmaabivahendid.

E. KALADE PRAADIMINE

Auru-õliahjud

570. Kalade praadimisel auru-õliahjudes on ohtlikeks momentideks: kokkupuude tulise taimeõli või auru-õliahju ning torustiku tuliste pindadega (põletushaavad), mürgitused praadimisel erituva akroleiiniga, õli ja selle aurude süttimine.

571. Kõik auru-õliahjud peavad olema varustatud korralikult töötava kohaliku tõmbeventilatsiooniga, mis ei lase akroleiini kontsentratsioonil töötsoonis tõusta üle 0,002 mg/l.

572. Elektrilised jõu- ja valgustusseadmed tuleb asetada võimalikult kaugemale auru-õliahjust, kui seda aga tehnoloogilise protsessi käigust tingituna ei ole võimalik teha, siis peavad elektrimootorid ja valgustusarmatuur olema plahvatuskindlad ja tuleb kasutada kaabeljuhtmestikku.

573. Pärast auru-õliahjude igakordset kapitaalremonti tuleb soojendavat spiraal- ning aurutorustikku hüdrauliliselt proovida ja kontrollida kondensaadikommunikatsiooni tööd. Remontide, ülevaatuste ja hüdrauliliste proovimiste tulemused tuleb sisse kanda erižurnaali.

574. Auru-õliahjus sisalduva õli ja vee taseme määramiseks tuleb üles seada näitklaas, mis peab olema vigastuste eest kaitstud kas klaasisse valatud metallvõrguga või kaitsetupega.

575. Õnnetusjuhtumite vältimiseks peavad tsehhi põrandad olema kaetud õli mitteimava kattega, mis on libisemise ärahoidmiseks täkitud. Põrandaid tuleb pesta kuuma leeliselahusega vähemalt üks kord päevas.

576. Auru-õliahjus praetavate kalade transpordiks kasutatavad kettkonveierid peavad olema varustatud kahepoolse valgussignalisatsiooniga ja samuti lülitusnuppudega, mis asetsevad vastakuti vastaskülgedel.

577. Kõik auru-õliahju kuumaksköetud pinnad ja ka aurutorud peavad olema kaetud isolatsiooniga, mille pinna temperatuur ei ületaks 45°C.

578. Kohaliku valgustuse pinge auru-õliahjude juures ei tohi ületada 36 V.

579. Nii elektrimootori kere kui ka kõik elektrijuhid, mis rikke puhul võivad sattuda pinge alla, peavad olema kaitstud maanduse, nullimise või kaitse väljalülitaja abil. Maanduse puutepinge ei tohi ületada 40 V. Maanduse, nullimise või kaitse väljalülitaja seisukorda tuleb kontrollida iga päev.

580. Kõik kontrollmõõõteriistad — manomeetrid, termomeetrid, vee ja õli taseme näitajad — peavad olema korras; manomeetrid peavad rahuldama nõudeid, mis on esitatud alapeatükis «Konservide steriliseerimine». Termomeetreid tuleb kontrollida

vähemalt üks kord 10 päeva jooksul. Termomeetrile tuleb tõmmata punane joon, mis näitab lubatud piirtemperatuuri, ja peale selle peab tal olema veel helisignalisatsioon, mis temperatuuri tõusmisel üle punase joone helisema hakkab.

581. Et hoida torusid hüdrauliliste löökide, lõhkemise ja vigastamise eest, tuleb aur järk-järgult ja ühtlaselt sisse lasta. Peale selle tuleb ette näha kompensatsiooniseade.

582. Auru-õliahju tuleb kallata ainult veevaba ja hästi kuumaks aetud õli. Vett sisaldavat õli ei tohi tarvitada. Õli tuleb kallata ettevaatlikult ja ühtlaselt, nii et see ei jookseks üle vanni servade ja ei tekiks liiga palju vahtu. Kuumutatud õli tuleb kanda kindlalt suletud paakides, millel on kaitseks põletushaavade eest isoleeritud käepidemed ja kallamiseks tilad.

583. Õli ägeda keemise ja tulise õli ahjust väljapaiskumise vältimiseks peab torudest allpool asetseva passiivse õlikihi paksus olema 20 kuni 30 mm piirides.

584. Jahutusvee temperatuur ei tohi ületada 60°C.

585. Kõigil leeliselahuste kasutamisega seotud töödel, näiteks võitluses tahma tekkimisega auru-õliahju torude välisosadel, tuleb kinni pidada järgmistest ohutuseeskirjadest:

a) tuleb varuda küllaldasel hulgal vett, et leeliste sattumise korral kehale või eririietusele saaks selle õigeaegselt ja täielikult maha pesta;

b) töölised tuleb varustada kaitseprillidega, rinnakaitsetega kummipõllede ja kummilabakutega;

c) keelatud on lõhkuda kaustilise soodaga täidetud trummeltünne kangide, suurte vasarate, kirkade jms. tööriistadega. Kaustilise sooda lahustamise protsess peab olema mehhaniseeritud, näiteks spetsiaalsete topeltpõhjaga ja tihedalt suletavate kaantega reservuaaride jms. kasutamise abil.

586. Auru-õliahjusid on keelatud puhastada kõrbenud osakestest (fuusist), kui õli temperatuur ületab 100°C.

587. Kõik auru-õliahjud tuleb varustada vastavate kustutusvahenditega, sealhulgas ka tulekustutajatega, mis peavad olema alati kasutamiskorras. Tulekustutajate süsteem peab täielikult vastama põlevate vedelike kustutamise nõuetele.

Tulega köetavad praadimisahjud

588. Tulega köetavate praadimisahjude kasutamine praadimiseks ja keetmiseks on üldreeglina keelatud.

589. Tulega köetavate ahjude kasutamisel kalade praadimiseks tuleb kinni pidada järgmistest ohutustehnika eeskirjadest:

a) kõigil tulega köetavatel praadimisahjudel peavad küttekolded asuma väljaspool ruumi, kus toimub kalade praadimine;

b) kalapraadimispannidel ja -võrkudel peavad olema tugevad käepidemed nende ülestõstmiseks ja mahavõtmiseks;

c) praadimisahi peab olema varustatud piisava kohaliku ventilatsiooniga, mis ei lase akroleiiniaurude kontsentratsioonil töötamistsoonis tõusta üle 0,002 mg/l;

d) tulega köetavate praadimisahjude konstruktsioon peab kindlustama suitsugaasidele nõutava tõmbe, samuti peavad korras olema ahjude tuleplaadid ja vannid, mis väldivad suitsugaaside sattumise töötsooni.

590. Et ahjusid teenindav personal ei saaks põletushaavu ja et õli ümberkallamine oleks ohutu, tuleb kinni pidada järgmistest nõuetest:

a) kalade praadimise algul ei tohi õli kuumutada üle 180°C;

b) kalatükkide asetamine kuuma õlisse peab toimuma ettevaatlikult, vältides kuuma õli laialipritsimist;

c) praetud kala ahjust väljavõtmiseks tuleb kasutada laiu, lamedaid, suurte aukudega kurnsõelu, mis ei lase kuumal õlil laiali pritsida;

d) panne praetud kaladega ei tohi asetada praadimisahju äärtele;

e) kuuma õli ei ole lubatud valada praadimispannidest vaagnatesse või pannidesse transportimiseks mööda tsehhi;

f) töötanud õli tuleb pannidelt kõrvaldada vastavatesse kogumisanumatesse kohamuutlike pumpade abil või mõnel muul ohutul viisil;

g) deformeerunud või läbipõlenud malmplaatide vahetamine veel jahtumata ahjupinna puhul on keelatud. Erandjuhtudel, kui tootmistingimused ei luba ahju plaatide vahetamiseks seisma jätta, tuleb plaadid ahjust ära võtta pikkade käepidemetega varustatud konksudega. Selleks peab plaatide otstes olema salapesad plaadi haaramiseks konksudega.

591. Töökohti praadimisahjude juures on keelatud täis kuhjata kõrvaliste esemetega.

F. KALADE BLANŠEERIMINE JA KÜPSETAMINE

592. Kalade külmal blanšeerimisel äädikaga on ohtlikeks momentideks põletushaavad keemilisest ainest kange äädikhappe transportimisel, lahjendamisel, kallamisel ja kasutamisel.

593. Kalade blanšeerimisaparaadid peavad olema hästi isoleeritud. Temperatuur isolatsiooni pinnal ei tohi ületada 45°C.

594. Kõigil auruga töötavatel kalade blanšeerimise aparaatidel peavad olema kontrollitud termomeetrid.

595. Teenindava personali kaitseks põletushaavade eest peavad kõik aurutorud ja auru sisenemis- ning väljumiskohad blanšeerimisaparaadil korras olema.

596. Kuivatuskambri uksed peavad olema täiesti hermeetilised ja neil peab olema vaatlusaken.

597. Õhu temperatuuri kontrollimiseks kuivatuskambri erinevates kihtides tuleb üles seada kontrollitud termomeetrid, millel on punase joonega märgitud maksimaalselt lubatud temperatuur.

G. KALADE PAKKIMINE KARPIDESSE

Tühjade karpide pesemine

598. Plekk-karpide pesemise masinal peab olema kohalik tõmbeventilatsioon ja kaitserakised, et piisad ei satuks töölistele.

599. Auru- või veerõhu all töötav pesemismasin peab olema komplekteeritud kontrollmõõteriistadega (manomeetrid, termomeetrid). Kontrollmõõteriistad tuleb üles seada nähtavale kohale; juurdepääs nendele peab olema vaba.

600. Karpide pesemise masinad peavad olema tarastatud, nii et teenindav personal oleks kaitstud põletushaavade eest.

601. Pesemismasinate ja -basseinide pesuveed tuleb juhtida kanalisatsiooni.

602. Kui taarat pestakse käsitsi, ei tohi vee temperatuur ületada 40°C. Vee temperatuuri järsud kõikumised ei ole lubatud.

603. Pestavast klaastaarast tuleb eelnevalt välja sorteerida katkine ja mitmesuguste defektidega taara. Klaasipuru tuleb kohe kõrvaldada.

604. Jahtunud klaastaarat, mis külmal ajal saabub pesemisele, tuleb enne pesemisbasseinidesse ja -masinatesse asetamist lasta seista («kohaneda») soojas ruumis ja alles pärast seda, kui taara saavutab ümbritseva keskkonna temperatuuri, võib teda pesta.

605. Klaastaara sorteerimise ja pesemisega tegelevatel töölistel peavad olema rinnakaitsetega veekindlad põlled ning kummisaapad ja -kindad.

Karpide täitmine

606. Peale üldiste nõuete peab karpide täitmise masinate teenindamisel silmas pidama veel järgmisi eeskirju:

a) iga masina juurde tuleb üles seada vastavad lavad, mis paakide täitmisel õli ja tomatikastmega väldivad nende laialipritsimise; õli- ja tomatijuhtmed tuleb hoida vajalikus korras; paakidel peavad olema vedeliku taseme näitajad ja ülevalamise vältimiseks signaaltorukesed;

b) masinate juures peavad olema sobivad lavad kalatükkide panemiseks täitmiskambritesse;

c) kaetud torudega ja muud õli ning tomatikastme soojendajad tuleb katta termoisolatsiooniga ja varustada manomeetrite ning termomeetritega;

d) kuuma õli või tomatikastme kandmine lahtistes paakides on keelatud.

607. Õli põrandale valgumise ja libedate kohtade tekkimise vältimiseks peavad kõik õli ja tomatikastme valamise masinad olema varustatud metallpannidega õli äravooluks.

608. Mahavalgunud õli või tomatikaste tuleb viivitamatult kõrvaldada ning koht hoolikalt vee ja pesemisvahenditega puhtaks pesta.

H. ABIMATERJALID JA POOLTOODETE VALMISTAMINE

609. Kahekordsed keedukatlad peavad vastama kehtivatele «Survemahutite ehituse ja ohutu ekspluateerimise eeskirjadele».

610. Kuuma tomatikastme väljalaadimine ja transportimine peab üldreeglina toimuma torude kaudu isevoolu või pumpamise teel.

611. Kogu keeduaparatuuril ja kõigil kuumadel torudel peab olema termoisolatsioon.

612. Keedukatelde ja -aparaatide täitmisel ning tühjendamisel tuleb vältida auru ja gaaside eraldumist tööruumidesse, varustades seadmed kohaliku tõmbeventilatsiooniga.

613. Hüdrauliliste löökide vältimiseks keedukatelde aurusärkides tuleb kondensaat enne töö algust eemaldada kondensaadipottide läbipuhumise teel.

614. Kastme keetmise protsessis ei tohi rõhk ületada antud aparaadi jaoks kindlaksmääratud ja punase joonega manomeetri numbrilauale märgitud normi.

615. Auru sisselaskmisel keeduaparaadi aurusärki tuleb ventiil avada järk-järgult, et vältida aurulööke.

616. Kahekordsete keedukatelde kaitseventiilid peavad olema reguleeritud lubatud rõhule.

617. Keelatud on remontida, puhastada ja koristada keedukatlaid, kui nad on aururõhu all.

I. TÄIDETUD KARPIDE SULGEMINE

618. Täidetud karpe tuleb sulgeda automaat-, poolautomaat- ja käsisulgemismasinatega. Sulgemismasinate juures on peamisteks ohutuseeskirjadeks:

a) masinate ja neid töösse lülitavate mehhanismide hoidmine heas korras;

b) sulgemiseks antavate karpide korrasolek.

619. Sulgemismasinate ajamivõllidel peavad olema elastsed või friktsioonlülitusmuhvid ühes kaitserakistega masinate automaatseks väljalülitamiseks ülekoormuse puhul (karpide muljutused, ummistused jms.).

620. Sulgemismasinad peavad üldreeglina töötama ainult individuaalajamitega.

621. Kõigil poolautomaatsete sulgemismasinate pedaalidel peavad olema kaitsekilbid, mis kaitsevad pedaali juhusliku pealesurumise eest.

622. Masina käigu ajal ei tohi peatada ega maha võtta padrunile ebaõigesti asetatud karpe. Muljutud või kinnijäänud karpe võib sulgemismasinatest välja võtta konksude abil ainult pärast masinate täielikku seismajäämist.

623. Sulgemismasina reguleerimise ja konservikarpide ömbluse kontrollimise ajal võib sulgemismasinat pöörata ainult käsitsi.

624. Masina töötamise ajal ei ole lubatud:

a) tõsta käega kogu otste (kaante) virna, mis asub masina magasinis;

b) kohendada karbi sisu karbi liikumise ajal mööda transportööri sulgemisrullide vahetus läheduses.

625. Vaakuumkaanetamismasinal töötades tuleb klaaspurkide purunemisest tingitud õnnetusjuhtumite vältimiseks kinni pidada järgmistest ohutustehnika eeskirjadest.

a) Lubatud on kaanetada ainult kaliibriga kontrollitud karpe.

b) Klaasitükkidega silmade ja käte vigastamise vältimiseks ei ole lubatud kaanetada klaaspurke, kui vaakuumkamber on avatud.

c) Vaakuumkambrit ei tohi klaasipurust puhastada paljaste kätega. Puhastamisel tuleb kasutada spetsiaalseid abinõusid, näiteks metall- või jõhvharju.

d) Kõigil poolautomaat-kaanetamismasinatel peab olema normaalne sisse- ja väljalülitus pärast vajutamist jalaga pedaalile. Masina kahekordse sisselülitamise või üksikute sõlmede töös defektide avastamisel tuleb kaanetamine katkestada ja võtta tarvitusele abinõud defektide kõrvaldamiseks.

J. KONSERVIDE STERILISEERIMINE

626. Elektritelferil lubatakse töötada ainult selleks määratud isikul, keda on instrueeritud ohutustehnika eeskirjade tundmisest.

627. Elektritelferitel peavad olema korras pidurid, rippseadmed ja maandustross. Elektritelferid, mis töötavad kiirustel üle 30 m/min., tuleb peale selle veel varustada automaatselt töötavate piduritega, mis hakkavad tööle voolu väljalülitamisel. Kõigil elektritelferitel peavad olema piirlülitid.

628. Elektritelferit võib puhastada, määrida ja remontida ainult pingestamata elektriliini puhul.

629. Tõstetavad võrkkonteinerid tuleb kõvasti kinnitada telferi konksu otsa. Igal telferil peab olema pealdis maksimaalselt

lubatud tõstejõu kohta. Lubatud normist raskemate laadungite tõstmine on keelatud.

630. On keelatud seista elektritelferi poolt ülestõstetud laadungi all ja samuti ka elektritelferi liikumisteel.

631. Ruumid, kus telferid on üles seatud, peavad võimaldama proovida telfereid nii staatilise kui ka dünaamilise koormusega.

632. Telferite rööbastee lõpus peavad olema üles seatud toed, mis on arvestatud maksimaalse töökoormusega telferi löökide vastuvõtuks. Võimaliku löögi leevendamiseks peavad tugedel olema vetruvad puhvrid (puit-, kummi-, vedruga teraspuhver jms.).

633. Monorelss tuleb kinnitada nõnda, et ta töötamisel ei nihkuks külgedele ega piki liikumisteed. Ettevõtte mehaanik peab perioodiliselt kontrollima monorelsi kinnituse tugevust.

634. Telferi toitmine peab toimuma ainult ühelt käivitusaparaadilt.

635. Kõik telferid peavad olema tootja-tehases proovitud ja varustatud tunnistusega tehnilise järelevaatuse kohta. Peale selle tuleb proovida kogu seadet pärast selle monteerimise lõpetamist.

636. Rakiste — köite, kettide jms. tehnilist järelevaatust pärast nende vahetamist telferitel peab teostama tehniline administratsioon, kelle alluvuses telfer on.

637. Kõik telferid ja abivahendid, nagu ketid, köied ja muud troppimisrakised, peab kohalik tehniline administratsioon vähemalt üks kord 12 kuu vältel tehniliselt järele vaatama. Kalatehases tuleb telferid varustada numbritega ja nad peavad selle numbri all arvel olema nummerdatud ja kalatööstuse pitseriga varustatud nöörraamatus.

638. Igale telferiseadmele ja samuti ka rakisele, mida kasutatakse raskuste tõstmiseks ja teisaldamiseks, peab olema selgelt märgitud kandejõud. Peale selle tuleb igale telferile märkida viimase proovimise aeg, tehasenumber ja tootja-tehase nimetus. Rakistel peavad olema vastavad külgekinnitatud tabelid (märgid) või vabrikumärgid.

639. Kõiki troppimiskette ja -köisi ning muid vahetatavaid rakiseid tuleb kontrollida proovikoormusega, mis on lubatud töökoormusest kaks korda suurem.

640. Karpide transportimiseks ja autoklaavidesse laadimiseks määratud võrkkonteinerite proovimine ei ole kohustuslik. Neid võrke vaatab hoolikalt üle tehniline administratsioon tähtaegadel, mis sõltuvad nende ekspluateerimisest, kuid vähemalt üks kord 6 kuu vältel.

641. Isik, kes juhib karpidega täidetud võrkkonteineri teisaldamist, peab rangelt jälgima, et tõstetava võrkkonteineri kaal koos laadungiga ei ületaks telferi ja töödel kasutatavate rakiste tõstejõudu.

642. Kõik telferiseadmete liikumised ja ka pidurdamine peavad toimuma sujuvalt, järskude tõmmeteta ja vajaliku ettevaatusega. Elektritali on keelatud otsekäigult järsku, ilma nullasendis hoidmata üle viia tagurpidikäigule.

643. Veoste horisontaalsel teisaldamisel telferi abil tuleb nad eelnevalt tõsta vähemalt 0,5 m võrra kõrgemale teel ettejuhtuvatest esemetest.

644. Töö lõpetamisel või vaheaegadel ei tohi tõstetav raskus rippu jääda, käivitusaparaadid aga tuleb välja lülitada.

645. Telferistidel on keelatud raskuste teisaldamine «enda peale».

646. Konservide steriliseerimiseks määratud autoklaave võivad teenindada vähemalt 18 aastat vanad mõlemast soost isikud, kes on läbi teinud vastava õppuse, instrueerimise ja meditsiinilise läbivaatuse.

647. Konservide steriliseerimise autoklaavid peavad olema registreeritud kohalikus Riiklikus Tehnilise ja Mäejärelevalve Inspektsioonis ja inspektori poolt tehniliselt järele vaadatud.

648. Autoklaavide šarniirkruvid või tavalised poldid, klambrid ja muud klemmrakised peavad oma konstruktsioonilt olema nihkumis- ja lõdvenemiskindlad.

649. Kõigil autoklaavidel peavad olema järgmised seadised.

a) Riivistusseadised autoklaavi lahutamiseks torustikust, mida mööda aur või vesi tuleb autoklaavi.

b) Ventiil auru või vee väljalaskmiseks autoklaavist.

c) Korralikult töötav manomeeter, millel on rakis kontrollmanomeetri ülesseadmiseks; viimasel peab olema kolmekäiguline kraan, sifoontoru ja termomeeter.

Teenindav personal peab kontrollima töömanomeetreid kontrollmanomeetriga, nende puudumisel aga kontrollitud töömanomeetriga vähemalt üks kord 3 kuu jooksul ja kontrollimise tulemused sisse kandma žurnaali. Manomeetri numbrilauale tuleb tõmmata punane joon, mis märgib lubatud töörõhku. Numbrilauale tõmmatud punase joone asemel on lubatud kinnitada manomeetrile väljapoole metallosuti, mis on värvitud punaseks ja liibub tihedasti vastu manomeetri klaasi. Autoklaavidel tuleb kasutada manomeetreid täpsusklassiga 1,5 ja suurima veaga 1,5% skaala piirnäidust.

Manomeetri skaala peab kindlustama manomeetri osuti näitude hea nähtavuse. Manomeeter tuleb üles seada nii, et ta numbrilaud asetseks vertikaaltasapinnas või kaldega ettepoole kuni 30°. Manomeeter peab olema hästi kaitstud kuumuse ja külma mõju eest ning hästi valgustatud. Manomeetri näidud peavad olema teenindavale personalile selgesti nähtavad.

d) Vähemalt üks kaitseklapp, mis on reguleeritud kõige suuremale lubatud töörõhule ja on varustatud seadisega, mis ei luba autoklaavi teenindaval personalil suurendada klapi koormust.

Kaitseklappide mõõtmed ja arv peavad olema sellised, et autoklaavis ei saaks tekkida rõhku, mis on arvestuslikust rõhust rohkem kui 15% suurem.

Kaitseklapi läbilaskevõime arvutamiseks tuleb kasutada järgmist valemit:

$$G = 220Fp\sqrt{\frac{M}{T}} \text{ kg/tund,}$$

kus G on klapi läbilaskevõime kg/tunnis;

F — klapi tööristlõige cm^2-tes, mis taldrikklappide jaoks määratakse valemiga $F = 2{,}22\ d_1\ h$;

d_1 — sadula sisemine läbimõõt cm;

h — klapi tõusukõrgus cm;

p — absoluutne rõhk kg/cm^2;

T — auru absoluutne temperatuur;

M — klappi läbiva auru molekulkaal.

e) Seadised, mille abil võib alandada aururõhku autoklaavis enne selle avamist.

650. Autoklaavil, mis töötab vähema rõhu all kui tema toiteallika rõhk, peab peale sulgurventiili olema veel automaatne redutseeriv seadis ühes manomeetri ja kaitseklapiga; seadis tuleb üles seada vähema rõhu poolele, kusjuures kaitseklapp peab olema reguleeritud nii, et rõhk anumas ei saaks tõusta üle lubatu. Sulgurventiil peab asetsema autoklaavi ja redutseeriva seadise vahel autoklaavi vahetus läheduses.

Märkus. Sama rõhu all töötavate autoklaavide grupi jaoks on küllalt ühest manomeetri ja kaitseklapiga varustatud redutseerivast seadisest, mis on üles seatud üldisel magistraalil enne esimest hargnemist.

Neil juhtudel ei ole kaitseklappide ülesseadmine autoklaavidele endile kohustuslik.

651. Autoklaavide kaaned peavad tihedasti liibuma vastu autoklaavi keret ja ei tohi auru läbi lasta. Hermeetilisuse kindlustamiseks tuleb autoklaavide ülemiste vööde ringrennidesse tihedalt asetada kummitihendid.

652. Ülestõstmise kergendamiseks peavad autoklaavide kaantel olema vastukaalud.

653. Karpe võib puhtaks hõõruda ainult siis, kui nende pealispinna temperatuur on langenud kuni 40°C.

654. Autoklaavid ja samuti ka nende juurde kuuluvad aurutorud peavad olema isoleeritud sellise arvestusega, et temperatuur nende pinnal ei ületaks 45°C.

655. Autoklaavide rõhu all oleku ajal on keelatud igasugused remonditööd, näit. koputlemine, temmimine, poltide pingutamine jms.

Kui kaane ja tihendi vahel avastatakse karpide kuumutamise ajal ebatihedaid kohti ja auru läbiimmitsemist, siis tuleb auru

pääs autoklaavi kiiresti katkestada, aur välja lasta ja seejärel pingutada polte ning vahetada tihend.

656. On keelatud tõsta rõhku autoklaavis üle manomeetrile märgitud punase joone. Uute tihendite proovimisel on lubatud tõsta rõhku kuni antud autoklaavile ettenähtud töörõhuni.

657. On keelatud lahti keerata tiibmutreid ja avada autoklaavi kaant sel ajal, kui autoklaav on rõhu all.

658. Kategooriliselt on keelatud jätta autoklaavi rõhu alla ilma järelevalveta.

659. Uut ülesseatud autoklaavi, kui see kuulub NSVL Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee kontrolli alla, võib kasutusele võtta ainult pärast sellekohase loa saamist NSV Liidu Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee kohalikult inspeksioonilt.

Märkus. NSV Liidu Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee kontrolli alla kuuluvad kõik autoklaavid mahutavusega üle 25 l, mis töötavad rõhu all üle 0,7 atm ja millel korrutis — mahutavus liitrites korrutatult ülerõhuga atmosfäärides — ületab 200.

660. Horisontaalsete autoklaavide ekspluateerimisel tuleb erilist tähelepanu pöörata kaantele, millel on keskne (käsiratta) lukk ja šarniirkruvid; käsirattad ja šarniirkruvid peavad hoidma kaane töö ajal kindlalt ja tihedalt kinni.

K. KARPIDE HERMEETILISUSE KONTROLL

661. Vee temperatuuri paagis või vannis tuleb hoida nõutaval tasemel (70—75°).

662. Kuuma vee tase paagis peab olema selline, et vesi ei loksuks karpide tõste- ja allalaskemehhanismi töötamise ajal üle servade.

663. Transportöörilindi või -keti kalle ja konstruktsioon peavad vältima karpide tugeva kokkupõrkumise, samuti ka karpide kukkumise põrandale või paaki.

664. Kummalegi poole paagi äärde tuleb asetada puitrestid, mis kindlustavad töölistele vajalikud töötingimused.

665. Paagi väline külgpind peab olema isoleeritud ja isolatsioon kaetud niiskuskindla materjaliga.

666. Kontrollimiseks peab paak olema varustatud metallraamis termomeetriga, mis on asetatud jälgimiseks sobivale kohale.

667. Mittehermeetiliste steriliseeritud karpide jootmise jaoskonnas peab olema üles seatud kohalik väljatõmme, mis ei lase kahjulikel aurudel langeda töötaja peale.

668. Konservikarpide virna kõrgus termostaadijaoskonnas ei tohi ületada 250 cm. Virnadesse ladumisel on vaja ette näha läbikäigud ja sõiduteed käsivankritele; teede laius peab vastama vähemalt käsivankri laiusele pluss 0,6 m kummalgi pool.

Karpide etikettimine

669. Karpide liimimise mehhanismi liimivanni ei tohi kuumutada üle 70° C. Põrandale või masina juurde mahakallatud liimi ei tohi jätta koristamata.

670. Etikettimismasina töötamise ajal ei tohi korrastada karpe ega masinat remontida, puhastada ning määrida.

Konservide pakkimine kastidesse ja kastikaante kinnilöömine

671. Kalakonservide pakkimiseks määratud puitkastid tuleb enne pakkimist sorteerida. Väljaulatuvate traadiotste ja plekiribadega kaste ei ole lubatud kasutada.

672. Õnnetusjuhtumite vältimiseks naelutamismasinal töötamise juures peavad kõik liikuvad naelakarbid, vasarad, pedaalid ja samuti ka naelte etteandmise mehhanismid olema kindlalt kinnitatud ja reguleeritud.

673. Naelutamismasinal peavad olema kaitserakised, mis hoiavad ära vasarate kahekordsed löögid ühe ja sama kasti pihta.

674. Kõik pedaalid peavad olema tahtmatu pealevajutamise eest kaitsekilpidega kaitstud.

675. Kastide kokkulöömise ajal tuleb jälgida käte asendit. Käte haavamise vältimiseks on pedaali lubatud sisse lülitada ainult siis, kui kokkulöödavaid kaste hoidvad sõrmed ei asu naelutamismasina vasarate all.

Kaante markeerimine

676. Markeerimismasina töötamise ajal ei ole lubatud:

a) vabastada mehhanismi osi muljutud või kinnijäänud otstest (kaantest);

b) liigutada elektrimootorit ajamirihma pingutamiseks;

c) käega kinni hoida magasinidesse asetatud otsi (kaasi).

677. Teisaldatav markeerimismasin tuleb üles seada vahekäikudest eemale, jättes küllaldaselt ruumi masina teenindamiseks ja reguleerimiseks.

Virnastamine

678. Kastidesse pakkimata konservikarbid tuleb laos malekorras virnastada.

Karpide ladumisel tuleb kinni pidada järgmistest ohutustehnika eeskirjadest:

a) konservikarpide samba kõrgus ei tohi ületada 2,5 m;

b) käsikärude ja elektrilaadijate läbisõiduks peab virnade vahel olema vähemalt 2,5 m laiune läbisõidutee.

679. Konservide ladumine virnadesse ja sealt võtmine peab toimuma tugevatelt käsipuudega varustatud teisaldatavatelt lavadelt. Puitkastide kasutamine selleks otstarbeks ei ole lubatud.

IX. KALADE KÜLMUTAMINE

A. ÜLDNÕUDED

680. Ammoniaagiga töötavad külmutusseadmed ja nende ekspluateerimine peavad rangelt vastama «Ohutustehnika eeskirjadele ammoniaagiga töötavates kompressor- ja absorbtsioonsüsteemi külmutusseadmetes».

681. Külmutushoone kambrite uksed peavad tihedalt sulguma ja neil peab seespool olema ukse sulgemisseadise dubleeriv juhtimine.

682. Külmutushoone kambrite uksi võib sulgeda ainult pärast kontrollimist, et kambrites ei ole inimesi.

683. Kõik üle 300 t mahutavusega külmhoonete kambrid peavad olema varustatud heli- või valgussignalisatsiooniga, et juhuslikult kambrisse suletud töölisel oleks võimalik sellest teenindavale personalile teatada.

684. Külmutushoonete jahutuskambrites töötamisel peavad töölised olema riietatud normidekohasesse sooja eririietusse. Madala temperatuuriga kambrites ei ole lubatud töötada ilma soojade riiete ja kinnasteta.

685. Külmutatud ja jahutatud kaubad tuleb külmutushoone kambrites laduda virnadesse, mille kõrgus oleneb kambri kõrgusest ja vahelae lubatud koormusest.

Igas kambris peab olema üles pandud silt, mis näitab maksimaalselt lubatud koormust kambri põranda 1 m^2 kohta.

686. Kaupade õige ladumise eest külmutushoone kambrites vastutab külmlao juhataja või teda asendav isik.

687. Enne töö algust külmutuskambris tuleb kontrollida jahutussüsteemi hermeetilisust.

688. Kui külmutuskambris tekib ammoniaagi lõhn, tuleb töö selles viivitamatult katkestada kuni ammoniaagi sissetungimise põhjuste selgitamiseni ja kõrvaldamiseni.

B. KALADE KÜLMUTAMINE TORUSTELLAAŽIDEL

689. Torustellaažid peavad olema küllalt tugevad, et nende täielikul koormamisel kalaga ei tekiks deformatsiooni.

690. Stellaažide riiulitele on lubatud laduda väikest kala kuni 12 cm paksuse kihina, suurt kala aga ühelt realt.

691. Stellaažitorude alumisi ridu tuleb kaitsta käsikärude löökide ja tõugete eest, millel kala külmutuskambrisse tuuakse.

692. Kõik stellaažitorud peavad olema kinnitatud karkassi külge kaelusklambritega.

693. Kalade asetamine stellaažidele, nende ümberpööramine ja mahavõtmine peab toimuma ilma tõugete ja löökideta.

694. Õhu sundtsirkulatsiooni korral külmutuskambris peavad tiivikventilaatori tiivikud ja samuti ka tsentrifugaalventilaatori imavad ja surveavad olema võrguga kaitstud.

695. Inimeste töötamise ajal külmutuskambrites tuleb õhu sundtsirkulatsiooni ventilaatorid välja lülitada.

C. KALADE KÜLMUTAMINE ВНИХИ SÜSTEEMI TUNNELKÜLMUTITES

696. Külmuti tunnelisse võib minna ainult siis, kui ventilaatorid on välja lülitatud. Ventilaatorid peavad olema välja lülitatud ka tunneli uste avamisel.

697. Enne käsikäru lükkamist tunnelisse peab veenduma, et seal ei ole inimesi. Tunnelisse minek sisselükatava käsikäru ees on kategooriliselt keelatud.

698. Enne tunneli uste sulgemist peab veenduma, et sees ei viibi inimesi.

699. Tunnelis peavad rööbasteed olema kinnitatud paralleelselt kambri seintele. Koormaga käru ei tohi liikumisel mingil juhul riivata patareisid.

700. Uksed ja luugid peavad vabalt avanema pärast vastavate riivide avamist.

701. Külmuti sees peab ammoniaagisüsteem olema täielikult hermeetiline.

702. Ammoniaagi lõhna ilmnemisel tuleb ventilaatorid viivitamatult välja lülitada ja tarvitusele võtta abinõud tunnelite tühjendamiseks ning ammoniaagi läbiimmitsemise kõrvaldamiseks.

703. Käsikärude liikumisel väljaspool tunnelit peab tööline asuma käsivankri taga või kõrval. Käsikäru ei tohi teisaldada enda poole tõmmates.

704. Töötamine deformeerunud käsikärude ja pannidega on keelatud.

705. Kategooriliselt on keelatud lüüa sulatamise ajal jääkasuka kõrvaldamise kiirendamiseks vastu õhujahuti patareisid.

706. Pannide sulatamisel ja samuti ka kalade glasuurimisel tuleb vältida tööliste ülepritsimist veega ja vajadust asetada käsi vette.

707. Töötamisel mehhaniseeritud glasuurimisaparaadil ei tohi kinnitusest lahtitulnud kala vannist välja võtta aparaati seiskamata.

708. Kõiki külmutite ja nende seadmete juurde kuuluvaid panne, käsikärusid, laudu, vanne jms. tuleb regulaarselt pesta ja sanitaarselt töödelda.

D. MITMEPLAADILISED KÜLMUTUSAPARAADID

709. Kõrvaliste esemete asetamine külmutusaparaadi plaatidele on keelatud.

710. Kategooriliselt on keelatud visata midagi plaatidele või lüüa nende vastu metallesemetega.

711. Plaatide nihutamise mehhanismi võib sisse lülitada ainult pärast aparaadi täitmise lõpetamist ja isoleeritud uste sulgemist.

712. Painduvaid liiteid (voolikuid) tuleb perioodiliselt, vähemalt üks kord kuus, üle vaadata; nende vähimagi vigastuse puhul ei ole lubatud aparaadiga töötada.

E. KALADE MÄRGKÜLMUTAMINE

713. Pärast korvi sisselaskmist (või väljavõtmist) külmutusaparaati tuleb luuk viivitamatult sulgeda ja avada alles enne järgmise korvi sisselaskmist (või väljavõtmist).

714. Märgkülmuti paagi kate peab olema küllalt tugev, et välja kannatada kahe töölise ja ühe täidetud korvi raskust.

715. Tuleb tarvitusele võtta abinõud, mis ei lase külmal soolalahusel sattuda külmutusaparaate teenindavate tööliste rõivastele.

716. Käte asetamine külma soolalahusesse on keelatud.

X. KALADE SOOLAMINE

A. SOOLAKALA LOSSIMINE JA TRANSPORTIMINE

717. Soolakala lossimine laeva lastiruumidest, kalapumpade, lint- ja hüdrotransportööride ülesseadmine ning ekspluateerimine peavad vastama käesolevate eeskirjade IV peatükis esitatud ohutustehnika ja töötervishoiu nõuetele.

718. Kalade automaatse kaalumise elektriline skeem peab olema hermeetilise ehitusega.

719. Konveieritel, mis transpordivad soola kuhjast punkrisse, peavad olema kobestajad.

720. Tünnide etteandmise ja äraveeretamise rullik-konveier peab rahuldama järgmisi nõudeid:

a) pikisuunajad, milledele rullikud toetuvad, peavad olema tugeva konstruktsiooniga ja kinnitatud kindlale alusele; rullikud aga peavad kindlustama tünnide sirgjoonelise liikumise;

b) rullik-konveierit ei tohi otstes kinni kiiluda; selle vältimiseks peavad rullik-konveieril olema pidurid;

c) vahemaa tugede vahel peab olema arvestatud selliselt, et pikisuunajate paindesügavus normaalse koormuse korral ei ületaks 1:500;

d) tuleb tarvitusele võtta abinõud, mis väldivad rullikute nihkumise piki telgi;

e) rullik-konveierile tuleb kohtades, kus töölistel on tarvis läbi käia, ehitada vähemalt 800 mm laiused läbipääsud, mis suletakse liikumisele vastassuunas tagasilükatavate, hingedega varustatud rullik-konveieri sektsioonidega; sektsioonide avamise kergendamiseks tuleb kasutada vastukaalusid, mis peavad olema tarastatud;

f) ei ole lubatud töötada seistes rullik-konveieri rullikutel;

g) tünnide jälgimiseks rullik-konveieril tuleb piki konveierit ehitada vähemalt 0,7 m laiused teed;

h) rullik-konveieri kõrgus peab olema koordineeritud tünnidesse soolamise mehhanismide skeemiga, kuid ei tohi olla üle 0,9 m.

721. Kui kalade soolamisel vooluliinil väiksesse taarasse tünnid konveieril vajuvad, ei tohi riiulile asetada tünne rohkem kui kolmelt realt.

722. Kõigil vibraatoritel peavad olema piirajad, mis väldivad tünnide või kastide mahapaiskumise vibraatori platvormilt.

B. KALA SOOLAMINE

723. Basseinid ja salved peavad olema valmistatud raudbetoonist või heakvaliteedilistest vähemalt 40 mm paksustest laudadest.

Kala massilise püügi perioodil, kui statsionaarseid mahuteid ei jätku, on lubatud kalade soolamiseks kasutada ajutiselt presentbasseine, mis seatakse üles tugikarkassidesse.

724. Kalade soolamine territooriumi lahtistele platsidele ülesseatud katteta basseinidesse ja salvedesse, samuti ka virnadesse ning muldbasseinidesse (aukudesse) on keelatud.

725. Kõik basseinid ja salved tuleb üles seada ridadena või paarisridadena (sektsioonidena); basseiniridade vahel ja ka basseiniridade ning ruumi seinte vahel peavad olema läbikäigud.

Põranda sisse ehitatud basseinide vahel peavad olema tugevast materjalist sõiduteed, millede laius kindlustab kahepoolse tehasesisese transpordi. Basseinide ja muude mahutite luukidel peavad olema vähemalt 30 cm üle põrandapinna ulatuvad poordid ehk servad; luugid tuleb tihedasti sulgeda kaante või restidega. Restilaudade vahed ei tohi olla laiemad kui 25 mm. Hoone konstruktsiooni kuuluvad, ilma väljaulatuvate poordideta raudbetoonist

basseinid tuleb kinni katta tugeva laudkaanega, millel on ülestõstmiseks liikuvad rõngad.

Basseinidesse laskumiseks kasutatavad redelid peavad olema varustatud käsilate — kaitsekonksudega.

726. Basseinide pesemisel ja desinfitseerimisel tuleb kasutada ettevaatusabinõusid, mis on märgitud XVII peatükis («Töötamine hapete, leeliste, kloorlubja ja muude agressiivsete ainetega»).

727. Kalasoolamisagregaat PJIH, mida kasutatakse kalakihi tasandamiseks basseinis ja kala soolaga ülepuistamiseks, tuleb rööbastele üles seada nii, et ta ei kalduks ümber ja et kalu tasandav võnkuv raamkamm ning ka kalaridadele soola puistav pöörlev ketas oleksid kõvasti kinnitatud ja ajamimehhanismid tarastatud.

728. Kalade basseinist väljavõtmiseks määratud liikuv elevaator peab olema üles seatud tugevale kummirehvidega käsikärule. Elevaatoril peab olema seadis, mis ei lase kettidel nende katkemise korral kukkuda.

729. Liikuv elektrivints, millega basseinist kalu välja tõstetakse, peab olema üles seatud tugevale kummirehvidega ja kahe tagasilükatava, tappidega varustatud toega käsikärule nii, et ta tööprotsessis ei kukuks ümber ega nihkuks paigalt. Elektrimootori ja reduktori kinnitus peab olema kindel; ühendusmuhv peab olema tarastatud.

Iga basseini kohale soolamisruumi vahelae külge tuleb tugevasti kinnitada kinnitusrõngad kohamuutliku tõsteploki ülesriputamiseks. Vähemalt 8 mm läbimõõduga terasest veotross tuleb tõmbekaelusega hoolikalt kinnitada reduktori trumlile ja samuti tõstekonksule.

Kapler peab olema heakvaliteedilisest materjalist ja tugeva ümmarguse ning sileda käepidemega.

730. Kalade basseinist väljavõtmiseks määratud liikuv kalapumbaseade koos tema juurde kuuluva soolvee-eraldaja ja linttransportööriga, samuti ka liikuv pump peavad olema üles seatud tugevatele, kergelt liikuvatele käsikärudele, mis ümber ei kaldu. Käru ratastel peavad olema valatud kummirehvid.

Kogu seade peab töötama sujuvalt, vibreerumata ja soolvett laiali paiskamata.

Liikuva kalapumbaseadme elektrimootor, elektrijuhtmestik ja käivitusaparaadid peavad olema hermeetilise ehitusega ja kindlalt ühendatud maandusega.

731. Soolveejaam peab ohutult töötama. Kõik soolvee valmistamise ja säilitamise mahutid peavad olema hermeetilised, lekkimiskindlad, pealt korralikult kaetud puhaste, tervete, äravõetavate kaantega ja tarastatud.

Survepaagi torn tuleb valmistada heakvaliteedilisest materjalist ja konstruktsioonilt tugev.

Ohutuks teenindamiseks peab survepaagi tornil olema statsionaarne trepp ja paagi ümber tasase ning sileda pinnaga platvorm, mis on piiratud 1 m kõrguste käsipuudega. Käsipuudel on allääres 18 cm laiune äärelaud.

Kõik kraanid ja ventiilid peavad olema korras, topendid tihedad ning pingul. Soolvee läbitilkumine tuleb otsekohe likvideerida.

732. Soolvee käsitsi (mehhaniseerimata) valmistamine peab toimuma selleks määratud soolveekindlates tõrtes. Tõrte ülemistele servadele pannakse tugevad puitprussid, millele asetatakse soolveekontsentraator või korvid.

Kui soolveekontsentraatori või korvi kõrgus põrandapinnast on üle 1,2 m, siis tuleb soola (või soola ja vee) paremaks juurdetoomiseks püstitada tõrre juurde liikuvad 1 m kõrguste käsipuudega platvormid.

Tööliste jalge alla on keelatud panna kõrvalisi esemeid, nagu kaste, tünne, korve jms.

733. Kalu tuleb soolata soolamislaudadel, mille kõrgus peab kindlustama töötamise ajal töötajale sirge asendi.

Soolamislaudade tööpind peab olema sile, ilma väljaulatuvate naelteta ja muude konarusteta.

734. Töölistel peavad soolamisprotsessi ajal olema jalge all sileda pinnaga korralikud puitrestid.

735. Kalade sooldumise paremaks kontrollimiseks ja töövõtete kergendamiseks soolvee vahetamisel basseinides või salvedes, kalade segamisel (kantovkal) ning nende väljavõtmisel pärast sooldumist peavad igas basseinis ja salves olema spetsiaalsed kaevud.

Enne kaladega täitmist asetatakse iga basseini või salve nurka vertikaalselt kogu nurga kõrguse ulatuses kaks 12—16 mm paksust ja 15—18 cm laiust lauda, mis on 90°-se nurga all omavahel pikuti kokku löödud.

736. Kalade segamine (kantovka) basseinis soolamisprotsessi kestel ja samuti ka sooldunud kalade väljavõtmine basseinidest ja salvedest toimub kalapumbaseadmete, pumpade, elevaatorite ja transportööridega või käsitsi, kinni pidades kalade soolamise juures esitatud ohutustehnika nõuetest.

737. Kalade väljavõtmisel basseinist käsitsi (kahvaga) või kalade segamisel basseinis peavad jalgealused sillakesed kindlustama väljavõtjale (segajale) kindla asendi ja küllaldase liikuvuse. Õnnetuste vältimiseks ei tohi väljavõtja (segaja) töötsoonis viibida kõrvalisi isikuid. Vastavalt kalade väljavõtmisele tuleb ka soolvett basseinidest välja pumbata.

738. Basseini servale ei tohi asetada käru ega muid kalade transportimiseks kasutatavaid vahendeid.

739. Kaaned ja kattelauad tuleb asetada vähemalt 1 m kaugusele basseini servast.

740. Kalamarja surumisel läbi sõela peavad tööliste jalge all olema puhtad sileda pinnaga puitrestid. Lõhemarja surumisel sõelumislaual peavad viimastel olema vähemalt 0,8 m laiused liikuvad aluslauad, millel on lauskate ja sõelumislaua laiusele vastava pikkusega läved.

741. Kastme keetmiseks kasutatavad kahekordsed keedukatlad peavad vastama kehtivate «Survemahutite ehituse ja ohutu ekspluatatsiooni eeskirjade» nõuetele.

742. Kogu inventar peab olema sileda pinnaga ja valmistatud heakvaliteedilisest materjalist, ilma kriimustuste, äralöödud osade ja muude konarusteta. Inventar tuleb hoida korras.

743. Inventari säilitatagu ainult spetsiaalsetes ruumides või selleks eraldatud paikades.

On keelatud säilitada korrast ära inventari ja tööriistu koos korrasolevatega.

744. Soolamisruumides ei tohi hoida klaasi, klaasnõusid, jäätmeid ja halva lõhnaga kõrvalisi esemeid.

745. Soolamisruumidesse ei tohi lasta kõrvalisi isikuid, kes ei ole soolamisega seotud. Pärast töö lõpetamist tuleb kõik uksed sulgeda.

C. SOOLAKALA PAKKIMINE TAARASSE

746. Kalapesemismasin peab olema üles seatud tugevale alusele; vann, pump ja elektrimootor peavad paigaltnihkumise või ümberkukkumise vältimiseks olema kindlalt kinnitatud.

Soolvee imi- ja survetorud ning nende liitekohad ei tohi soolvett läbi lasta, topendtihendid peavad olema tihendatud ja pingutatud.

Soolvee laialipritsimise vältimiseks tuleb soolveevann katta äravõetava kattega.

747. Soolakala pesemiseks määratud basseinidel, vannidel ja pooltünnidel peavad olema topeltpõhjad hööveldatud liistudega puitrestidest, mis on asetatud 10—15 cm kõrgusele põhjast.

748. Võrktransportööride vedavatel ja veetavatel hammasratastel, pingutusseadistel ja ka ajamiseadmetel peavad olema tugevad äravõetavad kaitsepiirded. Võrk peab olema pinguli tõmmatud ja traadiga ääristatud. Piki võrgu kumbagi äärt peavad olema 10—12 cm kõrgused äärised, võrgu alla aga tuleb töötanud soolvee ärajuhtimiseks asetada alusrenn, mis on ühendatud kanalisatsiooniga.

749. Raputavad soolvee-eraldajad tuleb üles seada niimoodi, et nende vibreerimine ja paigaltnihkumine ei oleks võimalik. Perforeeritud metallplaatidel peab olema sile pind; all — töötanud soolvee kogumiseks ja äravoolamiseks alusrenn, mis on ühendatud kanalisatsiooniga; äärtel — kolmest küljest 10—12 cm kõrgused äärised.

750. Kalu etteandva elevaatori kate ei tohi soolvett läbi lasta, ta peab olema tihendatud ja pahteldatud ning sektsioonide põkukohad peavad olema tugevad. Elevaatoril peab olema rakis, mis ei lase kette nende katkemise korral maha kukkuda; ajamimehhanismid peavad olema tarastatud ja ohutud.

751. Mehhaniseeritud vooluliinid ja samuti ka kalade sorteerimise ja pakkimise horisontaal- ning kaldtransportöörid tuleb ohutuks töötamiseks varustada:

a) pingutusseadised, ajamid, võllid, hammasrattad, reguleerimispoldid, kiilud, mutrid ja poldid — tugevate äravõetavate kaitsmetega;

b) spetsiaalrakistega, mis ei luba ootamatut käivitamist ülevaatuse, remondi ja määrimise ajal, kaldtransportöörid aga peale selle veel automaatseiskajatega tagurpidi liikumise vältimiseks;

c) kui töö toimub omavahel seotud kahe või rohkema transportööri järjekorras käivitamise ja seiskamisega, peab tsentraalse juhtimise juures olema kindel blokeering;

d) signaalseadistega ja nuppudega «Stopp», mis peavad asuma juurdepääsetavates ja valgustatud kohtades üksteisest mitte kaugemal kui 10 m;

e) vähemalt 1 m laiuste vahekäikudega ja läbisõiduteedega, mille laius kindlustab tehasesisesel transpordil kasutatavate vahendite kahesuunalise liikumise;

f) kaldtransportöörid automaatseiskajatega lintide tagurpidi liikumise vältimiseks;

g) nähtavale kohale ülesriputatud käivitamise ja seiskamise eeskirjadega.

Mehhaniseeritud koristamisliinide ning sorteerimis- ja pakkimistransportööride käivitamist, ekspluateerimist ja seiskamist peavad juhtima ainult spetsiaalselt selleks määratud ja ettevalmistatud töölised. Mehhaniseeritud liine ning sorteerimis- ja pakkimistransportööre võib käivitada ainult pärast hoiatussignaali andmist.

752. Transportööride ning sorteerimis- ja pakkimislaudade toestik tuleb valmistada heakvaliteedilisest materjalist, kõik ta liited peavad olema tugevad, pinnad siledad, terved, kriimustuste ja muude konarusteta ning värvitud heleda õlivärviga.

Tööpinnad tuleb katta valge või tsinkplekiga, duralumiiniumiga või marmorikillustikust plaatidega. Nende kõrgus põrandapinnast peab võimaldama töölistel töötada püsti, mitte küürus.

753. Kitsarööpmelise tee rööpad tuleb asetada koristamisruumi põrandaga ühele tasemele.

754. Vagonetid peavad olema korras ja piduritega varustatud. Vagonettide platvormid või kastid peavad olema tugevasti kinnitatud raami külge ja siledad, ilma kiskude, kriimustuste, väljaulatuvate naelteta jne.

755. Inertsvibraator (kalade tihendamiseks taaras) tuleb paigaldada ristloodis ja kinnitada nii, et töötamise ajal oleks välditud tema paigaltnihkumine. Vedrud, tasakaalustamata pöörlevad masinadetailid ja samuti ka kuullaagrid peavad olema kinnitatud mutritega ja kontreeritud.

756. Kalade ekstsentriline vibratsioontihendaja tuleb paigaldada ristloodis ja kõvasti kinnitada; vibraator ei tohi töö ajal paigalt nihkuda.

Šarniir-rippkonstruktsioonide ja samuti ka ekstsentrikute kinnitused peavad olema tugevad ja korras, ajamimehhanismid tarastatud.

757. Kalade tihendamiseks taaras ja samuti ka tünnide sulgemiseks määratud mehaanilisel pressil peab olema sile, konarusteta raam ja kindlalt kinnitatud kummirattad pressi ümberkukkumise vältimiseks liikumise või töötamise ajal. Seib või painduv ketas peab mõõtmelt vastama tünni läbimõõdule ja olema hoolikalt kinnitatud. Surveregulaator tuleb üles seada ja reguleerida antud survele.

758. Kalade tihendamiseks taaras ja samuti ka tünnide sulgemiseks määratud hüdraulilisel pressil peab olema tugev käru, mille tagumistel ratastel on korralikud piduriklotsid. Pump, hüdrauliline silinder ja samuti ka torustik peavad olema kindlalt ühendatud ja ei tohi läbi lasta glütseriini ega «friigust», kaitseventiil peab olema kontrollitud ja seatud ettenähtud survele, manomeeter — korralik, maksimaalselt lubatud rõhk märgitud punase joonega.

759. Käsipress, millega tihendatakse kalu taaras, tuleb põrandale üles seada kindlalt. Tööprotsessis tuleb pöörata tähelepanu sellele, et kangi, mille otstes on metallkuulid, vabal kiirel keerlemisel ei saaks põrutusi ega vigastusi vahetu töötaja või kõrvalseisja.

760. Tünne on lubatud parafiinida või sisepinda emailiga katta spetsiaalsete maalripintslite või harjadega selleks eraldatud kohas. Parafiini tuleb kuumutada kinnises metallanumas, mida soojendavad soojusekandjad. Parafiini ei tohi kuumutada vahetult lahtisel tulel.

761. Kaladega täidetud tünnide sulgemine peab toimuma kaanetamisagregaadiga või käsitsi spetsiaalsete tööriistadega, kinni pidades ohutustehnika nõuetest, mis on ette nähtud mehaaniliste ja hüdrauliliste pressidega töötamisel.

Igal töötajal, kes kaanetab tünne käsitsi, peab olema komplekt korralikke tündersepa tööriistu: tündersepa vasar, tündersepa kirves, treiber (vitsatõmbehaak, otsanuga, tündersepa liimeister, meisel ja uurdelõikaja).

Kaanetada tünne korratute või ebakohaste tööriistadega on keelatud. Tünnide kaanetamismasinal peavad olema piirlülitid.

762. Ohutuks töötamiseks ja kaladega täidetud taara purunemise ning saastumise vältimiseks peab tünnide veeretamine toimuma mööda plekki või liiste, mis asetatakse ruumi põrandale alates pakkimise paigast kuni pealelaadimise või virnastamise paigani. Väljaulatuvate naelte ja teravate vitsaservadega tünnide veeretamine ja transportimine on keelatud. Üle 150 kg raskuste tünnide ümberlükkamiseks tuleb kasutada ümberlükkajat.

763. Vagunipartiidena komplekteeritud soolakala tuleb asetada tihedatesse kindlatesse virnadesse; virnade ja seinte vahele tuleb jätta vähemalt 0,8 m laiune vahe, virnade ja külmutushoone kambri jahutuspatareide vahele vähemalt 0,4 m laiune ja üksikute virnade vahele 0,15 m laiune vahe. Kaladega täidetud tünnide komplekteerimisel vagunipartiideks tuleb iga kahe tünnirea vahele jätta vahekäik, mille laius võrdub tünni välise läbimõõduga pluss 0,5 m.

764. Virnad peavad olema asetatud hästi hööveldatud puitliistudele, mille läbimõõt on 8×8 cm, või puitrestidele, liistu läbimõõduga 5×5 cm; ka ridade vahele tuleb asetada latid või restid.

Kambrite ja ladude sammaste ning ka veoste kaitseks saastumise ja mehaaniliste vigastuste eest tuleb sammaste ümber asetada virna kõrguselt liistud või restid.

765. Töökohtade põrand pakkijate ja sorteerijate jalge all tuleb katta korralike siledate puitrestidega.

766. Soolakala pakkimiseks määratud inventar ja tööriistad — kanderaamid, kastid, ämbrid, mõlad ja muud — peavad olema korras, valmistatud heakvaliteedilisest materjalist, kindlate kinnituskohtadega, sileda pinnaga, äralöödud osadeta, kiskudeta ja muude konarusteta.

767. Kogu seadmestiku: konveierite, vibraatorite, taarasse pakitud kalade tihendajate ja muude seadmete ülesseadmine ja asetus peavad kindlustama pideva tootmisvoolu, vastavalt kalade pakkimise tehnoloogiliste protsesside järjekorrale. Kahel pool seadmeid peavad olema vähemalt 1 m laiused vahekäigud, läbisõiduteede laius peab aga kindlustama kahepoolse liikumise.

768. Ohutu töötamise kindlustamiseks tuleb hoida pakkimisruumi põrandad, seadmestik ja inventar nõutavas tehnilises ja sanitaarses seisukorras. Olenevalt saastumisest tuleb neid saastast, limast ja rasvast puhtaks pesta.

Pärast töö lõpetamist tuleb ruumi põrand, seadmed ja inventar puhtaks pesta ning desinfitseerida kloorlubjalahusega, rasva esinemise puhul aga esmalt kaustilise sooda lahusega ja seejärel kuuma veega.

769. Kunstliku jää valmistamiseks ettenähtud vee kvaliteet peab vastama kohaliku sanitaarinspektsiooni nõuetele.

Kalade jahutamiseks enne soolamist või soolamisel kasutatav jää peab olema puhas, kõrvallõhna ja -maitseta, jäätükkide suurus ei tohi ületada 50 mm.

770. Jää kihilise külmutamise plats peab olema võimalikult tarbimiskoha lähedal ja tarastatud vähemalt 1,5 m kõrguse taraga; samuti peavad tal olema juurdesõiduteed autode ja muude transpordivahendite jaoks.

Platsi ei tohi üle ujutada kõrgvesi ega paduvihm ja ta peab solgiaukudest, prügiheitekohtadest ja solgirennidest eemal olema.

771. Jääväli tuleb enne kasutuselevõtmist hoolikalt puhastada lumest ja saastast. Töö kergendamiseks tuleb väli märkida eteks ja plokkideks (pankadeks) ning varustada vastavate seadmete ja libaga jääpankade ohutuks väljavõtmiseks veest.

772. Märgitud jäävälja eed, ribad ja jääpangad raiutakse või saetakse välja. Eed, ribad ja pangad tuleb välja raiuda pneumaatiliste vasaratega või käsitsi spetsiaalsete kangidega: eed — kahehambalistega, ribad — kolmehambalistega ja pangad — ühehambalistega. Eed ja ribad raiutakse 10—15 m pikkuselt välja tööliste üheaegsete löökidega, kusjuures töölised paiknevad märgitud sirgjoonel 1,5 m kaugusel üksteisest.

Eede, ribade ja pankade väljasaagimine toimub käsi- või mootorsaagidega.

Ketas- ja liikuvad pendelsaed tuleb tarastada; elektrimootorid, pneumaatiliste vasarate ning ketas- ja pendelsaagide elektrijuhtmestik peavad olema hermeetilise ehitusega.

773. Kui jääväljal puudub elektrienergia, siis tuleb jääpanku pukseerida ja välja tõmmata spetsiaalselt valmistatud pootshaakidega või tõstevinnadega.

774. Ohutuks töötamiseks ja töö kergendamiseks jääpankade väljatõmbamisel veest, samuti ka nende transportimiseks jäähoidlani, autole või hobuveokile pealelaadimise kohani tuleb elektrienergia olemasolu korral jääväljale üles seada estakaadiga varustatud jäälohisti.

Estakaadi üks ots peab ulatuma kaldpinna näol vette, teine aga tuleb tõsta jäähoidla või transpordivahenditele pealelaadimise koha tasemele.

Estakaad tuleb üles seada tugevale alusele või tugedele, libisemispinnad peavad olema tasased, siledad, kaetud vähemalt 40 mm paksuste laudade või plekiga, mis ei lase jääpanku nende liikumisel kukkuda. Kohtadel, kus jääpangad lahutatakse jäälohisti liikuvast trossist, tuleb estakaadile ehitada 1 m kõrguste käsipuudega tarastatud töölavad, millel on tugev käsipuudega trepp töölavale tõusmiseks.

Jäälohisti elektrimootor, elektrijuhtmestik ja käivitusaparaadid peavad olema hermeetilise ehitusega.

775. Ajutistes jäähoidlates laotakse jääpangad selliselt, et alumise rea pankade vahed on kaetud ülemise rea pankadega. Vahed peavad olema väikeste jäätükkidega hoolikalt kinni topitud, veega üle valatud ja lastud kinni külmuda. Jääkuhjades laotakse pangad astanguliselt perimeetri järgi; hiljem astangud tasandatakse, täidetakse väikeste jäätükkidega, valatakse üle veega ja lastakse kinni külmuda.

Alalist tüüpi jäähoidlates laotakse jääpangad samuti kui ajutistes, kuid ilma astanguteta perimeetri järgi. Jäähoidlates, kus seintel puudub isolatsioon, jäetakse ladumisel seina ja jääpankade vahele vahe, mis täidetakse isolatsioonimaterjaliga.

776. Jääväljal ja jäähoidlas töötavatel töölistel peavad jääl käimiseks olema teravate naeltega varustatud jalatsid.

777. Tööliste jaoks tuleb jäävarumisplatsi lähedusesse rajada soojendusruum. Kaugel asuva platsi puhul peab soojendusruumis olema vetelpäästevahendid ja üle- ning alusrõivaste komplekt.

778. Jää tuleb jäähoidlatest ja -kuhjadest välja raiuda ühtlaselt, alates ülevalt kuni maani väikeste astangute viisi pneumaatiliste vasaratega, spetsiaalsete kangide või tuuradega. Jää väljavõtmisel ja -raiumisel ei tohi kuhja alla kaevuda.

779. Jääd peenendatakse (tükeldatakse) mehaanilise jääpurustajaga või käsitsi puitvasaratega.

Jääpurustaja töötavad sõlmed peavad olema monteeritud tugevale kummiratastega käsikärule, mis on varustatud veokäepidemega; töötrummel, tugiplaat ja samuti ka tööinstrumendid — pesades asetsevad hambad — peavad olema hoolikalt ja kindlalt kinnitatud ja kontrollitud. On keelatud purustada jäätükke purustajas kangiga ja kohendada punkris asuvat jääd. Purustaja tööplatvormil peavad olema käsipuud.

780. Jää peenendamiseks määratud puitvasar peab olema rautatud, sileda pealispinnaga, tugevasti varre otsa kinnitatud.

781. Pärast töö lõpetamist tuleb jää hoolikalt kinni katta isolatsioonimaterjaliga, uksed sulgeda ja plommida.

E. SOOLA SÄILITAMINE JA TRANSPORTIMINE

782. Soola tuleb säilitada spetsiaalselt soola jaoks määratud ladudes, iga sort ja jahvatusnumber eraldi.

Soolalao põrandad peavad olema betoneeritud, asfalteeritud või tihedalt kokku löödud vähemalt 40 mm paksustest heakvaliteedilistest laudadest ja asuma maapinnast niipalju kõrgemal, et vihma-, sula- ja põhjaveed ei küüniks soolani, ei uhuks seda ära ega saastaks.

Säilitamisel ei tohi sool kokku puutuda soolahoidla seintega.

783. Erandjuhul võib ajutiselt, kuni alalist tüüpi soolahoidla sisseseadmiseni, säilitada soola hunnikutes selleks kohandatud platsil.

Soola säilitamiseks määratud plats tuleb betoneerida, asfalteerida või tihedalt katta laudadega, ta peab olema varikatusega ja igast küljest piiratud vähemalt 1,5 m kõrguse taraga, millel on lukustatavad väravad. Äärmisel juhul võib platsil hoitavat soola katta ka presendiga või puhaste roguskitega. Vihmavee äravooluks tuleb platsi ümber kaevata 30 cm laiune ja 15 cm sügavune renn.

784. Soola transporditakse lattu ja ka kalade soolamise tsehhi transportööride, autokärude, vagonettide, kärude ja kanderaamidega, mis on määratud ainult selleks otstarbeks.

Kategooriliselt on keelatud kasutada soola transportimisel inventari ja transpordivahendeid, millega veetakse kalu, kalajäätmeid ja muid materjale.

785. Paatunud soola tükeldatakse laos või platsil pneumaatiliste vasarate, kirkade või kangidega alates kuhja harjast kuni jalamini väikeste astangute kaupa, eemaldades lahtilõhutud soola.

Õnnetusjuhtumite vältimiseks ei tohi soolakuhja harjakihti kummina rippuma jätta.

Paatunud soola raiumisel kirkaga tuleb tingimata kasutada kaitseprille.

F. TÖÖTAMINE KÜLMSOOLAMISRUUMIDES

786. Tünnide avamisel mehaanilise või hüdraulilise pressiga peab juhinduma ohutuseeskirjadest, mis on kehtestatud nende masinate kohta kaanetamise ajaks; käsitsi avamisel tuleb juhinduda eeskirjadest, mis on kehtestatud tünnide käsitsi kaanetamise kohta.

787. Kalade soolamisel ja valmistoote pakkimisel laialtlevinud tüüpi külmsoolamisruumides tuleb juhinduda ohutustehnika eeskirjadest, mis on kehtivad töötamisel statsionaarsete basseinidega soolamistsehhides.

Peale selle tuleb silmas pidada järgmist:

kõik basseinid külmsoolamisruumis peavad olema pealt kaetud tugevate äravõetavate laudadega (luukidega), milles on nende käega tõstmise hõlbustamiseks augud ja laua kummaski otsas sissemonteeritud 5—7 mm läbimõõduga varbadest metallkäepidemed.

Lauad peavad olema tasased, hööveldatud, tugevad ja kindlustama töölistele ohutu liikumise nendel, vajaduse korral aga ka kalade pakkimistööde teostamise; lauad peavad olema asetatud tihedalt, nad ei tohi nihkuda ega vibreerida.

788. Basseine on lubatud hoida katmatult ainult kalade soolamise, segamise, väljavõtmise ja basseinide pesemise ajal. Kui basseinid on avatud, siis peavad nad tarastatud olema vähemalt 1 m kõrguste kohamuutlike käsipuudega.

789. Külmsoolamisruumi taskute täitmine jääga peab toimuma täielikus kooskõlas «Eeskirjadega jää varumisel, kohaletoimetamisel ja paigutamisel alalist tüüpi jäähoidlatesse».

Taskute kaitsmed siseküljel (basseinide pool) peavad olema tugevad, kuid ei tohi isoleerida külma.

IX. KALADE SUITSUTAMINE

A. SOOLAKALA LEOTAMINE

790. Soolakala leotamise basseinide ja vannide ümbruses peavad põrandad olema puhtad, mittelibedad ja kanalisatsiooni suunas kaldu.

791. Basseinide ja vannide juurde ei tohi üles seada kinnitamata stellaaže, mis välisel mõjutusel võivad kohalt nihkuda.

792. Basseinide ja vannide täitmine ja tühjendamine juurdeasetatavatelt pinkidelt on keelatud.

793. Basseinid ja vannid peavad ulatuma vähemalt 0,8 m üle põranda- või läbikäigupinna. Basseinide ja vannide madalamad servad peavad olema tarastatud.

794. Heiteveed tuleb kallata pärast leotamise lõpetamist spetsiaalsetesse kaanetatud rennidesse või trappidesse.

Vee kallamine pärast leotamist otse põrandale on keelatud.

795. Basseinide ja vannide soolakalaga täitmiseks kasutatavate tõstekorvide avaneva põhja sulgemisseadise konstruktsioon peab vältima põhja suvalise avanemise ja samal ajal kindlustama tõstekorvi kerge ja ohutu tühjendamise.

B. KALADE LAHKAMINE

796. Kalalahkamislauad peavad olema siledad, ilma kantide, jätkukohtade ja kiskudeta.

797. Mahavõetav kalalahkamislaud peab olema valmistatud kõvast puidust ja siledaks hööveldatud.

798. Lauad, jalgealused restid, tööpingid kalade läbiõmblemiseks, lahkamislauad ja muu inventar tuleb vahetuse jooksul kogunenud limast ja saastast hoolikalt puhtaks pesta.

799. Administratsioon on kohustatud varustama kalu käsitsi lahkavaid töölisi teravate nugadega ja hoolitsema nugade õigeaegse teritamise eest.

800. Kalade läbiõmblemise nõel tuleb valmistada pehmest metallist (mitte terasest) ja ots hästi teritada.

801. Kalade sidumisel ja läbiõmblemisel tuleb nööri lõigata spetsiaalsel lõiketeraga varustatud tööpingil.

802. Et kaitsta käsi kalauimede ja -luude torgete ja sisselõigete eest, tuleb kalade rookimisel, puhastamisel, rappimisel ja läbinõelumisel kanda kindaid ja sõrmekaitsmeid.

C. KALADE VINNUTAMINE

803. Käte haavamise vältimiseks peavad kalade vinnutamisnagide latid olema siledaks hööveldatud ja kiskudeta.

804. Nagidel peavad olema spetsiaalsed õnarad, mis ei lase latte külgeriputatud kaladega ülemistelt ridadelt alla libiseda ja kukkuda.

805. Kantavad trepid (redeltrepid), mida kasutatakse kaladega koormatud lattide nagidele asetamisel, peavad olema tugevad ja kerged ning ei tohi libiseda mööda põrandat. Astmete vahe ei tohi olla üle 300 mm.

806. Kukkumise vältimiseks kaladega koormatud lattide ülesriputamisel ei tohi põrandad ja redeliastmed libedad olla.

807. Mitmerealistele nagidele peab kaladega koormatud latte üles seadma korraga vähemal kaks inimest.

808. Täitmise ja tühjendamise ajal peavad nagid olema hästi valgustatud.

D. MEHHANISEERIMATA KÜLM- JA KUUMSUITSUTAMISKAMBRID

809. Ruumi konstruktsioon, kuhu on paigutatud kalade külm- ja kuumsuitsutamiskambrid, ja puude, laastude ning saepuru säilitamise kord peavad vastama tuleohutuse nõuetele.

810. Suitsutamiskambri seinad ja laed peavad olema siledad ning vältima tahma, tolmu ja rasva kogunemise võimaluse.

811. Nii kuum- kui ka külmsuitsutamiskambrite konstruktsioon peab kindlustama:

a) tõmbetorude läbimõõtu siibrite ja riividega reguleerivate seadiste tegevuse kerguse ja kindluse;

b) uksetiibade tiheda liibumise ukseraami vastu;

c) põleva kütusega pannide ohutu ja kerge liikumise kala kuumsuitsutamiskambrites.

812. Vahemaa küttekollete rinde ja vastasseina vahel peab olema vähemalt 2 m.

813. Kambritel peavad olema piki küttekollete rinnet kohalikud tõmbekummid, mis suitsutamisprotsessi ajal uste avamisel väldivad suitsu tungimise ruumi.

814. Tõmbetoru siibrite, reduktsiooniventiilide ja drosselklappide tõmbekettide käepidemed peavad asetsema hõlpsasti teenindatavates ja mehaaniliste vigastuste eest kindlalt kaitstud kohtades.

815. Suitsutamiskamber tuleb varustada termomeetritega.

816. Kambri uksed peavad avanema väljapoole ja neil peavad olema sulgurseadised, mis võimaldavad uksi tihedalt sulgeda ja väldivad suitsu tungimise suitsutamisjaoskonna ruumidesse.

817. Suitsutamiskambritel peavad olema metallrestid tuleruumi tarastamiseks.

Restid peavad olema tugevad ja samal ajal suitsu vabalt kambritesse laskma ning asetsema tulelõkkest vähemalt 1,5 m kaugusel.

818. Suitsu ja leegi väljapaiskumise vältimiseks uste avamisel ei tohi lõkked ega saepuruhunnikud asetseda otse vastu ust.

819. Nõe süttimise ja sellega seotud toote kvaliteedi langemise vältimiseks tuleb kambreid, reste ja suitsulõõre aeg-ajalt puhastada. Puhastama peab olenevalt vajadusest, kuid mitte harvem kui üks kord nädalas.

820. Suitsutamiskambrisse sisseminekul ei tohi ust enda järel sulgeda.

821. Igasugune remontimine ja kambrite ning restide tahmast puhastamine on lubatud, kui temperatuur kolletes või kambrites ei ületa 30°C.

822. Kütuse hulk kütmisruumis ei tohi ületada ühe vahetuse vajadust; kütus tuleb asetada kohtadesse, kus see ei sega läbikäimist.

823. Puudega või mõne muu kütusega plaate peab liigutama spetsiaalsete konksudega, millel on pikad käepidemed.

824. Kui kaladega koormatud latte seatakse üles käsitsi, siis peab mitut kalakihti mahutavas suitsutamiskambris viibima korraga vähemalt kaks inimest, üks neist annab põrandal latte üles, jälgib ja peab sidet. Täitmise ja tühjendamise ajal peavad kambrid olema hästi valgustatud (vähemalt 25 luksi).

825. Suitsutamiskambrite täitmisel ja tühjendamisel käsitsi tuleb lõkked kustutada ning spetsiaalse kraabiga kõrvaldada põrandalt tuhk, söed ja poolpõlenud puud; seejärel tuleb ülejäänud tuhk märja vihaga ära pühkida.

826. Käte põletamise vältimiseks tuleb metallist tuhakastidele teha halvasti soojust juhtivast materjalist käepidemed. Tuhaheitekoha valik tuleb kooskõlastada tuletõrjega ja sanitaarinspektsiooniga.

E. TUNNELITÜÜPI MEHHANISEERITUD SUITSUTAMISSEADMED

827. Ruumi konstruktsioon, kus asetsevad tunnelitüüpi suitsutamisseadmed, samuti puude, laastude ja saepuru säilitamise ning kütuse põletamise kord peavad vastama tuleohutuse nõuetele.

828. Vinnutamis- ja suitsutamistunnelitel ei tohi olla lahtisi talasid, etteulatuvaid kohti ja karniise, kuhu võib koguneda tahma ja tolmu.

829. Luugid, avad torude jaoks, aga ka seinu ning lagesid läbivad torud peavad olema hoolikalt isoleeritud vastavalt tuleohutuse nõuetele.

830. Tõmbetoru siibrite, reduktsiooniventiilide ja drosselklappide tõmbekettide käepidemed ning sooja õhu või auru kommunikatsiooni armatuur peavad asetsema hõlpsasti teenindatavates kohtades.

831. Vahemaa põranda ja suitsutamiskorvi alumise ääre vahel peab olema vähemalt 250 mm, et kõikumisel korv ei põrkuks vastu põrandat.

832. Küttekollete ja vastasseina vahel peab olema vähemalt 2 m laiune vahe, et vältida põletushaavu teenindaval personalil sädemete, leegi ja süte väljapaiskumise ajal.

833. Vinnutamis- ja suitsutamistunnelid peavad olema varustatud termomeetrite ja termograafidega.

834. Kambri uksed peavad avanema väljapoole, tihedalt sulguma ja vältima suitsu tungimist tsehhiruumi.

835. Suitsutamistunnelite täitmise ja tühjendamise ning samuti ka kütteseadmete uksed peavad olema varustatud kohalike tõmbekummidega, et suitsutamisprotsessi ajal uste avamisel vältida suitsu tungimist ruumidesse.

836. Vinnutamis- ja suitsutamistunnelitel peavad olema metallrestid, mis tarastavad kütteruumi või õhu juurdevoolu kanaleid.

837. Restid peavad olema tugevad, kuid samal ajal kindlustama suitsu või sooja õhu vaba läbipääsu tunnelitesse.

838. Rippteed tuleb varustada piduritega, mis hoiavad ära kaladega täidetud korvi teisaldamise rippteel pöörme ebaõige asendi korral.

839. Läbikäikude kohal ja kurvikohtadel tuleb ripptee varustada kogu pikkuselt kontrrööbastega või muude seadistega, mis hoiavad ära kaladega täidetud korvi põrandale kukkumise.

840. Ripptee pöörmed peavad olema hästi kohastatud ja neil ei tohi esineda nihkeid.

Korvide teisaldamisel mööda rippteed ei tohi jätta ei kaladega täidetud ega tühje suitsutamiskorve pöörmetele ja käänakutele.

841. Rippteedel on keelatud töötada rullikutega, mis on vigastatud ääristega, lõhedega või ekstsentrilised.

842. Pöörmeid tuleb regulaarselt iga 10 päeva tagant üle vaadata; rippteede ja rippuvate osade kinnitust ning kandetalade seisukorda tuleb kontrollida vähemalt üks kord 6 kuu kestel.

843. Rullikud ja korvid peavad olema nummerdatud ning neid tuleb perioodiliselt 1 kord kuus järele vaadata ja teha selle kohta sissekanne žurnaali.

844. Käte põletamise vältimiseks tuleb metallist tuhakastidele teha halvasti soojust juhtivast materjalist käepidemed.

845. Tuhaheitekohad tuleb kooskõlastada tuletõrje ja sanitaarinspektsiooniga.

846. Korve ei tohi tahmast puhastada, kui nad on liikuvas asendis.

847. Varraste ja lattide puhastamisel leelisega ei tohi leelislahuse kontsentratsioon olla üle 5%.

F. AUTOMAATSUITSUTAMISAHJUD

848. Automaatsuitsutamisahjude täitmise ja tühjendamise ukseavad peavad olema vabad.

849. Et vältida kalade sisse- või väljalaadimisega tegelevate tööliste kukkumist automaatsuitsutamisahjude šahti, peab barjääri kõrgus olema vähemalt 0,8 m.

850. Uksed (täitmis-, tühjendamis-, vaatlus- ja remondiuksed) peavad avanema väljapoole ja neil peavad olema tihendid, mis kindlustavad tiheda liibumise ukseraamide vastu.

Kilbitüüpi uksed peavad olema ülestõstetavad ja seadistega (lingid, põrklingid jne.), mis väldivad nende suvalise allalaskumise ülestõstetud asendist.

851. Automaatsuitsutamisahjul peab olema täitmise, tühjendamise ja käivitamise kohtades heli- või valgussignalisatsioon.

852. Nii täitmis- kui ka tühjendamisuste juures peavad olema seiskamisnupud.

853. Automaatsuitsutamisahju kütteruum tuleb teistest ruumidest isoleerida. Kütteruumi kõrgus peab olema vähemalt 3 m.

854. Automaatsuitsutamisahju kütteruumi juurde on keelatud asetada kõrvalisi esemeid ja inventari, mis kuhjavad läbikäigu täis ja võivad põhjustada tuleõnnetusi.

855. Kütuse hulk kollete juures ei tohi ületada ühe vahetuse vajadust. Kütus tuleb asetada kohtadesse, kus ta ei sega töötamist ega läbikäimist.

856. Tuhk tuleb spetsiaalsete kraapidega koguda metallkastidesse, millel on soojust mittejuhtivast materjalist käepidemed.

857. Tuhaheitekohtade asupaik peab olema kooskõlastatud tuletõrje ja sanitaarinspektsiooniga.

G. TEHNOLOOGILISE KÜTUSE ETTEVALMISTAMINE

858. Elektripendelsaag tuleb töötamise ajal tasakaalustada vastukaaluga, mis ei tohi segada töötamist.

859. Saeketas peab olema täiesti sile, ilma pragudeta ja murtud hammasteta.

860. Saeketas peab olema tarastatud selliselt, et automaatselt avaneks ainult tema töötav osa.

861. Üle 2 m pikkuste pakkude saagimisel tuleb kasutada pukki, et paku tagumine ots ei ripuks.

862. Ketassae töötamise ajal on keelatud koristada puidujäätmeid, saepuru jms.

863. Saetud puud tuleb eemaldada ja laduda pinudesse selleks eraldatud kohtades.

864. Sae juurde tuleb üles seada piirajad, mis reguleerivad ketta tõusu.

865. Puude saagimisel käsitsi kahemehesaega peab saagijatel olema tugev pukk.

866. Kõik mehaanilise kirve pöörlevad osad peavad olema tugevalt ja jäigalt tarastatud.

867. Kirvel peavad olema külgkaitsmed, mis takistavad lõhutud halu eemalepõrkumist.

868. Enne töö algust tuleb kirvetera üle vaadata. On keelatud töötada pragulise või hambulise kirvega.

869. Puude lõhkumisel käsitsi peavad kirved olema kindlalt varre otsa pandud.

870. Puude lõhkumine peab toimuma spetsiaalsetel platsidel.

H. SUITSUTAMISSEADMETE TÜHJENDAMINE, VALMISTOODETE SORTEERIMINE JA PAKKIMINE

871. Suitsutamisseadmeid tuleb tühjendada kaitsekinnastes.

872. Enne suitsu täielikku lahkumist ja temperatuuri alanemist kuni 30°-ni on kambritesse minek keelatud.

873. Kalade mahavõtmisel lattide konksude otsast tuleb nööre lõigata terava noaga.

874. Sidumisnööri lõikamisel peab noa liikumissuund olema endast eemale.

875. Tornitüüpi automaatsuitsutamisahjusid on keelatud tühjendada käigu pealt — transportöör peab olema välja lülitatud.

876. Automaatsuitsutamisahju tühjendav latt peab olema töölise õlgade tasemel.

877. Madalas asetsevate (tunduvalt allapoole barjääri laskunud) lattide tühjendamine on keelatud.

878. Kalade nuusutamisel tuleb kasutada teravaid siledaid puutikke.

879. Kastid tuleb kinni lüüa 400—500-grammiste vasaratega, millel on naelte väljatõmbamiseks harksaba.

880. Kastide traatimisel või plekiribadega kantimisel ei tohi jätta lahtisi traadi- ega plekiotsi. Plekiriba peab tihedalt liibuma kasti puidu vastu.

881. Kastid valmistootega asetatakse virnadesse, mille kõrgus ei ületa 2 m.

882. Trafarettvärvi ei tohi lahustada mürgiste või teravalt lõhnavate lahustitega.

883. Etikettide kleepimisel kastile on keelatud siluda neid kaitsmata käega. Selleks otstarbeks kasutatakse kaltsu.

XII. KULINAARTOODETE TOOTMINE

A. ÜLDNÕUDED

884. Kõigi kulinaartsehhides ülesseatud masinate ja mehhanismide teenindamise kohta kehtivad üldnõuded, mis on toodud käesolevate eeskirjade III peatükis.

B. ERINÕUDED JA EESKIRJAD ÜKSIKUTEL MASINATEL NING APARAATIDEL TÖÖTAMISEL

Hakkmasin

885. Kui hakkmasin asetseb platvormil, mis on tsehhi põrandast kõrgemal, siis tuleb teenindamisplatvorm ja sellele viiv trepp tarastada vähemalt 1 m kõrguste käsipuudega, millel on allääres 18 cm laiused lauad. Platvormilt kuni lae väljaulatuvate konstruktiivsete elementideni peab olema vähemalt 1,9 m kõrgune vaba ruum.

886. Kui hakkmasinat täidetakse mehaanilisel viisil, tuleb täitmisseadise all olev pindala tarastada vähemalt 1 m kõrguste käsipuudega. Täitmisseadise konstruktsioon peab kindlustama ohutu töötamise.

Käsitsi täitmisel peab hakkmasin olema varustatud kaitsva täitmisrõngaga.

887. Rest ja noad tuleb tugevsti kinnitada tiguvõllile, nii et nad liibuvad vajalikul viisil tihedasti üksteise vastu. Surverõngas tuleb kinni keerata spetsiaalse kangi abil. Juhuslike kangide kasutamine on keelatud. Tiguajami väljatõukamiseks hakkmasina kõrikust tuleb kasutada mehaanilist tõukurit, mis on monteeritud hakkmasina kere sisse.

888. Tooraine sundetteandmine võib toimuda ainult puittõukuriga, millel on piirdeseib.

Kutter

889. Kutri kaas peab olema blokeeritud käivitusseadisega selliselt, et lahtise kaanega kutri käivitamine oleks võimatu.

890. Kutri kaane all ei tohi hoida kõrvalisi esemeid.

891. Farssi võib edasi lükata ja tasandada ainult spetsiaalsete puitlabidatega.

892. Sirpnoad tuleb tugevasti võlli külge kinnitada.

893. Kutter peab olema varustatud spetsiaalsete seadistega, mis kindlustavad farsi hõlpsa ja ohutu kausist väljavõtmise ja muudesse mahutitesse paigutamise.

894. Kutri tühjendamine enne kausi täielikku seismajäämist on keelatud.

895. Kausi kõrgus põrandapinnast ei tohi olla üle 1 m. Kõrgema asetuse puhul tuleb kasutada kõvasti põranda külge kinnitatud spetsiaalseid aluseid.

Farsisegaja

896. Segaja kummutusseadise vastukaal peab liikuma võrgu või võrega tarastatud ruumis. Vastukaalu kinnitus peab olema kindel.

897. Kaitsevõre tuleb blokeerida käivitusseadisega selliselt, et ülestõstetud võre puhul oleks farsisegaja käivitamine ja töötamine võimatu.

898. Farsisegaja küna tühjendamisel pooltootest tuleb küna vertikaalasendisse panna.

899. Küna ja kaitsevõre vahele tuleb jätta vahe, nii et farss vabalt läbi pääseks.

900. Töötamine farsisegajal, millel ei ole käivitusseadisega blokeeritud kaitsevõret, on keelatud.

Sibulalõikaja

901. Ketasnuga peab olema pragudeta ja kiskudeta, hästi teritatud ja õigesti tasakaalustatud.

902. Ei ole lubatud töötada sibulalõikajaga, mille ketas on kaardu.

903. Sibulalõikaja töötamise ajal ei tohi punkris olevat sibulat ketasnoa ette lükata kätega.

904. Sibulalõikaja töötamise ajal on keelatud nugade tsentreerimine ja noa lõikeserva kõrguse muutmine.

Juurikalõikaja

905. Töötamine tsentreerimata kettaga juurikalõikajal (kui ketas riivab keret) on keelatud.

906. Vertikaalsed noad tuleb kinnitada rangelt mööda liikumisringi puutujat. Lamedad horisontaalsed noad peavad olema kindlalt kinnitatud vertikaalsete nugade ülemise serva kõrgusel.

907. Ketaste alla ei tohi lasta kuhjuda suurt juurvilja-viilakute hunnikut.

Pelmeeniautomaat

908. Farsi- ja taignapunkrite kaaned tuleb blokeerida käivititega selliselt, et avatud kaantega automaadi käivitamine on võimatu.

909. Keelatud on pöörata kätega transportööri seismajäänud rulle ja kohendada käigu peal tema linti.

910. Transportöörilindile pelmeenide alla asetatavad vineerplaadid olgu siledad, hästi puhastatud, kiskudeta; metallplaadid aga teravate servadeta.

911. Puhastada käigu peal transportööri külgekleepunud taignast, farsist ja muust saastast on keelatud.

912. Kui pelmeeniautomaadi täitmispunker asub kõrgel, siis tuleb kasutada tugevasti põranda külge kinnitatud alust.

913. Et sõrmed ei jääks vormimisketta ja vineerplaadi vahele, on keelatud puudutada kätega transportööri liikuvaid osi ja ketast ning samuti ka korrastada kätega vormimisketta poolt haaratud plaate.

Vorstiprits

914. Töökoht pritsi juures peab olema varustatud jalgealuse restiga.

915. Pritsi töötamise ajal peab kolb tõusma ja vajuma sujuvalt.

916. Töötava masina kaane avamine on kategooriliselt keelatud.

917. Pritsimislaua pind peab olema sile, valmistatud roostevabast materjalist, siledate ömblustega, ilma kiskudeta ja muude konarusteta, mis võivad vigastada käsi ning katki rebida vorstinaha vorsti sidumise protsessi kestel.

918. Silindri ja ka lehtriava pesemine ning puhastamine farsijäänustest on vorstipritsi töötamise ajal kategooriliselt keelatud.

919. Enne töö algust tuleb pritsi kontrollida tühikäigul ja veenduda, et pritsi farsisilindris ei ole mingisuguseid kõrvalisi esemeid.

920. Hüdrauliline ja pneumaatiline prits peavad olema varustatud kaitseklappidega, mille korrasolekut tuleb iga päev enne töö algust kontrollida. Töötamine vigaste kaitseklappidega on keelatud.

921. Vorstiprits peab olema varustatud manomeetriga. Maksimaalselt lubatud rõhk tuleb märkida numbrilauale punase joonega. Manomeeter peab asetsema hästi valgustatud ja jälgimiseks sobivas kohas.

922. Magistraalile, mis annab suruõhku suurema rõhuga kui on kindlaks määratud, tuleb pneumaatilise pritsi jaoks üles seada reduktsiooniklapp.

923. Pritsimislaudadel peavad olema allosas spetsiaalsed kastid nugade, sidumisnööri jms. jaoks.

Kotletiautomaat

924. Punkreid ja muid masinaosi võib puhastada ning pesta ainult pärast elektrimootori seiskamist. Punkri kaas peab olema seejuures avatud, kruvilaba maha võetud ja tugiplaat alla lastud.

925. Puudutada mahavõetavat ketast ning vormimistasku kolbi ja ka võtta kettalt kotlette käsitsi on keelatud.

926. Käivitusseadis (lüliti või magnetkäiviti) peab asetsema vahetult kotletiautomaadi juures.

927. Pannidel või plaatidel, millele asetatakse vormitud kotletid, peab olema sile, kiskudeta, kergesti puhastatav pind hästi kokkujoodetud õmblustega; servad ei tohi olla teravad.

928. Töökohta ei tohi täis kuhjata vormitud kotlettidega täidetud võrkude ja plaatidega.

Tulega köetav keedukatel

929. Ruum, kus asetsevad tulega köetavad keedukatlad, samuti ka kütuse säilitamise kord ja selle põletamise viis peavad vastama tuleohutuse nõuetele.

930. Suitsukorstna ristlõige ja konstruktsioon peavad kindlustama kütmisel tekkivate gaaside täieliku kõrvaldamise.

931. Töötavate katelde küttekolde uksed peavad kütmise ajal olema suletud.

932. Kivisöeküttel töötavate katelde küttekolded peavad olema väljavõetavad.

933. Katelde küttekolded peavad asetsema teenindamisrinde kõrval või olema viidud eriruumi.

934. Sügaval asuvate küttekollete süvendid peavad olema tarastatud.

935. Töökohad ahjude ääres peavad olema vähemalt 1,25 m pikad.

936. Stellaažid keedukatelde juures tuleb libisemise vältimiseks tugevasti kinnitada.

937. Kollete ja vastasseina vahel peab olema vähemalt 2 m laiune vahemaa.

938. Katelde all peab olema kumm, mis tõmbab uste avamisel küttekolletest väljapääsevad aurud ja küttegaasid välja.

939. Kütteruume ja suitsulõõre tuleb perioodiliselt tuhast ja tahmast puhastada.

940. Kütuse tagavara katelde juures ei tohi ületada vahetuse vajadust. Kütus peab olema korralikult laotud selleks eraldatud kohas ja ei tohi segada küttekollete teenindamist.

941. Igasugused remonditööd ja küttekollete puhastamine enne temperatuuri langemist neis +30°-ni on keelatud.

942. Teenindava personali kaitsmiseks põletushaavade eest tuleb küttekolle, kõik seadme kuumenevad osad ja suitsulõõrid isoleerida.

943. Keeva katla kohale ei tohi kummarduda.

944. Kategooriliselt on keelatud jätta katelt järelevalveta enne kütuse täielikku ärapõlemist.

Rootorelektriahjud

945. Pasteetide, vormiroogade, kalade jms. küpsetamise plaadid ja vormid peavad olema korras. Korratud plaadid ja vormid (aukudega, ebatasased, kiskudega, rasvaste servadega jne.) tuleb välja praakida. Soojenduselementidele ei tohi rasva ega vedelikku tilkuda.

946. Ahjude täitmisuste avamisel väljuvate gaaside ja kuuma õhu kõrvaldamiseks peavad ahjud kogu rinde ulatuses olema varustatud kohaliku tõmbeventilatsiooniga.

947. Kõik soojenevad ahjuosad, millele teenindav personal juurde pääseb, tuleb põletushaavade ärahoidmiseks isoleerida.

948. Täitmisuste käepidemed peavad olema valmistatud soojust mittejuhtivast materjalist.

949. Toote küpsemise jälgimiseks tuleb ahi varustada elektrilambiga, mille pinge ei ole üle 12 V.

950. Ahju koristamisel peab takisti olema välja lülitatud ja elektrimootor võrgust lahutatud, milles tuleb veenduda vajutamise teel käiviti nupule «Käik».

951. Rootorahju juurde põrandale tuleb laotada puhtakspestud ja kuiv dielektriline kummivaip.

952. Kaitsekatted klemmidel ja vinnaklülititel peavad olema tihedasti suletud. Ei ole lubatud töötada, kui kaitsekatted on lahtised või kinnitamata.

Taignajaotusmasin

953. Enne töö algust taignajaotajal on vaja tühikäigul kontrollida vibreeriva seadme korrasolekut.

954. Masina konstruktsioon peab ära hoidma jaotusseadme allalangemise ajal, kui ketas taignaga ei ole seatud vajalikku asendisse.

955. Blokeerimisseadme puudumisel on keelatud jaotaja käivitamine enne, kui ketas taignaga ei ole vibraatorile asetatud.

956. Käivitusseadis peab asetsema vahetult taignajaotusmasina juures.

Taignasõtkuja

957. Taignasõtkumise jaoskonnas, kus töötavad liikuvate taignakünadega segajad, peavad põrandad olema kaetud rihveldatud malmplaatidega.

958. Enne põrandate pesemist on vaja jahu hoolikalt ära pühkida ja pärast pesemist põrand kuivaks hõõruda.

959. Liikuvate taignakünadega sisustatud tsehhides tuleb seinad ja sambad kaitsta taignakünade löökide eest nurkraudadega.

960. Vahemaa taignasõtkujate vahel ja taignasõtkuja ning seina vahel peab olema vähemalt 1 m.

961. Taignakünade liikumiseks peab olema taignasõtkuja ees vaba plats. Kuni kolme taignaküna jaoks peab platsi laius olema vähemalt 3 m, suurema arvu taignakünade korral aga vähemalt 3,5 m.

962. Liikuvate taignakünadega taignasõtkumismasinatel peavad olema rakised, mis hoiavad ära taignakünade juhusliku nihkumise masina töötamise ajal. Taignasõtkumismasina töötamise ajal peab taignaküna katma kaas, mis on käivitusseadisega blokeeritud.

963. Käte vigastamise vältimiseks peab taignaküna kauss olema sile, ilma esileulatuvate õmbluste ja kiskudeta. Taignasõtkumismasinal peab olema aspiraator.

964. Liikuvaid taignakünasid tuleb edasi lükata tagant tõugates. Tõmmata taignaküna enda poole on keelatud.

965. Taigna käsitsi töötlemiseks peab laua pikkus olema iga töölise kohta 1 m, kõrgus — 0,8 m, laius ühepoolsel teenindamisel — 1 m, kahepoolsel — 1,6 m.

966. Laudadevaheliste käikude laius peab olema vähemalt 0,8 m, riiulkärude liikumiseks aga vähemalt 1,2 m.

Rotatsioonelektriahi

967. Elektrikuumendusseadmed tuleb pealt kinni katta võrguga, mis takistab kõrvaliste esemete sattumist juhtmetele, või tulekindla vooderdisega.

Ahjude kohal peavad olema kummid täitmisuste avamisel väljuvate gaaside ja kuuma õhu kõrvaldamiseks.

968. Kõik soojenevad ahjuosad, millele teenindav personal juurde pääseb, peavad põletushaavade ärahoidmiseks olema isoleeritud.

969. Täitmisuste käepidemed tuleb valmistada soojust mittejuhtivast materjalist.

970. Ahi tuleb ahjukorpuses asetsevate kulinaartoodete küpsemise jälgimiseks varustada elektrilambiga, mille pinge on kuni 12 V, ja väljatõmbetoruga, millel on siiber.

971. Elektriahju juurde tuleb laotada puhtakspestud ja kuiv dielektriline kummivaip.

972. Klemmide ja käivitusaparaatide katted tuleb tihedasti kinnitada. Ei ole lubatud töötada, kui katted on lahtised või kinnitamata.

973. Plaadid, millel küpsetatakse kulinaartooteid, peavad olema tasased, kiskudeta ja teravate servadeta.

974. Teenindav personal tuleb varustada presentlabakutega.

975. Enne töö algust tuleb veenduda elektrisoojendusseadmete ja rootori korrasolekus.

Elektriga köetav ahi kulinaartoodete praadimiseks

976. Ahjudel peab olema kohalik tõmbeventilatsioon, mis kindlustab praadimisel ja kuumas õhus tekkivate gaaside kõrvaldamise.

977. Elektrisoojendajad tuleb isoleerida tulekindla vahekihiga ja nende puudutamine või neile kõrvaliste esemete pealesattumine peab olema välditud.

978. Elektriga köetavate ahjude lülitid peavad asuma vahetult töökoha juures.

979. Enne töö algust tuleb veenduda elektrisoojendusseadmete korrasolekus.

980. Stellaažid ahju juures peavad olema jäigalt kinnitatud, et nad ei libiseks praadija jalgade all.

981. Töökoha pikkus ahjude juures peab olema vähemalt 1,25 m.

982. Kuuma õliga täidetud praadimisahju juures on keelatud töötada üleskääritud käistega. Kõik tööd, mis on seotud praadimisega, tuleb teostada presentlabakutes ja käisekaitsmetes.

983. Ahjude täitmine kuumutamata õliga on keelatud. Õli tugeva vahutamise korral (kui vahutav õli tõuseb ahju servadeni) tuleb soojenduselemendid viivitamatult välja lülitada.

On keelatud kummarduda sügavale keeva õli kohale.

984. Õli ülekuumutamine (üle 180°) on keelatud; ülekuumutamise näitajaks on sinise suitsuvina ilmumine õli kohale.

985. Pooltoode tuleb sisse asetada ettevaatlikult, et vältida õlipritsmetest tekkivaid põletushaavu. Täitmisel ja tühjendamisel on keelatud kasutada juurdeasetatavat pinki.

986. Pooltoote asetamisel kuuma õlisse on kaitseprillide kandmine kohustuslik.

987. Kuuma töötanud õliga paake, sõltumata nende kaalust (kuid mitte üle seadusandlusega ettenähtud kaalu), peavad kandma 2 töölist.

988. Fuusid tuleb, olenevalt nende kogunemisest, kõrvaldada spetsiaalsete kurnsõeltega.

989. Kuuma töötanud õli ärakallamiseks tuleb võimaluse piires kasutada pumpasid. Elektripannid tuleb tühjendada sujuva, ilma nõksakuteta pöördega ümber kinnitustappide.

XIII. RASVA-, JAHU- JA UTIILITOODETE TOOTMINE

A. ÜLDNÕUDED

990. Rasva-, jahu- ja utiilitsehhidel peab olema küllaldane loomulik valgustus ja efektiivne ventilatsioon; ruumide suhteline niiskus ei tohi ületada 70%.

991. Kanalisatsioonitrappe, veejuhtmeid ja nendel asuvaid reste tuleb regulaarselt puhastada ning desinfitseerida nii auru ja veega kui ka keemilisel viisil, kasutades kaustilise sooda lahust, karboolhapet, kloorlupja jms.; neid tuleb ka süstemaatiliselt remontida.

992. Luugid, augud, vaatluskaevud ja samuti ka kanalisatsioonitrapid peavad alati olema kaetud põranda tasemel asetsevate tugevate ja korralikkude kaante või restidega. Kui augud ja vaatluskaevud avatakse remontimiseks ja järelevaatamiseks, tuleb nad piirata kaitsetõketega.

993. Märja põrandaga töökohtadele tuleb asetada puitalused või -restid töötajate jalgade kaitseks märjakssaamise ja külmetamise eest.

994. Kõigisse rasva-, jahu- ja utiilitsehhide tööruumidesse on vaja üles seada pesulauad seebi ja regulaarselt vahetatava käterätikuga.

995. Rasva-, jahu- ja utiilitsehhides peavad olema riidehoiuruumid ja sanitaar-profülaktilise desinfitseerimisasutuse tüüpi duširuumid.

996. Kõik tarvitatud puhastusmaterjalid (narmad, kaltsud jm.) tuleb pärast iga vahetust tööruumist välja viia spetsiaalselt selleks eraldatud tuleohutusse ruumi.

997. Friktsioon-lülitusmehhanismidel peavad olema riivid, mis hoiavad ära aparaatide sisselülitumise mitmesuguste põrutuste ja tõugete tagajärjel.

998. Masina juhtimiseks ettenähtud käivitusrakised, vinnaklülitid, nupud, käepidemed, pedaalid ja muud seadised tuleb üles seada töökohtade juurde selliselt, et tööline võiks nendega teostada kõiki operatsioone kergesti ja ohutult.

999. Auruventiil, kraanid ja muu auruaparatuur tuleb auru läbilaskmise avastamisel viivitamatult remontida või asendada uutega.

1000. Rasva-, jahu- ja utiilitsehhides on lubatud töötada ainult normidega ettenähtud erirõivastes.

1001. Rasva-, jahu- ja utiilitsehhide põrandad peavad olema tasased, aukudeta, mittelibedad ja alati puhtad. Kohtades, kus põrandad kiiresti rasvaga saastuvad, tuleb neid vajaduse järele pesta leeliselahuse ja kuuma veega.

1002. Põranda, paneelide ja seadmete pesemiseks peavad olema kraanid voolikutega.

1003. Vahemaa rasva-, jahu- ja utiilitoodete tootmiskorpuste ning muude tootmishoonete vahel peab olema vähemalt 15 m.

1004. Tsehhi tootmismaa-ala tuleb tööpäeva jooksul süstemaatiliselt koristada. Prügi tuleb koguda kinnistesse kastidesse ja regulaarselt välja vedada või ära põletada.

1005. Kõik sisemised uksed peavad avanema lähemate üldiste väljapääsude poole, väljapääsude uksed aga väljapoole.

1006. Vibreeruvate presside, veskite ja muude masinate alusmüürid on vaja ehitada akustiliste vahedega või akustiliste õmblustega.

B. TOORKALAJAOSKOND

1007. Kala säilitamise mahutid, milles akumuleeritakse töötlemiseks määratud toorainet, peavad koosnema mitmest eraldatud osast, mis võimaldavad tsehhi pideva tööprotsessi kestel mahutit pesta ja desinfitseerida nii tervikuna kui ka osade kaupa.

1008. Kalajäätmete transportimiseks kasutatavad tiguajamid ja kruvitransportöörid peavad vastama järgmistele ohutustehnika nõuetele:

a) kruvitransportööride kaaned peavad olema sobitatud tihedasti vastu renni;

b) tigutransportööri kaantel peavad olema kinnikäivad luugid järelevaatuseks ja puhastamiseks;

c) transportööri rennid peavad olema hermeetilised, renni sulgevad siibrid kergesti juurdepääsetavad ja vabalt avatavad ning suletavad;

d) kui tigutransportööri kruvi serv riivab renni põhja või külgseinu, on transportööri ekspluateerimine keelatud;

e) kruvi- ja tigutransportööri töötamise ajal on keelatud läbi vaateluugi käsitsi edasi tõugata renni kinnijäänud materjali, samuti ka teostada ükskõik missugust remonti või kõrvaldada puudusi.

1009. Tooraine kohaletoimetamisel käsivankritega peavad viimastel olema platvormid, millel on neljas küljes äärelauad või kastid. Platvormi ja kastide materjal peab võimaldama puhastamist ja desinfitseerimist ning rahuldama sanitaarhügieeni nõudeid.

1010. Käsivankrite transportimisel peab tööline asuma vankri taga või kõrval.

Tõmmata käsivankrit enda poole on kategooriliselt keelatud.

1011. Kalajäätmete leotamise basseinidel peavad olema kanalisatsioon ja spetsiaalsed pumbad reovete ärapumpamiseks.

1012. Leotatud tooraine käsitsi väljavõtmisel basseinidest tuleb kasutada korralikku inventari, millel on kõvadest puuliikidest valmistatud ja siledaks töödeldud (kiskude, kriimustuste ja lõhedeta) käepidemed.

1013. Ohutuks töötamiseks peab toorkalajaoskonnas olema piisav loomulik või kunstlik valgustus. Juhul, kui toorkalajaoskonnas on pimedad galeriid, tunnelid või muud pimedad pindalad, siis peab nendes kohtades olema lisavalgustus tugevusega vähemalt 50 luksi.

1014. Sanitaarseks otstarbeks peab toorkalajaoskonnas olema kuum vesi või auru ja vee segajad. Segajatel peavad olema ventiilidega auru- ja veetorud ning neid ühendav ventiilita toru, mille otsa kinnitatakse joatoruga varustatud voolik.

1015. Toorainejaoskonnas peab olema efektiivne (loomulik või kunstlik) surve- ja tõmbeventilatsioon.

1016. Põrandaid, seadmeid ja inventari tuleb toorainejaoskonnas hoolikalt pesta kuuma veega ja desinfitseerida leeliselahustega vähemalt üks kord vahetuse jooksul.

Kalatükeldamismasin

1017. Kalatükeldamismasina vertikaalsel või horisontaalsel käsitsi täitmisel toorainega peab masina täitmiskolu serv asetsema ülemise noa terast vähemalt 0,75 m kaugusel.

1018. Tõugata toorainet labida või kraabiga täitmiskolust kalatükeldamismasina rootorisse on keelatud.

Kui tooraine ei lähe rootorisse, siis tuleb kalatükeldamismasin peatada ja alles pärast seda võib täitmiskõrikut puhastada.

1019. Vähemalt üks kord viie päeva jooksul tuleb kontrollida nugade kinnitust kalatükeldamismasina rootori küljes.

1020. Nii tooraine käsitsi kui ka mehaanilisel sisselaadimisel tuleb hoolikalt kontrollida, et koos toorainega ei satuks tükeldamismasinasse kõrvalisi tahkeid esemeid (metallitükke, kive, puitu jm.). Kontrollimiseks peab kasutama eriharke.

1021. Süvendis, kus asub peenendatud toorainet kalatükeldamismasinast keeduaparaadi juurde viiva transportööri pingutusjaam, peab olema kahepoolne läbikäik jaama hõlpsaks teenindamiseks, remondiks ning sanitaarseks töötlemiseks. Süvendil peab olema tugev laus- või restkaas ja kanalisatsioon.

1022. Pärast iga töövahetust tuleb kalatükeldamismasin ja selle juures olev süvend kuuma veega puhtaks pesta ja leeliselahusega desinfitseerida.

1023. Keeduaparaat peab täielikult vastama NVSL Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee poolt kehtestatud «Survemahutite ehituse, ülesseadmise ja järelevaatuse eeskirjadele».

1024. Keeduaparaatide vaatlusluugid peavad tihedasti liibuma aparaadi kere vastu ja ei tohi auru läbi lasta, samuti ei tohi auru läbi lasta ka siibrid, mis on monteeritud tõmbeventilatsiooni torustiku harutorudesse.

1025. Keeduaparaatide tühjendamisrennide sulgursiibrid ei tohi auru läbi lasta ja peavad tihedasti kinni katma rennide väljumisava.

1026. Igal üle 2 m kõrgusel keeduaparaadil peab olema teenindamiseks 1 m kõrguste käsipuudega statsionaarne platvorm, millel on all 18 cm laiune ääris ja trepp platvormile minekuks.

1027. On keelatud tõsta rõhku keeduaparaadis üle manomeetrile tõmmatud punase joone.

1028. Kategooriliselt on keelatud avada keeduaparaadi vaatlusluuke aparaadi töötamise ajal.

1029. Reduktsiooniventiil keeduaparaadi juurde viival magistraal-aurutorul ja ka kaitseventiil peavad olema reguleeritud lubatud rõhule.

1030. Raskustepüüdjat on vaja kontrollida vähemalt kaks korda vahetuses.

1031. Pärast iga töövahetust tuleb keeduaparaati kuuma veega pesta, leeliselahusega desinfitseerida ja auruga kuivatada.

C. PRESSIMIS-KUIVATAMISJAOSKOND

Pideva tegevusega tigupress ja vibratsioonsõel

1032. Auruga köetavate presside aurusüsteemil peab olema korralik sulgurarmatuur ja kontrollitud ning plommitud manomeeter.

1033. Töökoha põrand pressi ja vibratsioonsõela juures peab olema kaetud puitalusega, mida olenevalt rasvaga saastumisest tuleb pesta kuuma vee ja leeliselahusega.

1034. Kaevul, kuhu voolab väljapressitud puljong, peab olema kaas ja kaitsetara.

1035. Enne tooraine andmist pressi peab press vähemalt 5 minutit töötama tühikäigul.

1036. Kruviga tigutransportööri võlli tõstmine peab olema mehhaniseeritud.

1037. Pressi ei tohi peatada, kui temas on pressitav tooraine. Seda on lubatud teha ainult avariijuhtudel.

1038. Kogumiskaevusid ei tohi lasta puljongiga üle täituda, mis sel juhul valgub tsehhi põrandale ja loob tsehhis antisanitaarsed tingimused.

1039. Tigutransportööri võlli, vibratsioonsõela tasakaalustamata pöörlevaid detaile ja muid osi on aparaatide töötamise ajal keelatud reguleerida.

1040. Puljongi kogumise kaevu, pressi ja vibratsioonsõela reste on vaja pärast iga töövahetust pesta kuuma veega ja desinfitseerida leeliselahusega. Lehvikkarp tuleb veel täiendavalt läbi puhuda värske auruga.

Kuivatustrumlid ja niisutuskondensaatorid

1041. Igal kuivatustrumlil peab olema:
a) auruventiil;
b) rakis kondensaadi väljalaskmiseks;
c) kondensatsiooniseadis;
d) õhukraan;
e) kaitseventiil;
f) korras manomeeter.

1042. Kuivatustrumlite vaatlusluukide kaaned peavad liibuma tihedasti vastu trumlite keret. Vaatlusluukidel peavad olema kinnititega metallvõrgud, mille mahavõtmine töötamise ajal on kategooriliselt keelatud.

1043. Kuivatustrumli töötamise ajal on keelatud võtta töödeldava toote proove läbi vaatlusluugi.

1044. Igal üle 2 m kõrgusel kuivatustrumlil peab olema teenindamiseks 1 m kõrguste käsipuudega varustatud statsionaarne platvorm, millel on 18 cm laiune lausääris ja trepp platvormile minekuks.

1045. Kuivatustrumlite töötamine ajal, kui niisutuskondensaatorites puudub vesi, on keelatud.

1046. Kruvitransportööri töötamise ajal on keelatud võtta kontrollimiseks kuivainet läbi vaatlusluukide.

1047. Süvend alumise kuivatustrumli tühjendamisrenni juures, kuhu seatakse üles kruvitransportööri ajamijaam, tuleb pealt katta kaanega.

Vähemalt üks kord vahetuses tuleb süvendit puhastada kuivanud toorainest ja muust saastast.

1948. Magistraalõhujuhtme siibrid peavad kuivatustrumlite töötamise ajal olema avatud.

1049. Reduktori ja laagrite kuumenemine üle 60°C ei ole lubatud; seda tuleb perioodiliselt kontrollida.

1050. Enne kuivatustrumlite ja niisutuskondensaatorite sisse- ja väljalülitamist tuleb sellest teatada pressi- ja veskijaoskonna töölistele heli- või mingi muu signalisatsiooni abil.

D. JAHVATUSJAOSKOND

Veskid, sõelad ja magnetseparaatorid

1051. Veskid tuleb üles seada tugevale spetsiaalsele alusmüürile, mis hoiab ära seinte ja müüride vibreerimise töötamise ajal. Veskid peavad olema hoolikalt reguleeritud ja tugevasti alusmüüri külge kinnitatud.

1052. Täitmisaval peab olema eriseadis, mis ei lase peenendatud materjalil tagasi paiskuda.

1053. Kui veski seatakse üles platvormile, mis asub tsehhi põrandast kõrgemal, siis peab veski teenindamisplatvormil ja trepil olema 1 m kõrgused käsipuud, mille alumises osas on 0,18 m laiune lausääris. Platvormilt kuni lae väljaulatuvate konstruktiivsete elementideni peab olema vähemalt 1,5 m kõrgune vaba ruum.

1054. Veski käivitamine ja seiskamine peab toimuma kindlaksmääratud signaalide järgi. Vaatlusluukide avamine veski töötamise ajal on keelatud.

1055. Veski töötamise ajal on kategooriliselt keelatud pidurdada, suunata või välja kiskuda kinnijäänud toorainet, samuti ka puhastada ning määrida masinat.

1056. Kõrvaliste isikute viibimine veski juures on keelatud.

1057. Sõela töötamise ajal on keelatud võtta selle trumlist peenendatud toodet kontrollimiseks.

1058. Arvestades seda, et veski töötamise ajal tekivad tema põhilistes sõlmedes suured pinged, on vaja süstemaatiliselt, vähemalt üks kord kuus, veski järele vaadata, kontrollides katteseinte paksust, ketaste, nuutide, käivitus- ja kaitseseadiste kinnitust ning kulumist.

1059. Pärast nuutide ja muude töötavate veskiosade vahetamist on vaja veskit kontrollida, lastes seda tühjalt käia vähemalt 1 tund, kusjuures veski ei tohi vibreerida ja laagrid kuumeneda üle 60°C.

1060. Plahvatusohtliku tolmukontsentratsiooni tekkimise vältimiseks on vaja veskid varustada tolmuimemisseadistega — tsüklonitega.

1061. Kalajahutolmu süttimise vältimiseks ei ole lubatud veskite töötamise ajal nende läheduses elektriga keevitada. Kõik elektriseadmed peavad olema hermeetilise ehitusega.

1062. Veskijaoskonna seinad ja lagi, samuti ka kogu selle jaoskonna seadmestik on vaja vähemalt üks kord nädalas hoolikalt tolmust puhtaks pühkida. Koristamine peab toimuma niiskel viisil.

1063. Magnetseparaatorid peavad olema isoleeritud ja asetsema isoleertugedel.

1064. Magnetseparaatori reguleeriv tõsteklapp peab tihedasti liibuma elektromagneti karbi vastu.

1065. Veskit tuleb täita ühtlaselt ja pidevalt, nii et veski töötaks püsivate tiirudega.

1066. Veski töötamise ajal on kategooriliselt keelatud eemaldada metallesemeid elektrimagnetite poolustelt, mis on monteeritud veski täitmisrenni.

1067. Pärast töö lõpetamist veskijaoskonnas tuleb rennid jahust ja tolmust puhastada, samuti on vaja jahust puhastada veski ning separaator; sõela alt tuleb jahu koristada taarasse või saata lahtiselt valmistoodete lattu.

E. RASVASETTIMISJAOSKOND

Auruküttega rasvasettimisnõud ja rasva- ning veepaagid

1068. Kui rasvasettimisnõud ja rasva- ning veepaagid seatakse üles tsehhi põranda tasemest kõrgematele platvormidele, siis peab platvormil olema 1 m kõrgused käsipuud, mille allosas on 18 cm laiune äärelaud.

1069. Igal rasvasettimisnõude patareil peab olema:

a) auruventiil;
b) rakised kondensaadi, settinud rasva, puljongi ja tihkete jääkide väljalaskmiseks;
c) kondesatsiooniseadis;
d) kaitseventiil;
e) korras manomeeter.

Lisaks sellele peab igal rasvasettimisnõul olema vedeliku taseme näitaja ja termomeeter vedeliku taseme ning temperatuuri kontrollimiseks.

1070. Juhul, kui rasva säilitamiseks kasutatakse lahtiseid paake, tuleb need varustada kohaliku tõmbeventilatsiooniga.

1071. Rasvasettimisnõud ja paagid peavad olema puhtad ja neid tuleb pesta vee ning leelisega vähemalt üks kord ööpäevas.

1072. Rasvasettimisnõudel asuvatel rasvanäiteklaasidel ja manomeetritel peab olema kohalik valgustus, mis kindlustab aparaatide kindla kontrollimise.

1073. Puljongi kuumutamise algul rasvasettimisnõudes on vaja aurusärk auruga läbi puhuda; seejuures peab õhukraan olema avatud.

1074. Kui rasvasettimisnõu on täis, tuleb pump välja lülitada või puljongi andmine ümber lülitada teisele rasvasettimisnõule.

1075. Igal separaatoril peab olema:

a) kattele kinnitatud tahvlike, millel on märgitud tootjatehas, väljalaske aeg ja lubatud tiirude arv;

b) korras pidurid;

c) magnetkäivitiga varustatud individuaalelektrimootor ja separaatori lähedale ülesseatud blokeeriv käivitusseadis;

d) rakis separaatori trumli mehhaniseeritud ülestõstmiseks ja allalaskmiseks;

e) filtervõrkpaak;

f) ümbrisega termomeeter kuuma vee ja rasva segaja torustikul.

1076. Separaatoritel peab olema seadis, mis kindlustab nende sujuva sisselülitamise.

1077. Kategooriliselt on keelatud ületada trumli pöörete arvu, mis on märgitud kerel asetsevale tahvlile ja tehnilisse passi. Separaatoril peab olema rahulik müratu käik.

1078. Separaatoril peab olema tiirulugeja, mille järgi kontrollitakse trumli pöörlemise kiirust.

1079. Separaatorid tuleb paigaldada täiesti vertikaalselt.

1080. Trummel peab pöörlema ajamivõllil näidatud noole suunas. Trumli pöörlemise õigsust tuleb kontrollida elektrimootori lühiajalise sisselülitamise teel.

1081. Separaatori käivitamisel on vaja hoiatada kõrval töötavaid inimesi.

1082. Separaatorit võib pidurite abil peatada ainult pärast separaatori toitmise ja käivitusaparaadi väljalülitamist või ajamirihmade üleviimist töökäigult tühikäigule. Pidurit tuleb rakendada aegamisi sujuvalt.

1083. Ei tohi töötada valesti kokkupandud või korrast ära separaatoriga, millel on vibreeriv trummel või õhkvahe kaelalaagris, ja samuti ka kasutada rikkis tõstemehhanismi trumli jaoks.

1084. Veorihmadel peavad olema juhtmed staatilise elektri ärajuhtimiseks, rihmade jätkukohad peavad olema siledad ja elastsed. Jätkata rihma pealepandavate metallklambrite ja poltidega on keelatud.

1085. Pärast iga töövahetust tuleb rasvaga määrdunud separaatoriosad puhtaks pesta. Pesta tuleb esialgu 3—5-protsendilise soodalahusega ja pärast seda puhta kuuma veega. Taldrikud tuleb pärast pesemist kuivatada. Separaatori raskesti juurdepääsetavate kohtade pesemiseks tuleb kasutada lihtsamaid lambiharjataolisi vahendeid.

1086. Iga separaatorit tuleb kontrollida vähemalt üks kord aastas ettevõtte tehnikute hulka kuuluva vastutava isiku poolt. Järelevaatusel tuleb kontrollida trumli tasakaalustust.

Separaatori ekspluateerimine tasakaalustamata trumli puhul on kategooriliselt keelatud.

1087. Pidureid peab kontrollima vähemalt üks kord kuus ettevõtte tehnikute hulka kuuluv vastutav isik. Järelevaatuse tulemused tuleb sisse kanda separaatori tehnilisse passi.

F. EKSTRAHEERIMISTSEHHID

1088. Ekstraheerimistsehhides peab olema surve- ja tõmbeventilatsioon temperatuuri alandamiseks töökohtadel ja õhu puhastamiseks bensiini- ja muudest aurudest. Ka põrandas olevad tigutransportööri alumiste kingade süvendid, poolkeldri- ja keldriruumid peavad olema varustatud tõmbeventilatsiooniga.

1089. Ekstraheerimisjaoskonna torustiku kommunikatsioon peab olema värvitud eraldusvärvidega. Torustiku värvi tuleb uuendada vähemalt üks kord aastas.

1090. Kõik elektriseadmed peavad asuma väljaspool ekstraheerimisjaoskonna piire.

1091. Bensiini, diklooretaani ja muude lahustite aurude lubatud piirkontsentratsioonid ekstraheerimisjaoskonna töötsoonis ei tohi ületada norme, mis on toodud käesolevate eeskirjade XX peatükis.

1092. Ekstraheerimisjaoskonna signalisatsioon peab olema plahvatuskindel.

1093. Bensiinijuhtmed, aparatuur, elektrimootorid jm. peavad olema maandatud. Erilist tähelepanu tuleb pöörata seadmete mitmesuguste pöörlevate osade hõõrdumisel ja bensiini liikumisel mööda torusid ning muul viisil tekkiva staatilise elektrilaengu kõrvaldamisele.

1094. Ekstraheerimisjaoskonnas ei tohi olla ühesugusest metallist hammasratasülekandeid, mis võivad kokkuhaakumise või hõõrdumise korral sädemeid anda.

1095. Bensiini-, mistselli-, rasva- jm. torustikud peavad olema täiesti tihedad. Kraanides, muhvides, ääristes ja torustiku muudes osades avastatud ebatihedused tuleb viivitamatult kõrvaldada.

1096. Ekstraktori bensiinijuhtmel ja mistselli väljalaskmise juhtmel peab olema kindel ja korras sulgurarmatuur, mis hoiab ära bensiini ja mistselli sattumise ekstraktorisse selle tühjendamise ajal.

1097. Bensiini ümberpumpamisel peavad pumpade topendid olema täielikult hermeetilised.

1098. Kõik riivid, kraanid, ventiilid ja muu sulgurarmatuur tuleb asetada kohtadesse, kus neid on võimalik teenindada põrandalt, või varustada rakistega, mis kindlustavad hõlpsa ja ohutu töö.

1099. Ekstraheerimistsehhi heiteveed peavad läbima bensiinipüüdja ja alles pärast seda võib neid suunata üldisesse kanalisatsioonisüsteemi.

1100. Tööriistad (labidad, kraabid jms.), mida kasutatakse käsitsi töötamisel ekstraheerimistsehhides ja bensiiniladudes, peavad olema valmistatud materjalist, mis ei anna sädemeid nende löömisel vastu tahkeid esemeid.

1101. Gaasi- või elektrikeevitustööd on ekstraheerimistsehhides keelatud.

1102. Bensiini- ja mistsellifiltrite puhastamine on lubatud ainult pärast nende eelnevat aurutamist.

1103. Ruumis, kus hoitakse bensiini, peab olema ventilatsioon. Tõmbeventilatsiooni torude avad peavad asetsema põrandast kuni 0,3 m kõrgusel ja neil peavad olema kaitsevõrgud.

1104. Remondi teostamine ekstraheerimisjaoskonnas on lubatud ainult tsehhiülema või mehaaniku eriloal.

1105. Ventilatsioonitorud ja -kanalid tuleb valmistada tulekindlast materjalist.

1106. Ekstraheerimistsehhides on lubatud ainult väline elektrivalgustus.

1107. Ekstraheerimistsehhi ja ringlusbensiini ruumides peavad olema auru-tulekustutajad.

1108. Kui transmissioonivõllid läbivad seina, mis lahutab mootorijaoskonda ekstraheerimistsehhist, siis tuleb seina sisse asetada topendtihendid.

1109. Bensiinireservuaarid ja -juhtmed peavad olema hästi maandatud.

1110. Ringlusbensiinihoidla torustik peab tagama bensiini ümberpumpamise võimaluse varubensiinihoidlasse.

1111. Lahustite vastuvõtupaakide juures peavad olema veejuhtmed.

1112. Bensiini ümberpumpamiseks tuleb kasutada aurupumpi. On lubatud kasutada ka tsentrifugaalpumpi, mis seatakse üles ühele võllile plahvatuskindla mootoriga.

1113. Enne bensiini sisaldavate aparaatide ja anumate remonti tuleb viimastes pärast nende aurutamist, läbipuhumist ja tuulutamist teha õhu analüüs, et veenduda bensiiniaurude puudumises.

1114. Remonti, mis on seotud laskumisega anuma sisemusse, kus võivad olla bensiiniaurud, teostagu hoolikalt instrueeritud töölised, arvult vähemalt kaks inimest, kellest üks asub väljaspool anumat ja jälgib seestöötajat. Sisselaskuja peab olema voolik-gaasitorbikus ja päästeköiega kaitsevöös.

1115. Juhul, kui rasva ekstraheerimiseks kasutatakse diklooretaani, siis tuleb täiendavalt täita järgmisi ohutustehnika eeskirju:

a) kõik diklooretaani laadimise ning ümbervalamisega seotud tööd peavad olema mehhaniseeritud või need tuleb teostada lihtsamate vahendite abil, mis hoiavad ära tööliste naha vahetu kokkupuutumise diklooretaaniga;

b) kõik tootmisprotsessid, mille juures võib eralduda diklooretaaniaurusid, tuleb läbi viia isoleeritud ruumis täielikult hermeetilises aparatuuris;

c) aparaate on lubatud täita toorainega läbi avatud luukide juhul, kui aparaatidel on kohalik tõmbeventilatsioon;

d) diklooretaani kasutamine ekstraheerimistsehhides on lubatud ainult juhul, kui on välditud diklooretaani mahakallamine ja tema aurumine ruumide töötsoonides;

e) kõigis ruumides, kus töötatakse diklooretaaniga, peab olema surve- ja tõmbeventilatsioon, mis kindlustab diklooretaaniaurude maksimaalse kõrvaldamise. Maksimaalselt lubatud diklooretaani kontsentratsioon õhus ei tohi ületada 0,05 mg ühe liitri kohta;

f) diklooretaaniga töötajate jaoks tuleb ehitada pesemiskohad ja duširuumid;

g) kõiki, kes töötavad diklooretaaniga, tuleb eelnevalt instrueerida diklooretaani ohtlikkusest ja ettevaatusabinõudest, milliseid rakendatakse diklooretaani puhul, eriti aparatuuri puhastamisel ja remontimisel;

h) kõik, kes töötavad diklooretaani ja seda sisaldavate segudega, on kohustatud perioodiliselt käima arstlikul läbivaatusel;

i) diklooretaani kui mürki tuleb säilitada klaastaaras, etiketiga «Mürk»; tuleb pidada arvestust tema kulutamise üle, säilitada eraldi ruumis luku taga ja välja anda kindlatele isikutele allkirja vastu.

Ekstraheerimisaparatuur

(ekstraktorid, mistsellikogujad, destillaatorid, kondensaatorid, vee-eraldajad, deflegmaatorid, lahustajad)

1116. Ekstraktorid ja muud rõhu all töötavad aparaadid tuleb perioodiliselt tehniliselt järele vaadata ja nad peavad vastama NSV Liidu Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee eeskirjadele rõhu all töötavate anumate kohta.

1117. Aurujuhtmete magistraalidel — katlaruumist kuni aurujaotusseadmeni, aurujaotusseadmest kuni ekstraktorite ja destillaatoriteni — peavad olema reduktsiooniklapid ühes manomeetritega, mis on reguleeritud täpselt antud aparaadi lubatud rõhule.

1118. Bensiini või diklooretaani all olevate aparaatide kraanide ja mõõteklaaside läbipuhumine otse ruumi on keelatud.

1119. Toru, mis deflegmaatori kolonni juurest väljub atmosfääri, peab ulatuma katuseharjast vähemalt 2 m võrra kõrgemale ja asuma elektrijuhtmetest 2 m kaugusel.

Ekstraktorid, destillaatorid ja muud aparaadid, samuti ka sulgurarmatuur peavad olema korras ja hermeetilised; hermeetilisust tuleb süstemaatiliselt kontrollida.

1120. Laagrite kuumenemine üle 50°C ei ole lubatud.

1121. Ekstraktori täitmine bensiiniga, samuti ka mistselli ärakallamine peab toimuma vastava torustiku kaudu, mis on varustatud kraanide või ventiilidega.

Sooritada loetletud operatsioone käsitsi on keelatud.

1122. Sulgurarmatuuri juhtimine peab olema maksimaalselt tsentraliseeritud ja paiknema aparaadil töötaja töökoha juures.

1123. Aparaatide käivitamise ja seiskamise kord peab olema reguleeritud spetsiaalsete juhenditega, millised tuleb välja panna aparaatide juurde nähtavasse kohta.

1124. Ekstraheerimisjaoskonna aparaatide juures ei tohi suitsetada ega ka ekstraheerimisjaoskonnas einetada.

1125. Aparaatide sisemuse järelevaatuseks tuleb kasutada ainult akulaternaid.

1126. Ekstraktori segaja võlli topendtihend ei tohi läbi lasta mistselli ega bensiini.

1127. Vett tuleb vee-eralduspaakidest välja lasta olenevalt selle kogunemisest.

1128. Pärast ekstraktori täitmist töödeldava massiga tuleb täitmiskolu kaas tihedasti sulgeda.

G. PÄRLIESSENTSI (GUANIINI) TOOTMINE KALASOOMUSTEST

1129. Trumli segajate ajamina võib kasutada ainult plahvatuskindlaid elektrimootoreid.

1130. Pärliessentsi tootmise tsehhides peab olema surve- ja tõmbeventilatsioon.

1131. Kõik aparaadid ja torustik, mille kaudu antakse petrooleumi ja ligroiini, peavad olema maandatud.

1132. Tsehhides on kategooriliselt keelatud gaasi- ja elektrikeevitustööd.

1133. Petrooleumifiltreid ja sõelu on lubatud puhastada ainult pärast nende eelnevat aurutamist.

1134. Trumlite täitmine petrooleumiga ja samuti ka guaniiniheljumi kallamine paaki peab toimuma vastavate torude kaudu, mis on varustatud kraanide ja ventiilidega; sisse- ja väljakallamise kohad tuleb varustada kohaliku ventilatsiooniga. Nende operatsioonide teostamine käsitsi on keelatud.

1135. Suitsetamine ja tule kasutamine tsehhis on keelatud.

1136. Aparaatide ja anumate sisemuse järelevaatuseks, milles oli petrooleum, tuleb kasutada ainult akumulaatorlaternaid ja samuti ka plahvatuskindlaid madala pingega kandelampe.

1137. Tsentrifuugil töötades on vaja kinni pidada järgmistest eeskirjadest:

a) tsentrifuugi kattele peab olema kinnitatud tabel, millel on näidatud tootja-tehas, väljalaske aeg, lubatud tiirude arv ja maksimaalselt sisselaaditav kogus; tsentrifuugil peavad olema korras pidurid, juhend tsentrifuugi käsitsemise kohta, magnetkäivitiga varustatud individuaal-elektrimootor, tihedad kaaned;

b) tsentrifuugi pidureid peab perioodiliselt kontrollima tehase vastutav isik ja kandma järelevaatuse tulemused aparaadi tehnilisse passi;

c) kaante ehitus peab vältima nende avanemise trumli töötamise ajal;

d) kategooriliselt on keelatud ületada trumli pöörlemise kiirust, võrreldes määratud normiga, ja suurendada töödeldava toote kaalu trumlis.

H. A-VITAMIINI TOOTMINE

1138. Maksa peenendamisel hakkmasinaga on vaja silmas pidada järgmisi nõudeid.

a) Tiguvõlli surverõnga fikseerimiseks tuleb kasutada spetsiaalset hooba. Juhuslike hoobade — kangide jne. — kasutamine on kategooriliselt keelatud.

b) Käsitsi läbi suruda toodet piki hakkmasina võlli ja samuti ka kolust tigusse on keelatud.

c) Toote sundetteandmine hakkmasinale on lubatud ainult puittõukuriga, mis on valmistatud kõvast puuliigist ja siledaks töödeldud, kiskude ja kriimustusteta jne.

d) Kui hakkmasinat täidetakse mehaanilisel viisil, peab täitmisseadise konstruktsioon kindlustama ohutu töötamise.

e) Enne hakkmasina ajami sisselülitamist tuleb hakkmasina kolu täita tootega. Hakkmasina sisselülitamine ilma tooraineta on keelatud.

f) Toote väljavõtmine käsitsi hakkmasinast selle töötamise ajal on keelatud.

1139. Farsisegaja töötamisel on tarvis kinni pidada järgmistest eeskirjadest.

a) Farsisegaja peab olema pealt kaetud kaitsevõrega, mis tuleb blokeerida elektrimootori käivitusseadisega.

b) Farsisegaja elektrimootorit on lubatud sisse lülitada ainult juhul, kui küna kaitsevõre on suletud.

c) Farsi väljavõtmine käsitsi enne farsisegaja tiivikute täielikku seismajäämist on keelatud.

d) Kaitsevõre avamine farsisegaja töötamise ajal on keelatud.

e) Nuppkäiviti peab olema varustatud hästi nähtavate selgete pealkirjadega «Stopp-tõus», «Laskumine», «Vasakule», «Paremale». Nupud peavad olema värvitud erinevate värvidega ja küllaldaselt valgustatud.

f) Farsisegaja küna täitmisel toorainega mehaaniliste seadiste abil peavad viimased olema töötamisel ohutud.

g) Farsisegaja tuleb pärast töö lõpetamist kuuma veega puhtaks pesta ja auruga kuivatada.

Hüdrolüsaator ja normalisaator

1140. Hüdrolüsaator kui rõhu all töötav mahuti peab vastama NSV Liidu Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee eeskirjade nõuetele.

1141. Töötamisel leeliste ja hapetega tuleb kinni pidada järgmistest eeskirjadest.

a) Sööbivate leelistega on lubatud töötada ainult korralikes erirõivastes, erijalatsites, labakutes ja kaitseprillides.

b) Kristalse leelise lahustamist ja lahuste koostamist tuleb toimetada kinnistes anumates. Leelisetrumlite avamine suurvasarate, kangide jms. abil ei ole lubatud. Leelisetrumlite täitmine ja allalaskmine anumasse peab olema mehhaniseeritud. Töötamiseks vajalike lahuste koostamine peab toimuma meistri või tsehhijuhataja isikliku järelevalve all.

c) Vann või paak, milles valmistatakse leeliselahust, tuleb katta kaanega. Leeliselahuse proovi võtmiseks tuleb ette näha proovikraanid.

d) Liigtäitmise ärahoidmiseks peavad leeliselahuse vastuvõtukogumisnõud olema varustatud ülevoolutoruga. Leeliselahust tuleb anda hüdrolüsaatoritesse mehaaniliste või käsipumpade abil.

e) Hapete ja sööbivate leeliselahuste teisaldamine tsehhides peab olema mehhaniseeritud. Erijuhtudel on lubatud korgitud korvpudeleid kanda spetsiaalse šarniirkorviga varustatud kanderaamide abil. Hapetega korvpudelite kandmine ühe töölise poolt ja mööda treppe käsitsi ülesviimine on keelatud.

f) Hapete ja sööbivate leeliste väljakallamine korvpudelitest kogumisnõusse peab toimuma vaakuumi või mõne muu rakise abil, mis kindlustab hapete ja leeliste ümberkallamisega tegelevatele töölistele ohutuse. Kogumisnõud peavad olema suletud kaantega, millel on loomulik tõmbeventilatsioon.

1142. Ruumis, kus hüdrolüsaatorid on üles seatud, peab olema surve- ja tõmbeventilatsioon.

1143. Hüdrolüsaatorite tühjendamisosal peab olema rakis, mis hoiab ära piiskade tekkimise töötsoonis. Kõik väljalasketeed peavad olema tugevad ja hõlpsasti puhastatavad.

1144. Hüdrolüsaatorite ja normalisaatorite vaatlusluukide avamine segajate töötamise ajal on keelatud.

1145. Kui platvorm hüdrolüsaatorite ja normalisaatoritega asub tsehhi põranda tasemest kõrgemal, siis peab aparaatide teenindamislava ja samuti ka lavale viiv trepp olema piiratud 1 m

kõrguste käsipuudega, mille allosas on 0,18 m laiune äärelaud. Vaba kõrgus töölava kohal kuni lae konstruktiivsete elementideni peab olema vähemalt 1,8 m.

1146. Hüdrolüsaatorid ja normalisaatorid tuleb süstemaatiliselt kuuma veega puhtaks pesta ja auruga kuivatada.

Vaakuumkuivati

1147. Vaakuumkuivati peab täielikult vastama NSV Liidu Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee «Survemahutite ehituse, ülesseadmise ja järelevaatuse eeskirjadele».

1148. Vaakuumkuivati proovikraanid peavad olema kinnitatud pesadesse nii, et vaakuumi langemisel ei surutaks kraani oma pesast välja.

1149. Täitmiskolu kaane ja tühjendamisluukide kinnitus peab olema tugev, kinnituspoltide ja -sõrmede tugevus kontrollitud.

1150. Segaja peab töötama katlas mürata ja kloppimiseta.

1151. Töödeldud rasva väljakallamisel läbi kraani tuleb tarvitusele võtta abinõud rasva laialipritsimise vältimiseks. Tööline peab kallamise juures kandma põlle, kaitseprille, käisekaitsmeid ja labakuid.

I. KALALIIMI TOOTMINE

1152. Platvorm, millel toimub tooraine ettevalmistav töötlemine, sorteerimine, leotamine ja pesemine, peab olema vihma ja tuule eest kaitstud ning küllaldaselt valgustatud.

1153. Allpool põranda taset asetsevad tooraine transportimise ja reovete äravoolurennid peavad olema kaetud tugevate äravõetavate või tagasilükatavate kaantega, mis on asetatud põrandaga ühele tasapinnale.

1154. Kastid ja tünnid, nii toorainega kui ka tühjad, tuleb ladustada ja teisaldada vastavalt nõuetele, mis on esitatud käesolevate eeskirjade IV peatükis.

1155. Tsehhi tootmisruumid peavad olema varustatud nõuetekohase ventilatsiooniga, millel on õhku rikkuvate kollete juures kohalik äratõmme.

1156. Väljavoolurennide konstruktsioon peab ära hoidma transporditava toote kaod. Renni servad ei tohi olla teravad.

1157. Vedelate toodete transportimisel kasutatavail survepumpadel peavad olema tagasilöögiklapid, mis juhul kui rõhk pumba reservuaaris tõuseb, katkestavad automaatselt vedeliku juurdevoolu.

1158. Väävlishappe anhüdriidiga balloone tuleb säilitada soojenemise eest kaitstud kohtades.

1159. Gaasijuhe peab olema korras, tugev ja tihedasti ühendatud ballooni avatoruga.

1160. Ruum, kus toimub vee küllastumine väävlishappe anhüdriidiga, peab olema varustatud vastava ventilatsiooniga ja sellise arvestusega, et väävlisgaasi sisaldus töötsoonis ei ületa 0,02 mg ühe liitri õhu kohta.

1161. Gaasiballoonide tarbijad ei tohi vastu võtta balloone, millel puudub tempel proovimise kohta vastavalt balloonide korrashoiu ja järelevaatuse eeskirjadele.

1162. Pumbad tuleb üles seada nii, et oleks võimalik neid kiiresti lahti võtta sõlmede pesemiseks ja puhastamiseks, samuti ka hõõrduvate osade määrimiseks.

1163. Tooraine leotamisel tuleb kinni pidada järgmistest eeskirjadest:

a) masinate ja seadmete ehitus, milles toorainet leotatakse, peab vältima vee laialipritsimise põrandale ja kõrvale;

b) heiteveed masinatest ja basseinidest tuleb juhtida spetsiaalsete torude kaudu kanalisatsiooni;

c) basseinidel peab olema äravoolutoru, mis ei lase tõusta veetaset kõrgemale kui 150 mm allapoole basseini ülemist äärt;

d) tooraine käsitsi väljavõtmine leotamistrumlitest on segajate töötamise ajal keelatud.

Keedukatlad

1164. Vee kuumutamisel keedukatlas terava või kaudse auruga tuleb katel enne täita veega, nii et kuumutustorud katla põhjas oleksid veega kaetud ja alles siis aur sisse lasta.

1165. Aurude, lõhnade ja gaaside levimine keedukatlast ruumi tuleb lokaliseerida ja kõrvaldada kohaliku tõmbeventilatsiooni abil.

1166. Keedukatla filtreid tuleb pesta kuuma vee ja leelisega vähemalt üks kord vahetuses.

Filterpressid

1167. Läbikäigud töökohal filterpressi juures peavad olema vähemalt 1 m seintest ja kõrvalasuvatest seadmetest eemal.

1168. Filterpresse koos armatuuriga tuleb kokkupandult proovida hüdraulilise rõhuga. Proovimise tulemused kantakse aparaadi passi.

1169. Filterpressi ventiile ja kraane tuleb proovida rõhuga, mis 2 atm võrra ületab filterpressil kasutatava maksimaalse rõhu.

1170. Rätikute pesemiseks ja kuivatamiseks tuleb sisse seada eriruum. Märgade rätikute ülesriputamine tööruumidesse on keelatud.

1171. Kogumis- ja mõõtenõud peavad olema varustatud kaantega ja üles seatud selliselt, et kogumis- või mõõtenõu ülemine

äär oleks vähemalt 0,8 m kõrgemal põranda või platvormi tasemest, millel seisab neid teenindav tööline.

1172. Filterpressi rennid peavad olema suletud ja varustatud kohaliku ventilatsiooniga.

1173. Filterpressid peavad olema valgustatud igast küljest ühtlase loomuliku ja kunstliku valgusega.

1174. Filterpressil peab olema:

a) kaitseventiil, mis on reguleeritud suurimale lubatud rõhule ja haruliini kaudu ühendatud paagiga, kust filtreeritav materjal sisse imatakse;

b) manomeeter, mille skaalale tuleb tingimata märkida punase joonega lubatud piirrõhk.

1175. Filterpressi hüdraulilise luku vastukaalud peavad olema tarastatud.

1176. On keelatud avada filterpressi, kui filtreeritav materjal selles on rõhu all või kui auruventiilid on avatud.

Liimi kuivatamine kuivatites

1177. Gaasilõõrid, mis juhivad suitsugaase kuivatite juurde, peavad olema hoolikalt isoleeritud ja varustatud kaitsevõrkudesädemekustutajatega.

1178. Kuivati kanali sisekülje esileulatuvatele osadele ja ventilaatori juurde ei tohi lasta koguneda tolmu ja liimitaolise massi kübemeid.

1179. Torude luugid ja avad seintes ning lagedes peavad olema hoolikalt müüritud, kinni pidades tuleohutuse eeskirjadest.

1180. Kuivati uksed peavad avanema väljapoole ja neil peavad olema sulgurrakised, mis võimaldavad neid avada nii seestkui ka väljastpoolt.

1181. Kuivatuskambri uksi tuleb tihendada spetsiaalse vahekihiga.

1182. Töötamisel kasutatavad vormid peavad olema korras, kiskude ja teravate nurkadeta.

1183. Kalorifeer ei tohi läbi lasta auru kuivati kanalisse.

1184. Juhul, kui kuivatites kasutatakse toote transportimiseks rööbasteed, peavad rööpapead asetsema ühel tasapinnal kuivati põrandaga.

1185. Käsivankri lükkamiseks peavad olema käepidemed, mis asetsevad 1—1,3 m kõrgusel põrandast. Käsivankrid peavad olema korras, ilma teravate nurkade, kiskude ja esileulatuvate osadeta.

1186. Kuivatusjaoskonnas tuleb kasutada kinnist tüüpi elektrimootoreid. Elektrimootorite muhvühendustel ventilaatoritega peavad olema tugevasti kinnitatud ja kergesti äravõetavad kaitsmed.

1187. Kuivatid ja nende aurujuhtmed tuleb hästi isoleerida.

1188. Vagonettide liikumine kuivati tunnelites peab olema mehhaniseeritud.

1189. Sisseminek kuivatisse on lubatud ainult pärast temperatuuri langemist kuuma õhu andmise kohas 20° C-ni.

1190. Enne kuivatisse minekut on tööline kohustatud rõivastuma tunkedesse ja jalga panema puittaldadega jalatsid.

Vaakuumaurutamisaparaadid

1191. Vaakuumaurutamisaparaate ja nende armatuuri tuleb iga aasta hüdrauliliselt proovida vastavalt kehtivatele NSV Liidu Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee eeskirjadele.

1192. Aurutamisaparaadid peavad olema varustatud korras ja kontrollitud manomeetrite, vaakuummeetrite ja termomeetritega.

1193. Aparaadi puhastamine peab toimuma kinnise armatuuri juures, mis ei lase läbi vedelikke ega aurusid.

1194. Kui aparaadid asetatakse põrandast kõrgemal asuvale platvormile, peavad platvorm ja trepp olema varustatud käsipuudega.

1195. Enne töö algust vaakuumaparaadi sees tuleb see eelnevalt jahutada ja hoolikalt ventileerida. Peale selle tuleb tarvitusele võtta abinõud, mis hoiavad ära vaakuumpumba võimaliku sisselülitamise ajal, kui inimesed viibivad aparaadis.

1196. Vaakuumpumbad peavad olema piiratud barjääriga, kuid sellest hoolimata tuleb rihmarattad, muhvid ja pumpade ülekanded piirata kaitsmetega vastavalt kehtivatele eeskirjadele.

1197. Meditsiinilise rasva tootmisel filterpressiga vees elunevate imetajate rasvast on vaja juhinduda käesolevate eeskirjade punktidest 1167—1176.

1198. Rasvasettimisnõudel peab olema seadis rasva taseme kontrollimiseks; hüdropress stearriini brikettimiseks peab olema varustatud manomeetriga, millel on punase joonega märgitud maksimaalselt lubatud rõhk.

XIV. PLEKK-KARPIDE TOOTMINE

A. PLEKI SORTEERIMISE JA PRAAKIMISE JAOSKOND

1199. Rull- ja tahvelpleki nii jaoskonnasisene kui ka ühest jaoskonnast teise transportimine peab olema võimalikult mehhaniseeritud.

1200. Tsehhisisese põrandatranspordi läbisõiduteed peavad olema siledad.

1201. Plekk-karbitsehhi sorteerimis- ja muude jaoskondade vahelised uksed tuleb helikindlalt isoleerida.

1202. Pleki ladumisel sorteerimislauale ja samuti ka selle laadimisel käsivankrile ei tohi korraga võtta üle 8—10 tahvli.

1203. Sorteerimisjaoskonnas töökohtade juures kasutatavad taburetid ei tohi olla sorteerimislauast üle 20 cm madalamad.

1204. Sorteerimislauad peavad olema tugevad, kindlad, plekiga üle löödud ja neil ei tohi olla teravaid nukke.

1205. Tahvelpleki kandmisel ja ladumisel tuleb kasutada kaitselabakuid.

B. KARBIKÜLGEDE JAOSKOND

Üksik- ja paaris-ketaskäärid

1206. Ketaskääridega töötamise ajal ei ole lubatud:
a) välja võtta kinnijäänud tahvleid, ribasid või plekilõike;
b) kontrollida ketaste lõikepindade kvaliteeti;
c) jätta masinat ilma järelevalveta;
d) jätta masinale kõrvalisi esemeid või tööriistu.

1207. Plekitahvlid tuleb ettevedajale asetada ainult ühe tahvli kaupa.

1208. Ketaste lõikeservad tuleb pealt kinni katta spetsiaalse kaitsmega, mis laseb läbi ainult ühe plekitahvli.

1209. Muljutud plekitahvlid tuleb eelnevalt õgvendada.

1210. Töökoht tuleb hoida puhas. Plekitükid, olenevalt nende kogunemisest kastidesse, tuleb tsehhist eemaldada.

Rullpleki plankudeks lõikamise automaatkäärid

1211. Et ära hoida tööõnnetusi kääride ootamatu käivitamise tagajärjel, peavad masina käivitusnupud olema süvistatud.

1212. Nugade reguleerimise ja liikuvate detailide määrimise ning puhastamise ajal peab elektrimootor olema välja lülitatud.

1213. On keelatud plekki käsitsi lükata nugade ette.

1214. Plekk, mida kasutatakse nugade lõikeservade proovimiseks nende kohandamisel või reguleerimisel, peab olema vähemalt 30 cm pikk.

Nurgalõikaja

1215. Karbikülje plangud tuleb nurgalõikajale ette anda ükshaaval.

1216. Nurgalõikaja mehhanismidel peavad olema kaitsmed, millel on pilu plangu läbipääsuks.

1217. Lõiketerade reguleerimise ajaks tuleb mootor tingimata välja lülitada.

Karbikülgede valtsimise automaat

1218. Jootevanni kere peab olema kaetud soojust isoleeriva materjaliga.

1219. Jootevanni kohale tuleb üles seada gaasipüüdekumm, mis on ühendatud tõmbeventilatsiooniga.

1220. Segu pritsimise vältimiseks tuleb vanni täita tinaga sujuvalt, väikeste portsjonitena.

1221. Masina töötamise ajal ei ole lubatud:

a) käsitsi välja võtta muljutud või praakiläinud planke, mis on kinni jäänud masina mitmesugustes sõlmedes; selleks on vaja masin seisma jätta ja muljutud või praakiläinud plangud välja võtta spetsiaalsete tangidega;

b) toetuda ükskõik missuguse masinaosa vastu;

c) puhastada nurgalõikajate tsooni sinna kogunevatest plekinurkadest.

1222. Karbikülgede valtsimise automaadile tuleb komplekteerida spetsiaalne seadis, mis töö ajal juhtuvate korratuste puhul (kahekordsete plankude sattumine, rike jms.) masina automaatselt välja lülitab.

1223. Enne masina käivitamist tuleb veenduda, et selle liikuvatel osadel ei ole võõrkehasid.

1224. Karbikülgede valtsimise masina käivitamisel tuleb hoiatada kõiki masinat teenindavaid töölisi.

1225. Põrandat masina ümber tuleb pidevalt puhastada plekilõikudest, jäätmetest ja mitmesugustest praakiläinud ja muljutud plankudest või külgedest.

1226. Käsiratas, millega masinat pööratakse, peab jääma masina töötamise ajal liikumatuks.

Karbikülgede käsitsi jootmine

1227. Külgede jootmine toimub spetsiaalsete elektritõlvikutega.

1228. Jootelaual peab olema tõmbekumm.

1229. Ruumis, kus toimub külgede jootmine, peab olema surve- ja tõmbeventilatsioon.

Äärekeeramismasin (flanžer)

1230. Äärekeeramismasina töötamise ajal ei ole lubatud:

a) kinni hoida karbikülge selle töötlemisel;

b) puudutada masina liikuvaid osi ja konservikarpide külgi;

c) masinast välja võtta muljutud külgi;

d) maha võtta või üles seada kaitsmeid.

1231. Karbikülje etteandmisel valtsimiseks tuleb seda kinni hoida keskkohast.

1232. Põrandal äärekeeramismasina ümbruses ei tohi olla praakiläinud või muljutud karbikülgi.

Karbikülgede käsitsi valtsimise masin

1233. Karbikülje asetamisel valtsimistornile tuleb seda kinni hoida altpoolt keskjoont kahe käega.

1234. Painutusnugade reguleerimine mootori töötamise ajal on keelatud.

1235. Vormimismehhanismi liikuvaid osi tuleb vähemalt kolm korda vahetuses jõhvharjaga mustusest ja metallitolmust puhastada.

Kummeerimismasin

1236. On keelatud kuumpea alla antud padrunitel kätega kinni hoida kaasi.

1237. Elektrikuumpeal peab olema soojusisolatsioon.

1238. Masin peab olema maandatud.

1239. Masina ajam tuleb tarastada.

Automaatne sulgemismasin

1240. Kõiki töid, mis on seotud masina reguleerimisega ja konservikarpide valtside kontrollimisega, tuleb teha ajades sulgemismasinat ringi käsitsi.

1241. Sulgemismasina töötamisel ei ole lubatud:

a) puudutada mehhanismi liikuvaid osi;

b) vajutada käega kaante (põhjade) virnale, mis asub masina magasinis;

c) reguleerida, remontida ega määrida masina osi.

1242. Sulgemismasina juures võib töötada ainult eririietuses, mis vastab kehtivatele normidele.

C. KONSERVIKARPIDE HERMEETILISUSE KONTROLLIMISE MASINAD (TESTERID)

Automaatmasinad

1243. Masina töötamisel ei ole lubatud:

a) puudutada kätega liikuvaid osi ja kontrollitavaid karpe;

b) võtta välja muljutud või kinnijäänud karpe masina üksikutest sõlmedest;

c) pingutada tihendeid.

1244. Automaataparaadid peavad asetsema reguleerimiseks ja jälgimiseks kättesaadavas ja sobivas kohas.

1245. Vaakuummeeter peab asetsema lahtises ja nähtavas kohas.

1246. Enne masina käivitamist on vaja hoiatada läheduses töötavaid inimesi.

Mitteautomaatmasinad

(rõhu all töötavad jalg-, üksik-, kaksik- ja käsimasinad)

1247. Õhurõhk süsteemis tuleb hoida rangelt tasemel, mis on nõutav kontrollitava karbitüübi (numbri) jaoks.

1248. Manomeeter peab olema testerit teenindava personali vaateväljas.

1249. Õhurõhu all olevate detailide parandamiseks või reguleerimiseks tuleb sulgurkraan eelnevalt kinni keerata.

1250. Testeril töötamise ajal ei ole lubatud:

a) ületada kindlaksmääratud rõhku;

b) suruda masina pedaalile, kui karp ei ole proovimiseks kohale asetatud;

c) hoida vannis vett üle nõutud taseme;

d) astuda kahe jalaga sisselülituspedaalile.

1251. Vee temperatuur veetesteri vannis ei tohi ületada 40°C.

D. OPERATSIOONIDEVAHELINE TRANSPORT (ELEVAATORID JA KARBIRENNID)

1252. Karbirennide ja transpordiseadmete konstruktsioon peab vältima karpide väljakukkumise teisaldamisel.

1253. Rennide, transportööride ja muu kõrgel asuva sisseseade kontrollimiseks ja parandamiseks määratud redelid varustatakse ülemises otsas haardekonksudega ja alumises otsas teravate tugiraudadega. Kaksikredelitel (redeltreppidel) peavad olema rakised mõlema redeli omavaheliseks tugevaks ühendamiseks.

1254. Elevaatori töötamise ajal on keelatud pingutada rihma.

1255. Karpide surumine käsitsi elevaatori vastuvõtuosasse on keelatud.

1256. Kui elevaator teenindab kaht või rohkemat korrust, siis peab igal korrusel olema iseseisvad väljalülitusseadised ja signalisatsioon.

E. KAANTEJAOSKOND

Figuurkäärid

1257. Figuurkääride töötamisel ei ole lubatud:
a) välja võtta kinnijäänud, muljutud või praakiläinud plekiribasid ja -lõikeid;
b) asetada plekki stantsi alla käsitsi;
c) asetada mingeid esemeid töölauale.
1258. Lülituskang peab masina kergesti sisse ja välja lülitama.
1259. Kangi ei ole lubatud kinnitada kõrvaliste esemetega mingisse kindlasse asendisse.
1260. Reguleerimis-, remondi- ja muude tööde teostamisel on vaja kääride elektrimootor välja lülitada ja väntvõll kaitsesõrme abil pidurdada.
1261. Töötav masin peab olema teenindava personali alalise järelevalve all.
1262. Figuurkääride lülitusmehhanismil peab olema rakis, mis hoiab ära kääride käivitamise, kui tööd toimuvad väljaraiuvate pindade piirkonnas.

Kaante automaatstantspress (ühe- või kaherealine, komplekteeritud äärekeeramismasinaga ja kaantekogujaga)

1263. Automaatstantspress peab olema varustatud seadise ja rakisega, mis kindlustab ohutu töötamise, samuti ka rakisega, mis automaatselt lülitab välja pressi juhul, kui mehhanismide üksikud osad ei tööta normaalselt jne.
1264. Automaatstantspressi töötamise ajal ei ole lubatud:
a) vabastada pressi sõlmi nendesse kinnijäänud plekiribadest;
b) kummarduda või hoida käsi stantsi tegevustsoonis;
c) puudutada ükskõik milliseid masina liikuvaid osi.
1265. Masinat ümbritsevasse piirkonda, kus tehakse abitöid (kaante kogumine, sorteerimine ja ladumine; plekijäätmete kogumine jms.), ei tohi pääseda kõrvalised isikud.
1266. Töötav automaatpress peab olema teenindava personali alalise valve all.
1267. Automaatpressi teenindamislava peab olema valmistatud puidust, tugev ja esileulatuvate servadeta.
1268. Plekijäätmete eemaldamise seadis peab olema tarastatud.
1269. Ajamirihmad elektrimootori juurest stantspressini ja stantspressi juurest äärekeeramismasinani peavad olema piiratud plekist kaitsmetega, et ära hoida plekijäätmete sattumist rihmülekande piirkonda. Heitemehhanismi vabastamine sellesse kinnijäänud jäätmetest peab toimuma ainult pärast pressi seiskamist.

1270. Tsehhi täiskuhjamise vältimiseks peab plekijäätmete kogumine, nende pakkimine ja transportimine toimuma pressi töötamise ajal pidevalt.

1271. Kaante operatsioonidevaheliseks ladumiseks määratud kastid peavad olema teravate väljaulatuvate nukkideta ja valmistatud siledaks hööveldatud laudadest; naelad tuleb hoolikalt sisse lüüa kuni peani. Kaste tuleb iga kuu kontrollida ja vajaduse korral remontida.

1272. Automaatpressil peab olema piirdetara, mis kindlustab ettevedaja ohutu läbipääsu pressi töötamise ajal.

1273. Ebanormaalsuste ilmnemisel pressi töös tuleb press seisma panna.

1274. Pressi töötamise ajal on kaante käsitsi mahaviskamine matriitsilt keelatud.

Automaatne pastamasin

(üheklapiline, neljapadruniline koos kuivatiga)

1275. Masina rõhu all töötav osa (paagid, kogujad jms.) peab olema varustatud kaitseklapiga, mis on reguleeritud lubatud rõhule.

Kõigi rõhu all töötavate masinaosade tugevust ja tihedust tuleb eelnevalt kontrollida ja esitada Riiklikule Tehnilise ja Mäejärelevalve Inspektsioonile järelevaatamiseks.

1276. Kuivatustorni kere temperatuur ei tohi ületada 45°C.

1277. Kõik pastamasina osad, mis tööprotsessis kuumenevad temperatuurini üle 40°C, peavad olema isoleeritud.

1278. Kui kuum õhk juhitakse pastamasinate juurde tsentraliseeritult, siis tuleb isoleerida ka kuuma õhu juhtmed.

1279. Kui pastamasin töötab bensiini- või bensoolipastaga, siis peab masina kuivatusosa olema varustatud plahvatuskindla ventilatsiooniga, aga vee-ammoniaagipastaga töötamisel — tõmbeventilatsiooniga.

1280. Ümberkallamise rakised peavad olema ehitatud selliselt, et pastamasina paagi täitmisel ei satuks pasta masina piirkonnas põrandale.

1281. Paagi täitmine pastaga otse tünnidest on keelatud. Täita tuleb kaantega varustatud spetsiaalsete ämbritega.

1282. Pastamasina paagi kaitseklapp peab olema reguleeritud arvestusrõhule (sõltuvalt kasutatavast pastast) ja seda tuleb kontrollida vähemalt üks kord kuus.

1283. Paagi manomeeter peab olema plommitud ja seda tuleb igal aastal kontrollida.

1284. Plekknõusid pastaga, eriti bensooli- ja bensiinipastaga, tuleb säilitada nende jaoks eraldatud spetsiaalses kohas.

1285. Täiendava raskuse riputamine pastapaagi kaitseklapile või selle vedru kokkusurumine on keelatud. Kaitseklapi seab üles maksimaalsele töörõhule tsehhi mehaanik.

F. KARBITSEHHIDE POOLAUTOMAATSEADMED MITMESUGUSEKS OTSTARBEKS

Stantspress valtsitud karpide valmistamiseks

1286. Rohkem kui ühe plekiriba asetamine pressi matriitsile on keelatud.

1287. On keelatud kätega eemaldada karpe pressi matriitsilt selle töötamise ajal.

1288. Remonditavad väljalülitatud pressid tuleb varustada siltidega, millel on tekst «Sisselülitamine keelatud».

1289. Blokeeriv seadis pressivõlli otsal peab olema järelevaatuse ja remondi ajal välja lülitatud.

Poolautomaatne kaante stantspress

1290. Plekiribasid pannakse stantsi alla ainult ükshaaval.

1291. Kinnijäänud kaasi võib välja võtta ainul siis, kui mootor on välja lülitatud.

1292. On keelatud töötada vajutades vahetpidamata pressi sisselülituspedaalile.

1293. On keelatud pühkida matriitsi, kui mootor on sisse lülitatud.

1294. Pressi ajam peab olema tarastatud.

1295. Plekki tuleb anda stantsi alla ainult vasakult ja paremalt poolt.

1296. Pressi stantsi ei tohi reguleerida ega korrastada, kui mootor on sisse lülitatud.

Markeerimismasin

1297. Markeerimismasina töötamisel ei ole lubatud:

a) puudutada masina liikuvaid osi: kett-transportööri, nuge ja stantsi;

b) vabastada mehhanismi osi muljutud või kinnijäänud kaantest;

c) teisaldada elektrimootorit ajamirihma pingutamiseks;

d) kinni hoida kätega magasinidesse asetatud põhju (kaasi).

1298. Liikuv markeerimismasin tuleb üles seada läbikäigudest eemale, jättes küllalt ruumi masina teenindamiseks ja reguleerimiseks.

Giljotiinkäärid

1299. Gilotiinkääride lõikeservade piirkond tarastatakse spetsiaalse kaitseseadisega.

1300. Giljotiinkääride töötamisel ei ole lubatud:

a) kohandada piirajaid;
b) puudutada töövõlli, ekstsentrikuid ja muid liikuvaid osi;
c) astuda mõlema jalaga muhvi sisselülituspedaalile;
d) toetuda kehaga töölauale;
e) reguleerida ja puhastada masinat plekilõigetest ning teha muid abitöid, kui elektrimootor ei ole eelnevalt välja lülitatud.

1301. Lõigatavate ribade mõõtmeid tuleb reguleerida ainult spetsiaalsete piirdeplankudega.

1302. Mõõtmete reguleerimine joonlaua, eriti aga sõrmede abil ei ole lubatud.

1303. Masina töötamine ilma kaitseseadiseta on rangelt keelatud.

Graveerimisjaoskond

1304. Graveerijate lauad peavad olema paigutatud pikema küljega perpendikulaarselt aknale ja sellise arvestusega, et loomulik valgus langeb vasakult poolt.

1305. Vahemaa laudade vahel piki rida peab olema vähemalt 1 m, aga vahemaa lauaridade vahel vähemalt 1,5 m.

1306. Jahtunud kivi tuleb kuumutada spetsiaalse infrapunase elektrilambiga; leeklambi kasutamisel tuleb seda süüdata spetsiaalses tulekindlas tõmbekapis.

Ülekandejaoskond

1307. Käsi-ülekandepingid peavad olema asetatud nii, et vahemaa nende vahel käepideme poolt küljest oleks vähemalt 1 m.

1308. Vahemaa mootor-tööpinkide vahel masinülekannete jaoks peab olema vähemalt 1,5 m. Kaugus seinast — vähemalt 1 m.

1309. Tsinktrükiplaatide lihvimise ja viimistlemise ruum peab olema teistest ruumidest isoleeritud ja sel peab olema üldine ventilatsioonisüsteem ühes värske õhu soojendamisega külmal aastaajal.

Õhuringlus ruumides peab tagama tsingitolmu maksimaalselt lubatud kontsentratsioonina 0,005 mg/l.

1310. Iga viimistleja ja lihvija töökoht peab olema varustatud kohaliku tõmbeventilatsiooniga.

1311. Tsinktrükiplaatide säilitamiseks peavad olema spetsiaalsed kapid.

Tsingilihvimisjaoskond

1312. Tsingilihvimisjaoskonna ruum peab olema isoleeritud teistest ruumidest helikindlate seintega, nii et lihvimismüra ei sega töötamist naaberruumides.

1313. Põrand ei tohi vedelikke läbi lasta ja tal peab olema kalle nende äravooluks.

1314. Tsingilihvimismasinad peavad olema asetatud nii, et vahemaa nende vahel igas suunas on vähemalt 1 m.

1315. Hapete ja leelistega töötamiseks peab olema sisustatud spetsiaalne tõmbeventilatsiooniga kapp, milles töötades tuleb kinni pidada käesolevate eeskirjade vastavast osast.

1316. Tsinkplaate tuleb kuivatada kuivatuskapis, mis on varustatud seadisega õhu soojendamiseks ja väljatõmbeks.

1317. Tsinkplaatide säilitamiseks peab olema riiulitega kapp, mis hoiab ära käte haavamise vastu metallplaatide servi.

Kivilihvimisjaoskond

1318. Jaoskonna põrand peab olema vedelikekindel ja tal peab olema kalle vedelike äravooluks.

1319. Kividega täidetud käsivankri läbisõiduks ja kivide ümberpaigutamiseks kahe töölisega peab vahemaa lihvimismasinate vahel olema vähemalt 2 m, arvestades masina äärmistest väljaulatuvatest osadest. Masinad peavad seintest olema 1 m kaugusel.

1320. Lihvimiseks määratud ja lihvitud kivid tuleb asetada nii, et nad ei saaks kukkuda.

1321. Pesemismaterjalid (kaltsud, petrooleum, tärpentiin) tuleb säilitada spetsiaalses tulekindlas tihedalt suletavas kapis.

1322. Stellaažid kivide säilitamiseks peavad olema konstruktsioonilt jäigad ja tugevad.

G. LAKITRÜKIJAOSKOND

1323. Lakitrükijaoskond peab olema isoleeritud muudest tootmisruumidest raudbetoonseintega ja tulekindlate ustega. Ka vahelaed peavad olema tulekindlad, aknad ja uksed peavad avanema väljapoole.

1324. Ruumi põrand peab olema tugevast tulekindlast materjalist (betoon, malm, metlahhplaadid).

1325. Vahemaa ühe lakkimismasina plekilaua ja teise masina kere vahel peab olema vähemalt 1 m.

1326. Stellaažidega vankrite läbisõiduks peab vahemaa lametrükimasinate vahel olema vähemalt 2 m, aga nende kaugus seintest 1 m.

1327. Kõik elektrimootorid käivitusrakiste — käivitusaparaatide ja juhtmestiku — juures peavad olema plahvatuskindlad.

1328. Pealäbikäigud peavad kindlustama tehasesisese transpordi normaalse liikluse ja olema vähemalt 2 m laiad.

1329. Ofsettlametrükimasinal peab olema elektrivalgussignalisatsioon tööliste hoiatamiseks masina käivitamisel ja seiskamisel.

1330. Trükivormide tsink- ja alumiiniumplaatidel peavad olema joodetud ja viilitud servad ilma kiskude ning rebenenud kohtadeta.

1331. Kohalik valgustus pingega 12—36 V tuleb üles seada ofsettlametrükimasinale endale.

1332. Plekki, pooltooteid ja valmis trükiseid tuleb säilitada jaoskonnas stellaažidel kuni 1,6 m kõrgustes virnades.

1333. Pesemismaterjalid — petrooleum, white spirit, tärpentiin ja kaltsud — peavad asuma spetsiaalses tihedalt suletavas metallkapis.

1334. Laki ja lahustite hoidmine tsehhis vahetuse vajadust ületavas koguses on keelatud.

1335. Lakitrükijaoskonnas peab olema sisse seatud üldine surveventilatsioonisüsteem koos värske õhu soojendamisega külmal ajal ja kohalik tõmbeventilatsioon iga lametrüki- ning lakkimismasina juures.

1336. Töötada lakkimis- ja lametrükimasinal võib ainult pärast nende vastavat reguleerimist ning korrastamist; reguleerida ja korrastada masinat käigu ajal on keelatud.

1337. Kui ofsettlametrükimasinat teenindavad mitu töölist, näiteks reguleerimise ajal, siis võib masinat käivitada ainult pärast seda, kui kõik töölised on omavahel käivitamismomendi suhtes kokku leppinud.

1338. Pärast järjekordset remonti tuleb ofsettlametrükimasinat kontrollida, pöörates seda käsitsi.

1339. Lakitrükijaoskonna ventilaatorid tuleb üles seada isoleeritud ruumi.

1340. Staatilise elektri ärajuhtimiseks peavad olema kõik lakkimistsehhi masinad ja ventilatsiooniseadmed maandatud.

1341. Kõik elektriseadmed peavad olema plahvatuskindlad.

1342. Seadmete määrimine, remont ja puhastamine peab toimuma ainult masina seismise ajal.

1343. Lakitrükijaoskonnas on kategooriliselt keelatud suitsetada ja kasutada lahtist tuld. Jaoskonnas tuleb nähtavale kohale üles seada vastavad hoiatusplakatid.

Lakkimismasin

1344. Masina käivitamisel tuleb iga kord hoiatada oma töökaaslast.

1345. Laki mahavõtmise nuge kohandatakse ja masina liikuvaid osi määritakse ning puhastatakse ainult siis, kui elektrimootor on välja lülitatud.

1346. Lakitud plekitahvlite võtmine masinast käsitsi on keelatud.

1347. Valesti masinasse asetatud plekitahvleid ei tohi kinni pidada ega kohendada.

1348. Lakkimismasinate juures tuleb töötada ainult kehtivate normidega kindlaksmääratud eririietuses. Erirõivaste sidemete otsad peavad olema korralikult seotud (ei tohi ripneda).

1349. Lakkimismasinal peab olema rakis pleki lakkimisel tekkiva staatilise elektri maandamiseks.

Plekipuhastusmasin

1350. Plekitahvlite võtmine pärast puhastamist masinast kätele on keelatud.

1351. Plekipuhastusmasinal peab olema tõmbeventilatsioon.

1352. Valesti masinasse asetatud plekitahvleid ei tohi kinni pidada ega kohandada.

1353. Teenindava personali erirõivaste sidemete otsad peavad olema korralikult seotud (ei tohi ripneda).

Valtsitud karpide lakkimise automaat

1354. Automaadi töötamise ajal on keelatud avada düüsi ajami kaitset ja reguleerida selle liikumist.

1355. Masina piserdusdüüsil peab olema tõmbeventilatsiooniga ühenduses olev spetsiaalne kaitse.

1356. Muljutud karpide väljavõtmine masinast selle töötamise ajal ei ole lubatud.

1357. Suruõhu paagile ülesseatud kaitseklapp peab olema reguleeritud arvutusrõhule (sõltuvalt laki viskoossusest) ja seda tuleb kontrollida vähemalt üks kord kuus.

1358. Paagi kontrollmanomeeter peab olema plommitud ja seda tuleb kontrollida iga aasta.

Lakitud karpide kuivatamise ahi

1359. Enne ahju transportööri käivitamist tuleb hoiatada kõiki lähedalolevaid inimesi.

1360. 5—7 minutit enne kalorifeeri käivitamist tuleb käiku lasta õhupuhur ja tõmbeventilaator plahvatusohtlike segude kõrvaldamiseks kalorifeeri põlemiskambrist.

1361. Ahju kalorifeeri väljalülitamisel tuleb algul katkestada kütuse andmine pihustisse ja 5—7 minuti möödudes välja lülitada õhupuhur ning tõmbeventilaator.

1362. Kalorifeeri küttekoldes tule süütamisel ei ole lubatud lähendada nägu vaatlusaknale lähemale kui 0,6—0,7 m.

1363. Elektrivoolu ootamatul katkemisel tuleb viivitamatult katkestada vedelkütuse andmine pihustisse.

1364. Kalorifeerist väljuvad õhujuhtmed ja õhu retsirkulatsiooni juhtmed peavad olema kaetud soojusisolatsiooniga; isolatsiooni pinna temperatuur ei tohi ületada 45° C.

1365. Kategooriliselt on keelatud kuivatusahju töötamise ajal avada selle ajami kaitsetõket ja teha ükskõik mis liiki töid.

Lakitud tahvelplekkide kuivatamise ahi

1366. Enne ahju käivitamist tuleb veenduda, et selles ei ole kõrvalisi esemeid, ja hoiatada teenindavat personali mootori sisselülitamisel.

1367. Kalorifeerist väljuvad õhujuhtmed ja õhu retsirkulatsiooni juhtmed peavad olema kaetud isolatsioonikihiga; isolatsioonipinna temperatuur ei tohi ületada +45°C.

1368. Lakitud plekitahvleid tuleb laduda kuivatusahju transportöörile kombineeritud puuvillastes kinnastes.

1369. Lakitud plekitahvleid on keelatud võtta kuivatusahjust käsitsi.

1370. Kalorifeeri kütmisel gaasiga või vedelkütusega tuleb enne küttekoldes tule süütamist sisse lülitada õhupuhur ja ventileerida põlemiskambrit.

1371. Kalorifeeri küttekoldesse tule süütamisel ei ole lubatud lähendada nägu vaatlusaknale lähemale kuni 0,6—0,7 m.

1372. Lakitud ja kuivatatud plekki võib ahju magasinist välja võtta ainult kinnastes.

XV. ELEKTROLÜÜSITSEHH

Inglistina mahavõtmine valge pleki jäätmetelt

1373. Sööbenaatriumilahuse valmistamine valge pleki jäätmete esialgseks töötlemiseks ja elektrolüüdi valmistamiseks peab toimuma kinni pidades järgmistest nõuetest:

a) kristalse sööbenaatriumi lahustamine peab toimuma spetsiaalses kambris, kus on topeltpõhjaga, auru- ja veepihustitega ning tihedalt suletavate kaantega varustatud terasnõu;

b) sööbenaatriumiga metalltünni allalaskmiseks kambrisse ja pestud tühja tünni väljavõtmiseks peab olema sisse seatud ripp-raudtee liikuva telferiga;

c) taliketi haarmed peavad olema tugevad ja kindlalt hoidma sööbenaatriumitünni rippuvas asendis;

d) tali korrasolekut ja töö kindlust koos liikuva vankri ja haarmerakisega tuleb kontrollida igal aastal, pidades kinni «Kraa-

nade, tõstemehhanismide ja nende abirakiste ehituse, järelevaatuse ja ekspluateerimise eeskirjadest»;

e) sööbenaatriumitünni paigutamine kambrisse on lubatud ainult pärast seda, kui kamber on vabastatud küllastatud leeliselahusest kuni allapoole kasti topeltpõhja taset.

1374. Sööbenaatriumitünni avamine sepahaamrite, kangide jms. abil ja sööbenaatriumi tükkide asetamine lahtiselt leelisenõusse ei ole lubatud.

1375. Sööbenaatriumi kontsentreeritud lahused tuleb lahjendada nõutava kanguseni spetsiaalsetes nõudes, mis on varustatud ülevoolutoruga, gradeeritud skaalaga, lahuse taseme näitajaga ja auruspiraaliga leeliselahuse kuumutamiseks.

1376. Leeliselahuste valmistamine peab toimuma kehtivate normidega määratud eririietuses ja kasutades individuaalkaitsevahendeid (kummilabakud, põlled, kaitseprillid jms.) tsehhi ülema alalise valve all.

1377. Pärast leeliselahusega töötlemist tuleb valge pleki jäätmed veega hoolikalt puhtaks pesta.

1378. Leeliselahuste käsitsemisel peab olema töökohtadel küllaldaselt vett, et täielikult ära pesta leelis, kui see satub töötajale.

1379. Plekijäätmete pakkimine peab olema mehhaniseeritud.

1380. Plekijäätmete gofreerimise masina elektrimootori kere peab olema maandatud.

1381. Plekijäätmete etteandmine gofreerimismasina vastuvõtukolusse peab toimuma lint- või muude transportööride abil. Gofreerimismasina töötamise ajal ei ole lubatud vastuvõtukolus teha käsitsi mingeid töid.

1382. Plekijäätmete pakkide pressimisel pakkimiskastides ei tohi pressi tegevuse tsoon olla juurdepääsetav teenindavale personalile.

1383. Anoodkorvide sisselaskmine elektrolüüsivannidesse ja sealt väljavõtmine peab olema mehhaniseeritud ning toimuma siis, kui vannis puudub elektrolüüt. Käsitsi sisseasetamine on keelatud.

1384. Elektrolüüsivannidel peab olema äratõmme, mis võimaldab aurude ja gaaside kontsentratsiooni ruumides hoida maksimaalselt lubatud piirides (lk. 145—146).

1385. Pärast katoodide puhastamist kristalsest inglistinast tuleb telferi abil ülestõstetud korve hoida 2—3 minuti kestel vanni kohal ja siis korvid hoolikalt pesemisvannides puhtaks pesta.

1386. Elektrolüüdi regeneratsiooniprotsessis süsihappega küllastamise teel tuleb anda süsihapet balloonist läbi reduktsioonikiapi.

1387. Elektrolüüsivannist väljavõetud kristalne inglistina tuleb hoolikalt puhtaks pesta.

1388. Tiiglid kristalse inglistina sulatamiseks tuleb eelnevalt kuivatada.

1389. Inglistina sulatamise elektriahju vanni kere ja samuti ka ahju metallkarkass peavad olema maandatud.

1390. Elektriahju kohale tuleb ehitada loomulik tõmbeventilatsioon saastunud õhu vahetu suunamisega atmosfääri. Selle tõmbeventilatsiooni ühendamine teiste ventilatsioonisüsteemidega ei ole lubatud.

1391. Elektriahju kallutamine sula inglistina väljakallamiseks peab toimuma rakise abil, mis kindlustab elektriahju sujuva (nõksakuteta) liikumise.

1392. Kokillid (vormid) peavad enne nende täitmist sula inglistinaga olema kuumutatud 40—60° C-ni ja kuivatatud.

XVI. KALATÖÖTLEMISETTEVÕTETE LABORATOORIUMID

A. TEHASE- JA TSEHHILABORATOORIUMIDE RUUMID NING SISSESEADE

1393. Kalatöötlemisettevõtete tehase- ja tsehhilaboratooriumid peavad olema paigutatud avaratesse, valgetesse ja soojadesse ruumidesse.

1394. Tsehhilaboratooriume võib paigutada vahetult tsehhiga külgnevatesse ruumidesse, kusjuures need ruumid peavad tingimata olema tsehhiruumidest isoleeritud.

1395. Tehaselaboratooriume võib keldri- ja poolkeldrikorrustele paigutada vaid erilistel põhjustel ja ainult sel juhul, kui seda nõuab tehnoloogiline protsess.

1396. Tehaselaboratooriumil peab ruumide maht ühe töötaja kohta olema vähemalt 25 m^3, tsehhilaboratooriumides aga vähemalt 20 m^3.

1397. Kõik tööd, mille juures erituvad mürgised, halvasti lõhnavad, kergesti süttivad ja plahvatusohtlikud ained, peavad toimuma isoleeritud ning vajaliku ventilatsiooniga ruumides või tõmbekappides.

1398. Kõigis kalatöötlemisettevõtete tehase- ja tsehhilaboratooriumides peab olema surve- ja tõmbeventilatsioon ning peale selle veel loomuliku tuulutamise seadmed. Nende seadmete juhtimine peab olema hõlpus ja toimuma otse põrandalt.

1399. Õhu liikumise kiirus tõmbekapi lahtiste uste ja töötava ventilaatori juures peab olema vähemalt 0,5 m/sek, töötamisel sööbivate, mürgiste ja halvasti lõhnavate ainetega aga vähemalt 1,0 m/sek.

1400. Laboratooriumide põrandad peavad olema siledad, mittelibedad ja hõlpsasti puhastatavad. Neis kohtades, kus kasu-

tatakse happeid, leelisi, lahusteid jms., peavad põrandad olema nimetatud ainete ja nende absorbtsiooni kindlad.

1401. Kõigis kalatöötlemisettevõtete tehase- ja tsehhilaboratooriumides peavad olema laboratooriumilauad, arvestusega vähemalt kaks töökohta iga laborandi jaoks.

Laudade laius peab olema vähemalt 0,8 m. Laborantide vastas peab olema laudadel kaks rida riiuleid reaktiivide asetamiseks. Vahemaa laudade vahel peab olema vähemalt 0,8 m, kusjuures kohta, kus peab asuma laborant, läbikäigu gabariiti ei arvestata.

1402. Kõik laboratooriumide kuumendus- ja kuivatusaparaadid peavad rahuldama järgmisi nõudeid:

a) muhvel- ja tiigelahjud, elektripliidid, elektrivannid, elektrikuivatusahjud jm. tuleb üles seada plekiga ülelöödud ja asbestvahekihiga laudadele; elektrikuumendusaparaadid peavad olema asetatud vähemalt 25 cm kaugusele seintest;

b) ei ole lubatud kasutada riketega elektrikuumendusaparaate (paljastunud juhe, puudub pistik, aparaadis täheldatakse sädemeid, lühiühendus kerega jms.);

c) kahe või rohkema elektrikuumendusaparaadi ühendamine ühe pistikupesaga on keelatud;

d) elektrikuumendusaparaadid, mis tarvitavad elektrienergiat üle 1 kW, tuleb ühendada läbi reostaadi.

1403. Laboratooriumi seadmed (tõmbekapid, lauad jm.) peavad olema varustatud gaasi, vee ja vajaduse korral ka auruga. Kõik gaasi-, vee- ja aurukraanid peavad olema hoolikalt lihvitud ning nad ei tohi lekkida; kraanikausside äravoolutorudel peavad olema hüdraulilised lukud.

1404. Laboratooriumi gaasivõrgus peavad olema üldkraanid, mis võimaldavad lõpetada gaasi andmist korraga kõigisse laboratooriumi ruumidesse. Kraanid peavad olema juurdepääsetavad ja eemal tuleohtlike ainete kasutamise ning säilitamise kohtadest.

1405. Laboratooriumi laudade pealispind peab olema kaetud materjaliga, mis on hapete, leeliste ja lahustite kindel, näiteks katteplaatidega jms.

1406. Töötamisel destilleerimisaparaatidega ja ka Liebigi jahutitega peab destilleerimisel ja vedelikkude fraktsioneerival destilleerimisel kinni pidama järgmistest eeskirjadest.

a) Lasta kõigepealt jahutisse vett. Pärast seda, kui vee juurdeja väljavool jahutist on reguleeritud, süüdata põleti. Selleks on vaja esialgu leek viia põleti juurde ja siis aeglaselt avada kraan.

b) Jälgida rangelt destilleerimisaparaadi tööd, hoides ära jahuti kuumenemise ja veesärgis vee juurdevoolu lakkamise.

B. REAKTIIVID, NENDE SÄILITAMINE JA KÄSITSEMINE

1407. Mürgiste ainete säilitamiseks peab tõmbekappides olema spetsiaalne sektor. Selle sektori võti peab olema tööjuhataja (laboratooriumi juhataja) käes.

1408. Kõiki väävel-, lämmastik-, sool-, äädik- ja muude hapete kontsentreeritud lahuseid tuleb säilitada spetsiaalsetes lihvitud korkidega klaasnõudes.

1409. Korkide sööbimise vältimiseks ei ole lubatud säilitada lihvitud korkidega anumates leelist kangete lahustena või tükkidena.

1410. Metallilist naatriumi ja kaaliumi tuleb säilitada lihvitud korkidega klaaspudelitesse kallatud parafiinõlis.

1411. Kristallilist joodi, fosforhappe anhüdriidi, vasknitraati ja muid kergesti lenduvaid ning ka väga hügroskoopilisi aineid tuleb säilitada lihvitud korkidega klaaspudelites.

1412. Fluorvesinikhapet tuleb säilitada suurtes parafiinpudelites, mis on asetatud neile vastavate mõõtmetega kastidesse.

1413. Fosforit, broomi, metallilist naatriumi, metallilist elavhõbedat, kloori, väävelhappe anhüdriidi, kangeid happeid ja ka kergesti süttivaid aineid, nagu väävelsüsinikku, eetrit, bensiini, kolloodiumi, piiritust jm. tuleb säilitada spetsiaalsetes kappides.

1414. Igal taaral, milles säilitatakse keemilisi reaktiive ja nende lahuseid, peab olema etikett või lipik, millele on märgitud aine nimetus ja keemiline valem, sort, erikaal, kangus, valmistamise aeg ja preparaadi valmistanud töötaja perekonnanimi. Peale selle peab olema igal reaktiivilahustega anumal oma number. Reaktiivid peavad asetsema alati oma kohal.

C. OHUTUSTEHNIKA JA TÖÖTERVISHOIU NÕUDED TEHASE- JA TSEHHILABORATOORIUMIDES TÖÖTAMISEL

1415. Enne laboratoorsete tööde algust tuleb sisse lülitada esiteks tõmbe- ja siis surveventilatsioon. Töö lõpetamisel tuleb kõigepealt välja lülitada surve- ja siis tõmbeventilatsioon.

1416. Laboratooriumi ruumis ei ole lubatud töötada väävelvesinikuga. Kui on vaja selliseid töid teha, siis tuleb ette näha selleks spetsiaalne isoleeritud ruum, mis on varustatud surve- ja tõmbeventilatsiooniga.

1417. Mahakallatud mürgised ained tuleb viivitamatult kahjutuks teha nende neutraliseerimise teel ja siis hoolikalt veega ära pesta.

1418. Töid, mis on seotud sööbivate ja mürgiste ainete (hapete, leeliste, lahustite, fosfori, broomi, metallilise elavhõbeda jms.) kasutamisega, võib teha ainult korralikult töötava väljatõmbe juures.

1419. Töid fluorvesinikhappe ja selle sooladega tuleb teostada erilise ettevaatusega ja kohustuslikult tõmbekapis.

1420. Et vältida piiskade sattumist näole ja silmadesse, ei tohi reaktiivi kallamisel anumasse kummarduda selle suu kohale.

1421. Ei ole lubatud nuusutada ainet, eriti tundmatut, kummardudes selle kohale ja hingates sügavasti sisse. Aine kvaliteedi määramiseks lõhna järgi tuleb õhuvool anuma või aparaadi juurest suunata käeliigutusega kaugelt enda suunas.

1422. Laialipritsimise ja põletushaavade vältimiseks tuleb väävelhappe lahustamisel kallata väävelhape peenikese joana vette, aga mitte ümberpöördult. Lahustamisel tuleb kasutada õhukeste seintega klaasanumat.

Lämmastik-, sool- ja muid happeid võib vees lahustada igasuguses järjekorras.

1423. Ei ole lubatud valada kraanikaussi kangeid happeid, elavhõbedasoolade lahuseid, metallilist elavhõbedat, eetrit, bensiini, kloroformi ja muid veega mittesegunevaid põlevaid vedelikke ega ka visata kraanikaussi metallilise naatriumi, kaaliumi, kaltsiumkarbiidi, kaltsiumfosfiidi ja kollase fosfori tükke jms.

1424. Ei ole lubatud kasutada katkiseid või pragunenud klaasnõusid.

1425. Laboratooriumi klaasnõusid ei tohi vahetult tulele asetada. Klaasnõude kuumendamiseks tulel tuleb kasutada asbestiga metallvõrku. Seal, kus see on võimalik, tuleb kuumutada liivavannil või kinnistel keraamilistel pliitidel.

1426. Kuuma nõu asetamine vahetult laua katteklaasile ei ole lubatud. Sel juhul tuleb kasutada asbestpaberit.

1427. Klaasnõude purunemise vältimiseks tuleb nende kaelaavasse panna ainult hästi kokkusurutavaid korke. Seejuures tuleb klaaspudelit hoida kaelast vasaku käega läbi käterätiku ja samal ajal parema käega asetada kork kaelaavasse ilma tugeva surveta. Korgid tuleb valida avade mõõtmete kohased.

1428. Kautšukkorkide puurimisel tuleb kasutada tehnilist vaseliini. Kaustilise sooda kasutamine ei ole lubatud.

1429. Kinnijäänud lihvitud klaaskorkide avamisel on õnnetusjuhtumite vältimiseks vaja kergelt koputada puitvasaraga vastu pudeli kaela. Kui see ei aita, siis tuleb kiirelt mässida ümber pudeli kaela eelnevalt keeva vette kastetud kalts. Kui ka siis ei saa korki välja võtta, tuleb pudelikaela sisse kallata puhast piiritust ja jätta kolmeks tunniks seisma. Kui see viimane operatsioon ka ei aita, siis tuleb ümber pudelikaela asetada eelnevalt tulipunaseks aetud peenike traat. Sel juhul klaaspudeli kael eraldub pealeasetatud traadi joone kohalt.

1430. Laboratooriumi igal töötajal peab olema kittel, kindad, käterätik ja seep.

1431. Õnnetusjuhtumite puhul esmaabi andmiseks enne arsti saabumist peab kõikides tehase- ja tsehhilaboratooriumides olema

apteegikapp, mis on komplekteeritud lõikehaavade, põletushaavade ja mürgituste korral vajalike arstimitega.

1432. Laboratooriumis peavad igal ajal leiduma kontrollitud gaasitorbikud, kummikindad, kaitseprillid ja kummipõll.

1433. Igas kalatöötlemisettevõtte laboratooriumis peab olema: korras keemiline tulekustutaja nr. 1 ja OÜ-2, asbesttekk või viltvaip, liivakast ja labidas.

1434. Kõik tööd kergesti süttivate vedelikkudega peavad toimuma ilma lahtise tule kasutamiseta laboratoooriumi kapis korralikult töötava ventilatsiooni juures. Nende tööde juures ei ole lubatud isegi lühiajaliselt töökohalt lahkuda.

1435. Töötamisel diklooretaani, metüülpiirituse ja metallilise elavhõbedaga tuleb järgida Riikliku Sanitaarinspektsiooni spetsiaalseid juhendeid.

1436. Söömine ja toidu säilitamine laboratooriumi tööruumides on keelatud.

1437. Laboratooriumidel peavad olema eraldi jõu- ja valgustusvõrgu vinnaklülitid.

XVII. TÖÖTAMINE HAPETE, LEELISTE, KLOORLUBJA JA MUUDE AGRESSIIVSETE AINETEGA

1438. Kõiki töid seoses kalatöötlemistehastes kasutatavate hapete, leeliste, kloorlubja ja muude agressiivsete ainete peale- ja mahalaadimise, transpordi ning tarvitamisega tuleb teostada ainult siis, kui töökohal on küllalt vett, et neid aineid viivitamatult täielikult maha pesta juhul, kui nad satuvad töötajale.

1439. Agressiivsete ainetega töötamise ajal peavad töölistel olema individuaalkaitsevahendid, eririietus, erijalatsid ning kaitsevahendid vastavalt kehtivatele normidele.

1440. Kõik tööd seoses hapete, leeliste ja muude agressiivsete vedelikkude peale- ja mahalaadimise, transportimise, kallamise ning tarvitamisega peavad olema võimalikult mehhaniseeritud, kasutades selleks isevoolu või vaakuumi. Tähendatud otstarveteks ei ole lubatud kasutada ümbersurumise või ümberpumpamise meetodit.

1441. Ei ole lubatud agressiivseid aineid välja laadida raudtee- ja autotsisternidest alumise ava kaudu.

1442. Raudteevagunite ja autode tühjendamisel, mis on laaditud agressiivsete ainetega täidetud suurte pudelitega, tuleb kasutada selliseid meetodeid ja võtteid, mille juures hoitakse ära teenindavale personalile põletushaavade tekkimine. Nii näiteks: a) tuleb kasutada selliseid käsivankreid, mille konstruktsioon kõrvaldab suurte pudelite tõstmise vajaduse nende teisaldamisel; b) suured pudelid tuleb asetada spetsiaalsetesse korvidesse või kastidesse, milledel on tugevad käepidemed nende kandmiseks.

Suurte pudelite ja korvide vahele tuleb panna pehme vahekiht, näiteks heinu, õlgi, laaste jms. Korvide või kastide kuju peab kindlustama nende püsiva tasakaalu.

Isesüttimise vältimiseks tuleb lämmastikhappega täidetud suurte pudelite ja korvide või kastide vahel asetsev vahekiht immutada kloorkaltsiumiga või magneesiumkloriidiga.

Pudelid agressiivsete vedelikkudega peavad olema kindlalt ja tihedasti suletud ning varustatud lipikutega, millel on näidatud sisu ja selle kangus.

Ei ole lubatud kanda agressiivsete vedelikkudega pudeleid sulgemata ja lipikuta.

Suurte agressiivsete vedelikkudega pudelite kandmiseks ei ole lubatud kasutada naiste ja noorukite tööjõudu.

Suuri agressiivsete vedelikkudega pudeleid ei ole lubatud transportida ühel töölisel seljas või süles, samuti ka käsitsi mööda treppe. Kandmiseks peab kasutama mehaanilisi rakiseid või spetsiaalseid kanderaame suletavate pesadega või šarniirkorviga ning topeltpõhjaga jms.

Ei ole lubatud asetada suuri agressiivsete vedelikkudega pudeleid läbikäikudesse, läbisõidu- jms. kohtadesse.

Agressiivsete vedelikkudega korvide ja kastide transportimisel autodega või raudteel peab iga koht olema kindlalt kinnitatud arvestusega, et oleks täielikult välditud veose liikumise võimalus mööda põrandat või tema ümberkukkumine. Inimeste viibimine raudteevagunis või autokastis agressiivsete vedelikkude transportimisel ei ole lubatud.

1443. Ei ole lubatud käsitsi laadida agressiivseid vedelikke pudelite, ämbrite ja muu taara abil. Juhul, kui happeid kallatakse käsisifooni abil, peab selle täitmine toimuma mehaanilisel viisil.

1444. Mahakallatud agressiivne vedelik tuleb neutraliseerida ja veega hästi ära pesta.

1445. Agressiivsete vedelikkude ümberkallamisel tuleb kasutada spetsiaalseid ohutuid lehtreid painutatud servade ja õhueemaldamistorudega.

1446. Suitsevate hapete (kangete sool-, lämmastikhapete) kallamiseks pudelitesse, mõõtenõudesse või muusse taarasse tuleb ette näha seadeldis, mis eraldunud aurud kokku kogub ja uuesti pudelisse suunab.

1447. Agressiivsete vedelikkude kallamine mõõtenõusse peab toimuma ohutul viisil. Kõigil mõõtenõudel peavad olema tasemenäitajad ja signaaltorukesed, mis nõude täitumise korral juhivad agressiivsed vedelikud renni. Klaasist tasemenäitajate kasutamine ei ole lubatud.

1448. Kõigil mahutitel, kus säilitatakse agressiivseid vedelikke, peavad olema tihedad kaaned, mis on varustatud kohaliku tõmbeventilatsiooniga.

1449. Ei ole lubatud vaadata paakidesse ja asuda paakide ning muude mahutite peale, kui nendesse kallatakse agressiivseid vedelikke.

1450. Väävelhappe või vitrioliõli lahustamisel ei ole lubatud valada vett happesse. Seda operatsiooni tuleb sooritada ümberpöördult, s. o. kallata väikeste portsjonite kaupa hapet vette.

1451. Ei ole lubatud kallata agressiivseid vedelikke käsitsi kallutades või põlvelt.

1452. Metallvaate, milles on olnud happed, tuleb avada tööriistadega, mis löökide korral ei anna sädemeid.

1453. Enne agressiivsete vedelikkude aparaatide, anumate, mõõtenõude, torustike jms. remonti andmist tuleb sisu välja kallata, taara hoolikalt neutraliseerida ja pärast seda põhjalikult puhtaks pesta.

1454. Ei ole lubatud hoida lämmastikhapet ja selle lahuseid ruumides, kus säilitatakse põlevaid vedelikke.

1455. Kustutatud lupja tuleb säilitada ainult kinnistes ladudes. Säilitamiseks ja samuti ka lubja kustutamiseks määratud koht peab olema varustatud nõutava ventilatsiooniga.

1456. Kloorlupja tuleb säilitada hästi suletud puutünnides. Kloorlubjaga tünne tuleb säilitada varikatuse all või vajaliku ventilatsiooniga varustatud külmas ruumis.

1457. Ei ole lubatud veeretada kloorlubjaga tünne laost tarbimiskohani käsitsi, selleks tuleb kasutada autosid, elektrikärusid, käsivankreid jm.

1458. Ruum, kus toimub kloorlubjatünnide avamine ja lubjavedeliku valmistamine, peab olema varustatud vajaliku ventilatsiooniga.

1459. Kloorlubjatünnide avamiseks tuleb kasutada spetsiaalseid tööriistu, mis hoiavad ära kloorlubja tolmu sattumise näole ja samuti ka vaba kloori sissehingamise võimaluse.

1460. Ei ole lubatud kaustilise soodaga trumleid lõhkuda sepahaamrite, kangide, kirkade jms. vahenditega. Kaustilist soodat võib lubada lahustada ainult ohutul mehhaniseeritud viisil, näiteks spetsiaalsetes kambrites, mis on varustatud topeltpõhjadega ja tihedalt suletavate kaantega, jm.

1461. Agressiivseid vedelikke tuleb säilitada ainult spetsiaalselt sisustatud ladudes, mis on kaitstud atmosfääriliste sademete eest ja varustatud vajaliku ventilatsiooniga. Nende ladude põrandad peavad olema happekindlast materjalist: betoonist, asfaldist, metlahhplaatidest, valatud kivist jms. Vahemaa pudeliridade ja muu taara vahel peab olema vähemalt 1 m.

XVIII. ELUKONDLIKUD RUUMID JA NENDE SISUSTUS

1462. Tootmistööliste jaoks peavad igas kalatöötlemisettevõttes olema elukondlikud ruumid, mille koosseis ja arv määratakse vastavalt kehtivatele «Tööstusettevõtete projekteerimise sanitaarnormidele».

1463. Elukondlikud ja administratiivruumid peavad olema eraldatud tootmisruumidest ja neil peab olema omaette sissekäik esiku, koridori või lüüsi kaudu.

1464. Riietehoiu-, riietumis-, duši- ja muid elukondlikke ruume ning nende sisseseadet tuleb hoida korras ja puhtana ning süstemaatiliselt desinfitseerida.

1465. Elukondlikke ruume ei ole lubatud kasutada muuks otstarbeks.

1466. Elukondlikud ruumid peavad olema varustatud ventilatsiooniga.

1467. Kõrgendatud rõskusega elukondlike ruumide (duširuumid, käimlad jms.) põrandad peavad olema veekindlad, trappidega ja kallakuga trappide poole ning seinad vähemalt 1,5 m kõrguselt rõskusekindlad (värvitud õlivärviga, kaetud glasuuritud või metlahhplaatidega).

1468. Tänava-, kodu- ja tööriiete (eri- ja sanitaarriiete) hoidmiseks pevad olema kõigis kalatöötlemisettevõtetes spetsiaalselt sisustatud, tootmisruumidest isoleeritud riidehoiuruumid.

Koduste üleriiete hoidmine tootmisruumides ei ole lubatud.

1469. Sanitaarriiete hoiuruum peab olema tänava- ja koduriiete hoiuruumist isoleeritud.

1470. Kodu- ja tööriiete hoiuruumid tuleb ehitada meestele ja naistele eraldi.

1471. Riidehoiuruumides kohtade arvu määramisel peab lähtuma:

a) kinnise hoidmisviisi korral: kõigi rõivaliikide jaoks kõigis vahetustes töötajate summaarsest arvust;

b) lahtise hoidmisviisi korral:

tööriiete jaoks — kõigis vahetustes tööriideid kasutajate summaarsest arvust;

tänava- ja koduriiete jaoks — töötajate summaarsest arvust, kes töötavad kahes teineteisele järgnevas kõige arvukamas vahetuses.

1472. Riidehoiuruumide sisustamisel tuleb kinni pidada järgmistest nõuetest:

a) nagi vaba kõrgus peab olema vähemalt 1,35 m ja nagi ühe jooksva meetri kohta ei tohi olla üle 7 konksu;

b) lahtiste kappide kõrgus peab olema vähemalt 1,5 m, laius 20 cm ja sügavus 25 cm;

c) kinniste ühe poolega kappide laius peab olema 30 cm ja sügavus 35 cm, kahe poolega kappide laius 50 cm ja sügavus

35 cm. Kinniste kappide sisekõrgus peab olema vähemalt 1,7 m, kalosside, jalatsite ja peakatete hoiukohad kaasa arvatud.

Kinnistel kappidel peavad olema tuulutamisseadised (võred, žalusiid, ustesse tehtud avad jms.).

1473. Eri- ja sanitaarriiete kuivatid peavad asuma eraldi isoleeritud ruumides.

Kuivatis peab põrandapinda olema vähemalt 0,2 m^2 kuivati iga kasutaja kohta, lähtudes kõige arvukamast vahetusest.

1474. Kuivatis peavad olema riidepuud tööülikondade ja kitlite jaoks ja võrkriiulid jalatsite, labakute, sõrmkinnaste jne. jaoks.

1475. Kuivatis asuvad kütte- ja ventilatsiooniseadmed peavad kindlustama riiete kuivatamise 4—6 tunni vältel.

1476. Veekindlaid eririideid ja kummijalatseid tuleb kuivatada muudest riietest eraldi.

1477. Kalatöötlemisettevõtetes peavad olema pesukojad eri- ja sanitaarriietuse pesemiseks. Pesukodade mõõtmed ja nende ruumide koosseis peab vastama kehtivatele «Tööstusettevõtete projekteerimise sanitaarnormidele» («Pesukojad»).

1478. Käimlad ei tohi asetseda töökohast kaugemal kui 125 m. Paljukorruselistes hoonetes peab käimlaid leiduma mitte harvemini kui igal teisel korrusel.

1479. Käimlad peavad olema eraldi meestele ning naistele ja eraldi esikutega.

1480. Käimlapottide arv käimlates määratakse olenevalt töötajate arvust kõige arvukamas vahetuses (vt. tabel 5).

Tabel 5

Töötajate arv kõige arvukamas vahetuses	Käimlapottide arv käimlates	
	naistele	meestele
Kuni 20	1	1
21 kuni 50	2	2
51 „ 75	3	3
76 „ 100	4	3
101 „ 1000	4 pluss üks käimlapott iga 40 inimese kohta üle 100	3 pluss üks käimlapott iga 50 inimese kohta üle 100
Üle 1000	4 pluss üks käimlapott iga 40 inimese kohta üle 100	3 pluss üks käimlapott iga 60 inimese kohta üle 100

Märkused: 1. Meeste käimlad sisustatakse arvestusega üks individuaalne pissuaar või 0,4 m pissuaarrenni ühe käimlapoti kohta. Emaileerimata metallpisuaaride kasutamine ei ole lubatud.

2. Administratiiv- ja kontoripersonali käimlates peab olema üks käimlapott iga 30 naise või iga 50 mehe kohta.

1481. Kui käimlat kasutab vähem kui 20 inimest, siis on lubatud ehitada ühe prillauguga individuaalne käimla, mis teenindab mehi ja naisi.

1482. Käimlapotid peavad asuma eraldi kabiinides, millel on uksed. Kabiinid peavad olema eraldatud 1,75 m kõrguse vaheseinaga, mis algab 0,2 m põrandapinnast kõrgemal.

1483. Renne, kanaleid, trappe ja pissuaare tuleb käimlates regulaarselt puhastada ning pesta.

1484. Käimlate põrand tuleb hoida alati kuiv. Pesu- ja reovete kogunemine põrandale ei ole lubatud.

1485. Välised statsionaarsed õuekäimlad, mis ehitatakse kanalisatsioonita maa-alale, ei tohi reostada pinnast, joogi- ega puurkaevusid. Neid käimlaid tuleb valgustada ja külmal aastaajal kütta.

1486. Käimlad tuleb hoida puhtad ja iga päev desinfitseerida 10%-lise (1,2 kg ühe ämbri vee kohta) kloorlubjalahusega või muude antiseptikumidega.

1487. Pesemisruumid tuleb sisse seada meeste ja naiste jaoks eraldi ruumides.

1488. Pesemiskraane peab kalatöötlemisettevõtetes olema, lähtudes kõige arvukamast vahetusest, vähemalt üks iga 25 inimese kohta.

1489. Kuni kuue kraaniga pesemisruumid võivad asuda käimlate esikutes.

1490. Pesulaudade juures peab olema tükk-, vedelseep või emulsioon ja käterätikud, mida vahetatakse olenevalt saastumisest.

1491. Renne ja trappe tuleb pesemisruumides regulaarselt puhastada ja pesta. Vee kogunemist pesemisruumi põrandale ei tohi lubada.

1492. Kalatöötlemisettevõtete duširuumides peab olema üks dušš kümne töölise kohta (duši kasutajate kõige arvukamast vahetusest lähtudes).

1493. Individuaalveesegajate konstruktsioon duširuumides peab ära hoidma põletusohu. Segajate juhtimisseadeldis peab asetsema kabiini sissekäigu juures. Individuaalsegajate puudumisel peab olema duši veetemperatuur vähemalt 28°C ja mitte üle 37°C.

1494. Duširuume tuleb pidevalt varustada kuuma ja külma veega koguses, mis on vajalik kõigi dušši kasutavate tööliste teenindamiseks 45 minuti vältel.

1495. Üksikute vahetuste ja tsehhide tööliste jaoks peavad olema duši kasutamise graafikud.

1496. Duširuumides peab olema loomulik või mehaaniline ventilatsioon, mis kindlustab auru täieliku kõrvaldamise ja hoiab ära udu tekkimise.

1497. Kütteaparaatideks peavad duširuumides olema siledad torud või siledad radiaatorid taradega, mis kaitsevad põletushaavade eest.

1498. Kalatöötlemisettevõtetes, kus töötab vähemalt 100 naist vahetuses, peab olema ruum rinnalaste toitmiseks, mis koosneb kahest toast: ooteruumist käimlaga ja laste toitmise toast, kus on pesulaud ja kuum vesi.

1499. Kalatöötlemisettevõtetes, kus töötavate naiste arv ühes vahetuses on vähemalt 300, peavad olema isoleeritud ruumid naiste isiklikuks hügieeniks, mis koosnevad kahest toast:

vastuvõtutoast, mille põrandapind on 8—20 m^2 ja kus teenindav personal annab välja tualettarbeid;

protseduuritoast, kus on kabiinid allkehadušiseadmete jaoks ja kohad üleriiete jaoks (kabiini põrandapind 1,5 m^2 iga duši kohta).

Vastuvõtutoa juures peab olema käimla.

Dušikabiinide arv määratakse suurima vahetuse järgi, arvestusega 1 dušš vahetuses töötava iga 500 naise kohta.

1500. Töötamisel väljas või mitteköetavates ruumides nendes rajoonides, kus kütte projekteerimise arvestuslik välisõhu temperatuur on miinus 20°C või madalam ja kui läheduses ei ole köetavaid ruume, mida oleks võimalik kasutada soojendamiseks, tuleb sisse seada soojendusruumid.

1501. Tööliste soojendusruumide põrandapind tuleb arvestada 0,1 m^2 iga arvukaimas vahetuses töötava töölise kohta, kuid vähemalt 8 ja mitte rohkem kui 40 m^2.

1502. Kalatöötlemisettevõtetes, kus tööliste arv on 300 kuni 800 inimest, peab ettevõttes olema üks üldine velskripunkt, aga ettevõttes, kus tööliste arv on 800 kuni 2000 inimest — ettevõtte üldine arstipunkt.

1503. Ettevõtte tervishoiupunktid peavad asetsema kas eraldi hoonetes või siis abi- või tootmishoonete esimestel korrustel, kuhu sanitaarautodel oleks hõlpus juurde sõita. Tervishoiupunktide uste asetus ja mõõtmed peavad olema sellised, et oleks võimalik kanda haigeid kanderaamiga.

1504. Reeglipäraselt peavad ettevõtte tervishoiupunktid asetsema kõige rahvarikkamate või töövigastuste suhtes eriti ohtlikkude tsehhide läheduses.

1505. Igas kalatöötlemisettevõtte tsehhis peab vahetuse ülema kabinetis olema esmaabikapp vajaliku komplekti ravimite, vati, sidemete jms. esemetega.

1506. Kalatöötlemistehastes peavad olema eraldatud ja vastavalt sisustatud söögiruumid.

Ruumide koosseis ja mõõtmed peavad vastama kehtivatele «Tööstusettevõtete projekteerimise sanitaarnormidele» (peatükk «Toitlustamispunktid»).

XIX. VEEVARUSTUS JA KANALISATSIOON

1507. Kalatöötlemisettevõtete varustamiseks veega tuleb nad ühendada kohaliku majapidamis- ja joogivee juhtmega, selle puudumisel aga ehitada iseseisev veejuhe. Veega varustamise allikateks võivad olla lahtised veekogud või maa-alused arteesiaveed. Vee kvaliteet ja veega varustamise allika valik peab rahuldama kehtiva GOST-i nõudeid.

1508. Ettevõtted peavad olema majapidamis- ja elukondlikeks vajadusteks veega varustatud lähtudes järgmisest arvestusest:

a) majapidamis- ja joogivesi — 25 l ühe inimese kohta;

b) duširuumide jaoks — 80 l iga töölise kohta, kes kasutab dušši enne ja pärast tööd ja 40 l iga töölise kohta, kes kasutab dušši ainult pärast tööd;

c) duširuumide jaoks tsehhides, kus eraldub palju saastavat tolmu ja niiskust (katlamajad, mis töötavad kivisöel jne.) — 60 l vahetuses iga dušši kasutava töölise kohta;

d) pesulaudade grupi jaoks tootmistsehhides — 5 l vahetuses ühe töölise kohta;

e) naiste isikliku hügieeni tubade jaoks — 20 l vett 40 naise kohta;

f) pesumajade jaoks — 60 l ühe kg pesu kohta;

g) tootmisruumide põrandate ja paneelide pesemiseks — vähemalt 10 l ühe m^2 kohta vahetuses;

h) söökla jaoks — 18 kuni 25 l ööpäevas ühe lõuna kohta või 8 l ühe roa kohta (arvestades, et üldisest töötajate arvust 40% lõunatavad);

i) maa-ala kastmiseks — 1,5 l ööpäevas 1 m^2 kastetava pinna kohta.

1509. Tootmistsehhid peavad olema varustatud külma ja kuuma veega. Kuuma vee tarvitamise punktides soovitatakse üles seada segajad.

1510. Käte pesemiseks peab igas tootmistsehhis olema kraanikauss külma ja kuuma veega, arvestusega 1 kraan 20 inimese kohta. Kuuma vee tarvitamine otse veeküttesüsteemidest on keelatud.

1511. Majapidamis- ja joogivett andvat veevärki ei tohi ühendada veevärgiga, mille vesi on joomiseks kõlbmatu.

1512. Heite- ja pesuvete kõrvaldamiseks peab kalatöötlemistehastes olema kanalisatsioon.

Tehase kanalisatsioonivõrk tuleb ühendada linna üldkanalisatsiooniga või sel peab olema oma puhastusehitiste süsteem.

Majapidamis- ja fekaalreovee ning saastunud tootmisheitevee juhtimine imbkaevudesse on keelatud.

1513. Enne juhtimist linna kanalisatsiooni või kalatöötlemisettevõtte puhastusehitistesse tuleb tootmisheiteveed mehaaniliselt puhastada kooskõlastatult kohaliku sanitaarinspektsiooniga.

1514. Heitevett võib ühiskasutuses olevatesse veekogudesse juhtida ainult Üleliidulise Riikliku Sanitaarinspektsiooni organite loal ja vastavalt sanitaareeskirjadele heitevee juhtimise kohta ühiskasutuses olevatesse veekogudesse.

1515. Kanalisatsioonisüsteemi ja -kaevude puhastamine peab toimuma kinni pidades käesolevate eeskirjade punktides 414—426 loetletud nõudeist.

XX. KÜTE JA VENTILATSIOON

1516. Kalatöötlemisettevõtete tootmisruumidesse tuleb ehitada ventilatsiooni- ja kütteseadmed sanitaar-hügieeniliste õhukeskkonna tingimuste loomiseks töötsoonis, arvestades seejuures maksimaalselt lubatud kahjulike gaaside, aurude ja tolmu kontsentratsiooni õhus ning meteoroloogiliste tingimuste norme.

1517. Õhu temperatuur tootmisruumides peab vastama kehtivate normide nõuetele.

1518. Kui ehitatakse õhu retsirkulatsiooniga küttesüsteem, siis tuleb õhku tagasi anda ruumi saastumata tsoonidest; vastasel korral tuleb õhku enne kuumutamist puhastada.

1519. Kütteaparaadid tuleb ehitada ja asetada nii, et oleks võimalik neid süstemaatiliselt tolmust puhastada ja seejuures oleks välditud põletushaavade saamise võimalus.

1520. Kalatöötlemisettevõtete tootmisruumidel, mis töötavad külmal ajal ja mida köetakse, peavad olema kahekordsed aknad.

1521. Tootmisruumidel, mille kubatuur ühe töötaja kohta on alla 20 m^3, peab olema ventilatsioon, mis kindlustab õhuvahetuse vähemalt 30 m^3 tunnis ühe töötaja kohta. Ruumidel aga, mille kubatuur ühe töötaja kohta on 20—40 m^3, peab olema ventilatsioon, mis kindlustab õhuvahetuse vähemalt 20 m^3 tunnis ühe töötaja kohta; seejuures tuleb kinni pidada tootmisruumide kohta kehtivatest meteoroloogilistest normidest.

Ruumides, mille kubatuur ühe töötaja kohta on üle 40 m^3, võib ette näha vaid ruumide tuulutamine, kui seejuures on tagatud ülalmainitud normide täitmine.

1522. Välisõhu organiseerimata juurdevool väljatõmmatud õhu asendamiseks külmal aastaajal on lubatud koguses, mis ei ületa ühekordset õhuvahetust tunnis. Seejuures tuleb ära hoida: temperatuuri langus ja udu tekkimine ruumides, veeauru kondenseerumine seinte, katete ja laternaklaaside pinnal, mille kaldenurgad horisondi suhtes on alla 55°.

Õhu organiseerimata juurdevool on lubatud õhuvoolu arvel kõrvalruumidest, kui neis ei eritu kahjulikke aineid.

1523. Et ära hoida kahjulike eritiste tungimist kalatöötlemisettevõtete tööruumidesse, peavad nende seadmed rahuldama järgmisi nõudeid:

a) konvektsioonsoojuse märgatava eritumise allikad (autoklaavid-sterilisaatorid, aurujuhtmed, keeva vee torud, aurukatlad, boilerid jm.) peavad olema varustatud kindla soojusisolatsiooniga;

b) kiirgussoojuse märgatava eritumise allikad (keevitusoperatsioonid, aurukatelde ja ahjude küttekollete lahtised uksed jm.) tuleb isoleerida spetsiaalsete kantavate sirmidega või muude vahenditega;

c) niiskust eritavad allikad (pesemis- ja kalalahkamisagregaadid, vannid karpide ja puittaara sanitaarseks töötlemiseks jm.) peavad olema varustatud kohaliku imiseadmega aurude kõrvaldamiseks ja rakistega, mis kaitsevad piiskade ja jugade eest;

d) tolmu eritavad allikad (sõmermaterjalide sõelumine, tööriistade teritamine smirgelkäiadel jm.) peavad olema varustatud aspiratsiooniseadeldistega või isoleeritud;

e) mürgiste gaaside eritumisega seotud tootmisprotsessid peavad olema hermetiseeritud ja toimuma reeglipäraselt vaakuumi all.

1524. Kui on olemas mehaanilised surve- ja tõmbeventilatsioonisüsteemid, siis peab kalatöötlemisettevõtete administratsioon kindlustama kõik ventilatsiooniseadmete agregaadid auru-, vee- ja elektrienergiaga koguses, mis on vajalik ventilatsiooni töötamiseks täie koormusega.

1525. Iga ventilatsiooniseade peab olema varustatud küllaldase arvu instrumentidega õhutemperatuuri ja niiskuse määramiseks. Välisõhu temperatuuri mõõtmiseks peavad olema välised, kergesti jälgitavad termomeetrid.

1526. Omavahel ühendatud tootmis-, administratiiv-kontori- ja elukondlike ruumide surve- ja tõmbeventilatsioon peab olema ehitatud selliselt, et õhk ei tungiks ruumidest, kus õhus on suures koguses kahjulikke aineid, ruumidesse, kus neid ei ole või on vähemas koguses.

Värske õhu andmine ei tohi toimuda läbi tsooni, kus õhk on rohkem saastunud kui ventileeritavas ruumis.

Õhu võtmise koht tuleb valida tsoonist, kus õhk on kõige vähem saastunud.

Juhul, kui kohalikud tingimused ei võimalda õhku võtta saastumata tsoonist, tuleb juurdevoolav õhk eelnevalt puhastada, nii et pärast selle juurdevoolu gaaside ja tolmu summaarne kogus töötsoonis ei ületaks maksimaalselt lubatud kontsentratsioone.

1527. Juurdevoolav õhk antakse töötsooni.

Tsehhides, kus märgatavalt eritub soojust, on lubatud juurdevoolavat õhku anda ülemisse tsooni. Õhujuhtmed, mis annavad värsket õhku ja lähevad läbi köetava ruumi, peavad olema isoleeritud.

Tolmu eritavate allikatega tsehhides ja ruumides, kus on kohalik imiseade ja kus ei eritu gaase, tuleb õhku anda ülemisse või töötsooni hajutatult, võimalikult väikese kiirusega.

1528. Ventilaatorite tekitatud müra tuleb vähendada õhujuhtmete ratsionaalse paigutamisega: ei tohi lubada nende läbimõõdu järske muutusi, esiletungivaid õhuvoolu lõhestavaid osi, torude järske käänakuid, ilma et oleks kinni peetud kurvi raadiusest.

Elektrimootor ja ventilaator peavad olema vahelagedest isoleeritud; nende ja vundamendi vahele tuleb tingimata asetada võnkeid absorbeerivad asbestist, pressitud korgist, vildist, kummist jms. vaheliistud.

Ventilaatorid tuleb õhujuhtmetega ühendada kahekordsest presendist valmistatud difuusoritega.

1529. Kergesti kondenseeruvate aurude ja tolmude ning ka ainete, mis segamisel võivad tekitada plahvatusohtlikke või mürgiseid segusid (akroleiiniaurud, ammoniaak jm.) ja ühendeid, imiseadmeid ei ole lubatud ühendada üheks üldiseks väljatõmbeseadmeks.

1530. Tootmisruumides, kus on võimalik toksiliste ja plahvatusohtlike ainete ootamatu kogunemine suurtes kogustes, tuleb ehitada avarii-tõmbeventilatsioon (ammoniaak-külmutusseadmed, ekstraheerimisjaoskonnad jms.).

1531. Ainult soojal aastaajal töötavate kalatöötlemisettevõtete tootmisruume ventileeritakse õhuakende, framuugide ja lahtiste akende abil, kusjuures nende katmine peene võrgu või marliga on kohustuslik.

1532. Ventilatsiooniseadmete ekspluateerimise kord peab olema kindlaks määratud spetsiaalsete juhenditega, mis pannakse tsehhides välja.

1533. Kui kalatöötlemisettevõtete rekonstrueerimisel muudetakse seadmestikku, tootmisprotsesse või suurendatakse tehnoloogiliste masinate arvu, tuleb nendega seotud ventilatsiooniseadmed kohandada uutele tingimustele ja vajaduse korral suurendada nende võimsust.

Ventilatsiooni või selle üksikute osade ootamatud seisakud ja töö halvenemine tuleb viivitamatult kõrvaldada, parandades kiiresti rikked, asendades vigastatud osad uutega jne.

Töötavate ventilatsiooniseadmete perioodiline puhastamine ja kapitaalremont peavad toimuma võimalikult ainult siis, kui ventileeritavate jaoskondade, tsehhide või kogu ettevõtte töös on vaheaeg.

1534. Ventilatsiooniseadmete normaalse ekspluateerimise eest tsehhis on vastutav tsehhi ülem. Tsehhi ülem peab kontrollima ventilatsiooniseadmete korrasolekut tsehhides.

Vahetuse ülem on vastutav ventilatsiooniseadmete ekspluateerimise eest oma vahetuses.

1535. Iga kalorifeeriseade peab olema varustatud väljalülitusarmatuuriga vee sisse- ja väljavoolu kohal.

1536. Kergestisüttivate ainete torustiku paigaldamine läbi ventilatsioonikanalite, -lõõride ja -šahtide ning samuti ka elektrijuhtmete monteerimine kanalite ja lõõride sise- ning välisseintele on keelatud.

1537. Õhujuhtmete alumistes punktides, kus on võimalik kondensaadi kogunemine, peavad asetsema sifoonitüüpi kondensaadikõrvaldajad.

1538. Siibrid ja drosselklapid, mis reguleerivad õhu läbikäiku, peavad asetsema teenindamiseks juurdepääsetavates õhujuhtmete osades ja kergesti avanema ning sulguma. Kui vaba juurdepääs siibrite ja klappide juurde on võimatu, siis tuleb nende juhtimine korraldada rullik-tõmbeseadise või mõne muu distantsseadme abil, mis kindlustab juhtimise põrandalt.

1539. Kui ventilaatoritest lastakse läbi õhku, mis sisaldab veeauru, siis tuleb ventilaatori kate varustada kondensaadi kõrvaldamiseks sifoondrenaažiga.

Õhu sissevoolu juhtmetega ühendamata ventilaatorite imiavad tuleb katta kaitsevõrkudega, mille silma mõõtmed on 15—25 mm.

1540. Iga surve- ja tõmbeventilatsiooniseadme kohta tuleb koostada pass ühes tehnilise iseloomustuse ja ülesseadmise skeemiga ning sisse seada ekspluateerimise ja remontimise žurnaal.

Muudatused, mis on tehtud seadmes pärast passi koostamist, ja ka järgnevate proovimiste tulemused tuleb viivitamatult fikseerida žurnaalis ja sisse kanda passi.

1541. Ventilatsioon peab töötama pidevalt ettevõtte kõigil töötundidel vastavalt surve- ja tõmbeventilatsiooni graafikule, mis on välja töötatud sõltuvalt ventilatsiooni ülesandest ja erituvatest kahjulikest ainetest.

Käivitamise ja seiskamise kord peab olema määratud kohaliku juhendiga. Ventilatsiooniseadmed peavad olema kinnistatud kindlatele isikutele administratiivpersonalist, kes valvavad nende õige ekspluateerimise järele.

1542. Õhku ventilatsiooni tõmbesüsteemis tuleb hakata soojendama küttesesooni algusest peale.

Kalorifeeride saastumise vältimiseks tuleb nad suvel õhu läbivoolu poolelt hoolikalt sulgeda.

1543. Üle 80—85%-lise õhuniiskuse ja ka niiske ning hügroskoopilise tolmu puhul ei tohi kasutada riidest filtreid; õhu temperatuur villasest riidest filtritega puhastamisel ei tohi ületada 80—90° ja puuvillase riide kasutamisel 60—65°C.

Iga voolikfiltriga seadise juures peab olema tagavarakomplekt uusi või remonditud voolikuid. Voolikuid tuleb hoida kuivas ruumis, villaseid voolikuid kaitsta koide eest.

Voolikfiltrite raputamine ja läbipuhumine peab toimuma automaatselt iga 3—5 minuti järel.

1544. Kaitsevõrke ja žalusiisid ventilaatorite ees tuleb puhastada tolmust ja saastast vähemalt üks kord kvartalis.

1545. Õhukütte ja juurdevooluseadmete kalorifeerid tuleb läbi puhuda suruõhuga vähemalt üks kord kvartalis.

1546. Ventilaatori kaitsel peab olema näidatud: tootlikkus (m^3/h), tiirude arv ja heleda värviga märgitud rootori pöörlemise suunda näitav nool.

1547. Enne ventilatsiooniseadmete montaaži- või rekonstrueerimisjärgset ekspluateerimisele võtmist tuleb proovimise abil kindlaks määrata kogu seadme või selle üksikute elementide töötamise efektiivsus.

1548. Kõikides tootmisruumides tuleb süstemaatiliselt, mitte harvemini kui üks kord kuus, analüüsida kahjulike aurude, gaaside ja tolmu sisaldust õhus.

1549. Mürgiste gaaside ja aurude kontsentratsioon kalatööstlemisettevõtete tootmisruumide töötsooni õhus ei tohi ületada alltoodud norme.

Ainete nimetus	mg/l
Akroleiin	0,002
Ammoniaak	0,02
Atsetoon	0,2
Bensiin, petrooleum	0,3
Bensool	0,1
Mangaan	0,0003
Arseenvesinik	0,0003
Arseen- ja arseenishappe anhüdriid	0,0003
Rasvarea küllastamata alkoholid (allüülalkohol, krotüülalkohol ja muud)	0,002
Bensooli nitro- ja dinitrokloorühendid (nitrokloorbensool, dinitrokloorbensool jt.)	0,001
Bensool ja selle homoloogide nitroühendid (nitrobensool, nitrotoluool jt.)	0,005
Lämmastikhapendid, ümber arvestatud N_2O_5-ks	0,005
Tsinkhapend	0,005
Süsinikhapend	0,03
Metalliline elavhõbe	0,00001
Plii ja selle anorgaanilised ühendid, välja arvatud pliisulfiid	0,00001
Pliisulfiid	0,0005
Seleenhappeanhüdriid	0,0003
Väävelhape ja väävelhappe anhüdriid	0,002
Väävlishappe anhüdriid (väävlisgaas)	0,02
Väävelvesinik	0,01
Väävelsüsinik	0,01
Alkoholid:	
metüülalkohol	0,05
etüülalkohol	1,0
propüülalkohol	0,2

Ainete nimetus	mg/l
butüülalkohol	0,2
amüülalkohol	0,1
Diklooretaan	0,05
Kloorvesinik ja soolhape	0,01
Kloor	0,001
Etüül- (dietüül-)eeter	0,3
Äädikhappe estrid (atsetaadid):	
metüülatsetaat	0,1
etüülatsetaat	0,2
propüülatsetaat	0,2
butüülatsetaat	0,2
amüülatsetaat	0,1
Tolmu (jahu-, jahvatatud ekstraheerimismassi jt. orgaanilise tolmu) kontsentratsioon ei tohi ületada	10 mg/m³

Kahjulike aurude ja gaaside esitatud normid on kohustuslikud ainult töökohtadele. Töökohtadeks loetakse kohad, kus töölised viibivad kas alaliselt või perioodiliselt tootmisprotsesside jälgimise või teostamise ajal.

Kui tootmisoperatsioonid toimuvad tööruumis mitmes paigas, siis loetakse töökohaks kogu tööruum.

1550. Arvestuslikud sisetemperatuurid ja õhu vahetumise kordsus ventileerimisel kalatöötlemistehaste elukondlikes, administratiiv- ja kontoriruumides peavad vastama normidele, mis on toodud tabelis 6.

Tabel 6

Ruumide nimetus	Arvestuslik õhutemperatuur ruumis °C	Õhu vahetumise kordus või maht ventileerimisel tunnis	
		juurdevool	väljatõmme
Administratiiv- ja kontoriruumid			
Üldtööruumid, kabinetid, konstrueerimisbürood, raamatukogud, ühiskondlike organisatsioonide ruumid	18	—	1,5
Nõupidamissaalid, klubide etendussaalid ja punanurgad	16	—	3
Valguskopeerimise töökoja ruumid	16	—	3
Tehnilise arhiivi ruumid	18	—	0,5
Raadiosõlmede ja telefonijaamade ruumid	18	—	3

Ruumide nimetus	Arvestuslik õhutemperatuur ruumis °C	Õhu vahetumise kordus või maht ventileerimisel tunnis	
		juurdevool	väljatõmme
Elukondlikud ruumid			
Riidehoiuruumid	16	1	1
Duširuumide juures asuvad riietusruumid	23	5	—
Duširuumid	25	—	5
Pesemisruumid	16	1	1
Naiste isikliku hügieeni ruumid	23	2	2
Imikute toitmise ruumid	20	2	2
Arstikabinetid	20	1	1
Arstliku läbivaatuse ruumid	22	1	1
Maniküüriruumid	20	1	1
Käimlad:			
ühe käimlapoti kohta	14	—	50 m³
ühe pissuaari kohta	14	—	25 m³
Suitsetamisruumid	14	—	10 m³
Kuivati eri- ja sanitaarrõivaste jaoks	35	10	10
Soojendusruumid töölistele külmal ajal	16	—	5
Tehaste pesukojad			
Musta pesu vastuvõtu ruumid	15	3	4
Musta pesu sorteerimise ruumid	15	3,5	4,5
Pesemistsehh pesuleotamisseadisega	15	arvestuse	järgi
Kuivatamis-triikimistsehh	15	„	„
Ruumid puhta pesu korrastamiseks	15	1	1
Puhta pesu ladu	15	1	1
Ruumid puhaste sanitaarrõivaste remontimiseks	16	1	1

XXI. LOOMULIK JA KUNSTLIK VALGUSTUS

1551. Kalatöötlemisettevõtete loomulik ja kunstlik valgustus peab vastama kinnitatud projektile, kehtivatele standarditele ja käesolevatele eeskirjadele.

1552. Kalatöötlemistehaste tootmisruumides on lubatud kasutada järgmisi kunstliku valgustuse süsteeme:

a) üldvalgustus valgustite ühtlase või lokaliseeritud asetusega;

b) kombineeritud valgustus (üld- + kohalik valgustus);

c) kantav valgustus üksikute töölõikude jaoks.

Ainult kohaliku või kantava valgustuse kasutamine on keelatud.

1553. Üld- ja kohaliku valgustuse valgustitel, mis riputatakse põrandast kuni 2,5 m kõrgusele, ja samuti ka kantavatel valgustitel, sõltumata nende asetuse kõrgusest, peab pinge olema 12—36 V.

1554. Tööpindade valgustatus kalatöötlemisettevõtete tootmisruumides peab olema mitte väiksem järgmistest suurustest (tabel 7).

Tabel 7

Tootmislõikude nimetus	Minimaalne valgustatus luksides tavalise elektrivalgustuse puhul	
	kombineeritud valgustus	ainult üldvalgustus
Kalalahkamis-, konservi- ja plekk-karbitsehhid	100	50
Randumissild, kalapumbajaoskond, rasva ja jahu tootmine, praadimisjaoskond	—	30
Kulinaariatsehh	—	50
Kuum- ja külmsuitsutamistsehh	—	20
Laboratoorium	—	50
Pakkimisruum kõikides ettevõtete liikides	—	30
Külmutuskambrid	—	10
Laoruumid	—	5
Käimlad, pesemis-, duši- ja riidehoiuruumid	—	15

1555. Aknaklaaside, laternate ja valgustusarmatuuri puhastamiseks ning läbipõlenud elektrilampide vahetamiseks peavad olema seadised või rakised, mis kindlustavad nende tööde ohutuse.

1556. Kõigis tootmis- ja abiruumides tuleb maksimaalselt kasutada loomulikku valgustust.

Valgusavasid ei tohi kinni kuhjata tootmisseadmetega, ehitustega jms. ei hoone seest- ega ka väljastpoolt.

1557. Järelevalve valgustusseadmete seisukorra ja ekspluateerimise üle pannakse selleks eraldatud ja tehniliselt ettevalmistatud isikule.

1558. Valgustite lambid tuleb nende rikkimineku või kulumise korral viivitamatult asendada vastava võimsusega lampidega, mis on näidatud valgustusseadme projektis.

1559. Ümberseadmestatud valgustusseadmete ekspluatatsiooni võtmisel tuleb proovida, kas nad annavad kehtivatele normidele vastava valgustusefekti.

1560. Juhul, kui muudetakse tootmisruumi ülesannet, ja ka sisseseade ümberasetamisel tuleb valgustusseadmed samuti ümber paigutada ja kohandada uutele tingimustele.

1561. Kohaliku valgustuse valgustid peavad olema asetatud selliselt, et tööpinnal ei tekiks vastupeegeldust.

1562. Valgusavade (akende, laternate jms.) klaaspindade puhastamine kalatöötlemisettevõtte tootmisruumides peab toimuma vähemalt kaks korda aastas, pidades kinni ohutusabinõudest; valgustite puhastamine peab toimuma vähemalt üks kord kuus.

1563. Kalatöötlemisettevõtete märgadesse tsehhidesse ülesseatavatel elektrivalgustitel peab olema eraldi juhtme sisseviigukoht ja isoleermaterjalist pesa.

1564. Valgustusarmatuuri metallkered ja torud juhtme paigaldamiseks peavad olema maandatud.

XXII. JOOGIVEEREŽIIM

1565. Kalatöötlemisettevõtet tuleb varustada kvaliteetse joogiveega.

1566. Toorest vett võib kasutada joogiks ainult sanitaar-epidemioloogiliste organisatsioonide loal.

1567. Joogivee kasutamiseks peavad olema veevärgiga ühendatud fontäänid või paagid.

1568. Joogiveepaakidel peavad olema tihedasti suletavad lukuga kaaned, vee äravoolu ja sulgurseadis.

1569. Paake tuleb regulaarselt puhastada ja pesta. Vett nendes tuleb vahetada iga päev.

1570. Paagid tuleb katta tinaga või mõne muu Riikliku Sanitaarinspektsiooni poolt lubatud seguga. Tinutamisel ei tohi plii sisaldus segus ületada 0,25%.

1571. Joogivee temperatuur ei tohi olla üle 20° ja alla 8°C.

1572. Kaugus töökohtade ja joogiveeseadiste vahel ei tohi olla üle 75 m.

1573. Juhul, kui toore joogivee kvaliteet ei vasta nõuetele, siis tuleb eraldada vastava sisseseadega ruum vee keetmiseks ja jahutamiseks.

1574. Kuumades tsehhides peavad olema seadised tööliste varustamiseks gaseeritud veega, millele on lisatud 5 g soola ühe liitri vee kohta.

Vett gaseeritakse süsihappega.

XXIII. ARSTLIKUD LÄBIVAATUSED

1575. Kõik isikud, kes asuvad tööle kalatöötlemisettevõttesse, tuleb enne arstlikult läbi vaadata.

1576. Isikud, kes tulevad tööle kalatöötlemisettevõtete tootmistsehhidesse, on kohustatud läbi tegema arstliku läbivaatuse ja kontrolli kõhutüüfuse ja düsenteeria tekitaja ning nugiliste kandmise ja tuberkuloosi suhtes ning esitama vastava raviasutuse õiendi tööle lubamise kohta.

Tuberkuloosi suhtes tuleb töölisi läbi vaadata üks kord aastas.

1577. Töölisi tuleb edaspidi iga kuu arstlikult läbi vaadata, uurida batsillide ja nugiliste kandmist ning teha neile kaitsesüstimisi tähtaegadel, mis määratakse Riikliku Sanitaarjärelevalve kohalike organite poolt.

1578. Töölisi, kes on seotud etüleeritud bensiini kasutamisega, automootorite proovimise, lahtivõtmise ja pesemisega, masinale kütuse võtmisega, etüleeritud bensiini ära- ja juurdekallamisega, tuleb perioodiliselt arstlikult läbi vaadata üks kord 6 kuu kestel.

1579. Töölisi, kes on tegevad keevitustöödel suletud reservuaaride sees ja kasutavad mangaanisisaldava määrdega elektroode, tuleb perioodiliselt arstlikult läbi vaadata üks kord 12 kuu kestel.

1580. Arstlike läbivaatuste ja uurimiste kord määratakse vastavalt juhenditele:

a) «Toiduaineteettevõtetes, veevarustuse ehitamisel, ravi- ja lasteasutustes rahva sanitaar-hügieenilise teenindamise alal töötavate isikute kohustuslikust arstlikust läbivaatusest», mis on kinnitatud Üleliidulise Riikliku Sanitaarinspektsiooni poolt 24. I 1949. a.;

b) «Võitlusest kõhu- ja paratüüfuse kandlusega», mis on kinnitatud Tervishoiuministeeriumi poolt 13. V 1950. a.;

c) «Düsenteeriahaigete avastamisest ja hospitaliseerimisest ning abinõude organiseerimisest nende ümbruskonnas», mis on kinnitatud NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt 7. IX 1953. a.

1581. Tootmisruumidesse ei lubata tööle isikuid aktiivse tuberkuloosiga, mädanikuhaigustega, ajutisi tüüfuse, paratüüfuse ja düsenteeria tekitajate kandjaid ning muude haigustega, mis on loetletud punkti 1580 «a» lõigus mainitud juhendis.

1582. Kohtadel, kus alaliselt toimuvad peale- ja mahalaadimistööd, peab olema apteegikapp ühes õpetusega esmaabi andmiseks kannatanule ja kanderaam. Apteegikapp ja kanderaam peavad asuma laadijate ametiruumides.

1583. Apteegikapis peavad alati olema ravimid esmaabi andmiseks põrutuste, lõikehaavade ja hapete, leeliste ning tulega põletamise puhuks, sidemed ja kummivoolikud verejooksu pidurdamiseks jms.

Ravimite lõppemisel peab administratsioon nende tagavara viivitamatult täiendama.

1584. Vastutus apteegikapi hoidmise ja korrasoleku eest igas tööpunktis tuleb panna eriti selleks määratud töötajale. See töötaja peab läbi tegema sanitaarmiinimumi ja oskama vajaduse korral anda esmaabi.

1585. Kõigis tööliste töötamis-, kogunemis- ja puhkepaikades peavad olema üles pandud lähemate arstide aadressid ja telefoni-

numbrid. Neid aadresse ja telefone peavad teadma kõik töötajad, kes vahetult juhatavad peale- ja mahalaadimistöid.

1586. Käesolevad eeskirjad ja juhendid mehhanismide hooldamise kohta, veoste troppimise ja signaliseerimise eeskirjad mehhaniseeritud töödel ning plakatid ohutute töömeetodite kohta tuleb ametiruumidesse välja panna.

XXIV. INSTRUEERIMINE JA OHUTUSTEHNIKA ÕPETAMINE

A. ÜLDNÕUDED

1587. Kalatöötlemisettevõtete direktorid, peainsenerid, tehnilised juhatajad ja peamehaanikud (mehaanikud), tsehhide, jaoskondade, vahetuste ja töökodade ülemad, laboratooriumide juhatajad, meistrid jne. on kohustatud läbi viima töötajate instrueerimise ja õppuse ohutute tööviiside alal ning samuti ka kontrollima ohutustehnika ja töötervishoiu eeskirjade ning juhendite täitmist tööprotsessis.

1588. Ohutustehnika- ja töötervishoiualane instrueerimine tehakse ülesandeks: tsehhides — tsehhi ülemale, jaoskondades ja töökodades — joaskondade ja töökodade ülematele, kogu kalatöötlemisettevõttes aga ettevõtte peainsenerile.

1589. Ohutustehnika- ja töötervishoiualane instrueerimine ja õppus tuleb läbi viia kõigi tehase töötajatega järgmiselt: sissejuhatav instrueerimine ettevõttesse tööle võtmisel, instrueerimine töökohal, igapäevane jooksev instrueerimine, perioodiline õppus, õppekursus ja samuti ka ohutustehnika ning töötervishoiu massiline propageerimine töökohtadel juhendite, hoiatuskirjade, plakatite ülesriputamise, vitriinide, vestluste, loengute ning ohutustehnika- ja töötervishoiualaste kinofilmide abil.

1590. Iga tööline, kes kalatöötlemisettevõttesse tööle võetakse, lubatakse tootmistööle ainult pärast sissejuhatavat instrueerimist, iseseisvale tööle aga ainult pärast eelnevat õppust töökohal. Keerukate seadmete teenindamisele lubatakse ainult isikuid, kes on läbi teinud spetsiaalse õppekursuse ja kellel on selle kohta vastav tunnistus.

B. SISSEJUHATAV INSTRUEERIMINE

1591. Ohutustehnika- ja töötervishoiualase sissejuhatava instrueerimise peavad läbi tegema kõik uued töölised, teenistujad ja noorem teenindav personal.

1592. Uuele töötajale tuleb sissejuhataval instrueerimisel anda teadmised, mis võimaldavad tal vabalt orienteeruda ettevõtte ümbritsevas keskkonnas ja kinni pidada vajalikest ohutusabinõudest.

1593. Sissejuhatava instrueerimise viib töö ajal läbi ettevõtte peainsener või ohutustehnika insener, kelle määramine on vormistatud vastava käskkirjaga.

1594. Sissejuhatav instrueerimine peab toimuma tüüpprogrammi järgi populaarse loeng-vestluse näol. Seejuures tuleb kasutada maksimaalselt näitlikke vahendeid: plakateid, mudeleid, proove, tööriistu, ülesvõtteid jms. ning analüüsida kõigi tootmises esinenud õnnetusjuhtumite põhjusi.

1595. Uustulnukat tuleb sissejuhataval instrueerimisel tutvustada tootmise olukorraga antud ettevõttes, töösisekorra eeskirjadega, töökaitseseaduste üldiste sätetega, ohutustehnika ja töötervishoiu põhiliste eeskirjadega, ettevõttes esineda võivate ohtlike momentidega ja vastavate ettevaatusabinõudega, ettevõttesse tulnud isiku kohustustega ohutustehnika eeskirjade täitmisel, individuaalkaitsevahenditega jne.

1596. Uusi insenerilis-tehnilise, administratiiv- ja majanduspersonali hulka kuuluvaid töötajaid peab ettevõtte pea- või ohutustehnika insener vahetult enne nende tööleasumist tutvustama töökaitse-, ohutustehnika- ja töötervishoiualase töö organiseerimisega antud ettevõttes, uustulnuka kohustustega ja vastutusega nende alade eest temale usaldatud töölõigus ning samuti ka juhendavate materjalidega (määruste, käskkirjade, direktiividega jms.) ohutustehnika, töötervishoiu ja töökaitse alalt.

C. INSTRUEERIMINE TÖÖKOHAL

1597. Instrueerimine töökohal täiendab sissejuhatavat instrueerimist ja selle eesmärgiks on tutvustada töölistele seadmeid, ohtlikke kohti, näidata õigeid ja ohutuid meetodeid töötamiseks antud töökohal või antud erialal tsehhis.

1598. Ohutustehnika- ja töötervishoiualase instrueerimise töökohal peavad läbi tegema kõik tsehhi võetud töölised, sealhulgas ka teistest tsehhidest ületoodavad ja sama tsehhi töölised, kes ühelt töölt teisele üle viiakse.

Tehnoloogilise protsessi või seadmete muutmisel peab teenindavat personali töökohal uuesti instrueerima.

1599. Töökohal instrueerib tsehhi või vahetuse ülem või meister enne seda, kui tööline asub iseseisvale tööle oma töökohal tsehhis.

1600. Instrueerimisel töökohal tuleb töölisele tutvustada tehnoloogilist protsessi, töölise kohustusi antud töökohal või antud erialal, töökoha õige organiseerimise ja korrashoidmise nõudeid, seadmete ning mehhanismide ehitust ja teenindamist (käivitamist, seiskamist jms.) ning nende ohtlikke tsoone, kaitserakiseid, tarastusi, nende otstarvet ja kasutamise eeskirju, töö-

riistu ja nende käsitsemist, tsehhis olevate transpordi- ja tõstevahendite ohutu ekspluateerimise eeskirju, elektriseadmete ja elektritööriistade töökohal käsitsemise eeskirju, individuaalkaitsevahendite kasutamise eeskirju, tööde teostamise ohutuid viise, ohtlike momentide tekkimise võimalusi töö juures ja ka töölise käitumist ohu puhul.

1601. Instrueerimisele töökohal lisandub ohutute töövõtete praktiline näitamine individuaalselt igale töölisele.

1602. Instrueerimisel on tsehhi või vahetuse ülem kohustatud üksikasjalikult tutvustama töölisele antud elukutse või töökoha ohutustehnika juhendit.

1603. Tööline lubatakse pärast instrueerimist iseseisvale tööle antud töökohal ainult pärast ohutute tööviiside tundmise kontrollimist.

1604. Ohutustehnika juhend tuleb töölisele välja anda allkirja vastu või töökoha juurde üles riputada.

D. JOOKSEV INSTRUEERIMINE

1605. Tööliste jooksvat instrueerimist teostavad nende otsesed juhatajad: vahetuse ülem, meister, brigadir jne. enne vahetuse algust, uue töö andmisel (vaatamata selle töö asukohale ja kestusele), töölistele antud töö täitmise käigu järelevalve protsessis ja töölise isiklikul pöördumisel nende poole.

1606. Ohutustehnika- ja töötervishoiualase igapäevase jooksva instrueerimise ülesandeks on tutvustada töölisi neile antud või nende poolt täidetava konkreetse töö ohutute teostamisviisidega, arvestades kõiki tehnoloogilise protsessi iseärasusi, tingimusi, materjale, tööriistu, rakiseid, kaitsevahendite kasutamise vajadust jms.

1607. Töölisi, kes ei täitnud ohutustehnika juhendeid, tuleb uuesti instrueerida.

Ohutustehnika juhendite ja eeskirjade süstemaatilist täitmata jätmist töölise poolt tuleb käsitada kui sisekorra eeskirjade rikkumist ja süüdlane vastutusele võtta distsiplinaarkorras.

E. PERIOODILISELT KORDUV INSTRUEERIMINE

1608. Ohutustehnika- ja töötervishoiualase perioodiliselt korduva instrueerimise ülesandeks on saavutada, et töölised paremini omandaksid teadmisi ning eeskirju tööde ohutuks täitmiseks ja samuti ka kontrollida nende teadmisi suulise küsitluse teel.

1609. Korduva instrueerimise viib läbi tsehhi, jaoskonna või töökoja ülem programmi järgi, mis on kinnitatud instrueerimiseks töökohal.

1610. Ohutustehnika- ja töötervishoiualane perioodiliselt korduv instrueerimine peab toimuma regulaarselt iga kuue kuu tagant.

1611. Kui administratsioon avastab ohutustehnika juhendite rikkumisi mitme töölise poolt ja ka õnnetusjuhtumite puhul tsehhis või teistes tsehhides, peab tsehhi ülem üksikutes tootmislõikudes läbi viima erakorralise instrueerimise.

1612. Erakorralise kordusinstrueerimise läbiviimise ettepaneku võib tsehhiülemale teha ettevõtte peainsener, ohutustehnika insener või ametiühingu tehniline inspektor.

F. KURSUSED.

1613. Töölised, kellele tehakse ülesandeks vastutavate ja ohtlike tööde teostamine, peavad enne nende iseseisvale tööle lubamist saama spetsiaalse väljaõppe ohutustehnika kursustel.

1614. Õppus ohutustehnikaalastel kursustel toimub programmi järgi, mis on välja töötatud arvestades ettevõtte spetsiifilisi iseärasusi ja grupi professionaalset koosseisu. Programmi kinnitab ettevõtte peainsener.

Tööliste õpetamine, kes teenindavad NSV Liidu Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee järelevalve alla kuuluvaid objekte, toimub mainitud asutuse poolt kinnitatud programmi järgi.

1615. Kursusel omandatud teadmisi kontrollitakse kuulajate suulise küsitluse teel koos seadmete teenindamise võtete näitamisega töös.

Kursustel omandatud teadmisi kontrollib komisjon koosseisus: peainsener, ohutustehnika insener, õpetaja, kaadriosakonna ja ametiühinguorganisatsiooni esindaja.

NSV Liidu Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Komitee järelevalve alla kuuluvaid objekte teenindavate tööliste teadmiste kontrollimisel kuulub komisjoni kooseisu ka nimetatud asutuse inspektor.

Nende tööliste teadmiste kontrollimisel, kes teenindavad elektriseadmeid, kuulub komisjoni koosseisu Energiajärelevalve inspektor.

Autode, autolaadijate, autokärude, elektrikärude ja traktorite juhtide teadmisi kontrollib Riiklik Autoinspektsioon, raudteeveokite juhtide teadmisi aga NSV Liidu Teedeministeeriumi organid.

1616. Komisjoni kontrollimise tulemused kantakse protokolli, mille alusel ettevõte väljastab katse sooritanud töölisele tunnistuse seadmete iseseisva teenindamise õiguse kohta.

1617. Õppekursus ja tunnistuse omamine kursuste eduka lõpetamise kohta on kohustuslik töölistele, kes teenindavad:

a) aurukatlaid aururõhuga alates 0,7 atü ja rohkem;
b) aurukatlaid aururõhuga kuni 0,7 atü;
c) veesoojendamiskatlaid ja boilereid;
d) aparaate ja anumaid, mis töötavad rõhu all;
e) gaasi-elektrikeevitusaparaate;
f) mehhaniseeritud ja automatiseeritud vooluliine;
g) elektrotehnilisi seadmeid ja elektrotehnilisi alajaamu;
h) hapete ja leeliste seadmeid;
i) külmutusseadmeid;
j) tõstukeid, kraanasid, tõstemehhanisme, traktorlabidaid;
k) gaasiseadmeid;
l) tehase mehhaniseeritud transporti (auru-, mootor- ja elektrivedureid, autosid, autolaadijaid, autokärusid, elektrikärusid, traktoreid jms.);
m) tootmisahjusid ja muid soojusseadmeid.

Väljaõpe kursustel on kohustuslik ka taglastus-, monteerimis-, remondi- ja laadimistööde brigadiridele.

G. INSTRUEERIMISE VORMISTAMINE

1618. Ohutustehnikaalase sissejuhatava instrueerimise läbiviimine tuleb vormistada sissekandega spetsiaalses žurnaalis.

Sissejuhatava instrueerimise žurnaal on hoiul peainseneri või ohutustehnika inseneri käes.

1619. Ülejäänud ohutustehnikaalased instrueerimisviisid tuleb vormistada žurnaalis instrueeritud ja instrueerinud isikute allkirjadega.

Ohutustehnikaalase instrueerimise žurnaal on hoiul tsehhiülema käes.

Märkus. Ettevõtetes töötajate arvuga kuni 100 inimest on lubatud pidada üht üldist instrueerimise žurnaali.

1620. Sissejuhatava instrueerimise ja muude instrueerimisliikide žurnaalide leheküljed tuleb nummerdada ja kinnitada ettevõtte pitseriga.

1621. Töölise üleviimisel teisele tööle sama tsehhi piirides või tehnoloogilise protsessi muutmisel, samuti ka kordusinstrueerimisel töökohal uuesti läbiviidud ohutustehnika- ja töötervishoiualane instrueerimine vormistatakse tavalises korras.

H. ETTEVÕTTE INSENERILIS-TEHNILISE NING ADMINISTRATIIV- JA MAJANDUSPERSONALI KVALIFIKATSIOONI TÕSTMINE

1622. Kõik kalatöötlemisettevõtete direktorid ja peainsenerid on kohustatud igal aastal organiseerima inseneriliis-tehnilise ning administratiiv- ja majanduspersonali kvalifikatsiooni tõstmise kursused ohutustehnika ja töötervishoiu alal.

OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD TÖÖSTUSETTEVÕTETE ELEKTROTEHNILISTE SEADMETE EKSPLUATEERIMISEL. (VÄLJAVÕTE)

Kinnitatud
NSV Liidu Elektrijaamade Ministeeriumi poolt
8. mail 1954. a.

Kooskõlastatud
Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukoguga
12. aprillil 1954. a.

ÜLDOSA

I PEATÜKK. KÄESOLEVATE OHUTUSTEHNIKA EESKIRJADE KASUTAMISE KORD JA KEHTIVUSALA

§ 1. Käesolevad eeskirjad kehtivad kõigi ministeeriumide ja keskasutuste tööstusettevõtete ja nendega võrdsustatud ettevõtete töötavate elektrotehniliste seadmete kohta pingega kuni 35 kV (kaasa arvatud).

Töötavateks loetakse sellised elektrotehnilised seadmed, mis on tervikuna või osaliselt pinge all või mida võib panna pinge alla vastava aparatuuri sisselülitamise teel.

Elektrijaamade kohta, sõltumata nende seadmete ja jaotusseadmete pingest, ja samuti tööstusettevõtete alajaamade kohta pingega üle 35 kV kehtivad NSV Liidu Elektrijaamade Ministeeriumi «Ohutustehnika eeskirjad jaamade ja alajaamade elektriseadmete ekspluateerimisel».

Elektrivõrkude kohta pingega üle 35 kV kehtivad «Ohutuseeskirjad kõrgepinge õhuliinide ekspluateerimisel».

§ 4. Ettevõtete juhtkonnad ja peaenergeetikud [1], elektritsehhide ülemad, insenerid, tehnikud ja meistrid-elektrikud peavad tagama käesolevate eeskirjade täitmise kõigil neile alluvail töölõikudel.

---

[1] Edaspidi mõistetakse eeskirjade tekstis peaenergeetiku all ka teisi isikuid, keda ettevõtte juhtkond on määranud vastutavaks ettevõtte elektrimajandi ekspluateerimise eest.

§ 5. Paragrahvis 4 näidatud isikud peavad kindlustama elektrotehnilisi seadmeid teenindava personali põhjaliku tutvumise käesolevate eeskirjadega ja «Tööstusettevõtete elektriseadmete tehnilise ekspluatatsiooni eeskirjadega» ulatuses, mis sõltub sooritatavast tööst või ametikohast, ning kontrollima eeskirjade omandamist ettevõtte juhtkonna poolt määratavas komisjonis (lisa 2). Komisjon omistab sõltuvalt töötaja kvalifikatsioonist II kuni VI kvalifikatsioonigrupi. Käesolevate eeskirjade tundmist kontrollitakse: töölevõtmisel, ümberpaigutamisel uuele töökohale, perioodiliselt üks kord aastas ja ka juhul, kui tööline rikub käesolevaid eeskirju.

Ettevõtte mitte-elektrotehniline personal, kes teenindab elektrifitseeritud mehhanisme või töötab nendel, teeb läbi tootmisinstruktaaži üldises ohutustehnikas ja eraldi veel elektriohutustehnikas. Instrueerib vahetu tehniline juhataja (meister) tähtaegadel ja ulatuses, mis määratakse kindlaks ettevõtte juhtkonna poolt kooskõlas kehtivate eeskirjadega.

Elektrotehnilisi seadmeid nimipingega kuni 1000 V ja üle 1000 V ei ole lubatud ekspluateerida, kui puudub elektrotehniline personal või kui mainitud personal on olemas, kuid pole sooritanud katseid käesolevate eeskirjade ja «Tööstusettevõtete elektriseadmete tehnilise ekspluatatsiooni eeskirjade» tundmises ega pole saanud tunnistust teadmiste kontrollimise kohta.

§ 6. Käesolevatele eeskirjadele vasturääkivate korralduste täitmine on keelatud. Sellise korralduse saanud isik on kohustatud vale korralduse andnud isikule selgitama, miks ta peab korraldust valeks, ja teatama sellest kõrgemalseisvale juhatajale.

§ 7. Elektrotehnilistes seadmetes kasutatavad kaitsevahendid peavad rahuldama «Elektrotehnilistes seadmetes kasutatavate kaitsevahendite kasutamise ja proovimise eeskirjade» nõudeid.

Nende vahendite kasutamine peab toimuma kooskõlas nimetatud eeskirjadega.

II PEATÜKK. NÕUDED ELEKTROTEHNILISI SEADMEID TEENINDAVALE PERSONALILE

§ 8. Elektrotehnilisi seadmeid teenindavad töötajad peavad rahuldama järgmisi nõudeid.

a) Neil ei tohi olla tootmistööd segavaid haigusi ega vigastusi.

Ohutustehnika II kuni V (kaasa arvatud) kvalifikatsioonigruppi kuuluvate töötajate tervislikku seisundit kontrollitakse tööle võtmisel meditsiinilise läbivaatuse teel, lähtudes haiguste loetelust, mis on kinnitatud NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi käskkirjaga nr. 549 12. juunist 1953. a.

b) Alates II grupist peavad töötajad läbi tegema ohutute töömeetodite õppuse töökohal kogenud isiku juhtimisel ja teadmiste

kontrolli kvalifikatsioonikomisjonis (lisa 2) koos kindla kvalifikatsioonigrupi omistamisega (lisa 3). Kvalifikatsioonigruppi tõendatakse nimelise kindlaksmääratud vormis tunnistusega. Iga töötaja peab kandma seda tunnistust endaga kaasas.

c) Alates II grupist läbi tegema õppuse pinge alla sattunu vabastamise praktilistest võtetest, kunstliku hingamise võtetest, kannatanule esmaabi andmise eeskirjadest ja elektrotehnilistes seadmetes tulekahju kustutamise eeskirjadest.

§ 9. Isikuid, kes ei ole otseselt seotud antud elektrotehnilise seadme (alajaama, jaotusseadme, jaotuskilbi jne.) teenindamisega, võib lasta selle seadme ruumidesse ainult peaenergeetiku loal ja vähemalt III kvalifikatsioonigrupiga isiku saatel ning vastutaval järelevalvel. Saatja peab pidevalt viibima ülalnimetatud isikute juures ja jälgima, et nad täidaksid ohutustehnika eeskirju.

Sisenemisel alajaama, jaotusseadme või jaotuskilbi ruumi peab saatja juba varakult hoiatama, et sisseseadele lähenemine või sisseseadele käega osutamine on ohtlik.

§ 10. Iga töötaja, kes avastab käesolevate eeskirjade rikkumisi või märkab elektriseadmetes rikkeid, mis ohustavad inimesi, ja samuti kaitsevahendite defekte või puudumist, peab tarvitusele võtma abinõud — oma õiguste ja kohustuste piirides — märgatu kõrvaldamiseks ja sellest viivitamatult teatama oma vahetule ülemusele, tema puudumisel aga kõrgemalseisvale juhatajale.

§ 11. Käesolevate eeskirjade rikkumises süüdi olevaid isikuid karistatakse distsiplinaarkorras vastavalt kehtivaile sisekorra eeskirjadele.

Ametiühingu tehniline inspektsioon võib käesolevate eeskirjade rikkumises süüdi olevaid ametiisikuid võtta administratiivsele ja kohtulikule vastutusele kooskõlas kehtivate seadustega.

I OSA

OHUTUSTEHNIKA ÜLDEESKIRJAD KUNI 1000 V (KAASA ARVATUD) PINGEGA ELEKTROTEHNILISTE SEADMETE EKSPLUATEERIMISEL

III PEATÜKK. VALVE JA ÜLEVAATUS

§ 12. Pidevat teenindamist nõudvates elektrotehnilistes seadmetes võib valves olla üks või mitu isikut. Valves olijate arvu vahetuses määrab peaenergeetik ja kinnitab ettevõtte juhtkond.

Vahetuse vanemal või ühel valvest * peab olema vähemalt III kvalifikatsioonigrupp. Valve võib osa võtta remondibrigaadi

* Edaspidi eeskirjade tekstis tähendab sõna «valve» elektrotehnilist personali, kes pidevalt teenindab antud elektriseadet vahetuse vältel.

tööst isiku korraldusel, kes vastutab antud elektrotehnilise seadme ekspluateerimise eest.

§ 13. Elektrotehnilisi seadmeid võib üle vaadata üks isik valvepersonalist või juhtivast elektrotehnilisest personalist kvalifikatsiooniga mitte alla III grupi. Kui ülevaatust teostavad mitu isikut, peab ühel neist olema vähemalt III kvalifikatsioonigrupp.

Jaotusseadmete, kilpide, lattjuhtmete ja jaotuspunktide ülevaatusel on keelatud kõrvaldada hoiatusplakateid ja tarastusi, tungida nende taha, puudutada voolujuhtivaid osi, pühkida ja puhastada neid ning kõrvaldada avastatud rikkeid, kui seejuures on vaja ligineda voolujuhtivatele osadele.

Valve, avastanud ülevaatusel rikke, mis vastavalt käesolevatele eeskirjadele ei ole kõrvaldatav ühe isiku poolt, peab tegema vastava märkuse ekspluatatsioonižurnaali ja viivitamatult teatama sellest oma vahetule ülemusele.

Avastatud rikked kõrvaldatakse isiku korraldusel, kellel on õigus välja anda korraldusi tööde teostamiseks elektrotehnilistes seadmetes; seejuures tuleb kinni pidada käesolevate eeskirjadega ettenähtud organisatsioonilistest ja tehnilistest abinõudest, mis tagavad tööde ohutuse.

Isik, kes avastab rikke, mis võib tekitada tulekahju, plahvatuse või õnnetusjuhtumi, näiteks juhtme katkemine, lühis maaga, pinge tekkimine elektrimootorite kerel jne., on kohustatud viivitamatult tarvitusele võtma temast sõltuvad abinõud ohu vältimiseks ja teatama sellest valvele; sel juhul on valvel lubatud viivitamatult ja üksi välja lülitada vajaduse piires kas kogu seade või seadme osa, piirata ohtlik piirkond jm., teatades sellest seejärel kõrgemalseisvale isikule.

§ 14. Elektrotehnilisi tootmisseadmeid (vanne, ahje jm.) ning tehnoloogilise seadmestiku (pinkide, masinate jne.) elektrotehnilist osa teenindav valvur võib üksinda avada ülevaatuseks kaitsmeid, kilpide, paneelide, juhtpultide jm. uksi.

Sellisel ülevaatusel on keelatud läheneda voolujuhtivatele osadele ja avatud aparatuurile ning teostada mis tahes töid; erandiks on käesolevate eeskirjade paragrahvides 44, 45 ja 46 lubatud tööd.

IV. PEATÜKK. ÜMBERLÜLITAMINE JA KAITSMETE VAHETAMINE

§ 15. Sisse- ja väljalülitamisi jaotuskilpidel, jaotuspunktides, tsehhisisestes või -välistes jõu- ja valgustuselektrivõrkudes ning elektrimootorite sisse- ja väljalülitamisi võib teostada üks isik, kellel on vähemalt III kvalifikatsioonijärk.

Sisse- ja väljalülitamisi jaotuskilpidel ja tsehhisisestes ning -välistes võrkudes nõjatatavatelt redelitelt või alustelt teostatakse kahe isikuga, kellest ühel peab olema vähemalt III ja teisel vähemalt II kvalifikatsioonijärk. Üksikuid tootmismehhanisme

ja -agregaate lülitavad sisse neil mehhanismidel ja agregaatidel töötavad isikud käivitusaparatuuri abil.

§ 16. Enne transmissiooniajamit käitava elektrimootori sisselülitamist tuleb anda hoiatav helisignaal.

Kui elektrimootorid käitavad teistes ruumides asetsevaid tootmismehhanisme või ka keerulisi agregaate, võib elektrimootoreid käivitada alles pärast käivitamiseks valmisolekut teatava heli- või valgussignaali saamist isikult, kes vastutab tootmismehhanismi ekspluateerimise eest.

§ 17. Jaotuskilpidel ja elektrivõrkudes teostab iga sisse- ja väljalülitamist valvepersonal vastavalt ettevõttes kehtivale korrale kas vanemvalvuri või kõrgemalseisva isiku suulise või telefonilise korralduse alusel, kes peab antud korralduse vormistama sissekandega ekspluatatsioonižurnaali. Olukordades, mis ei kannata viivitamist (tulekahju, õnnetusjuhtum inimestega, loodusõnnetus), lubatakse valvepersonalil teostada sisse- ja väljalülitamisi ilma vastava kõrgemalseisva isiku loata, kuid järgneva viivitamatu teatamisega temale.

Kui tsehhi elektriseade lülitati välja mingisuguste tööde teostamiseks tsehhipersonali suulise nõudmise alusel, siis võib seda seadet sisse lülitada ainult väljalülitamist nõudnud isiku või teda antud momendil asendava isiku nõudel pärast väljalülitatud elektriseadme eelnevat ülevaatust. Valvepersonal on kohustatud teostatud operatsioonid ekspluatatsioonižurnaali sisse kandma vahetult pärast operatsiooni.

§ 18. Pärast liini automaatset väljalülitamist (sulavkaitsmete läbipõlemise või mõne muu kaitsme toime tagajärjel) on lubatud liin ühekordselt uuesti sisse lülitada ilma kontrollimata ja liini poolt toidetava seadme personalile eelneva teatamiseta tingimusel, et lülitamine toimub kinnise ehitusega või distantsajamiga vinnak- või võimsuslülitiga, mis väldib teenindava personali põletamise võimaluse elektrikaarega või kaitsmete sulavelemendi läbipõlemisel tekkivate sulametalli piiskadega. Vastasel korral tuleb enne uuesti sisselülitamist kontrollida väljalülitunud osa seisukorda.

§ 19. Kaitsmete rikkis või läbipõlenud sulavelementide vahetamise ajal peab vinnaklüliti olemasolu korral pinge välja lülitatud olema.

Kui pinge väljalülitamine ei ole võimalik (näiteks grupikilpidel, jaotuspunktides), võib toru- ja korkkaitsmete sulavelemente vahetada pinge all, kusjuures on kohustuslik koormuse väljalülitamine.

Lahtiste sulavelementidega kaitsmete vahetamisel lülitatakse igal juhul pinge välja.

Torukaitsmete sulavelementide vahetamisel pinge all tuleb kasutada kaitseprille, dielektrilisi kindaid (või isoleertange) ja seista isoleeralusel (või olla dielektrilistes kalossides).

Kaitsmeid võib vahetada üks isik, kellel on vähemalt III kvalifikatsioonijärk; kõrgel asuvaid kaitsmeid nõjatatavalt redelilt või CIIO tüüpi kaitsmeid ilma pinget välja lülitamata vahetavad kaks isikut, kellest ühel peab olema vähemalt III kvalifikatsioonijärk.

§ 20. Elektrotehnilisi seadmeid teenindav personal peab alati arvestama, et pärast pinge kadumist seadmelt võib pinge uuesti taastuda ilma hoiatuseta isegi avarii korral.

Mitte mingil tingimusel ei tohi puudutada voolujuhtivaid osi ega tungida tõkete taha ilma vastavat osa välja lülitamata ja töid käesolevate eeskirjade kohaselt vormistamata.

V PEATÜKK. TÖÖDE TEOSTAMINE

1. Tööde kategooriad ja nende teostamise tingimused

§ 21. Töötavates elektrotehnilistes seadmetes pingega kuni 1000 V tehtavad tööd (remont, mõõtmised, proovimised) liigitatakse ohutusabinõude suhtes kolme kategooriasse:

a) tööd seadme täielikult pingetuks tegemisega;
b) tööd seadme osaliselt pingetuks tegemisega;
c) tööd seadet pingetuks tegemata.

§ 22. Esimesse kategooriasse kuuluvad tööd, mida teostatakse elektrotehnilisel seadmel (jaotusseade, jaotuskilp, lattjuhe, jaotuspunkt, elektrimasin jms.), mille osad ja kõik toite- ja väljuvad liinid on täielikult pingetuks tehtud.

Sealjuures teised samas ruumis asuvad elektrotehnilised seadmed võivad jääda pingestatuks, kui nende voolujuhtivad osad on piiratud tihedalt suletud tugevate kaitsetõketega, mis väldivad nende osade juhusliku puudutamise võimaluse töötajate poolt.

Samas ruumis asuvad paljad latt- ja trolleijuhtmed võivad jääda pinge alla, kui need asuvad kättesaamatus kõrguses, nii et töötajatel töötingimused välistavad võimaluse mis tahes asendi juures nende vastu puutuda.

§ 23. Töödeks seadme osaliselt pingetuks tegemisega loetakse töid, mida teostatakse elektrotehnilise seadme väljalülitatud osades samal ajal, kui muud tema osad on pingestatud või kui pinge on seadmest täielikult välja lülitatud, kuid käesolevate eeskirjade 22. paragrahvi kõik tingimused ei ole täidetud.

§ 24. Kolmandasse kategooriasse kuuluvad tööd, mis ei nõua seadme täielikku või osalist pingetuks tegemist ja mis viiakse läbi ruumis, kus pinge all olevad lahtised voolujuhtivad osad on kättesaadavas kõrguses. Sellised tööd viiakse läbi vastavalt käesolevate eeskirjade paragrahvide 84—88 juhistele.

§ 25. Kõigil töödel elektrotehnilistes seadmetes pingega kuni 1000 V tuleb kinni pidada järgmistest tingimustest:

a) iga töö kohta, välja arvatud tööd, mida valvepersonal teeb jooksva ekspluatatsiooni korras ja mitte-elektrotehnilise personali nõudmisel (vt. § 44—46 ja 51—52), peab olema selleks volitatud isiku luba suulise, telefonilise või kirjaliku korralduse (töökäsk nr. 3) näol;

b) enne töö algust peavad kõigil juhtudel olema rakendatud tehnilised ja organisatsioonilised abinõud, mis tagavad personalile ohutu töö.

Kui seade pingega kuni 1000 V asub ühes ruumis seadmega, mille pinge on üle 1000 V, siis töötamine selles ruumis peab vastama käesolevate eeskirjadega II osa juhistele.

2. Tehnilised abinõud, mis tagavad töö ohutuse

§ 26. Töödel seadme täielikult või osaliselt pingetuks tegemisega peavad olema täidetud tehnilised abinõud alltoodud järjekorras:

a) teostatud vajalikud väljalülitamised ja tarvitusele võetud täiendavad abinõud, mis takistavad ekslikku pinge andmist töökohale;

b) üles riputatud plakatid, kohale seatud kaitsetõkked;

c) kontrollitud pinge puudumist kõigil töötamiseks määratud seadme osadel;

d) vahetult pärast pingetuse kontrollimist peale pandud kantavad maandused (käesolevate eeskirjade 38. paragrahvis ettenähtud juhtudel) ja üles riputatud plakat «Töötada siin».

§ 27. Tööde juures, mis nõuavad kaitsevahendite kasutamist, tuleb enne igakordset kaitsevahendi kasutamist välise vaatluse teel:

a) kontrollida kaitsevahendi korrasolekut, väliste vigastuste puudumist ja puhtust, puhastada ja pühkida kaitsevahendid tolmust; korrast ära kaitsevahendid tuleb viivitamatult tarvituselt kõrvaldada;

b) põhikaitsevahendite (isoleerkepid, isoleertangid, pingenäitajad) kasutamisel kontrollida templi järgi, millise pingega seadmeis on nende kasutamine lubatud;

c) nii põhi- kui ka lisaisoleervahendite kasutamisel kontrollida templi järgi, kas perioodilise proovimise tähtaeg pole möödunud; kaitsevahendite kasutamine, mille proovimise tähtaeg on möödunud, on keelatud; selliste kaitsevahendite avastamisel tuleb need viivitamatult tarvituselt kõrvaldada.

§ 28. Paragrahvis 26 näidatud abinõusid, mis tagavad ohutu töö seadme osalisel või täielikul pingetuks tegemisel, võib rakendada üks isik, kellel on vähemalt III kvalifikatsioonijärk, või siis töölelubaja või tööteostaja neil juhtudel, mis on ette nähtud käesolevate eeskirjade 49. paragrahvis.

Pinge väljalülitamine

§ 29. Töökohal tuleb välja lülitada:

a) voolujuhtivad osad, millel töötatakse;

b) voolujuhtivad osad, mis on kättesaadavad juhuslikule puudutamisele töötaja mis tahes asendi korral; neid voolujuhtivaid osi võib jätta välja lülitamata, kui nad on piiratud kaitsetõketega vastavalt käesolevate eeskirjade 33. paragrahvi nõuetele.

Välja tuleb lülitada nii, et väljalülitatav seade või selle osad oleksid pingestatud osadest igast küljest lahutatud võimsuslülitite, lahklülitite, automaatlülitite, vinnaklülitite, kontaktorite, kaitsmete või muuga.

Töökoha juhusliku pingestamise vältimiseks tuleb distantsjuhtimisaparatuur (võimsuslülitid, lahklülitid, automaatlülitid, kontaktorid jm.) välja lülitada kaitsmete eemaldamise teel.

§ 30. Juhul, kui töötatakse kantavaid maandusi kasutamata, tuleb tarvitusele võtta täiendavad abinõud, mis takistavad töökoha ekslikku pingestamist: väljalülitatud võimsuslülitite, vinnaklülitite ja lahklülitite ajamite mehaaniline riivistamine, isoleerkatete kasutamine vinnaklülititel, automaatlülititel jne.; neil juhtudel, kui loetletud täiendavate, ekslikku lülitamist takistavate abinõude kasutamine ei ole võimalik, tuleb toiteliini otsad lahutada.

§ 31. Tuleb pöörata tähelepanu pinge tagasitransformeerimisele transformaatorite kaudu. Selle vältimiseks tuleb väljalülitatud seadmega ühendusesolevad jõu-, valgustus- ja mõõtetransformaatorid välja lülitada nii primaar- kui ka sekundaarpinge poolelt.

Plakatite ülesriputamine, töökoha tõkestamine

§ 32. Kõigi vinnaklülitite ning võimsus- ja lahklülitite ajamite käepidemetele, samuti nende aparaatide käivitusnuppudele, mille abil võib pingestada remontimiseks väljalülitatud seadet, riputab väljalülitaja plakatid: «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad».

Töötamisel liinidel (õhu-, kaabel- ja magistraalliinidel) riputatakse võimsuslülitite, liini-lahklülitite või vinnaklülitite ajamitele nii mitu plakatit, kui mitu brigaadi liinil töötab.

Seadmetes pingega kuni 1000 V kasutatavad kantavad plakatid peavad olema valmistatud voolu mittejuhtivast materjalist (elektrikartong, vineer).

Töö lõpetamisel võtab plakatid maha sama isik, kes need üles riputas, või teda asendav isik.

§ 33. Töödel seadme osaliselt pingetuks tegemisega tuleb voolujuhtivad osad, mis on kättesaadavad juhuslikule puudutamisele töötaja mis tahes asendi korral, piirata ajutiste isoleermaterjalist kaitsetõketega.

Ajutisteks kaitsetõketeks on erilised puitkilbid, puitrestid, kuivad mikaniit-, kummi- ja muust isoleermaterjalist tooted.

Kui töötingimused seda nõuavad, võib kaitsetõke puudutada pingestatud osi. Neil juhtudel peavad kasutatavad kaitsetõkked (katted) rahuldama «Elektrotehnilistes seadmetes kasutatavate kaitsevahendite kasutamise ja proovimise eeskirjade» nõudeid.

§ 34. Töö ajal on remondipersonalil keelatud maha võtta plakateid, ümber paigutada või ära võtta ajutisi kaitsetõkkeid ja kantavaid maandusi.

Pingetuse kontrollimine

§ 35. Pärast plakatite ja ajutiste kaitsetõkete ülesseadmist tuleb kontrollida, kas tööde teostamiseks ette nähtud väljalülitatud seadmeosad on pingestamata.

Pingetust kontrollitakse kontroll-lampidega (seadmetes pingega kuni 220 V), kantava voltmeetriga või muude pingenäitajatega, mis töötavad aktiiv- või mahtuvusliku voolu põhimõttel ja rahuldavad «Elektrotehnilistes seadmetes kasutatavate kaitsevahendite kasutamise ja proovimise eeskirjade» nõudeid.

§ 36. Vahetult enne pingetuse kontrollimist peab veenduma pingenäitaja (kantava voltmeetri või kontroll-lambi) korrasolekus, kontrollides teda kindlasti pinge all olevatel osadel.

§ 37. Pingetust tuleb kontrollida faaside vahel ja igal faasil seadme maandatud osade suhtes.

Statsionaarsed aparaadid (voltmeetrid, signaallambid jm.), mis signaliseerivad seadme väljalülitatud olukorda, on ainult abivahendid, mille näitude alusel ei tohi järeldada, et pinge puudub.

Kantava maanduse pealepanemine

§ 38. Kantava maanduse pealepanek on abinõu, mis kaitseb töötajaid pinge juhusliku ilmumise korral. Seadmetes pingega kuni 1000 V kasutatakse kantavaid maandusi töötamisel täielikult pingetuks tehtud jaotusseadmetes, jaotuskilpidel ja jaotuspunktides, samuti magistraalliinidel ning juhul, kui töökoht on ühenduses hargneva võrguga.

Kui jaotuskilpidele ja -punktidele ei ole nende konstruktsiooni tõttu maanduse pealepanek võimalik, lubatakse neis töötada kantavat maandust peale panemata.

§ 39. Kantav maandus pannakse igasse külge, kust võib tulla pinge. Lülitusaparatuuri käepidemetele, mille abil võib pingestada maandatud kohta, tuleb üles riputada plakatid «Maandatud» sellisel arvul, mis vastab pealepandud maandustele.

§ 40. Kantava maanduse paneb peale üks isik valvepersonalist, kellel on vähemalt III kvalifikatsioonijärk, vahetult pärast pingetuse kontrollimist.

Kantav maandus tuleb esmalt ühendada «maaga». Seejärel, pärast pingetuse kontrollimist, asetatakse maandusjuhtmete klemmid dielektrilises kindas käega või spetsiaalsete tangidega voolujuhtivatele osadele ja kinnitatakse kindlalt. Maandus tuleb maha võtta vastupidises järjekorras, s. o. enne eemaldada voolujuhtivast osast ja siis «maast».

§ 41. Kantavad maandused peavad vastama «Elektrotehnilistes seadmetes kasutatavate kaitsevahendite kasutamise ja proovimise eeskirjade» nõuetele. On keelatud kasutada maandamiseks ja lühistamiseks juhuslikke juhtmeid, mis ei ole spetsiaalselt selleks otstarbeks määratud.

Maandamis- ja lühistusjuhtmete ühendamine kokkukeeramise teel on keelatud.

III OSA

OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD KAABELLIINIDE EKSPLUATEERIMISEL

IX PEATÜKK. MULLATÖÖD JA KAABLI PAIGALDAMINE

Mullatööd

§ 205. Kaevandite (kraavide ja aukude) kaevamisel kohtades, mida läbivad kaablid, gaasijuhtmed jne., on mullatööde teostamiseks vajalik eelnev luba selleks volitatud isikult või organisatsioonilt. Kraave ja auke tuleb neis kohtades kaevata erilise ettevaatusega, alates 0,4 m sügavuselt ainult labidaga, kasutamata teisi tööriistu, et vältida vigastusi ja õnnetusjuhtumeid.

§ 206. Talvel tuleb kaablite läbimiskohtades teostada lahtikaevamisi sügavamal kui 0,4 m ainult pinnase soojendamisega. Sealjuures on vaja jälgida, et kaabli peal asuva soojendatava pinnasekihi paksus oleks vähemalt 100 mm, liiva puhul aga 200 mm.

Soojendatud muld tuleb ära visata labidaga. Kangide ja muude sellesarnaste tööriistade kasutamine on keelatud.

§ 207. Kui kaevamisel avastatakse juhuslikult maa-alune kaabel, torustik jne., siis tuleb tööd katkestada ja sellest teatada tehnilisele juhatajale vastavate juhtnööride saamiseks. Kui kraavis avastatakse gaasi, tuleb töölised töölt eemaldada, kuni gaas on kõrvaldatud.

§ 208. Kaevandid peavad olema kindlalt piiratud ja tõketele paigutatud vastavad hoiatusmärgid; öösel tuleb tõketele üles riputada süüdatud laternad.

Trammi- ja raudteede läheduses tuleb töökohtade piiramisel arvestada trammide ja rongide gabariite. Tõketel peab olema pealkiri «Tasa sõita».

§ 209. Tööjuhataja on kohustatud jälgima, et ülekäigukohtadele oleks asetatud ülekäigusillad jalakäijatele ja transpordivahenditele ning et materjalid ja transpordivahendid ei ummistaks teid.

§ 210. Kui kraavid ja augud on üle 0,75 m sügavad, peavad nad olema kaevatud kallakuga, mis vastab pinnase loomulikule langusnurgale; püstloodis seinte puhul tuleb need nõutaval viisil kindlustada.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata kindlustuse tugevusele aukudes, kus esineb põhjavee juurdevool.

XV PEATÜKK. TUGEDE PÜSTITAMINE JA ÄRAVÕTMINE

§ 291. Enne tugede püstitamist on tööteostaja kohustatud kontrollima, kas töölised teavad leppekäsklusi, ja sõltuvalt kohalikest tingimustest ning postide püstitamise või äravõtmise viisist paigutama töölised nii, et oleks tagatud võimalikult suurem ohutus.

§ 292. Üksikud postid püstitatakse pootshaakide ja postiharkide abil. Postiharke kasutatakse üleslükatava posti toetamiseks tipust, pootshaake aga posti küljelikukkumise vältimiseks. Kasutada nende asemel labidaid, latte ja mittevastavaid seadiseid on keelatud. Üleslükatava posti küljelikukkumise vältimiseks tuleb töölised paigutada ümber posti erinevatesse külgedesse.

§ 293. Lakata üleslükatud posti toetamast postiharkidega ja pootshaakidega või kõrvaldada vante on lubatud alles pärast seda, kui posti jalg on tugevasti kinnitatud ja auk täiesti kinni aetud ning muld kinni tambitud.

§ 294. Töö vaheajal tuleb kasutusele võtta abinõud, mis väldiksid nende postide mahalangemise, mille augud pole täiesti kinni aetud. Töökoht posti ümber peab vähemalt posti pikkuse kauguses august olema tarastatud.

§ 295. Posti langetamisel peab tõmbetrossid ja vandid kinnitama posti tippu enne mullatööde algust posti jala juures.

Asuda mullatöödele langetatava posti jala juures on lubatud ainult pärast seda, kui post on vantidega kindlalt kaitstud ümberkukkumise eest.

§ 296. Töötamine augus posti püstitamise või langetamise ajal on keelatud.

§ 297. Langetatava posti allalaskmisel peab trossi järeleandmine toimuma ühtlaselt ja vajaliku ettevaatusega, et vältida trossi katkemist.

OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD ÜKSIKUTE TÖÖDE TEOSTAMISEL ELEKTROTEHNILISTES SEADMETES

XVI PEATÜKK. ELEKTRIMOOTORITE, KOMPENSAATORITE JA PÖÖRLEVATE MUUNDAJATE TEENINDAMINE

§ 298. Elektrimootorite, kompensaatorite ja pöörlevate muundajate mähiste väljaviigud ja kaabli lõppmuhvid peavad olema kindlalt suletud tõketega, mida ei saa maha võtta mutrite või kruvide lahtikeeramiseta. Nende tõkete mahavõtmine masina töötamise ajal on keelatud. Masina pöörlevad osad, nagu rihmarattad, muhvid, ventilaatorid, võllide lahtised osad jne., peavad teenindava ja lähedalt mööduva personali kaitsmiseks olema kindlalt tarastatud.

§ 299. Kompensaatorite, pöörlevate muundajate ja elektrimootorite kere ning käivitusseadmete kere peavad olema kindlalt maandatud või nullitud vastavalt «Elektrotehniliste seadmete ehituse eeskirjadele». Teha masina töötamise ajal mingisuguseid töid maandustel, peale puhastamise, värvimise ja takistuse mõõtmise, on keelatud.

§ 300. Pöörleva elektrimootori, kompensaatori ja muundaja harjade hooldamist ja järelevalvet teostab ilma töökäsuta valvepersonal või spetsiaalselt selleks eraldatud, vähemalt III kvalifikatsioonijärguga isik, kinni pidades järgmistest ettevaatusabinõudest:

a) tuleb olla eriti ettevaatlik, et masina pöörlevad osad rõivaid ega pühkimismaterjali kaasa ei haaraks; harjade seadmist tuleb sooritada varrukakaitsetes, mis randme kohal on tihedalt ümber käe; jalas peavad olema korras dielektrilised kalossid ja põrandale laotatud dielektrilised matid;

b) on keelatud üheaegselt kätega puudutada erineva polaarsusega voolujuhtivaid osi või voolujuhtivaid ja masina maandatud osi.

Lihvida pöörleval masinal rootori rõngaid on lubatud ainult kasutades isoleermaterjalist klotsi ja olles dielektrilistes kalossides või seistes dielektrilisel matil.

§ 301. Kollektori ja rõngaste treimisel või lihvimisel tuleb kanda kaitseprille. Lihvimisel kasutatavad pöörlevad kettad ja kivid peavad olema purunemise suhtes proovitud vastavalt GOST-ile.

§ 302. Elektrimasinaid lubatakse teenindada ainult peakattes. Masina pöörlevaid osi tuleb teenindada tunkedes või teistes rõivastes, milles pole karta nende kaasahaaramist masina poolt.

§ 303. Töötavaid elektrimasinaid ei tohi katta presendiga.

Juhul, kui töötavat elektrimasinat on vaja kaitsta, siis tuleb see piirata kilpidega, vineeriga või katta puust, metallist jne. kattega; sealjuures ei tohi masina jahutustingimused halveneda.

§ 304. Kompensaatori, pöörleva muundaja, elektrimootori või elektrimootori poolt käitatava töömasina remontimisel tuleb masinad seisata ja nende võimsuslülitite ajamitele (tsehhis) riputada üles plakatid «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad». Peale selle lülitatakse pinge välja toitekaablist kilbil, jaotuspunktis jne. kooskõlas üldeeskirjadega.

Valvepersonali (tsehhi valve jt.) poolt peetavasse ekspluatatsioonižurnaali tuleb teha sissekanne selle kohta, milliste tööde jaoks, millises tsehhis ja kelle nõudel masin peatati. Plakati «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad» mahavõtmine ja masinate sisselülitamine võib toimuda ainult pärast sissekannet žurnaali tööde lõpetamise kohta; sissekandes tuleb ära näidata tööde lõpetamisest teatanud vastutava isiku nimi.

§ 305. Enne töö algust pöörleval muundajal, elektrimootoril ja selle poolt käitataval töömasinal tuleb tarvitusele võtta abinõud, mis takistavad:

a) ekslikku pinge andmist väljalülitatud kompensaatorile, pöörlevale muundajale või elektrimootorile; sellisteks abinõudeks võivad olla: käepidemete kõrvaldamine nendelt võimsus- ja lahklülitite ajamitelt, millega teostati väljalülitamine, ajamite lahtisidurdamine, ajamite kinnisidumine kettidega või lukustamine, võimsuslüliti väljatõmbamine komplektjaotusseadmest, kummituppede asetamine lahklülitite nugadele, mikaniidist või muust isoleerainest katete asetamine lahk- ja vinnaklülitite nugadele, automaatlülitite, käivitite jne. kontaktidele; sulavkaitsmete kaudu ühendatud elektrimootoritel pingega kuni 1000 V on küllaldaseks abinõuks kaitsmete sulavelementide äravõtmine;

b) mootori pöörlema panemist töömasina poolt (pump ja kompressor võivad hakata töötama turbiinina); küllaldaseks abinõuks on: vastavate siibrite või riivide sulgemine, nende kinnikiilumine või kinnisidumine ja plakatite «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad» ülesriputamine, samuti pumba tagasilöögiklappide olemasolu.

§ 306. Toitekaabli lahutamisel elektrimootorist peab kaabel olema pingetuks tehtud. Kaabli otsad peavad olema lühistatud ja maandatud. Kuni 1000 V pingega elektrimootoritel, millel puudub maandusseadis, võib toitekaabli lahtised otsad isoleerida.

§ 307. Töid üle 1000 V pingega pöörlevate muundajate, elektrimootorite ja kompensaatorite ahelais teostatakse töökäskude alusel (välja arvatud hoolitsemine harjade eest ja nende järelevalve) vastavalt käesolevate eeskirjade II osale ja V osa paragrahvidele 312—315, 318 ja 319.

Töid kuni 1000 V pingega samade elektrimasinate ahelais teostatakse ilma töökäskudeta suulise või telefonilise korralduse alusel või jooksva ekspluatatsiooni korras vastavalt käesolevate eeskirjade I osale.

Üle 1000 V pingega elektrimootorite teenindamine

§ 308. Tsehhis ülesseatud üle 1000 V pingega elektrimootorite käivitusseadis peab olema kindlalt suletud tihedate kilpidega, mida on võimalik avada kas spetsiaalse võtmega või mutrite ja kruvide lahtikeeramise teel. Ajal, kui seade on pingestatud, lubatakse väliseks ülevaatuseks kaitsmeid maha võtta ainult kahel isikul, kellest ühel peab olema vähemalt III kvalifikatsioonijärk.

§ 309. Tsehhis asuvate käsitsi lülitatavate käivitusseadmete juures peavad olema dielektrilised matid või (niisketes kohtades) isoleeralused; elektrimootoreid tuleb käivitada ja seisata, võimsuslüliteid ja lahklüliteid sisse- ning välja lülitada dielektrilistes kinnastes.

§ 310. Üksikute elektrimootorite võimsuslüliteid võib sisse ja välja lülitada üks isik, kellel on vähemalt II kvalifikatsioonijärk.

Lahklülitite sisse- ja väljalülitamist võib sellele isikule usaldada ainult siis, kui on olemas blokeering võimsus- ja lahklüliti vahel.

§ 311. Tööd üle 1000 V pingega pöörlevate elektrimootorite ahelais ja nende aparatuuril on keelatud, välja arvatud tööd rootori reostaadi ahelais ja proovimised, mis toimuvad ettevõtte peaenergeetiku poolt kinnitatud eriprogrammi alusel, milles on ette nähtud vajalikud ohutusabinõud.

Tööd rootori reostaadi ahelas mootori pöörlemise ajal on lubatud ainult siis, kui harjad on üles tõstetud või reguleerimisreostaat, kui see on olemas, täielikult välja lülitatud. Neid töid tuleb teostada isoleeritud käepidemega tööriista abil dielektrilistes kinnastes ja dielektrilistes kalossides või seistes dielektrilisel matil.

§ 312. Töid üle 1000 V pingega seismajäetud elektrimootorite ahelais ja nende käivitusseadmetel teostatakse töökäsu vorm nr. 1 alusel kooskõlas käesolevate eeskirjade II osaga ja kinni pidades käesolevate eeskirjade 305. paragrahvis näidatud ohutusabinõudest.

Töid pöörleva mootori rootori ahelais teostatakse töökäsu vorm nr. 2 järgi, välja arvatud harjade hooldamine ja järelevalve, mida teostab valvepersonal ilma töökäsuta.

§ 313. Kui elektrimootor antakse remonti rohkem kui üheks päevaks ja kui sealjuures toitekaabli otsad on toitepoolelt lahti võetud ja maandatud, siis töökäsu järgi tööle lubamine valvepersonali poolt on kohustuslik ainult esimesel päeval. Järgmistel päevadel lubab brigaadi tööle tööteostaja üksi, vormistamata seda töökäsus, pärast töökoha ülevaatamist ja ohutusabinõude kontrollimist, teatades sellest valvele ja tehes sissekande žurnaali.

Iga päev pärast töö lõpetamist jääb töökäsk tööteostaja kätte. Tööde täielik lõpetamine ja töökäsu lõpetamine vormistatakse

töökäsus üldistel alustel, mis on esitatud käesolevate eeskirjade paragrahvides 186—189.

§ 314. Keelatud on töötada käivitusseadmetel, kastidel ja jaotuspunktides, mille piirides on pingestatud osi.

§ 315. Tööpinge andmine elektrimootorile enne tööde täielikku lõpetamist (näiteks elektrimootori või tema käivitusseadme proovimiseks) on lubatud ainult pärast seda, kui tööteostajad on valvepersonalile tagastanud kõik töökäsud, mis on selle elektrimootori juures töötamiseks välja kirjutatud; seejuures on iga tööteostaja kohustatud enne pinge sisselülitamist sellest teatama oma brigaadi töötajatele ja eemaldama personali ohutule kaugusele.

Üle 1000 V pingega sünkroonmootorite ja -kompressorite teenindamine

§ 316. Töid üle 1000 V pingega sünkroonmootorite ja -kompensaatorite staatori- ja rootorimähiste väljaviikudel ja elektriseadmeil tehakse töökäsu vorm nr. 1 alusel, mis vormistatakse kooskõlas käesolevate eeskirjade II osaga, välja arvatud tööd, mis on märgitud käesolevate eeskirjade 300. ja 320. paragrahvis.

§ 317. Pöörlev, olgugi ergutamata, sünkroonmootor või -kompensaator loetakse pingestatuks. Töötada pöörleva sünkroonmootori ja -kompensaatori ahelais või puudutada käega mähiseid on keelatud. Erandiks on käesolevate eeskirjade 319. paragrahvis märgitud juhtumid.

§ 318. Üle 1000 V pingega sünkroonmootoritele ja -kompensaatoritele tööle lubamine toimub kõigil juhtudel (peale käesolevate eeskirjade 319. paragrahvis märgitute) ainult pärast järgmiste ettevaatusabinõude täitmist:

a) masin peab olema lattjuhtmetest välja lülitatud võimsus- ja lahklülititega;

b) masin tuleb täielikult seisata ja plakatid «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad» üles riputada võimsuslüliti käepidemele kilbil, masina käivitusseadmele ja võlli pööramise seadmele;

c) pingetus peab olema kontrollitud, kantav maandus asetatud väljalülitatud masina ja selle võimsuslüliti vahele;

d) kõikide abimehhanismide elektriajamite kaitsmete sulavelemendid peavad olema välja võetud; sünkroonmootori või -kompensaatori puhul peavad käivitusmootori või mõne teise käivitusahela lahklülitid olema välja lülitatud ja neile riputatud plakatid «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad»;

e) väljalülitatud agregaadi ahelasse ühendatud pingetransformaatorite kaitsmete sulavelemendid peavad enne kantava maanduse pealepanekut olema välja võetud nii primaar- kui ka sekundaarpinge poolelt;

f) väljalülitatud masina sünkroniseerimispesad peavad olema kaetud plakatiga «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad», mis kinnitatakse vastavasse pessa asetatud isoleermaterjalist kahvelpistikule;

g) kui tööde teostamiseks seisatud agregaat võib saada ergutusvoolu peale oma ergutusmasina veel mõnest teisest vooluallikast, siis selle vooluallika võimsuslüliti (vinnaklüliti) peab olema välja lülitatud ja selle juurde riputatud plakat «Mitte sisse lülitada, inimesed töötavad»;

h) kui remondiks väljalülitatud agregaadi nullpunkt on maandatud takistuse kaudu, mis on mitmele masinale ühine, või kui mitme agregaadi nullpunktid on ühendatud vahetult maandamata juhtmega, siis tuleb remondiks väljalülitatud agregaat lahutada mitme masina nullpunkte ühendavast latist;

i) kui agregaat on varustatud süsihappegaasi seadmega või tal on seadeldis auru andmiseks tulekahju korral, siis töötamisel masina õhukanalites tuleb mehhanism, mille abil süsihappegaas või aur masinasse juhitakse, kindlalt kinni kiiluda või siduda kettidega, mis takistavad mehhanismi töötamist; distantsajamist tuleb pinge välja lülitada;

j) kui agregaat on varustatud automaatselt tegutsevate siibritega, mis katkestavad õhu ringlemise masinas, siis tuleb tingimata vältida nende siibrite juhuslik sulgumine.

§ 319. Kompensaatori, sünkroonmootori, selle releekaitsmete jne. proovimise ajal ja ka pakiliste tööde puhul, mida võib sooritada masinat seiskamata, on lubatud töötada pöörleva masina vooluahelais, kuid ainult sel juhul, kui staatorimähis on mõlemast otsast lühistatud ja maandatud. Pöörleva masina staatorimähiste lühistusjuhtmete kohaleasetamisel ja äravõtmisel tuleb kasutada kaitsevahendeid (kaitseprille, dielektrilisi kindaid, kalosse või isoleeraluseid) ja masina ergutus ning summutusautomaat peavad olema välja lülitatud. Ergutuse täieliku väljalülitamise all mõistetakse ergutaja eraldamist rootorist.

Personalil võib lubada tööle asuda ainult pärast kõigi ohutusnõuete täitmist vastavalt käesolevate eeskirjade 318. paragrahvile, välja arvatud punkt «b».

Kõik käesolevate eeskirjade 318. ja 319. paragrahvis näidatud abinõud teostab valvepersonal.

Lülitusjuhtmed, kaitsetõkked ja kiiluvad rakised kõrvaldab ning katkestatud ühendused taastab valvepersonal ainult pärast tööde lõpetamist ja töökäsu äraandmist vastavalt käesolevate eeskirjade II osale.

§ 320. Töid pöörlevate sünkroonmootorite ja -kompensaatorite ergutusahelas tehakse töökäsu vorm nr. 2 alusel.

§ 321. Võlli pinge mõõtmist parasiitvooludega võitlemise otstarbel ja rootori isolatsioonitakistuse mõõtmist voltmeetriga

kompensaatori või sünkroonmootori töötamise ajal peavad teostama vähemalt V kvalifikatsioonigrupiga töölised. Mõõta tuleb harjakestega või kontaktidega, millel on vähemalt 300 mm pikkused käepidemed. Neid töid töökäsuga ei vormistata.

XX PEATÜKK. AKUMULAATORSEADMETE TEENINDAMINE

§ 361. Statsionaarsed akupatareid tuleb üles seada spetsiaalselt nende jaoks ettenähtud ruumis, millel on sissekäik läbi esiku. Patareisid pingega 24—48 V võib üles seada ventileeritavatesse kappidesse.

Happe- ja leelisakupatareide paigutamine ühte ruumi on keelatud.

§ 362. Happeakupatarei ruumi seinad, lagi, uksed, aknaraamid, metallkonstruktsioonid, riiulid ja muud osad peavad olema värvitud happekindla värviga.

Ventilatsioonitorud peavad olema värvitud nii seest- kui ka väljastpoolt.

§ 363. Leelisakupatarei ruumi ja metallkonstruktsioonide värvimine happekindla värviga ei ole kohustuslik; riiulid peavad olema kaetud bituumenvärviga.

§ 364. Akupatarei ruumid peavad olema varustatud läbitõmbeventilatsiooniga, eraldi happe- ja leelisakupatareidele. Gaaside väljaimemine peab toimuma nii ruumi ülemisest kui ka alumisest osast. Ventilatsioonikanalite juhtimine suitsulõõridesse või hoone üldisesse ventilatsioonisüsteemi on keelatud.

Ruume, kus asuvad kantavad akumulaatorid, mis töötavad ainult tühjenemisrežiimis (laadimine ei toimu nende ülesseadmise kohas), spetsiaalsete ventilatsiooniseadmetega ei varustata.

§ 365. Akupatarei ruumi ustel peavad olema järgmised pealkirjad: «Akumulaatoriruum», «Tuleohtlik», «Tulega mitte siseneda» ja «Suitsetamine keelatud».

§ 366. Akupatarei ruumi uksed peavad sulguma isesulguva luku abil, mida saab seestpoolt vabalt ilma võtmeta avada. Akupatarei ruum peab olema alati lukustatud.

Kohalikes juhendites peab olema ette nähtud teenindavale personalile akupatarei ruumi võtmete väljaandmise kord.

§ 367. Akupatarei ekspluateerimiseks peab olema kindlustatud ventilatsiooni normaalne töö.

§ 368. Akupatareid teenindab personal, kellel on spetsiaalne ettevalmistus akupatareide järelevalve ja hooldamise alal, vastavalt kohalikule juhendile.

Akupatareid teenindavatel töötajatel peab olema vähemalt III kvalifikatsioonigrupp.

§ 369. Akupatarei ruumis peavad olema: dielektrilised kindad, kaitseprillid, kruusid elektrolüüdi juurdevalamiseks, destilleeritud vesi ja soodalahus.

§ 370. Enne statsionaarse patarei laadimise algust tuleb ventilaator sisse lülitada ja ta peab töötama kogu laadimise ajal. Ventilaatorit võib seisma jätta alles siis, kui laadimise lõpetamisest on möödunud 1,5 tundi.

Kui patarei töötab alalise järellaadimise meetodil, siis käivitatakse ventilaator patarei «keemise» avastamisel.

§ 371. Akuruumides on keelatud suitsetamine, neisse sisenemine tulega, selliste elektrisoojendusriistade ja -aparaatide kasutamine, mis võivad anda sädet.

§ 372. Kõik tööd väävelhappega, selle hoidmine, lahuste valmistamine jne. peavad toimuma vastavalt erijuhendile.

§ 373. Hapet tuleb hoida eriruumis, kus peale happe tohib säilitada ainult vett. Hape peab olema tihedalt kinnikorgitud klaaspudelis, mis on asetatud pudelite tõstmiseks käepidemetega varustatud võrkudesse või punutud korvidesse.

§ 374. Pudeleid peavad kandma kaks isikut spetsiaalse kanderaami abil, millel on keskel auk ja puust raamistik, kuhu pudel koos korviga peab sisse mahtuma kuni kahe kolmandikuni oma kõrgusest.

§ 375. Happe väljavalamisel pudelist tuleb kasutada spetsiaalseid rakiseid pudeli kinnitamiseks ja kallutamiseks.

Lahuse valmistamisel tuleb hape 1—2-liitrisest kruusist kallata peene joana nõusse, kus on vesi. Lahuse valmistamine valades vett happesse on keelatud.

§ 376. Happega töötamisel peab tööline olema kaitseprillides, kummikinnastes ja happekindlas ülikonnas. Nende tööde ajal peab kehale või rõivastele sattunud happe neutraliseerimiseks käepärast olema pudel 5%-lise soodalahusega, aga töödel leelisakumulaatoritega — boorhappelahus.

§ 377. Kõik tööd tegutseva statsionaarse akupatarei ruumis, välja arvatud need, mida soovitavad antud patareid teenindav isik või valvepersonal, peavad toimuma töökäsu vorm nr. 3 alusel: seejuures näidatakse ära töötamise tingimused ja viiakse läbi vastav instrueerimine.

XXI PEATÜKK. STAATILISTE KONDENSAATORITE TEENINDAMINE

§ 378. Lahtiste voolujuhtivate osadega staatilistel kondensaatorpatareidel võimsusteguri parandamiseks peavad olema võrktõkked, mis väldivad seadme pingestatud elementide puudutamise võimaluse. Võrktõkete kõrgus põrandast peab olema vähemalt 1,7 m.

§ 379. Kondensaatorpatareide välist ülevaatust võib toimetada üks isik, kellel on vähemalt III kvalifikatsioonijärk. Välisel ülevaatusel on keelatud eemaldada või avada sisselülitatud staatiliste kondensaatorite kaitsetõkkeid.

§ 380. Kondensaatorpatareisid lülitab sisse ja välja valvepersonal selles ettevõttes kehtestatud graafiku järgi või vahetu ülemuse suulise või telefonilise korralduse alusel, kes on kohustatud antud korralduse vormistama vastava sissekandega žurnaali.

§ 381. Staatilisi kondensaatoreid pingega kuni 1000 V võib sisse ja välja lülitada üks isik, kellel on vähemalt III kvalifikatsioonijärk.

XXIII PEATÜKK. TÖÖD KÄSI-ELEKTRITÖÖRIISTADEGA JA KANDELAMPIDEGA

§ 409. Kantava elektritööriistaga lubatakse töötada vähemalt II kvalifikatsioonijärguga isikuil, kellele on õpetatud elektritööriistadega töötamise ohutuid meetodeid, kaitseabinõusid nendel töödel ja esmaabi andmise võtteid.

§ 410. Kantava elektritööriista pinge peab olema:

a) kõrgendamata ohtlikkusega ruumides — mitte üle 220 V;

b) kõrgendatud ohtlikkusega, eriti ohtlikes ruumides ja väljaspool ruume — mitte üle 36 V.

Elektritööriistu, mis on määratud töötamiseks eriti ohtlikes ruumides ja väljaspool ruume, tuleb toita kõrgendatud sagedusega vooluga (180—200 Hz ja rohkem).

Kui ei ole võimalik tagada elektritööriista töötamist pingel 36 V, siis lubatakse kasutada elektritööriistu pingega kuni 200 V (kaasa arvatud), kuid sel juhul tuleb tingimata kasutada kaitsevahendeid (kindaid, kalosse, vaipu) ja seadiseid tööriista korpuse kindlaks maandamiseks (nullimiseks).

§ 411. Kaablite ja juhtmete kaitsekestad peavad ulatuma käsi-elektritööriista sisse ja olema seal tugevalt kinnitatud.

Juhtmete ühenduskohad käsi-elektritööriista klemmidega ei tohi olla pingutatud. Sisseviimise kohal tuleb kõrvaldada juhtmete murdumise ja hõõrdumise võimalus.

§ 412. Kantavate voolutarbijate sisselülitamiseks määratud pistikseadistel peavad olema ligipääsmatud voolujuhtivad osad ja vajaduse korral maanduskontakt (nullimiskontakt).

§ 413. Transformaatorid sekundaarpingega 12—36 V peavad rahuldama nõudeid, mis on GOST-is ette nähtud kohaliku ja remondivalgustuse kohta.

Transformaator tuleb võrguga ühendada mitmesoonelise voolikjuhtme abil vastavalt käesolevate eeskirjade 416. paragrahvile; ühendaval pistikseadisel peab olema maanduskontakt. Transformaatorit võrguga ühendava juhtme pikkus ei tohi olla üle 2 m.

§ 414. Voolutarbijad, mis töötavad pingel mitte üle 36 V, tuleb ühendada toiteallikaga kas vahetult või pistikseadise abil; pistikupesa peab olema vahetult monteeritud transformaatori või generaatori (sagedusemuundaja) kestale; pistik, mis on määratud

võrku lülitamiseks, ühendatakse voolikjuhtmega, mille teine ots peab olema tihedalt ühendatud voolutarbija (lambi, tööriista) klemmiga.

Kõigis kohtades, kus on võimalik kantavaid voolutarbijaid ohutult võrku lülitada, peavad olema vastavad pealkirjad.

§ 415. Pistikseadised (pesad, pistikud), mis on arvestatud pingele 12—36 V, peavad konstruktsioonilt erinema pingele 110—220 V ettenähtud pistikseadistest, et vältida 12—36-voldiste pistikute ekslikku asetamist 110—220 V pingega pistikupesadesse. 12—36 V, pistikseadised peavad värvuselt järsult erinema 110—220 V pistikseadistest.

§ 416. Pingel üle 36 V töötavate kantavate voolutarbijate ühendamine võrku peab toimuma nelja- või kolmesoonelise voolikjuhtme abil, sõltuvalt sellest, kas voolutarbija on kolme- või ühefaasiline. Neljasoonelise kaabli neljas soon ja kolmesoonelise kaabli kolmas soon, mis on määratud voolutarbija kere maandamiseks (nullimiseks), peavad värvuselt ülejäänud soontest erinema.

Voolikjuhtme üks ots tuleb ühendada voolutarbija klemmidega ja maandusklemmiga, teine aga pistikuga, millel on vastav arv töökontakte ja üks maanduskontakt. Vastavalt sellele peab pistikupesal olema peale töökontaktide veel maanduskontakt.

Erandjuhtudel, kui võrguga ühendamine peab toimuma pistikseadiseta, peavad juhtmete otstes olema kaablikingad võrguklemmide külge ühendamiseks.

Kasutatavate elektritööriistade ühendamiseks võrguga tuleb tarvitada voolikjuhet; erandina lubatakse kasutada mitmesoonelisi painduvaid juhtmeid (näiteks ПРГ-tüüpi), mille isolatsioon vastab pingele vähemalt 500 V.

§ 417. Kantavate tööriistade konstruktsioon peab tagama nende kasutamise ohutuse ja mugavuse. Ei tohi olla voolujuhtivate osade juhusliku puudutamise võimalust.

Pingel üle 36 V töötavate voolutarbijate kere siseküljel peab olema eriklemm maandus- või nullimisjuhtme ühendamiseks; see klemm märgistatakse märgiga «M» või «Maa».

§ 418. Kõrgendatud ohtlikkusega ruumides kasutatavate kandelampide pinge ei tohi olla üle 36 V.

Eriti ohtlikes ruumides ja väljaspool ruume kasutatavate kandelampide pinge ei tohi olla üle 12 V.

§ 419. Kantavaid käsilampe pingega 12 V võib transformaatoriga ühendada vahetult või pistiku abil; viimasel juhul peab transformaatori kestal 12 V pinge poolel olema ette nähtud vastav pistikupesa.

§ 420. Ettevõttes ja tsehhides tuleb pidada käsi-elektritööriistade ja kantavate käsilampide arvestust. Igale tööriistale ja lambile peab olema märgitud järjekorranumber. Nende olemasolu

ja korrasolekut kontrollib isik, kes on selleks volitatud ettevõtte või tsehhi juhataja korraldusega.

Kontrollimise ja remondi tähtajad tulevad märkida erižurnaali.

§ 421. Kantavate voolutarbijate — elektritööriistade, lampide, transformaatorite, sagedusemuundajate — korrasolekut tuleb kontrollida nende väljaandmisel ja mitte harvemini kui üks kord kuus; kontrollida tuleb: kereühenduse puudumist, maandusjuhtme (nullimisjuhtme) vigastamatust, juhtmete isolatsiooni korrasolekut, paljaste voolujuhtivate osade puudumist ja vastavust töötingimustele.

Kantavail transformaatoreil kontrollitakse, kas võrgupinge ei või sattuda 12—36 V ahelasse (kontrollitakse mähistevahelise isolatsioonitakistuse mõõtmise teel megeriga).

§ 422. Elektrijuhtmestiku ja kantavate voolutarbijate korrasolekut kontrollitakse regulaarsete ülevaatustega ja isolatsioonitakistuse mõõtmisega megeri abil vähemalt üks kord 3 kuu jooksul.

Regulaarseid ülevaatusi ja isolatsioonitakistuse mõõtmisi teostab isik, kellel on vähemalt III kvalifikatsioonijärk.

§ 423. Autotransformaatorite ja lisatakistite kasutamine ohutu pinge saamiseks on keelatud.

§ 424. Käsi-elektritööriista või -lampide juurde minevad juhtmed tuleb, kui vähegi võimalik, üles riputada. Peale selle peab olema välditud juhtmete vahetu kokkupuutumine metallesemetega, tuliste, niiskete ja õliga kaetud pindadega.

§ 425. Kui elektritööriistal avastatakse kereühendus või mõni muu vigastus, tuleb sellega töötamine viivitamatult katkestada.

Kui töö ajal avastatakse lambi, juhtme või transformaatori rike, siis tuleb need tööriistad laos korrasolevate vastu ümber vahetada.

§ 426. Töötajal on keelatud käsi-elektritööriista edasi anda teistele isikutele, ka ajutiseks kasutamiseks mitte, käsi-elektritööriista lahti võtta ja omal jõul remontida juhtmeid ning pistikupesi.

§ 427. Kui töötamisel käsi-elektritööriistaga vool katkeb, töös on vaheaeg või tööline lahkub töökohalt, siis tuleb käsi-elektritööriist võrgust välja lülitada.

§ 428. Töötajal on töö ajal keelatud:

a) hoida käsi-elektritööriista juhtmest või puudutada pöörlevat lõikeriista;

b) vahetada lõikeriista enne selle täielikku peatamist;

c) kõrvaldada käsitsi laaste või puru lõikeriista töötamise ajal või enne selle täielikku peatamist;

d) töötada käsi-elektritööriistaga nõjatataval redelil kõrgemal kui 2,5 m.

§ 429. Kantavate transformaatorite ja sagedusemuundajate viimine katelde trumlisse, metallreservuaaridesse jne. on keelatud. Kantav transformaator või sagedusemuundaja peab kõigi tööde juures asuma väljaspool.

XXIV PEATÜKK. TÄIENDAVAD OHUTUSABINÕUD

Töötamine

§ 430. Leeklampide kasutamine töötamisel lahtise alajaama ja jaotusseadme maa-alal ning kinnise alajaama ja jaotusseadme ruumides on lubatud ainult sel juhul, kui kaugus nende leegist kuni lähema voolujuhtiva osani pingega kuni 10 kV on vähemalt 1,5 m ja pingega üle 10 kV vähemalt 3 m.

Leeklampe ei tohi süüdata seadmete ja juhtmete all ning õliga täidetud aparaatide lähedal.

§ 431. Töötamisel leeklambiga tuleb juhinduda järgmistest juhistest:

a) leeklambi reservuaari ei tohi täita petrooleumi või bensiiniga mitte üle $^3/_4$ selle mahutavusest; leeklambi täitmine kütusega, mis ei ole selleks ette nähtud, on keelatud;

b) valamisava kork tuleb sisse keerata vähemalt 4 keerme ulatuses;

c) on keelatud tule lähedal kütteainet sisse või välja kallata, lampe lahti võtta, pead ära keerata jne.;

d) lambi süütamisel ei tohi bensiini või petrooleumi läbi põleti üles pumbata;

e) põletit ei tohi ära võtta enne rõhu alandamist;

f) leeklambi lõhkemise vältimiseks ei tohi seda ülemäära täis pumbata;

g) rõhu alandamiseks võib leeklambi reservuaarist õhku läbi valamisava korgi välja lasta alles pärast seda, kui lamp on kustutatud ja selle põleti täiesti jahtunud;

h) rikete avastamisel (reservuaari lekkimine, gaasi väljaimbumine põleti vahelt jne.) tuleb lamp viivitamatult remonti anda.

§ 432. Jaotusseadmetes ja jaotuskilpidel, kus kõik pingestatud voolujuhtivad osad ei ole kaetud kindlate kaitsmetega, mis kõrvaldaksid juhusliku külgepuutumise võimaluse, tuleb pikki esemeid (torud, redelid jne.) kanda ja nendega töötada eriti ettevaatlikult tööteostaja pideva järelevalve all.

§ 433. Töötada võib ainult normidele vastava täiesti küllaldase valgustuse olemasolu korral.

§ 434. Töötamisel lahtise alajaama konstruktsioonidel peavad montöörid end kaitsevööga konstruktsioonide külge kinnitama.

Kui plokkide ja isolaatorahelate ülesriputamisel ja armatuuri ülesseadmisel on töökoha piiramine plakatitega lahtise alajaama

raudkonstruktsioonide ülemistel osadel raskendatud, siis on vajalik pidev järelevalve tööteostaja poolt, kes oma näpunäidetega hoiatab töölist ohtliku lähenemise eest pingestatud osadele. Sel juhul ei tohi tööteostaja vahetult tööst osa võtta.

§ 435. Äikese lähenemisel ja selle ajal tuleb kõik tööd lahtistes alajaamades, õhuliinide sisseviikude ja nende sisseviikude liini lahklülititel kinnistes alajaamades katkestada.

Töötamine kõrgel

§ 436. Tööde puhul, kus töötaja peab tõusma kõrgemale kui 2,5 m ja töötama redeleid ning tellinguid kasutades, tuleb pinge täielikult välja lülitada ja tööd sooritada vähemalt kahe isiku poolt, kellel on II kvalifikatsioonijärk. Pinge osalisel väljalülitamisel peab olema ühel neid töid teostavaist isikuist vähemalt III kvalifikatsioonijärk.

§ 437. Remonttöödel kasutatavad tellingud ja redelid peavad olema tugevad ja kindlad.

Konarlikel ja betoonpõrandatel tuleb kasutada redeleid, mille alumised otsad on kummiotsikutega või kummiga kaetud.

Puit- ja muldpõrandatel kasutatavate redelite alumistes otstes peavad olema raudteravikud.

Kantavate metallredelite kasutamine elektrotehnilistes seadmetes on keelatud.

§ 438. Redelite ja treppide valmistamiseks kasutatav puit peab olema vastupidav ja täiesti kuiv; temas ei tohi olla oksakohti. Peelte paksus tuleb võtta selline, et redel peaks proovimisel vastu 150 kilogrammisele keskendatud koormale, mis asetatakse otstest toetatud horisontaalselt lebava redeli keskele.

Redelipulgad (trepiastmed) peavad olema tapitud.

Redelite proovimise tähtajad määratakse ettevõtte poolt sõltuvalt nende kasutamise tingimustest, kuid vähemalt 1 kord aastas.

§ 439. Kui trepil on ülemine platvorm, siis peab see olema kolmest küljest piiratud 1 m kõrguse kaitsebarjääriga.

§ 440. Enne tööle asumist tuleb tagada redeli püsivus, s. o. kindlalt kinnitada või siduda see millegi külge, vaatluse ja proovimise teel veenduda selle täielikus korrasolekus ja selles, et redel ei libise paigalt ja et möödaminevad inimesed ei saa seda juhuslikult paigalt nihutada.

§ 441. Kui nõjatatavad redelid seatakse üles kõrgele, kraanataladele, metallkonstruktsioonide elementidele jne., tuleb redel mõlemast otsast konstruktsioonide külge kinnitada.

§ 442. Kui redelit ei ole võimalik kinnitada ja kui töö toimub siledatel plaatidest põrandatel (malm, keraamilised plaadid, parkett jne.), siis peab redeli jala juures olema tööline, kes valvab redelit ja hoiab seda püsivas asendis.

§ 443. Lahtikäivatel treppidel peavad olema tugevad kinnitused ja haagid, mis takistavad nende meelevaldset laialiliikumist töö ajal.

§ 444. Üleval on keelatud igasuguste esemete töötajale kätteviskamine. Esemed tuleb kätte toimetada nööri abil, mille keskele on seotud vajalikud esemed või ämber nendega. Nööri teine ots peab olema allseisva töölise käes, kes takistab ülestõstetavate esemete pendeldamist.

§ 445. Keelatud on seista redeli (trepi) all, millel töötatakse.

§ 446. Kõik kantavad redelid (trepid) peavad igas tsehhis olema arvel, nummerdatud ja neil peab olema silt märkusega, millisele tsehhile nad kuuluvad.

§ 447. Igas tsehhis vaatab vähemalt üks kord kuus kõik redelid nende kasutamiskõlblikkuse kindlakstegemiseks üle selleks määratud isik, kes on kohustatud pidama redelite arvestust tsehhis, jälgima nende korrasolekut, remonti andmist ja kõlbmatute redelite õigeaegset kõrvaldamist.

LISA 2 «OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD TÖÖSTUSETTEVÕTETE ELEKTROTEHNILISTE SEADMETE EKSPLUATEERIMISEL» JUURDE

Ohutute töömeetodite õpetamine personalile ja ohutustehnika eeskirjade tundmise kontroll

1. Iga töötaja, alates II kvalifikatsioonijärgust, peab enne tema määramist iseseisvale tööle tööstusettevõtete elektriseadmete teenindamisel, samuti üleminekul teisele tööle või teisele töökohale läbi tegema ohutute töömeetodite õppuse töökohal. Üheaegselt sellega õpib töötaja tundma ohutustehnika eeskirju, esmaabi andmise eeskirju jne. ulatuses, mis on vajalik tema töökohal.

Tööliste ettevalmistamise programmid, nõuete normid ja orienteeruvad tähtajad kinnitab ettevõtte peaenergeetik, insenertehnilisele personalile aga peainsener.

2. Töötaja teeb õppuse töökohal läbi kõige rohkem kogenud töötaja juhtimisel ja vastutusel, kelle juurde ta kinnitatakse, ning elektritsehhi, elektrimajandi, alajaamade ja võrkude talituse ülema või mõne teise administratiiv-tehnilise personali hulka kuuluva isiku kontrolli all, kes vastutab nende elektrotehniliste seadmete ekspluateerimise eest, mille teenindamisel õpetatav hakkab töötama.

3. Väljaõpetatav töötaja võib teha sisselülitamisi, väljalülitamisi, elektrotehniliste seadmete ülevaatusi või mis tahes töid nendes ainult õppuse korras, väljaõpetajalt saadud korralduse alusel ja tema järelevalve all; väljaõpetaja vastutab täielikult ohutustehnika eeskirjade täitmise eest. Väljaõpetataval töölisel ei ole õigust pidada operatiivläbirääkimisi.

4. Valvepersonalile on peale teadmiste kontrolli veel kohustuslik praktiseerimine (valve dubleerimine) kestusega mitte alla 2 nädalat kogenud valvuri juhtimisel ja järelevalve all; alles pärast seda võib töölist lubada iseseisvale valvekorrale. Praktiseerida (dubleerida) lubatakse tsehhi või alajaama juhataja korraldusega, insener-tehnilisi töötajaid aga tsehhi või ettevõtte juhataja korraldusega, kusjuures tuleb ära näidata, et valvesse lubatav isik on läbi teinud ohutustehnika eeskirjade tundmise katse.

Praktiseerimise (dubleerimise) ajal lasub vastutus ohutustehnika eeskirjade täitmise eest töökohal nii uuel valvuril kui ka teda kontrollival isikul.

Praktiseerima (dubleerima) määratakse ka elektrivõrke ja alajaamu teenindavaid valvureid, kui nende töös oli vaheaeg 12 tööpäeva ja üle selle. Sel juhul määrab praktiseerimise kestuse tsehhi või alajaama juhtkond, sõltuvalt valvuri ametikohast ja töövaheaja pikkusest.

5. Töötaja lubatakse iseseisvalt tööle või valvesse pärast seda, kui teda on kontrollitud «Tööstusettevõtete elektriseadmete tehnilise ekspluatatsiooni eeskirjade», kohalike juhendite ja käesolevate eeskirjade tundmises ning talle on omistatud vastav kvalifikatsioonigrupp; tööle lubamine vormistatakse tsehhi või ettevõtte juhataja korraldusega ja nimelise tunnistuse väljaandmisega, mis annab õiguse töötada elektrotehnilistes seadmetes.

6. Kõik elektrotehnilisi seadmeid teenindavad insener-tehnilised töötajad ja töölised (alates II kvalifikatsioonijärgust) peavad igal aastal läbi tegema ohutustehnika eeskirjade tundmise korduva kontrollimise.

Kontrollib ettevõtte juhataja korraldusega määratud kvalifikatsioonikomisjon, mille koosseis vastab käesoleva lisa 7. paragrahvile.

7. Ohutustehnika eeskirjade tundmist tuleb kontrollida vahetult ettevõttes, eraldi «Tööstusettevõtete elektriseadmete tehnilise ekspluatatsiooni eeskirjade» ja tootmisjuhendite tundmise kontrollimisest; seda teeb vähemalt 3 inimesest koosnev komisjon, kes koostab eraldi protokolli:

a) peaenergeetikule, elektritsehhi, elektriosakonna ülemale, võrkude, alajaama ülemale ja teistele isikutele administratiiv-tehnilisest personalist, kes vastutavad ettevõtte elektrimajanduse eest; kontrollib komisjon koosseisus: ettevõtte peainsener (esimees), energiasüsteemi (elektrimüügi) esindaja ja ohutustehnika insener;

b) ettevõtte tsehhide ja osakondade elektrotehnilisele personalile, kontrollib komisjon koosseisus: peaenergeetik või tema asetäitja või elektriosakonna ülem (esimees), ohutustehnika insener ja isik administratiiv-tehnilisest personalist, kelle alluvuses töö-

tab kontrollitav personal; energiasüsteemi (elektrimüügi) esindaja võtab selle komisjoni tööst osa enda äranägemisel komisjoni liikme õigustes;

c) väikeste tööstusettevõtete elektrotehnilist personali, välja arvatud ettevõtte elektrimajanduse eest vastutav isik, kontrollib komisjon koosseisus: ettevõtte administratsiooni esindaja (esimees), isik, kes vastutab ohutustehnika eest ettevõttes, energiasüsteemi (elektrimüügi) esindaja tema enda äranägemisel ja õpetaja, kes viis läbi ohutustehnika õppused.

Ametiühingu komitee tehniline inspektor võtab mainitud komisjonide tööst osa enda äranägemisel komisjoni liikme õigustes.

Suurtes ettevõtetes, kus kontrollimisele kuuluv elektrotehniline personal on üle 100 inimese, võib reapersonali kontrollimiseks moodustada mitu komisjoni, kelle esimehed määrab peaenergeetik.

§ 8. Kui ohutustehnika inseneri või mõne teise komisjoni liikme (välja arvatud esimees) pidev osavõtt komisjoni tööst on raskendatud (ei ole kohal, on üle koormatud, tootmistingimused takistavad jne.), siis võib teda asendada insener või meister, kellel on elektrotehniline eriala ja kes on selleks volitatud ettevõtte peainseneri kirjaliku korraldusega. Kuid mainitud isikute perioodiline osavõtt komisjoni tööst on kohustuslik.

§ 9. Iga töötaja teadmisi kontrollitakse individuaalselt. Teadmiste kontrollimise tulemused protokollitakse, märkides sealjuures kõik esitatud küsimused. Iga esitatud küsimuse vastust hinnatakse eraldi («väga hea», «hea», «rahuldav», «mitterahuldav») ja antakse ka üldhinne kontrollitava teadmistele.

Komisjoni üldises otsuses märgitakse ära: sooritas katse, ei sooritanud katset ja kuulub korduvale kontrollimisele teatava aja möödudes kas kogu ulatuses või küsimuse üksikus osas, kas koos kvalifikatsioonigrupi alandamisega või ilma selleta. Uuesti katsetele lubatavatel näidatakse ära, kas nad lubatakse tööle või praktikale või ei lubata. Näidatakse ära praktiseerimise tähtaeg jne.

Kontrollimise protokoll koostatakse ja vormistatakse allkirjadega kontrollimise ajal.

§ 10. Isikuid, kes kontrollimisel said mitterahuldava hinde, kontrollitakse teistkordselt järgneva kuu kestel.

Isikutel, kes said mitterahuldava hinde ka teistkordsel kontrollimisel, alandatakse kvalifikatsioonigruppi vastavalt nende teadmistele ja nendele antakse töö vastavalt alandatud kvalifikatsioonigrupile.

§ 11. Ohutustehnika eeskirjade tundmise kontrollimise arvestamiseks peavad igas ettevõttes olema eraldi sisse seatud ohutustehnika eeskirjade tundmise kontrollimiste protokollide nummerdatud ja nööritud žurnaalid.

Žurnaali lõppu tuleb sisse kanda kogu iga-aastasele kontrollimisele kuuluva personali nimekiri. Iga perekonnanime taha märgitakse kontrollimise kuupäev, üldhinne ja protokolli number.

LISA 3 «OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD TÖÖSTUSETTEVÕTETE ELEKTROTEHNILISTE SEADMETE EKSPLUATEERIMISEL» JUURDE

Personali kvalifikatsioon

Grupp	Tööala, amet	Tööstaaž elektrotehniliste seadmete teenindamisel	Vanuse alammäär	Iseloomustus
1	2	3	4	5
I	1. Lihttöölised 2. Koristajad 3. Elektrimontööride abid, tööstaažiga elektriseadmetes kuni 3 kuud (õpilased) 4. Praktikandid 5. Muu mitte-elektrotehniline personal	Ei normeerita Ei normeerita	15	Isikud, kes on seotud elektriseadmete teenindamisega, kuid kellel ei ole elektrotehnilisi teadmisi ega selget ettekujutust elektrivoolu ohtlikkusest ja ohutusabinõudest elektriseadmetes töötamisel
II	1. Elektrimootorite motoristid	Üldine staaž elektriseadmetes vähemalt 3 kuud	16	Isikud, kellel on: a) elementaarne tehniline ettekujutus elektriseadmetest;
	2. Elektrimontööride ja elektrilukkseppade abid 3. Õhu- ja kaabelliinide ülevaatajad	Isikutel, kes on lõpetanud spetsiaalse õppeasutuse (tööstuskooli), 1 kuu		b) küllalt selge ettekujutus elektrivoolu ja voolu juhtivatele osadele lähenemise ohtlikkusest;
	4. Elektrimontöörid			
	5. Üle 1000 V pingega elektriseadmete koristajad	Vähemalt üks aasta antud seadmetes		c) teadmised ohutustehnika eeskirjade põhilistest nõuetest valves, ülevaatustel, ümberlülitamistel ning tööde läbiviimisel selles ulatuses, mis on vajalik antud ametikohal nõutavate tööde ohutuks läbiviimiseks;

1	2	3	4	5
	6. Keevitajad, kraanajuhid, lukksepad, sidetöölised, maalrid, taglastajad ja muu personal, kes on pidevalt seotud elektrotehniliste seadmete teenindamisega			d) üldine ettekujutus kaitsevahendite otstarbest ja kasutamisest; e) esmaabi andmise eeskirjade praktiline tundmine.
III	1. Kõikide erialade elektrimontöörid ja elektrilukksepad	Üldine tööstaaž elektriseadmetes vähemalt 6 kuud	17	Isikud, kellel on: a) elementaarsed teadmised elektrotehnikast ja kes on tuttavad elektrotehniliste seadmete ehituse ning tööga;
	2. Alajaamade ja võrkude valvurid			b) küllalt selge ettekujutus elektrotehnilistes seadmetes töötamise ohtlikkusest;
	3. Tsehhi elektriseadmete valveelektrimontöörid			c) ohutustehnika üldeeskirjade tundmine, eriti aga elektrotehnilistesse seadmetesse tööle lubamise eeskirjade tundmine; d) ohutustehnika eeskirjade tundmine tööde alal, mis kuuluvad nende kohustuste hulka; e) kaitsevahendite kasutamise eeskirjade tundmine käesolevate eeskirjade lisas 15 toodud ulatuses; f) kogemused elektrotehnilistes seadmetes töötajate järelevalve alal; g) esmaabi andmise eeskirjade praktiline tundmine.
IV	1. Vanemelektrimontöörid ja elektrimontöörid	Vähemalt üks aasta eelmise grupi ametikohal, aga isikutel, kes on lõpetanud õppeasutuse (tööstuskooli jne.), 6 kuud		Isikud, kellel on: a) teadmisi elektrotehnikast tehnilise miinimumi ulatuses ja eelmise grupiga võrreldes kõrgem tehniline ettevalmistus;
	2. Elektrilukksepad-brigadirid			
	3. Vanemvalvurid			

1	2	3	4	5
	4. Algajad insenerid ja tehnikud	Inseneridel ja tehnikutel üldine tööstaaž elektriseadmetes vähemalt 6 kuud		b) selge ettekujutus elektrotehnilistes seadmetes töötamise ohtlikkusest; c) «Ohutustehnika eeskirjade tööstusettevõtete elektrotehniliste seadmete ekspluateerimisel» ja samuti ka «Elektrotehnilistes seadmetes kasutatavate kaitsevahendite kasutamise ja proovimise eeskirjade» tundmine; d) seadme küllaldane tundmine, et vabalt aru saada, millised elemendid tuleb töötamiseks välja lülitada, osata leida need elemendid seadmes ja kontrollida vajalike ohutusabinõude täitmist; e) kogemused töötajate järelevalve alal; f) esmaabi andmise eeskirjade tundmine ja oskus praktiliselt anda esmaabi kannatanule (kunstliku hingamise võtted jne.).
V	1. Meistrid-praktikud ja tehnikud-praktikud	Vähemalt üks aasta eelmise grupi ametikohal		Isikud, kes: a) tunnevad kindlalt «Ohutustehnika eeskirju tööstusettevõtete elektrotehniliste seadmete ekspluateerimisel», nii üld- kui ka eriosa ja samuti ka «Elektrotehnilistes seadmetes kasutatavate kaitsevahendite kasutamise ja proovimise eeskirju»;

1	2	3	4	5
	2. Meistrid, tehnikud, insenerid lõpetatud kesk- või kõrgema tehnilise haridusega	Üldine tööstaaž elektrotehnilistes seadmetes vähemalt üks aasta		b) mõistavad selgesti, millest on tingitud ühe või teise punkti nõuded;
VI	Isikud administratiiv-tehnilistel ametikohtadel: peaenergeetik, elektritsehhi ülem, elektriosakonna ülem, võrkude ja alajaamade ülemad ja nende asetäitjad, elektrimajanduse dispetšerid	Üldine tööstaaž elektrotehnilistes seadmetes vähemalt 2 aastat		c) oskavad organiseerida ohutut töötamist ja teostada tööde järelevalvet; d) tunnevad hästi esmaabi andmise eeskirju ja oskavad praktiliselt anda esmaabi (teha kunstlikku hingamist jne.); e) tunnevad oma osakonna skeeme ja seadmeid. Rahuldavad täiesti nõudeid, mis esitatakse V grupile. Neil isikutel lasub kõige suurem vastutus ja nad peavad: a) olema küllalt kõrge tehnilise ettevalmistusega; b) oskama tehniliselt põhjendada elektriseadmetes töötamise ohtlikkust; c) tundma ettevõtte elektrotehniliste seadmete skeeme ja iseärasusi; d) oskama organiseerida ohutut töötamist.

OHUTUSEESKIRJAD AUTOGEEN- JA KAARKEEVITUSEL

NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi 9. mai 1933. a. määrus nr. 53

I. OHUTUSE ÜLDEESKIRJAD

1. Keevitustöökodadele eraldatakse ruumid sellise arvestusega, et iga keevitaja töökoha kohta tuleks pinda keskmiselt vähemalt 4 m^2, peale vahekäikude, mille laius ühe töökoha juurest teiseni peab olema vähemalt 1 m.

Tööstuslikku tüüpi töökodade ruumid ja samuti ka õppekeevituslaboratooriumid tuleb ehitada tulekindlast materjalist.

Kui aga ruumid ehitatakse puidust, siis tuleb nad süttimise eest kaitsta krohvi või tulekindla värviga.

2. Kunstlik valgustus keevitamispaikades peab vastama tööstusettevõtete kunstliku valgustuse eeskirjade nõuetele.

3. Keevitustöökodade aknad ja aknaklaasid peavad olema alati puhtad.

4. Keevitamispaikadesse tuleb sisse seada ventilatsioon, mis kindlustab keevitamisel tekkivate kahjulikkude gaaside väljatõmbe, kusjuures temperatuurirežiim peab vastama normidele, mis on kehtestatud kuumade tsehhide jaoks.

5. Töölised, kes puhastavad õmblusi räbust ja tagist, varustatakse kaitseprillidega, et kaitsta silmi prügi silma sattumise eest. Detailide kuumkeevitamisel tuleb kuumendatud osad isoleerida, et sel viisil kaitsta keevitajat kiirgussoojuse eest.

6. Detailide kuumutamine enne keevitamist vahetult keevitusruumis on lubatud tingimusel, kui kuumutusääsi kohale on üles seatud väljatõmbeseadised, mis kindlustavad tekkivate gaaside eemaldamise. Samasugused väljatõmbeseadised seatakse üles värviliste metallide keevitamisel ja jootmisel.

7. Kui keevitustöid tehakse tellingutel või lavadel, siis tuleb need katta pleki või asbestlehega selliselt, et langev sulametall ei tekitaks põletushaavu mööduvatele inimestele või tulekahju.

8. Rõhu all olevate esemete keevitamine on keelatud.

9. Voolujuhtivate keevitusjuhtmete paigaldamine koos gaasikeevitusvoolikutega või -torustikuga on keelatud.

10. Kergestisüttivate või tuleohtlike materjalide läheduses on keelatud igasugused keevitustööd. Lubatud minimaalne vahemaa on 5 m.

11. Keevitusruumis on keelatud hoida kergestisüttivaid materjale, nagu petrooleumi, bensiini, takkusid jne.

12. Mitmesuguste kergestisüttivate materjalide alt vabanenud taara remontimisel tuleb rakendada ettevaatusabinõusid: eelnevat pesemist kuuma veega, auruga, nuuskpiiritusega, kaustilise soodaga jms.; anumate keetmisel peavad punnid olema avatud.

13. Kategooriliselt on keelatud keevitustööd puhastamata laevadel, mis veavad vedelaid põletusmaterjale.

14. Kui remonditavatel laevadel toimub keevitamine ja lõikamine kohtades, mis asuvad puitvooderduse lähedal, tuleb tingimata kasutusele võtta vastavad tulekaitseabinõud.

15. Kui uute laevade ehitamisel keevitatakse, peab staaplite kõrgus olema vähemalt 1 m.

16. Keevitustööd vihmase ilmaga väljaspool ruume on varikatuseta keelatud.

17. Keevitustöökodade avamine kooskõlastatakse tööstusharu ametiühingu töökaitseosakonnaga.

18. Keevitustöödele lubatakse keevitajaid, kes on sooritanud vastavad katsed kooskõlas Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu eeskirjadega.

19. Keevitaja varustatakse eririietusega vastavalt kehtivatele normidele.

20. Ametiühingu tehnilisel inspektsioonil on õigus kontrollida keevitaja kvalifikatsiooniastet.

II. OHUTUSEESKIRJAD ELEKTRIKEEVITUSEL

21. Kõik keevitustöödeks määratud elektrikeevitusseadmete osad peavad rahuldama madal- ja kõrgepingega tugevvoolu elektrotehniliste seadmete jaoks ettenähtud ohutuse ja ehituse nõudeid.

22. Keevitustöökodade seinad ja laed, samuti ka sirmid, mis piiravad keevitaja töökohta, peavad olema värvitud mattvärviga. Värvile tuleb lisada tsinkvalget.

23. Statsionaarsed keevitusgeneraatorid ja -transformaatorid tuleb üles monteerida nii, et vaba läbikäigu laius voolujuhtivate osade vahel oleks vähemalt 1,5 m.

24. Kõik keevitustöödeks määratud statsionaarsete ja liikuvate elektrikeevitusseadmete osad, mis ei ole vahetult pinge all, peavad olema hästi maandatud. Liikuvate seadmete maandamine peab toimuma enne töö algust ja maandust ei tohi enne töö lõpetamist ära võtta.

Maandatakse painduvate vaskjuhtmete abil; juhtmed on varustatud klemmidega, mis kindlustavad püsiva kontakti.

Maandusjuhtmete läbimõõt ja maanduse ehitus peab rahuldama maanduse ja nullimise ehitamise kohta madalpingeseadmeis käivate juhendite nõudeid; peale selle peab tingimata olema maandatud keevitatav ese ise.

25. Juhtmed, mis juhivad voolu masinatelt jaotuskilbi juurde ja sellelt keevituskohtadele, peavad olema kindlalt isoleeritud vastavalt 21. punkti nõuetele. Need juhtmed peavad olema kõrge temperatuuri toime ja mehaaniliste vigastuste eest kaitstud. Samad nõuded on kehtivad ka kantavate elektrikeevitusseadmete kohta.

Metallanumates paiknevad keevitusliini juhtmed, näiteks laevadel, peavad olema valmistatud hoolikalt isoleeritud juhtmetest; juhtmete puuduliku isolatsiooni korral tuleb nad sulgeda voolikutesse, et vältida lühist kerega.

26. Kõikidel elektrikeevitusseadmetel peavad olema käivitus- ja reguleerimisreostaadid ning ka mõõteriistad, mis võimaldavad pidevalt kontrollida seadme kõikide osade tööd.

27. Elektrikeevitusseadmed peavad olema varustatud skeemide ja juhenditega, mis selgitavad iga üksiku aparaadi otstarvet ja selle tegevust.

28. Elektroodihoidja kõik pinge all olevad osad peavad olema kaitstud selliselt, et neid oleks võimatu juhuslikult puudutada. Elektroodihoidja käepide tuleb valmistada isoleerivast tulekindlast materjalist.

29. Töötamisel metallreservuaaride sees peab elektroodihoidja konstruktsioon vältima elektroodi vahetamise võimaluse, kui vool on välja lülitamata. Elektroodihoidjal peab olema vastav mehaaniline või elektriline blokeering.

30. Elektrikeevitusseadme toitmiseks kasutatava generaatori või transformaatori klemmidel ei tohi pinge kaarleegi süütamise momendil ületada alalisvoolumasinate puhul 110 V ja vahelduvvoolumasinate puhul 70 V.

See eeskiri ei kehti keevitamise erimeetodite kohta, milliste jaoks kehtestatakse erieeskirjad.

31. Keevitusmasinad, nagu muudki elektriseadmed, peavad olema alati selle ala spetsialisti valve all, neid üles seada ja remontida tohivad ainult elektrimontöörid.

32. Töötamisel elektrikaarega peavad keevitajad katma näo kilbi või maskiga, millesse on asetatud kaitseklaasid — punased ja rohelised — või spetsiaalselt elektrikeevitajate jaoks valmistatud klaasid.

33. Enne töö algust on keevitaja, kes juhib kaart, kohustatud hoiatama tema juures asuvaid isikuid hüüdega: «Katta!».

34. Kaitseklaase (valgusfiltreid) ei ole lubatud valmistada välispidise värvimise teel. Kilpe ja maske tuleb valmistada ker-

getest, halva soojusejuhtivusega materjalidest ja nad peavad varjama keevitajal kogu näo.

35. Keevitaja käealustel ja töölistel, kes töötavad vahetult sirmidega piiratud keevituskohal, peavad olema samad kaitsevahendid, mis keevitajatelgi.

36. Igale kaarleegiga töötavale keevitajale tuleb selgitada ultravioletsete ja infrapunaste kiirte kahjulikku toimet nägemisele ja nahale.

37. Kui isikutel, kes tegelevad elektrikeevitusega või viibivad selle juures, tekib silmades valu, siis tuleb viivitamatult pöörduda arsti poole.

38. Elektrikeevitustöödele, mis toimuvad keevitajale ebanormaalses või ohtlikus asendis (nende hulka kuuluvad tööd katelde ja metallanumate sees), võib elektrikeevitajaid lubada ainult pärast meditsiinilist järelevaatust ja arstilt vastava loa saamist.

39. Elektrikeevitajatele, kes töötavad katelde ja metallreservuaaride sees, tuleb anda kummimatid, mis vahetul keevitamisel ei lase mingil kehaosal metallipinnaga kokku puutuda.

Ohutuks töötamiseks metallreservuaaride sees tuleb keevitajale välja anda kummikiiver, mis kaitseb pea kuklaosa.

40. Keevitamisel katelde, tsisternide jms. sees võib valgustus olla loomulik või kunstlik hajutatud ja peegeldatud valgusallikatest, mis asuvad väljaspool keevitatavat eset. Kui sellist valgustust ei ole võimalik korraldada, siis on lubatud valgustada kandelampidega, mille pinge ei tohi ületada 12 V.

41. Reservuaare, milles keevitatakse elektriga, tuleb ventileerida, et kõrvaldada kahjulikke gaase ja luua normaalne temperatuur. Ventileerimise kord määratakse sõltuvalt töötingimustest.

42. Elektrikeevitustöödel reservuaaride sees tuleb sõltuvalt töötingimustest sisse seada süstemaatilised töövaheajad, mille ajaks töölised peavad reservuaarist väljuma.

43. Keevitaja juures, kes töötab 42. punktis näidatud tingimustes, peab pidevalt viibima vaatleja, kes asub väljaspool reservuaari.

44. Üldised ohutuseeskirjad elektrikeevitusel tuleb anda töötajate kätte ja samuti ka nende tööde teostamise kohas nähtavatele kohtadele välja panna.

III. OHUTUSEESKIRJAD ATSETÜLEENIKEEVITUSEL

45. Atsetüleeniga keevitamisel tuleb juhinduda järgmistest kohustuslikest määrustest:

1) «Kokkusurutud ja veeldatud gaaside balloonide ehituse, korrashoiu ja järelevaatuse eeskirjadest»;

2) «Atsetüleeniaparaatide ehituse, hooldamise ja ülesseadmise ning kaltsiumkarbiidi säilitamise eeskirjadest» (NSV Liidu

Töö RK kohustuslik määrus 5. märtsist 1932. a. nr. 57); seejuures on nimetatud eeskirjade 22. paragrahvi arendamiseks lubatud tööruumidesse üles seada kantavaid gaasigeneraatoreid; ülesseadmisel on kohustuslik kinni pidada järgmistest tingimustest:

a) laaditava kaltsiumkarbiidi maksimaalne kogus on 10 kg;

b) põleteid ei tohi ühe aparaadi kohta olla üle kahe;

c) põletite summaarne võimsus ei tohi olla üle 2 tuhande liitri gaasi tunnis;

d) tööruumi võib üles seada ainult ühe kantava gaasigeneraatori;

e) ekspluateeritavatesse katlamajadesse, sepikodadesse jms. ruumidesse on kantavate gaasigeneraatorite ülesseadmine keelatud.

46. Generaatori töötamise ajal tsehhis on keelatud sellele läheneda paberossiga, põletiga, leeklambiga või üldse tulega. Igasuguste ootamatuste vältimiseks tuleb töötamise ajal generaatori juurde panna vaatleja.

47. Kantavat generaatorit on keelatud puhastada, kokku panna ja lahti võtta töökoja ruumides.

48. Kui generaator laseb gaasi läbi, siis on läbilaskekohti lubatud otsida ainult seebivee abil. Mitte mingil juhul ei tohi gaasi väljavoolukohti otsida tule abil.

49. Pärast aparaadi täitmist karbiidiga tuleb õhk gaasikogujast kõrvaldada, et saada keevitamiseks kõlblikku õhuga segunemata gaasi.

50. Gaasigeneraatori šahti ei tohi laadida karbiidipuru ja -tolmuga, kui generaator oma konstruktsioonilt ei ole spetsiaalselt kohandatud sellise puru kasutamiseks.

51. Karbiidi ei tohi lehtrist läbi tõugata raudvarraste abil, kuna see võib tekitada sädeme ja plahvatuse. Karbiid tuleb varem tükeldada.

52. Gaasiplahvatuse vältimiseks kõrgendatud rõhu juures on keelatud suurendada gaasigeneraatoris rõhku raskuste asetamise teel kellale.

53. Juhul, kui gaasigeneraatoris avastatakse gaasi väljavool ja on vaja generaatorit remontida, tuleb töö katkestada, ruum hoolikalt tuulutada, gaas atmosfääri välja lasta, šaht karbiidist ja mudast hoolikalt puhastada, vesi maha lasta, generaator lahti võtta ja tema osad veega puhtaks pesta ning alles pärast seda on lubatud remontida.

54. Kui gaasi väljavool avastatakse torustikus, siis tuleb generaatori töö katkestada, torustik generaatorist lahutada, gaasi väljaimbumise koht seebivee abil kindlaks teha ja pärast seda gaas torustikust välja lasta. Pärast vigastatud koha parandamist lastakse torustik uuesti käiku.

55. Mudased karbiidijäägid, mis generaatorist välja võetakse, tuleb hoolikalt ära koristada, nii et nad ei satuks põrandale, ja

raudkastides ära vedada spetsiaalsetesse muda mahapaneku kohtadesse.

56. Generaatori voolikud peavad olema kaitstud igasuguste vigastuste, tule jms. eest. Tuleb jälgida, et voolikud oleks õigesti ja tihedasti ühendatud aparaadi, reduktori ja põletiga; kõiki ühenduskohti tuleb enne töö algust hoolikalt kontrollida. Ei ole lubatud töötada vigastatud voolikutega, mis on parandatud mähiste, isoleerpaela või mõne muu materjaliga. Kui on vaja voolikut remontida, siis tuleb vigastatud koht välja lõigata ja sisse panna nippel.

57. Keevitajal ei ole lubatud põlevat põletit käest ära panna, asetada seda keevituslauale jne. isegi mitte lühikeseks ajaks.

Kui keevitajal on vaja põletit käest ära panna, siis tuleb see kustutada või asetada spetsiaalselt selleks tehtud alusele.

58. Põleti süütamisel tuleb kõige enne avada selle hapnikukraan, siis lasta atsetüleeni ja kohe süüdata; kustutamisel toimitakse ümberpöördult: esimesena suletakse atsetüleeni- ja teisena hapnikukraan.

59. Keevitajal on keelatud töötada ilma spetsiaalsete prillideta, millel on tumedad kaitseklaasid.

60. Keevitaja kohustuseks on jälgida, et põleti kraanid oleks tihedasti suletud ja et nad töö vaheajal ei laseks läbi atsetüleeni või hapnikku. Seda nõuet tuleb eriti rangelt täita töötamisel kateldes ja reservuaarides.

61. Taime- ja mineraalõli ning loomset rasva ei tohi olla seadmete osades, kus nad võivad kokku puutuda hapnikuga.

62. Külmunud generaatoreid või nende osi tuleb soojendada ainult kuuma vee või auruga.

63. Keevitaja peab enne töö alustamist kontrollima veetaset vesilukus ja samuti ka jälgima töö ajal, et vesi selles oleks alati vajalikul kõrgusel. Kahel keevitajal on keelatud töötada ühelt vesilukult.

64. Töö ajal peab iga keevitaja juures olema anum puhta külma veega põleti jahutamiseks.

Kui keevitaja avastab, et põleti on üle kuumenenud, siis on ta kohustatud lõpetama töö, sulgema põleti või lõikenoa kraanid ja asetama põleti vette kuni jahtumiseni.

65. Hapnikuga täidetud balloone ei tohi loopida, taguda või kukkuda lasta. On keelatud kanda balloone õlgadel. On keelatud asetada balloone soojusallikate: tulekollete, kütmisaparaatide, aurukogujate või aurutorude juurde ja jätta neid päikesekiirte toime kätte.

Töökodades, kus kasutatakse nii elektri- kui ka gaasikeevitust, on keelatud balloonide kokkupuutumine voolujuhtivate kaablitega.

66. Tagavara-gaasiballoonid, mida parajasti töö juures ei kasutata, peavad asuma omaette, ainult ballóonide hoidmiseks kohandatud laos.

67. Balloone on keelatud transportida ilma kaitsesummutita ventiilide stutseritel ja ilma kaitsekuplita balloonil, mis kaitseb kogu ventiili.

68. Balloonikuplit on keelatud maha võtta haamrilöökidega, meisliga või mõnel muul viisil, mis võib põhjustada sädeme tekkimise. Samal põhjusel tuleb hoiduda löökidest karbiidikarpide avamisel.

69. Reduktor tuleb ballooniga ühendada erivõtme abil, mis on alati keevitaja käes.

70. Enne reduktori ühendamist ballooniga tuleb stutser ennetavalt läbi puhuda, avades lühikeseks ajaks ventiili kõrvaliste osakeste eemaldamiseks.

71. Pärast reduktori asetamist balloonile tuleb hapnikuventiil avada aegamööda, kusjuures avaja ei tohi asuda reduktori vastas.

72. Juhul, kui hapnikuballooni ventiil on külmunud, lubatakse seda soojendada ainult puhta veega, milles pole õli jälgegi.

73. Neil juhtudel, kui hapnikuballooni ventiili rikke tõttu hapnik jäi kasutamata, tuleb ballooni tagastamisel tehasele teha balloonile pealkiri: «Ettevaatust, täis» jne. Remontida oma jõududega balloonventiile ja samuti ka neid lahti võtta, kui balloonid on täidetud hapnikuga, on keelatud; balloone remondib tehas, kes neid gaasiga täidab.

74. Töö katkestamisel pikemaks ajaks tuleb hapnikuballooni ventiil sulgeda, reduktori survekruvi tagasi lasta ja atsetüleenikraan kinni keerata.

75. Ei tohi kinnitada reduktori ühendusmutrit, kui ballooni kraan on avatud (et vältida murdumist ja hapniku väljatulekut, mille tagajärjel võib tekkida tulekahju).

76. Gaasi läbilaskvad voolikud, reduktorid, ventiilid, vesilukud ja muud seadised tuleb viivitamatult vahetada uute vastu, mis eelnevalt peavad olema proovitud.

77. Puhastusmassi «Geratool» tuleb kulutada vähemalt 1 kg iga 60 kg kaltsiumkarbiidi kohta. Kui kasutatakse muu koostisega massi, siis määrab Töö RK täiendavad kulunormid.

78. Atsetüleenikeevituse ohutuseeskirjad tuleb kätte anda igale isikule, kes on tegev selle keevituse juures, ja peale selle veel üles panna nähtavale kohale nende tööde teostamise kohas.

ESMAABI ANDMINE ÕNNETUSJUHTUMITE PUHUL ENNE ARSTI SAABUMIST

(Väljavõte «Ohutustehnika eeskirjadest tööstusettevõtete elektrotehniliste seadmete ekspluateerimisel», Gosenergoizdat, 1954)

ÜLDEESKIRJAD

Esmaabi andmisel on edu peamisteks tingimusteks tegutsemiskiirus, leidlikkus ja abiandja oskus. Need omadused arenevad ainult vastavate harjutuste ja kogemustega. Eeskirjade tundmisest üksi on siiski vähe.

Suuremal osal juhtudest sõltub kannatanu päästmine sellest, kuivõrd kiiresti ta vabastatakse vooluringist ja kuivõrd kiiresti talle antakse õiget esmaabi. Viivitamise ja pika ettevalmistuse tagajärjeks võib olla kannatanu hukkumine.

Kunagi ei tohi loobuda abiandmisest kannatanule ja pidada teda surnuks ainult sel põhjusel, et tal puuduvad elu tunnused — hingamine, südamelöögid, pulss. Elektrilöögi puhul on surm tihti vaid näilik; ainult arst võib langetada otsuse, et kannatanu elustamiseks tehtavad pingutused on asjatud ja et kannatanu on surnud.

Sellepärast tuleb kogu elektriseadmeid teenindavat personali perioodiliselt instrueerida elektri ohtlikkusest ja esmaabi andmise abinõudest, õpetades samal ajal praktilisi voolu alt vabastamise võtteid ja kunstliku hingamise viise. Õppusi peab läbi viima kompetentne meditsiiniline personal koos tehnilise personaliga. Õppuste organiseerimise eest vastutavad tsehhi ülem ja tehase peainsener.

Alalistes valvepaikades peab olema:

a) erikast (kapike) — esmaabi andmiseks vajalike seadiste ja vahendite komplektiga;

b) nähtavatel kohtadel plakatid esmaabi andmise juhistega ja eriti kunstliku hingamise tegemise juhistega.

Et õigesti organiseerida esmaabi, mida annab mittespetsialist, on vaja eelnevalt täita järgmised nõuded.

1. Igas ettevõttes, tsehhis jne. peavad olema spetsiaalselt eraldatud isikud, kes vastutavad esmaabikapi süstemaatilise täiendamise ja seisukorra eest (kõikide vahetuste kestel).

2. Igas vahetuses tuleb esmaabi andmiseks eraldada ja välja õpetada isikud, kellel lasub ka vastutus esmaabikapi seisukorra eest nende vahetuses.

3. Meditsiiniline personal peab rangelt ja pidevalt kontrollima, et:

a) esmaabi andmise juhiseid rakendataks õigesti;

b) kannatanu toimetataks tingimata ja õigeaegselt tervishoiupunkti;

c) esmaabikapid oleksid korras ja et neid täiendataks.

4. Mittespetsialisti poolt antav abi on ainult abi enne arsti saabumist, mitte arsti asemel, ja see peab piirduma vaid järgmiste liikidega:

a) verejooksu ajutine sulgemine;

b) haava või põletushaava sidumine;

c) luumurru immobiliseerimine (liikumatu side);

d) elustavad abinõud, eriti kunstlik hingamine;

e) kannatanu kandmine ja transportimine.

5. Tsehhis asuvas esmaabikapis peavad olema järgmised esemed:

individuaalsed aseptilised pakid ilma sidemeta,
individuaalsed aseptilised pakid koos sidemega,
sidemed,
vati-marliside (sidumiseks luumurdude puhul),
jooditinktuur väikeses lihvitud korgiga pudelis,
boorhappelahus silmade pesemiseks,
nuuskpiiritus,
boorvaseliin,
palderjanitilgad,
sooda,
kaaliumpermanganaat,
vesinikülihapend,
jootmisnõu või väike teekann, mida võib kasutada nii rohu võtmiseks kui ka silmade pesemiseks,
kummivoolik verejooksu peatamiseks,
kokkupandavad vineerlahased jäsemete toestamiseks murdude ja nihestuste korral,
seep,
käterätik.

6. Soovitav on varustada ettevõte kunstliku hingamise aparaadiga ühes tööriistade komplektiga, mille abil saab suud avada, keelt välja tõmmata ja kinni hoida jne., samuti ka kanderaamiga kannatanu kandmiseks.

Pingestatud voolujuhtivate osade puudutamine elektriseadmeis põhjustab suuremal osal juhtudest lihaste tahtmatu krampliku kokkutõmbumise. Juhul, kui kannatanu hoiab juhet peos, tõmbuvad sõrmed selle tagajärjel niivõrd tugevasti kokku, et juhet on võimatu käest lahti lasta.

Kui kannatanu jääb kokkupuutesse voolujuhtivate osadega, siis tuleb ta kõige enne kiiresti vabastada elektrivoolu mõjust. Seejuures tuleb meeles pidada, et voolu all oleva inimese puudutamine ilma vastavate ettevaatusabinõudeta on elule ohtlik.

Esimeseks tegevuseks peab olema seadme selle osa kiire väljalülitamine, mida puudutab kannatanu. Sealjuures peab arvestama järgmist.

a) Juhul, kui kannatanu asub kõrgel, siis võib ta seadmete väljalülitamise ja voolust vabanemise tõttu kõrgelt alla kukkuda, mistõttu tuleb tarvitusele võtta abinõud, mis kindlustavad kannatanu ohutu kukkumise. Muidu võib ettevaatamatu väljalülitamine teha rohkem kahju kui elekter ise.

b) Üheaegselt seadme väljalülitamisega võib kustuda elektrivalgus ja sellepärast tuleb hoolitseda muude valgusallikate eest (tormilatern, tõrvik, küünlad, avariivalgustus, akumulaatorlaternad jne.), seejuures aga ei tohi viivitada seadme väljalülitamise ja kannatanule abiandmisega.

Kui seadet ei ole võimalik küllalt kiiresti välja lülitada, siis tuleb kannatanu vabastamiseks nendest voolujuhtivatest osadest, mille külge ta puutub, tarvitusele võtta järgmised abinõud.

a) Madalpinge puhul

Kannatanu lahutamiseks voolujuhtivatest osadest või juhtme eraldamiseks kannatanust tuleb kasutada kuiva riiet, kuiva köit, kuiva keppi, lauda või mõnda muud kuiva mittejuhti. Sellistel juhtudel ei tohi kasutada metall- või märgi esemeid. Kannatanu vabastamiseks voolujuhtivatest osadest võib kinni haarata ka tema rõivastest, kui need on kuivad ja ei puutu vastu keha, näiteks hõlmadest, kusjuures aga ei tohi puudutada ümbritsevaid metallesemeid ja rõivastest katmatuid kehaosi. Samuti ei tohi hakata kannatanut jalgupidi ära vedama, kui enda käed ei ole eelnevalt hästi isoleeritud, sest jalanõud võivad olla niisked ja nendes olevad naelad või nöörikonksud on voolujuhid.

Käte isoleerimiseks päästmisel, eriti siis, kui on vaja puudutada kannatanu rõivastega katmata kehaosi, tuleb kätte tõmmata kummikindad, jalga panna kalossid või mähkida oma käed kaelarätikusse, katta käsi kalevist mütsiga, tõmmata varrukas käe peale jne. või visata kannatanu peale kummi, kummeeritud riie (mantel) või kuiv riie. Samuti võib asuda ka kuivale lauale või mingile kuivale, voolu mittejuhtivale alusele, riidekimbule jne.

Soovitav on tegutseda võimalikult ainult ühe käega.

Madalpinge puhul, kui vool läheb maasse läbi inimese ja viimane pigistab kramplikult ühte juhet peos, on lihtsam katkestada vool, lahutades kannatanu maast (näiteks lükates kannatanu alla kuiva laua, tõmmates jalad maast lahti nööriga või rõivastega), kui püüda lahti pigistada tema käsi; sealjuures tuleb kinni pidada eespool loetletud ettevaatusabinõudest nii enda kui ka kannatanu suhtes. Vajaduse korral tuleb madalpingejuhtmed läbi raiuda või läbi lõigata kuiva puitvarrega kirvega või vastava isoleeritud tööriistaga. Seda peab toimetama nõutava ettevaatusega (ei tohi puudutada juhtmeid, iga juhe tuleb raiuda eraldi, kaitstes ennast kummikinnaste ja -kalossidega).

b) Kõrgepinge puhul

Kannatanu lahutamiseks maast või voolujuhtivatest osadest peab panema botikud jalga, kindad kätte ja tegutsema vastava pinge kohase kangiga või tangidega.

Kui kannatanu voolust vabastamist ühel ülaltoodud viisil ei ole võimalik teostada küllalt kiirelt ja ohutult, siis tuleb elektriülekandeliinidel tekitada liini kõikide juhtmete lühiühendus (pealevise jne.) ja nad kindlalt maandada (vastavalt ohutustehnika üldeeskirjadele); sealjuures tuleb tarvitusele võtta abinõud, et pealevisatav traat ei puudutaks päästetava keha.

Peale selle tuleb silmas pidada järgmist:

1. Kui kannatanu asub kõrgel, siis tuleb vältida tema kukkumist või teha see ohutuks.
2. Kui kannatanu on kokkupuutes ainult ühe juhtmega, siis on sageli küllalt, kui maandada ainult see üks juhe.
3. Maandades või lühistades tuleb selleks kasutatav juhe esmalt ühendada maaga ja alles siis visata maandamisele kuuluvate liinijuhtmete peale.
4. Ei tohi unustada, et isegi pärast liini väljalülitamist võib temasse küllaldase mahtuvuse puhul jääda eluohustav laeng ja et ainult liini kindel maandamine võib teha selle ohutuks.

ESMAABI ANDMINE

Esmaabi andmine sõltub sellest seisukorrast, millises kannatanu viibib pärast tema vabastamist voolust.

a) Kui kannatanu on teadvusel, kuid enne seda oli minestunud või viibis pikemat aega voolu all, siis tuleb temale kindlustada täielik rahu kuni arsti saabumiseni ja edaspidi järelevalve 2—3 tunni kestel. Juhul, kui on võimatu arsti kiiresti välja kutsuda, tuleb kannatanu kohe toimetada raviasutusse, kasutades selleks transpordivahendeid või kanderaami.

b) Teadvuse puudumisel, kuid säilinud hingamise puhul tuleb kannatanu pikali asetada mugavalt, ühtlaselt, rahulikult. Rõivad tuleb lahti nööpida, luua värske õhu juurdevool ja üleliigsed inimesed kõrvaldada. Anda nuusutada nuuskpiiritust, piserdada üle veega (mitte suust), hõõruda ja soojendada keha. Arst kiiresti välja kutsuda. Kui kannatanu hingab halvasti — väga harva ja kramplikult, nagu surija —, siis tuleb teha kunstlikku hingamist.

c) Elumärkide (hingamine, südamelöögid, pulss) puudumisel ei tohi kannatanut siiski veel surnuks pidada. Surm on sageli ainult näilik. Sellises seisukorras läheb voolusttabatu pikaldaselt, kuid kindlalt vastu surmale, kui temale viivitamatult ei osutata esmaabi kunstliku hingamise näol. Kunstlikku hingamist tuleb teha pidevalt kuni arsti saabumiseni, kes sellistel juhtudel tuleb kohe välja kutsuda.

Varjusurnu elustamisel on kallis iga sekund, mistõttu esmaabi tuleb anda viivitamatult, võimalikult otse sündmuskohal. Kannatanu tuleb teise paika kanda ainult neil juhtudel, kui oht ikka veel ähvardab kannatanut või kui kohapeal pole võimalik abi anda.

Löögist tabatut võib surnuks pidada ainult raskete väliste vigastuste puhul, näiteks kui kolju on kukkumisel purunenud, kogu kehapind põletushaavadega kaetud.

Muudel juhtudel võib surma konstateerida ainult arst.

Mingil juhul ei tohi kannatanut maasse kaevata, kuna see on mitte ainult kasutu, vaid ka kahjulik.

PÕHILISED JUHISED, MIS ON KOHUSTUSLIKUD KUNSTLIKU HINGAMISE TEGEMISEL

a) Kunstlikku hingamist tuleb teha ainult sel juhul, kui kannatanu üldse ei hinga või hingab väga halvasti: harva, kramplikult, nuuksatades nagu surija, või kui hingamine järk-järgult halveneb.

b) Kunstlikku hingamist tuleb alustada kohe pärast kannatanu vabastamist voolust ja teha seda pidevalt.

c) Kunstlikku hingamist tuleb teha kuni jaatava tagajärjeni (elustumiseni) või kuni tegeliku surma vaieldamatute tunnuste (koolnulaikude või koolnukangestuse) ilmumiseni.

On esinenud juhtumeid, kus varjusurnu äratati ellu mitu tundi pärast elektrilööki.

Kunstliku hingamise ajal on vaja jälgida kannatanu nägu. Kui ta liigutab huuli või silmalauge või teeb kõriga (kõrisõlmega) neelamisliigutusi, siis tuleb kontrollida, kas ta ehk ei hinga iseseisvalt. Pärast seda, kui varjusurnu hakkab iseseisvalt ja ühtlaselt hingama, ei tohi kunstlikku hingamist enam teha, sest see võib tekitada kahju.

Kui pärast mõningaid ootushetki selgub, et kannatanu ei hinga, siis tuleb viivitamata hakata uuesti tegema kunstlikku hingamist.

Enne kui asuda tegema kunstlikku hingamist, on vaja:

a) kiirelt, kaotamata sekunditki, vabastada kannatanu hingamist takistavaist rõivaist, avada kaelus, lahti sõlmida kaelasall, lahti teha püksid jms.;

b) sama kiirelt tuleb vabastada kannatanu suu kõrvalistest esemetest, eemaldada hambaproteesid, kui need on olemas;

c) kui suu on kõvasti kokku surutud, siis tuleb ta avada, tõmmates alumist lõualuud ettepoole. Lõualuu tõstmiseks ja ettepoole tõmbamiseks pannakse mõlema käe neli sõrme alumise lõualuu nurkade taha, toetatakse põialdega vastu tema serva ja tõmmatakse lõualuud ettepoole, nii et alumised hambad oleksid ülemistest eespool.

Kui niiviisi ei lähe korda suud avada, siis tuleb hammaste vahele, kuid mitte esimeste, vaid tagumiste purihammaste vahele (suunurga juures) pista ettevaatlikult, et nad ei murduks, lauake, metallplaat, lusikavars vms. ja hambad lahti suruda.

KUIDAS TEHA KUNSTLIKKU HINGAMIST

Esimene viis. Kui abiandja peab tegema kunstlikku hingamist üksinda, siis on kergem kasutada esimest viisi, mille eelis seisab tema lihtsuses ja kerguses ning mida on kerge ära õppida lühiajalise harjutamisega.

Esimese viisi järgi kunstlikku hingamist tehes tuleb kannatanu asetada seljaga üles, ühele käele, näoga kõrvale, teine käsi tuleb piki pead välja tõmmata; midagi tuleb näo alla panna. Keel välja tõmmata, kui see on võimalik, kuid teda kinni hoida ei ole vaja — ta seisab ise. Asetuda põlvili kannatanu kohale, n. ö. ratsa, näoga tema pea poole, nii et kannatanu puusad oleksid abiandja põlvede vahel.

Panna peopesad kannatanu seljale alumiste roiete kohale, haarates roideid külgedelt kokkupigistatud sõrmedega.

Lugedes «üks, kaks, kolm» kallutada järk-järgult oma keha ette, nii et keha raskus langeks väljasirutatud kätele, ja sel viisil suruda kannatanu alumistele roietele (väljahingamine). Kallutada end tagasi ilma käsi kannatanu seljalt täiesti eemaldamata (sissehingamine).

Lugenud «neli, viis, kuus», langeda uuesti järk-järgult kogu keharaskusega väljasirutatud kätele, lugedes «üks, kaks, kolm» jne.

Teine viis. Kui on abilisi, siis kasutatakse teist viisi, sest see annab paremaid tagajärgi. Kuid teise viisi väsitavuse tõttu on selle kasutamisel abiandjaid vaja vahetada.

Kui teha kunstlikku hingamist teise viisi järgi, tuleb kannatanu asetada selili, abaluude alla panna rõivakimp, et pea langeks kuklasse, suuõõs limast puhastada, keel välja tõmmata ja kinni hoida, tõmmates seda kergelt alla lõua poole. Asetuda kannatanu pea kohale põlvili, haarata tema käed küünarnukkidest ja jõudu eriliselt pingutamata suruda need vastu tema rinnakorvi külgi (väljahingamine).

Lugedes «üks, kaks, kolm» tõsta kannatanu käed üles ja tõmmata need üle tema pea (sissehingamine). Lugedes «neli, viis, kuus» suruda uuesti käed vastu rinda jne.

Kui leidub abilisi, siis tehakse kunstlikku hingamist teisel viisil kahekesi, kusjuures kumbki seisab ühel põlvel kannatanu külje ääres ja tegutseb kooskõlastatult lugedes arvusid. Kolmas hoiab keelt kinni.

Kui kunstlikku hingamist tehakse õigesti, siis tekib heli (nagu oigamine) selle tagajärjel, et õhk läbib kannatanu hingekõri rinnakorvi kokkusurumisel ja lahtilaskmisel.

Helide puudumine osutab, et keel langes kurku ja takistab õhu läbipääsu. Keel tuleb siis rohkem välja tõmmata.

Käe- või rangluumurru puhul teist viisi ei kasutata.

Kunstliku hingamise ühe või teise viisi juures tuleb vältida rinnakorvi ülemäärast kokkusurumist, sest vastasel korral võivad murduda roided. Peale selle võib teise viisi puhul, kui kõvasti vajutada, eriti kõhule, toidu maost välja suruda ja see võib ummistada hingamisteed.

Samuti peab teise kunstliku hingamise viisi juures hoiduma kannatanu kätega järskude vägivaldsete liigutuste tegemisest, et mitte tekitada nihestusi ja murdumisi.

Nii ühe kui ka teise kunstliku hingamise viisi juures ei tohi lasta kannatanul ära jahtuda: ei tohi teda jätta niiske maa peale, kivi-, betoon- või raudpõrandale, tema alla tuleb laotada midagi sooja. Kannatanu tuleb kinni katta ja võimalust mööda soojendada, asetades selleks keha ja jalgade juurde pudelid kuuma veega, kuumad tellised või kivid, mis tulevad hästi sisse mässida, et kannatanut mitte kõrvetada. Seda kõike tuleb teha väga kiiresti, katkestamata kunstlikku hingamist, sissehingamise ajal, kui käsi (esimese viisi juures enda käsi või teise viisi juures kannatanu käsi) võib 2—3 sekundiks kannatanu rinnakorvist eemaldada.

ESMAABI HAAVADE PUHUL

Iga haav võib kergesti saastuda mikroobidega, mida leidub haavaval esemel, nahal, samuti ka tolmus, mullas, abiandja kätel ja saastunud sidumismaterjalil.

Mullakangestuse vältimiseks peab erilist tähelepanu osutama mullaga määrdunud haavadele.

Kiire pöördumine arsti poole mullakangestuse-vastase seerumi süstimiseks hoiab ära haigestumise.

Mädanemise vältimiseks tuleb sidumise ajal rangelt kinni pidada järgmistest eeskirjadest.

Haavade puhul peab esmaabiandja oma käed seebiga puhtaks pesema, kui aga see ei ole võimalik, siis tuleb sõrmed määrida jooditinktuuriga. Kuid isegi pestud kätega ei tohi haava ennast puudutada.

Sealjuures tuleb meeles pidada järgmist.

a) Haava ei tohi pesta veega ega isegi mitte raviainetega, ei tohi peale riputada pulbreid ega katta salviga; kõik ülalnimetatu takistab kinnikasvamist, viies saasta nahapinnalt otse haavasse, ja kutsub sellega esile haava järgneva mädanemise.

b) Samuti ei tohi haavalt pühkida liiva, mulda jne. Sel viisil ei ole võimalik kõrvaldada haavast saasta, vaid võib, vastupidi, saasta veel sügavamale haavasse hõõruda ja esile kutsuda haava-infektsiooni; haava võib nõuetekohaselt puhastada ainult arst.

c) Haavast ei tohi kõrvaldada veretükke (see võib tekitada tugeva verejooksu).

d) Haava ei tohi kinni mähkida isoleerpaelaga ega peale panna ämblikuvõrku, kuna selles leidub tihti mullakangestuse mikroobe.

Tuleb avada esmaabikapis (-kotis) olev individuaalpakike (õpetus on trükitud selle ümbrisele), asetada temas leiduv steriilne sidumismaterjal haavale ja haav sidemega kinni siduda.

Haava sidumiseks kasutatava sidumismaterjali pakike tuleb ümbrisest välja võtta nii, et kätega ei puudutata sideme seda osa, mis asetatakse haavale.

Kui individuaalpakikest ei ole käepärast, siis tuleb sidumiseks võtta puhas (kui võimalik, siis äsja triigitud) taskurätik, puhas linane riideriba jne.

Sellele kohale riideribal, mis asetatakse haavale, on soovitav tilgutada mõni tilk jooditinktuuri, nii et laik ületaks haava mõõtmed ja panna siis riideriba haavale. Selline jooditinktuuri kasutamine on eriti tähtis saastunud haavade puhul.

KUIDAS VÕIDELDA VEREJOOKSUGA

Verejooksu seismapanekuks on vaja:

a) tõsta haavatud jäse üles;

b) katta verdjooksev haav tombukeseks kokkupandud sidumismaterjaliga individuaalpakikesest ja suruda haavale lakkamatult 4—5 minuti kestel nii, et sõrmed haava ennast ei puudutaks; kui verejooks peatub, siis tuleb lisada haavale pandud tombukesele veel üks padjand teisest pakist või tükk vatti ja siis kinni siduda (kergelt pingutades);

c) kui verejooks on nii tugev, et side ei peata teda, tuleb haava piirkonda verega toitvad veresooned kinni pigistada jäseme liigesest kokkupainutamise, sõrmedega, kummivoolikuga või keerutissidemega surumise teel; kõigil tugeva verejooksu juhtudel tuleb kiiresti välja kutsuda arst.

VEREJOOKSU PEATAMINE SÕRMEDEGA

a) Verejooksu võib kiiresti peatada, kui suruda verdjooksev soon vastu allasuvat luud pealpool haava (lähemal kerele).

Inimkerel on kindlaks määratud rida punkte, kus veresooni võib kinni pigistada, surudes neid vastu allasuvat luud.

Verejooks näo alaosa soontest peatatakse välise lõuaarteri kinnipigistamisega alumise lõualuu serva vastu.

Verejooks otsmikust ja oimukohtadest peatatakse oimuarteri kinnipigistamisega eespool kõrva.

Verejooksu suurtest pea- ja kaelahaavadest võib peatada surudes unearterit vastu kaelalülisid.

Verejooksu kaenlaaugu- ja õlavarre haavadest peatatakse pigistades rangluualust arterit vastu luud rangluuülises augus.

Verejooksu korral küünarvarrest tuleb kinni pigistada õlavarrearter keset õlavart.

Verejooksu korral käelabast ja sõrmedest tuleb kinni pigistada kaks arterit küünarvarre alumises kolmandikus käelaba juures.

Verejooksu alumistest jäsemetest peatatakse surudes reiearterit vastu vaagnaluid.

Verejooksu jalapõiast võib peatada tagumist sääreluuarterit kinni pigistades.

Verdjooksev soon tuleb sõrmedega vastu luud suruda küllaltki tugevasti.

b) Kiiremini ja kindlamini kui sõrmedega pigistamine peatab verejooksu jäseme kokkupainutamine liigestest.

Kannatanul on vaja kiiresti üles keerata käis või püksisäär, teha ükskõik millisest riidest kompsuke, asetada see ülalpool haavakohta asetseva liigese painutamisel tekkivasse lohukesse ja tugevasti, kuni viimse võimaluseni, painutada kompsukese kohal liiges kokku. Arter, mis läbib paindekoha ja juhib verd haava juurde, surutakse niiviisi kinni. Sellises asendis tuleb jalg või käsi kinni või keha külge siduda.

VEREJOOKSU PEATAMINE KUMMIVOOLIKU VÕI KEERUTISSIDEMEGA

Kui liigest ei saa painutada (näiteks juhul, kui murdunud on ka sama jäseme luu), siis tuleb tugeva verejooksu puhul kogu jäseme ümber tõmmata kummivoolik.

Kummivooliku asemel võib kasutada ka muud elastset, venivat eset — kummitoru, sukapaela, trakse jne. Enne kummivooliku ümberasetamist tuleb jäse — käsi või jalg — üles tõsta.

Kui abiandjal puudub abiline, siis võib arteri esialgse sõrmedega kinnipigistamise ülesandeks teha kannatanule endale.

Kummivoolik tõmmatakse ümber kerele kõige lähemal asuva õlavarre või reie osa. Kohale, mille ümber tõmmatakse voolik, tuleb mässida pehmet, näiteks paar keerdu sidet või tükk mingit riiet. Vooliku võib panna ka käise või püksisäärte peale.

Enne kinnipigistamist tuleb voolik välja venitada ja siis jäse kõvasti kinni siduda nii, et vooliku keerdude vahele ei jääks tema poolt katmata nahka.

Jäset ei tohi voolikuga üleliia kõvasti kokku tõmmata, seda tuleb teha ainult kuni veri seisma jääb, vastasel korral võivad muljuda ja kannatada saada närvid. Kui on näha, et verejooks pole täielikult peatunud, siis tuleb lisada veel mõned tugevamini kinnitõmmatud voolikukeerud.

Voolikut ei tohi ümber hoida üle 1,5—2 tunni, muidu võib vereta jäse kärbuda. Ümbertõmmatud voolik tekitab nii tugevat valu, et selle tõttu tuleb mõnikord voolik teatavaks ajaks varem maha võtta. Sel juhul tuleb enne vooliku mahavõtmist arter, mida mööda veri voolab haavani, sõrmedega kinni pigistada, lasta kannatanul valust puhata ja jäsemel veidi verd saada ning siis uuesti voolik peale panna. Voolik tuleb lahti lasta pikkamisi, järk-järgult.

Kui käepärast ei ole mingit venivat kummipaela, siis võib jäseme kinni tõmmata nn. keerutissidemega, mis tehakse venimatust materjalist: kaelarätikust, vööst, kokkukeeratud taskuvõi käterätikust, nöörist, rihmast jms. Materjal, millest keerutisside tehakse, pannakse ülestõstetud ja vastava alusmaterjaliga kaetud jäseme ümber ning seotakse sõlme sideme välisküljel. Sõlme (või selle alla) pistetakse mingi pulgataoline kõva ese ja keeratakse pulka seni, kuni verejooks on lakanud. Siis seotakse pulk kinni nii, et ta lahti ei läheks.

Keerutissidet ei tohi liiga kõvasti kokku tõmmata.

Verejooksu korral ninast pannakse kannatanu selili või istukile, pea kergelt kuklasse pööratud, avatakse krae, pannakse ninajuurele ja ninale külm kompress ja pigistatakse nina pehmed osad (sõõrmed) sõrmedega kokku. Ninasse tuleb pista tükk vesinikülihapendisse kastetud steriilset vatti või marlit.

ESMAABI PÕLETUSHAAVADE PUHUL

Põletushaavu on kolme liiki, alates kergest punetusest kuni suurte lahmakate ja vahel isegi sügavate kudede raske põletuseni.

Rõivad tuleb raskete põletushaavade puhul väga ettevaatlikult ära võtta, veel parem — lahti lõigata. Peab meeles pidama, et saastunud põletushaav hakkab mädanema ja ei kasva kaua kinni. Seepärast ei tohi põlenud nahaosa kätega puudutada või määrida seda mingi salvi, õli, vaseliini või lahustega. Põlenud pinda tuleb siduda nagu värsket haava, katta pakikesest võetud steriilse materjaliga või puhta triigitud linase kaltsuga, peale panna vatti ja see kõik sidemega kinni siduda; pärast seda tuleb saata kannatanu raviasutusse. See kõige lihtsam ja kergesti teostatav viis annab kõige paremaid tagajärgi põletushaavade edaspidisel ravimisel. Sellist esmaabiviisi tuleb kasutada kõikide põletushaavade puhul, ükskõik millega nad on tekitatud: auru, voltakaare, kuuma poonimisvaha või kampoliga jne. Sealjuures ei tohi purustada ville, kõrvaldada külgejäänud poonimisvaha, kampolit või muid vaikaineid, sest nende kõrvaldamisel võib väga kergesti naha maha rebida ja sellega luua soodsad tingimused haavandi saastumiseks mikroobidega, millele järgneb mädanemine. Samuti ei või ära rebida kõrbenud ja külgejäänud riidetükke; vajaduse korral tuleb need teravate kääridega ära lõigata.

Silmade põletamisel voltakaarega tuleb silmadele panna külmad boorhappekompressid ja kannatanu viivitamatult saata arsti juurde.

Keemiliste ainete, peamiselt kangete hapete (väävel-, lämmastik-, soolhape) ja sööbeleeliste (kaustiline ja pesusooda, kustutamata lubi jms.) toimel tekkinud põletushaavad nõuavad põlenud koha kiiret ja rohket uhtmist veejoaga kraanist või ämbrist 10—15 minuti kestel.

Põlenud jäseme võib panna ka puhtavee tõrde, toobrisse või ämbrisse.

Pärast hoolikat pesemist veega tuleb põlenud nahale panna hapetega põletamisel soodalahuse kompress (üks supilusikatäis klaasi vee kohta), aga leelisega põletamisel — nõrga äädik- (maitselt veidi hapu) või boorhappelahuse (üks teelusikatäis klaasi vee kohta) kompress.

ESMAABI KÜLMUMISE PUHUL

Uuemate meditsiiniliste juhiste järgi ei soovitata külmunud kehaosi lumega hõõruda. Sageli leidub lumes jääkillukesi ja liivateri, mis võivad kriimustada külmunud nahka ja selle väiksema vastupidavuse tõttu nakkusele põhjustada mädanemist. Külmunud kehaosade hõõrumiseks on kõige parem kasutada kuivi sooje kindaid või villase riide lappe.

Külmunud jäseme võib ruumis asetada kaussi või ämbrisse tavalise toatemperatuuriga vette. Vett tuleb järk-järgult vahetada soojemaga, tõstes selle temperatuuri kuni keha temperatuurini (37°).

Pärast seda kui külmunud koht muutub punaseks, tuleb see sisse määrida (õli, rasva, boorsalviga) ja kinni siduda sooja (villase, kalevist jne.) sidemega.

Pärast sidumist tuleb külmunud kätt või jalga hoida ülestõstetult. See vähendab valu ja väldib tüsistusi.

ESMAABI LUUMURDUDE, NIHESTUSTE, PÕRUTUSTE JA KÕÕLUSTE VENITUSE PUHUL

Murdude ja nihestuste puhul on esmaabi põhiliseks ülesandeks anda haigele jäsemele kõige mugavam ja kõige rahulikum asend. Jäse peab olema täielikus liikumatuses. See nõue on kohustuslik mitte ainult valutunde kõrvaldamiseks, vaid ka ümbritsevate kudede täiendavate vigastuste vältimiseks, aga ka selle vältimiseks, et kinnine murd ei muutuks lahtiseks, kui luu torkab seestpoolt naha läbi.

Kas on tegemist murru või nihestusega, see pole abiandjale tähtis, kuna vigastuste vältimiseks võib nihestunud kehaosa paigaldada ainult arst. Kogu ülesanne seisab ainult selles, et kannatanu raviasutusse toimetamiseni anda vigastatud kehaosale kõige rahulikum asend.

Koljumurd. Kukkumisel pea peale ja löögi puhul vastu pead, mis põhjustas teadvuse kaotuse ja verejooksu kõrvadest või suust, tuleb mõelda koljumurru võimalusele. Esmaabi — külma pea peale (pudel lume või külma veega, külm kompress).

Lülisambamurd. Kõrgelt kukkumise (näiteks masti otsast) või varisemiste puhul, kui on lülisambamurru kahtlus (terav valu lülisambas, on võimatu selga painutada ja keerata), seisab esmaabi järgmises: kannatanu alla, ilma teda tõstmata, lükata ettevaatlikult laud või keerata kannatanu kõhuli, näoga alla ja rangelt jälgida, et kannatanu kere tõstmisel üle ei painduks (seljaaju vigastamise vältimiseks).

Rangluumurrud ja -nihestused. Tunnused — valu rangluupiirkonnas ja selgelt väljendunud paistetus.

Esmaabi:

a) panna vigastatud poole kaenlaauku väike tombuke vatti, marlit või mingit riiet;

b) siduda küünarnukist täisnurga all kokkupainutatud käsi keha külge kinni, kusjuures siduda tuleb vigastatud jäseme juurest selja poole;

c) käsi siduda altpoolt küünarnukki rätikuga kaela;

d) vigastatud kohale panna külma.

Käeluumurrud ja -nihestused. Tunnused: valu liigutamisel, jäseme ebaloomulik kuju, ebaloomulik liikuvus kohas, kus puudub liiges (murru puhul), paistetus.

Esmaabi: panna murrukoht lahasesse. Kui lahast ei ole, siis tuleb samuti nagu rangluumurru puhul käsi üles keha külge

kinni siduda ilma tombukest kaenlaauku asetamata. Kui käsi (nihestuse puhul) jääb kerest eemale, siis tuleb käe ja kere vahele asetada midagi pehmet, näiteks kimp riideid või kotte jne. Vigastatud kohale pannakse midagi külma. Kui ei ole sidet ja rätikut, siis tuleb käsi kuuehõlmaga üles riputada.

Käelaba- ja sõrmeluude murrud ja nihestused. Kahtluse puhul, et käelabaluud on murdunud või nihestunud, tuleb käelaba siduda laia, kämbla laiusesse lahasesse nii, et lahas algaks küünarluu keskelt ja lõpeks sõrmeotste juures. Eelnevalt tuleb kämblasse asetada tombuke vatti, sidet jms. selliselt, et sõrmed selle peal oleks veidi kõverdatud. Vigastatud kohale tuleb panna midagi külma.

Jalaluumurrud ja nihestused. Tunnused: valu liikumisel, paistetus, ebaloomulik kuju kohas, kus puudub liiges (murru puhul). Esmaabi: haige jalaluu tuleb panna lahasesse, milleks võib olla vineerplaat, kepp, kartong jms., selliselt, et lahase üks ots ulatuks vaagnaluudest kõrgemale kuni kaenla alla, teine ots aga küüniks kannani. See kindlustab kogu jalale täieliku rahu. Lahas tuleb panna võimalikult ilma jalga kergitamata, hoides seda ainult paigal ja viies sidemed nimme, põlve ja kanna alt läbi pulgaga. Vigastatud kohale pannakse midagi külma.

Roietemurd. Tunnused: valu hingamise, köhimise, aevastamise ja liigutuste puhul. Esmaabi: rind väljahingamise ajal pingsalt kinni siduda või käterätikuga kokku tõmmata.

Esmaabi põrutuse puhul. Kui ollakse veendunud, et on ainult põrutus, aga mitte murd või nihestus, siis tuleb vigastatud kohale panna külma (lund, jääd, külma vette kastetud kalts); vigastatud koht tuleb sidemega kõvasti kinni siduda. Kui ei ole nahahaava, siis pole vaja joodiga määrida, hõõruda ega panna kuuma kompressi — kõik see ainult suurendab valusid. Kõhupõrutuse puhul, kui esineb minestus, väga kahvatu nägu ja suured valud, tuleb viivitamatult kiirabi välja kutsuda kannatanu saatmiseks haiglasse (siseorganite rebestamise ja sellele järgneva sisemise verejooksu võimalus). Samuti tuleb toimida kukkumisel saadud raskete kehapõrutuste puhul.

Kõõluste venituse, näiteks põia väljaväänamise puhul komistamisel (tunnused: äge valu liigeses ja paistetus) on esmaabiks — midagi külma, pingsalt kinnisidumine ja rahu.

VÕÕRKEHAD

Naha või sõrmeküüne alla sattunud võõrkeha võib kõrvaldada, kui ollakse veendunud, et seda saab teha kergesti ja täielikult. Vähimagi saastumise puhul tuleb lasta seda teha arstil. Pärast võõrkeha kõrvaldamist tuleb haavakoht määrida joodi-tinktuuriga ja kinni siduda.

Silma sattunud võõrkehad kõrvaldatakse pestes silma boorhappelahuse joaga või puhta veega teekannust, vatist või siis märja vati või marli tombukesega; kannatanu asetatakse tervele küljele ja juga suunatakse silma välise nurga (oimu) poolt sisemise nurga (nina) poole. Silmi ei tohi hõõruda.

Kõrist ja söögitorust ei tohi võõrkehi kõrvaldada arsti abita.

ESMAABI MINESTUSE, KUUMARABANDUSE, PÄIKESEPISTE JA GAASIMÜRGITUSE PUHUL

Kui ähvardab tulla minestus (äkilised kaebused peapöörituse, iivelduse, õhupuuduse, silmade tumenemise ja rõhumise üle rinnas), siis tuleb kannatanu asetada pikali, pea allapoole ja jalad üles. Anda juua külma vett ja nuusutada nuuskpiiritust. Külmi kompresse ja jääd pea peale mitte panna.

Samuti tuleb toimida ka minestanuga.

Kuumarabanduse ja päikesepiste puhul. Kui inimene, kes töötab kuumas ruumis (näiteks katlamajas), päikeselõõmas või umbse tuulevaikse ilmaga, tunneb äkki nõrkust ja peavalu või tõmbab endale tähelepanu ebakindla kõnnakuga, tuikumisega jne., siis tuleb ta viivitamatult töölt eemaldada ja välja viia värske õhu kätte või varju.

Haiglase oleku selgete tunnuste ilmumisel (nõrk südametegevus — kiire, nõrk pulss, meelemärkuseta olek, pealiskaudne, nõrk oigav hingamine, krambid) tuleb kannatanu viivitamatult vabastada edaspidisest kuumuse mõjust (eemaldada kuumast ruumist, üle viia jahedasse kohta, pikali panna, lahti rõivastada, jahutada keha, lehvitada tuult näole, niisutada pead ja rinda, piserdada külma veega).

Korratu hingamise või selle lakkamise puhul tuleb teha kunstlikku hingamist.

Mürgitus süsinikhapendiga (vingugaasiga ja samuti ka valgustusgaasiga) tekib enamikul juhtudel kütte- või valgustusseadmete ebaõige käsitsemise tagajärjel.

Vingumürgitus toimub järk-järgult ja märkamatult. Vingugaas on lõhnata. «Vingu» järgi lõhnavad teised gaasid, mis tekivad koos vinguga. Need siis ka hoiatavad, et õhku on ilmunud mürgine süsinikhapend.

Vingumürgitus avaldub esmajoones peavalus, südamekloppimises ja üldises nõrkuses. Vingujäänu hakkab kaebama kõrvade kumisemise, oimutuksete, peapöörituse ja iivelduse üle. Siis algab oksendamine, südametegevuse ja hingamise nõrgenemine ning teadvuse kaotamine. Kui vingujäänule sel ajal ei anta kiiresti abi, siis võib järgneda surm.

Vingumürgituse saanu tuleb esmajoones vingusest ruumist värske õhu kätte viia. Kui on võimalik kiiresti saada hapnikukotti, siis tuleb anda hingata hapnikku.

Kui on vaja tungida vingugaasiga mürgitatud ruumi, tuleb abiandjatel (juhul, kui kannatanut on võimatu ruumist välja viia, siis ka temale) ette panna vastavad isoleerivad gaasimaskid (hapniku- või regenereerivad maskid, voolikuga), isoleerivad respiraatorid jms.

Esmaabi antakse samuti nagu minestuse puhul.

Oksendamise puhul tuleb vingujäänu asetada küljeli või pöörata ta pea külje poole.

Kui kannatanu hingab kramplikult, harva või üldse ei hinga, siis tuleb teha enne arsti saabumist kunstlikku hingamist.

KANNATANU KANDMINE JA TRANSPORTIMINE

Kannatanu tõstmisel, kandmisel ja transportimisel tuleb hoiduda tema häirimisest ja talle valu tekitamisest, teda ei tohi põrutada ega asetada ebamugavasse või ohtlikku asendisse. Vähemalgi võimalusel on vaja kutsuda abilisi ja kannatanut kanda kanderaamil, mis on valmistatud sobivast materjalist. Kannatanut peab tõstma ja asetama kanderaamile kooskõlastatult, ühtlaselt, kõige parem isegi käskluse järgi. Kannatanut tuleb tõsta ühelt poolt (tervelt), seistes ühel põlvel ja lükates käe selja ning istmiku alla niipalju, et sõrmed kannatanu teise külje alt välja paistaks.

Vähemagi võimaluse korral ei tule kannatanut kanderaamile kanda, vaid, tõusmata põlvedelt, ainult kergitada maast lahti nii, et keegi samal ajal asetaks kannatanu alla kanderaami.

Eriti tähtis on see igasuguste murdude puhul. Neil juhtudel on vaja, et keegi toetaks murrukohta.

Lülisambamurru puhul, kui kanderaam on pehme, samuti ka alumise lõualuu murru puhul, kui kannatanu lämbub, tuleb ta asetada näoga allapoole.

Tasasel pinnal kantakse kannatanut jalgadega ees, tõusul mäkke või mööda treppe ümberpöördult, peaga ees. Et kanderaam ei oleks kaldasendis, peavad allpool asuvad kandjad omapoolset kanderaami otsa kõrgemale tõstma.

Et kanderaami mitte kõigutada, ei tohi kandjad käia ühte jalga, peavad astuma veidi kõverdatud põlvedega ja tõstma jalgu võimalikult madalalt (tõugete vältimiseks).

Kannatanu kanderaamilt mahavõtmisel tuleb toimida samuti kui kannatanu tõstmisel maast kanderaamile.

Kui kanderaame tuleb kanda kaugele, siis peavad kandjad kasutama kanderihmu, mille otsad seotakse kanderaami käepidemete külge ja rihm pannakse kaela taha.

Raskelt kannatanu transportimisel on parem võimaluse korral asetada ta sama kanderaamiga veokisse ja alla panna õlgi, heinu jms., kusjuures sõita tuleb ettevaatlikult, vältides rappumist.

SISUKORD

I. Üldeeskirjad 3

II. Kalatöötlemisettevõtte maa-ala 4

III. Tootmisruumid ja seadmed

A. Tootmisruumid 6
B. Seadmed 7

IV. Laadimistööd

A. Üldnõuded 10
B. Laadimistööd tehase raudteel 26
C. Laadimistööd ja veoste transportimine autodega . . . 27
D. Laadimistööd autolaadijatega 33
E. Töö autolaadijate ja elektrikärudega 35
F. Laadimine tünnitõstuki abil 37
G. Kalade väljalaadimine ja transportimine 37

V. Seadmete ja eriseadiste remont

A. Üldnõuded 41
B. Käsi-tööriistad 42
C. Elektritrellid ja -tööriistad 42
D. Kandelambid 42
E. Raam- ja pukktellingud 43
F. Leeklambid 43
G. Tööd reservuaaride, tõrte, kaevude jms. sisemuses . . . 44
H. Torustiku remont 45
I. Metalli ja puidu mehaaniline töötlemine 45
J. Puutünnide ja -kastide remont 46

VI. Elektriohutus 47

VII. Individuaalsed kaitse- ja päästevahendid

A. Dielektrilised kaitsevahendid 51
B. Kaitseprillid 55
C. Gaasitorbikud 55
D. Voolik-gaasitorbikud 56
E. Kaitsevööd ja päästeköied 57
F. Kaitse- ja päästevahendite hoidmine ja arvestus . . . 57
G. Eririietus ja -jalatsid 58

VIII. Konservide tootmine
A. Üldnõuded 59
B. Kalade pesemine 59
C. Soomuste kõrvaldamine 60
D. Kalade lahkamine 60
E. Kalade praadimine 61
F. Kalade blanšeerimine ja küpsetamine 63
G. Kalade pakkimine karpidesse 64
H. Abimaterjalid ja pooltoodete valmistamine 35
I. Täidetud karpide sulgemine 65
J. Konservide steriliseerimine 66
K. Karpide hermeetilisuse kontroll 70
L. Konservide turustamiseks ettevalmistamine 71

IX. Kalade külmutamine
A. Üldnõuded 72
B. Kalade külmutamine torustellaažidel 72
C. Kalade külmutamine ВНИХИ süsteemi tunnelkülmutites . 73
D. Mitmeplaadilised külmutusaparaadid 74
E. Kalade märgkülmutamine 74

X. Kalade soolamine
A. Soolakala lossimine ja transportimine 74
B. Kala soolamine 75
C. Soolakala pakkimine taarasse 78
D. Jää varumine, säilitamine ja ettevalmistamine . . . 82
E. Soola säilitamine ja transportimine 83
F. Töötamine külmsoolamisruumides 84

XI. Kalade suitsutamine
A. Soolakala leotamine 85
B. Kalade lahkamine 85
C. Kalade vinnutamine 86
D. Mehhaniseerimata külm- ja kuumsuitsutamiskambrid . 86
E. Tunnelitüüpi mehhaniseeritud suitsutamisseadmed . . 87
F. Automaatsuitsutamisahjud 89
G. Tehnoloogilise kütuse ettevalmistamine 89
H. Suitsutamisseadmete tühjendamine, valmistoodete sorteerimine ja pakkimine 90

XII. Kulinaartoodete tootmine
A. Üldnõuded 91
B. Erinõuded ja eeskirjad üksikutel masinatel ning aparaatidel töötamisel 91

XIII. Rasva-, jahu- ja utiilitoodete tootmine
A. Üldnõuded 98
B. Toorkalajaoskond 99
C. Pressimis-kuivatamisjaoskond 101
D. Jahvatusjaoskond 103
E. Rasvasettimisjaoskond 104

F. Ekstraheerimistsehhid 106
G. Pärliessentsi (guaniini) tootmine kalasoomustest . . . 109
H. A-vitamiini tootmine 110
I. Kalaliimi tootmine 112
XIV. Plekk-karpide tootmine
A. Pleki sorteerimise ja praakimise jaoskond 115
B. Karbikülgede jaoskond 116
C. Konservikarpide hermeetilisuse kontrollimise masinad (testerid) 118
D. Operatsioonidevaheline transport (elevaatorid ja karbirennid) 119
E. Kaantejaoskond 120
F. Plekk-karbitsehhide poolautomaatseadmed mitmesuguseks otstarbeks 122
G. Lakitrükijaoskond 124
XV. Elektrolüüsitsehh 127
XVI. Kalatöötlemisettevõtete laboratooriumid
A. Tehase- ja tsehhilaboratooriumide ruumid ning sisseseade 129
B. Reaktiivid, nende säilitamine ja käsitsemine 131
C. Ohutustehnika ja tootmistervishoiu nõuded tehase- ja tsehhilaboratooriumides töötamisel 131
XVII. Töötamine hapete, leeliste, kloorlubja ja muude agressiivsete ainetega 133
XVIII. Elukondlikud ruumid ja nende sisustus 136
XIX. Veevarustus ja kanalisatsioon 140
XX. Küte ja ventilatsioon 141
XXI. Loomulik ja kunstlik valgustus 147
XXII. Joogiveerežiim 149
XXIII. Esialgsed ja perioodilised arstlikud läbivaatused 149
XXIV. Instrueerimine ja ohutustehnika õpetamine
A. Üldnõuded 151
B. Sissejuhatav instrueerimine 151
C. Instrueerimine töökohal 152
D. Jooksev instrueerimine 153
E. Perioodiliselt korduv instrueerimine 153
F. Kursused 154
G. Instrueerimise vormistamine 155
H. Ettevõtte insener-tehnilise ning administratiiv- ja majanduspersonali kvalifikatsiooni tõstmine 155

Lisad:

Lisa 1. Ohutustehnika eeskirjad tööstusettevõtete elektrotehniliste seadmete ekspluateerimisel (väljavõte) . . 156
Lisa 2. Ohutuseeskirjad autogeen- ja kaarkeevitusel . . . 186
Lisa 3. Esmaabi andmine õnnetusjuhtumite puhul enne arsti saabumist 193

Ladumisele antud 16. XI 1960. Trükkimisele antud 2. VI 1961. Paber 60×90, $^1/_{16}$. Trükipoognaid 13,25. Trükiarv 1050. Tellimise nr. 10694. MB-03564.
Hans Heidemanni nimeline trükikoda, Tartu, Ülikooli 17/19. III.

Tasuta.

Tasuta

A-23910

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00358248 5